

NORGES
LUFTSPORTFORBUND

ÅRSRAPPORT 2017/2018

Layout: KUDOS media, www.kudosmedia.no

Trykk: Norsk Aero AS

Omslag: KUDOS media

INNHold

Presidentens innledning

4

2017

Styrets årsberetning 2017

6

Økonomisk årsberetning 2017

18

Ballongseksjonen

36

Fallskjermseksjonen

38

Hang-, para- og speedgliderseksjonen

44

Mikroflyseksjonen

50

Modellflyseksjonen

58

Motorflyseksjonen

64

Seilflyseksjonen

70

Norsk Luftsportstilsyn

76

2018

Styrets årsberetning 2018

80

Økonomisk årsberetning 2018

94

Ballongseksjonen

112

Fallskjermseksjonen

114

Hang-, para- og speedgliderseksjonen

120

Mikroflyseksjonen

126

Modellflyseksjonen

134

Motorflyseksjonen

138

Seilflyseksjonen

142

Norsk Luftsportstilsyn

148

Bilag

Utvalg og komiteer

152

Delegater

153

Ansatte

154

Klubber med medlemstall

155

PRESIDENTENS INNLEDNING

Sikkerheten først. Ordene finner du først og øverst i de fleste flyoperatører sine offisielle prioriteringslister. Det samme gjelder i NLFs handlingsplan, og det gjelder for seksjonene som ivaretar fagkompetansen innen våre forskjellige luftsportgrener. Det gjelder i klubbene hvor all vår operative aktivitet er organisert, på flyverkstedene og i pakkesalene våre, og det gjelder den enkelte utøver – deg.

Mange er kjent med James Reasons ”osteskive”-modell, der osteskivene symboliserer barrierer og hullene er nettopp hull i barrierene. Jo flere osteskivehull en ”trussel” kommer gjennom, jo større er sannsynligheten for en hendelse eller en ulykke. Mange barrierer er organisatoriske. Regelverk, håndbøker, utdanningssystem, erfaringsoverføringsrutiner, trening, personlig form og vind og vær er blant de bakenforliggende barrierene som skal tilføre kunnskaper nok til at man som fartøysjef/pilot/flyger/utøver skal kunne gjøre en så kvalifisert vurdering før og under en flyvning som mulig. Prinsippet er likt enten man gjør klar en liten konkurransedrone for en snurr rundt på jordet, eller om man skal ha med seg 15 fallskjermhoppere opp i klubbens Twin Otter. Det er forbundets oppgave å sørge for så gode regulatoriske rammer for aktivitetene våre, og for at sikkerhetssystemene i seksjonene er på plass. Kunnskapen den enkelte utøver besitter gjennom sine kurs, lærebøker, instruktører, medutøvere og egen erfaring er viktig for å ta de rette beslutningene før og under en flyvning.

Ved å ha arena (luftrom), anlegg (flysteder/flyplasser/hoppfelt) og materiell (fly, vinge o.l.) tilgjengelig til en rimelig pris har en de fysiske rammefaktorene for å kunne utøve aktivitet. Klubben er den naturlige arena for aktivitet, ferdighetstrening og konkurranse. Et godt klubbmiljø skaper trivsel og grobunn for mer læring. Det skaper også en mulighet for nye medlemmer og utøvere til å føle seg hjemme, og å få oppleve vårt unike grensesnitt mellom idrett og luftfart. NLF har rundt 260 små og store luftsportklubber som danner hjemmebane for den enkelte utøver. Mulighetene er enorme.

Det er kunnskapene, ferdighetene og holdningene den enkelte utøver besitter som til syvende og sist er underlaget for beslutninger om hvorvidt man skal fly i dag, hvor man skal fly, og hvordan man skal fly. Tidvis er ikke forholdene optimale, men allikevel innenfor de begrensningene materiellet, regelverket og erfaringsnivået gir. Da kan en flytur bli en utfordrende, men lærerik opplevelse, om man velger å utføre den. Andre ganger kan man komme ut for forhold eller situasjoner som man verken har erfaring med eller er trent for. Da kommer igjen fartøysjefens ansvar om å gjøre det som må til for å sikre mennesker og materiell inn i bildet. Man forsøker å gjøre det beste ut av situasjonen, og skal kunne forvente forståelse for beslutningene i etterkant.

Perioden 2017 – 2018 har gitt våre medlemmer mange unike opplevelser. Konkurranser er fløyet, turopplevelser logget, og tusenvis av timer med instruksjon, trening, hyggeflyging og nytteflyging er gjennomført med stor suksess. Samtidig har forbundet hatt sine utfordringer. Flere ulykker med småfly, både i våre klubber og eksternt, har satt småflysikkerhet på agendaen i mange fora, internt og eksternt. Granskningskommisjoner har gransket dem, og flytryggingsledere i klubbene over hele landet har briefet medlemmene om dem. Aktiviteten vår er for liten til at man alltid kan se tydelige endringer i trend over kortere tidsperioder, men det er liten tvil om at fokus på sikkerhet og erfaringsoverføring fra alle nivåer i organisasjonen smitter over på de fleste enkeltutøverne når de senere, og kanskje alene, skal fatte sine viktige operative beslutninger i forkant av – og under en flyvning.

Et fenomen som man fra tid til annen fokuserer på i luftfarten er ”sudden loss of judgement”, eller ”impulshandlinger” om man vil. Selv den presumtvt sikreste og tryggeste utøver kan på et tidspunkt falle for fristelsen av å ta en rask sving før landing, gjøre et ikke-planlagt lowpass eller å foreta en manøver som man ikke nødvendigvis har ferdigheter, kompetanse eller lov til å gjøre. Luftfartshistorien er full av eksempler på slike trygge flyvninger eller hopp som plutselig, og nesten uforståelig,

ble til et havari. Vi er alle mennesker, og det ligger i vår aeronautiske natur at vi alle til en viss grad er spennings- og opplevelsessøkende ved at vi aktivt har lært oss å fly, hoppe fallskjerm eller løpe ut fra fjellskråninger med en vinge over hodet. Vi har alle planer om å lande trygt etterpå, om ikke annet så fordi vi har lyst til å gjenta aktiviteten snarest mulig. ”Holdninger” beskrives av mange som det man gjør når ingen ser på, men holdninger er også hvordan man håndterer sin impulskontroll. Klarer man å identifisere en plutselig idé som en mulig impuls, vil man også kunne styre den og kanskje bare la den bli med tanken denne gangen. Impulskontroll har reddet mange liv.

Når undertegnede ved årets luftsportsting skal se tilbake på sine seks år som tillitsvalgt president i Norges Luftsportforbund, er det mange tanker som gjør seg. Presidentens innledning til forrige årsrapport (2015/2016) sier en del om kompleksiteten i forbundet vårt, og hvordan den skiller seg fra de fleste, eller kanskje alle andre, særforbund i idretten. Årsrapporten sier mye om hvordan vår aktivitet også skiller seg fra de fleste andre operatører i luftfarten, som hver for seg driver ganske homogene aktiviteter innen sine spesialfelt, enten det er et flyselskap eller en lufthavnoperatør. For meg som president har det vært en ære å få lede luftsportstyret, hvor styremedlemmene igjen har hatt ansvaret for forvaltningen av sine egne tillitsvalgte og medlemmer; tidvis en ganske krevende aktivitet. Det har vært tunge stunder for oss alle når vi har mistet utøvere og flyvenner, og det har vært den største glede når vi har sett ungdommer lande, opprømte etter sine første flyturer eller hopp. Og det er det det hele dreier seg om. Flyglede, personlig utvikling, vennskap, læring og risikohåndtering som ”second nature”. Sammen – på alle organisatoriske nivåer – gjør vi luftsport mulig for våre medlemmer og for oss selv; og vi gir våre ungdommer en dimensjon og et ansvar de vanskelig kan få andre steder. Klarer vi det, på en sikker måte, har vi alle gjort jobben vår.

Jeg vil rette en avsluttende takk til våre unike tillitsvalgte og fagpersoner på seksjons- og klubbnivå, til luftsportstyret og forbundets dyktige og kunnskapsrike ansatte, til våre nære samarbeidspartnere som Luftfartstilsynet, Samferdselsdepartementet og Avinor. De ser som oftest den samme samfunnsverdien i aktiviteten vår som vi selv gjør. Takk til alle som hjelper til for å få fly og vinger i luften – hele året, over hele landet, og takk for meg!

Blue skies, fly safe, soft landings!
Rolf Liland

Rolf Liland
President
Norges Luftsportforbund

STYRETS ÅRSBERETNING 2017

Styrets sammensetning

Styret ble valgt på Luftsportstinget som ble avholdt på Clarion Hotel, Gardermoen 1. april 2017:

Presidentskap:

President
Rolf Liland

1. visepresident
Asle Sudbø

2. visepresident
Mariann Brattland

Styremedlemmer:

John Ole Hollensten	(ungdomsrepresentant)
Arild Solbakken	(ballong)
Kristian Moxnes	(fallskjerm)
Ane Strønen Pedersen	(hang- og paragliding)
Sigurd Brattetveit	(mikrofly)
Espen Bakke	(modellfly)
Linda Christine Lilleng	(motorfly)
Arne Wangsholm	(seilfly)

Varamedlemmer:

Vegard Rytter (ungdom), Hans Rune Mikkelsen (ballong), Anna Fasting (fallskjerm), Frode Graff (HPS), Stein Erik Lundblad (mikrofly), Haagen Valanes (modellfly) Bjørn Skogøy (motorfly) og Rebecca Hansen (seilfly).

Kontrollkomité:

Lars Rasmussen (leder), Inger Grimstad og Hans F. Wille (medlemmer), Mette Lium og Pål Vindfallet (varamedlemmer).

Valgkomité:

Torolf Paulshus (leder), Ann Kristin Bogen (1. nestleder) og Espen Skaar (2. nestleder). Medlemmer: Anders Frydenberg (ballong), Vibeke Valle (fallskjerm), Trude Steen (HPS), Tormod Veiby (mikrofly), Audun Thinn (modellfly), Ola Lilloe-Olsen (motorfly) og Ole Andreas Marskar (seilfly).

Revisor: Leo Revisjon

Antall medlemsklubber ved årsskiftet: 255

Særkrets: Det er ingen særkretser i norsk luftsport. Samarbeidet på krets nivå søkes løst med godt samarbeid med idrettskretsene, som er godt etablert i alle landets fylker. For tiden foregår det en sammenslåing av særkretser på samme måte som fylker slås sammen. Norges Luftsportforbund (NLF) deltok i prosessen der Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag ble sammenslått til Trøndelag idrettskrets. Det er mange av de klubbrelaterte spørsmål som NLF tidligere håndterte, som er mer korrekt å overlate til idrettskretsene. Dette gjøres i større grad nå, noe som også bidrar til godt samarbeid mellom forbundet og idrettskretsene.

Tilknytning til nasjonale og internasjonale organisasjoner

Norges Idrettsforbund (NIF)

NLF er medlem av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et fleridrettsforbund. Forbundet har vært representert på en rekke idrettspolitiske og administrative møter i NIFs regi, blant annet NIFs ledermøte som ble avholdt i Bodø i juni. Visepresident Mariann Brattland, fag- og avdelingssjef Jon Gunnar Wold samt generalsekretær John Eirik Laupsa deltok på ledermøtet.

Da NIF på vårparten annonserte at det ville bli iverksatt et lederutviklingsprogram med den målsetting å få flere kvinnelige ledere i norsk idrett, ble flere av forbundets kvinnelige ledere oppfordret til å søke opptak i programmet. Tilbudet ble gitt til alle i norsk idrett, altså NIF sentralt, idrettskretser, særkretser og særforbund, men det var kun 18 plasser tilgjengelig. Både visepresident Mariann Brattland og styremedlem Linda Christine Lilleng fikk plass i programmet. Mariann har skipresident Erik Røste som mentor mens Linda har president i Bedriftsidrettsforbundet Grethe

Fossli som mentor. Styremedlem, og tidligere luftsportspresident, Arild Solbakken er en av de 18 mentorene i utviklingsprogrammet. Han veileder en representant fra Oslo Idrettskrets. Det var nærmere hundre søkere til programmet, og NLF er meget godt fornøyd med å ha fått med to deltakere. Programmet avsluttes før sommeren 2018. På slutten av året tok Norges Skiforbund initiativ til å sette opp et tilsvarende program for fremtidige ledere innen skisporten. Forbundet valgte å åpne for inntil fem deltakere fra andre forbund. Rebecca Hansen som er nestleder i Seilflyseksjonen søkte på én av de fem plassene.

Særforbundenes Fellesorganisasjon (SFF)

NLF har vært medlem av SFF siden stiftelsen i 2009. Visepresident Mariann Brattland er forbundets faste representant i SFF. På enkelte av organisasjonens møter har styremedlem Arild Solbakken deltatt som forbundets representant. Generalsekretær John Eirik Laupsa har deltatt som observatør på samtlige av SFFs møter. NLF har vært representert på samtlige medlemsmøter i organisasjonen, noen fagmøter samt årsmøtet.

NHO Idrett

NLF er medlem av NHO Idrett. NLF har benyttet muligheten medlemskapet gir til gratis juridisk rådgiving i noen saker.

Folk og Forsvar

NLF er medlem av organisasjonen Folk og Forsvar. Tidligere NAK-president og generalsekretær Olav F. Aamothe representerte forbundet, og deltok blant annet på årsmøtet som ble avholdt i Oslo.

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

NLF er medlem av det internasjonale luftsportsforbundet FAI. John Eirik Laupsa deltok som

delegat og Mariann Brattland som observatør på FAIs General Conference (GC) i Lausanne, Sveits i oktober.

Alle seksjonene er representert i sine respektive fagkommisjoner i FAI. Oversikt over delegater fremkommer i vedleggene til årsberetningen.

Norge har deltatt i flere internasjonale konkurranser i løpet av året. Kurt Norevik vant to bronsemedaljer i delkonkurranser i VM i presisjonsflyging som ble avholdt i Østerrike i august. I sammendraget kom Norevik på åttendeplass. Vegar Nereng og Dag Edvard Larsen sikret norsk dobbeltseier i Mura Cup i Kroatia i september. I dette verdenscupstevnet for frifluktmodeller, klasse F1B, vant Nereng knepent på Larsen som kom på 2. plass. For øvrige resultater vises til den enkelte seksjons beretning.

International Scientific and Technical Organisation for Soaring Flight (OSTIV)

NLF ved Seilflyseksjonen er tilsluttet OSTIV.

Europe Air Sports (EAS)

NLF er medlem av EAS, som ivaretar luftsportsmiljøenes felles interesser opp mot det europeiske luftfartsorganet EASA og EU. Lars Øyno og Torkell Sætervadet deltok på organisasjonens årsmøte i Köln, Tyskland.

Seilfly er tilsluttet European Gliding Union (EGU), fallskjerm; European Parachute Union (EPU), mikrofly; European Microlight Federation (EMF), hang- og paragliding; European Hanggliding and Paragliding Union (EHPU), motorfly; European Powered Flying Union (EPFU) og EAA Chapter 573 er tilsluttet European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA). NLF står som medlem i EFLEVA

etter avtale med EAA Chapter 573. Samtlige av disse organisasjonene er igjen tilsluttet EAS.

Arne-Håkon Hillestad, tidligere fagsjef i NLF er engasjert som generalsekretær i EHPU.

Nordic Coordination Meeting (NCM)

Mariann Brattland, Torkell Sætervadet og John Eirik Laupsa deltok på NCM som ble avholdt i København i september. Samtlige av de nordiske landene var representert på møtet, og det var første gang på flere år at alle land var samlet. Den pågående prosessen i arrangørlandet, Danmark, med en kraftig nedbygging av KDA preget mye av møtet. Nok en gang fikk vi en bekreftelse på hvor mye sterkere vi er når organisasjonen holdes samlet slik vi har i Norge. Den alternative strukturen, med egne juridiske enheter for hver enkelt aktivitet, er den mest brukte organiseringen internasjonalt. Finland er unntaket, de har mer eller mindre samme modell som oss her i Norge. Sammen med Finland er vi nesten alene i verden med denne organisasjonsstrukturen. Noe av det viktigste i disse nordiske møtene er å sikre en felles holdning og syn i mange viktige felles saker. I mange europeiske fora har ikke Norge adgang, og vi må da sikre at våre interesser blir ivare tatt av våre nordiske venner som er i EU-systemet. NCM i 2018 skal være på Island, mens det i 2019 blir avholdt i Finland.

Andre konferanser og møter

Forbundet har deltatt på Flyoperativt Forum med deltakelse fra administrasjonen. Generalsekretæren deltok på møte i Allmänflygsäkerhetsrådet i Sverige som ble arrangert av Transportstyrelsen.

Styrets arbeid

Styremøter

Det er avholdt syv styremøter i kalenderåret, to møter med Luftsportsstyret som satt frem til luftsportstinget i april og fem møter med det sittende Luftsportsstyret. Totalt er det behandlet 70 vedtakssaker og 43 orienteringssaker. De fleste styremøtene har blitt avholdt i forbundets lokaler i Møllergata 39 i Oslo. To av møtene har blitt avholdt på Gardermoen og ett møte ble avholdt på Starmoen før åpningen av Luftsportsuka. Styremøte 07/2017 gikk over to dager.

Sentrale oppgaver i styret

Komiteer og utvalg

I henhold til forbundets lov ble kontrollkomité og valgkomité valgt av luftsportstinget. Forbundsstyret har oppnevnt følgende komiteer; ungdomskomite, lovkomité, ankeutvalg, luftromskomite og hederstegnskomité. Luftsportstyret som ble valgt i 2017 har ryddet opp i begrepsbruken for organisasjonens arbeidsgrupper. Tidligere har begrepene komité og utvalg blitt benyttet på flere nivåer i organisasjonen. Det er nå bestemt at begrepet komité er forbeholdt grupper som er oppnevnt av og rapporterer til Luftsportstyret, samt de grupper som blir valgt direkte på luftsportsting. Grupper som oppnevnes av og rapporterer til seksjonenes styrer er utvalg. Det er noen få unntak, da begrepene ellers ville ha blitt meget spesielle.

Arbeidsoppgaver og resultater beskrives under andre kapitler i rapporten.

Administrasjonen

Forbundets virksomhet administreres fra sekretariatets lokaler i Møllergata 39 i Oslo, og fra seilflyriksenteret på Starmoen i Elverum.

Forbundet ledes til daglig av generalsekretær John Eirik Laupsa. Ved årets utløp besto staben av totalt 13 personer (10,4 årsverk). Av disse ivaretar 3,6 stillinger fellesoppgaver for NLF sentralt, én stilling for NLF CAMO og 8,4 stillinger er relatert til seksjonsspesifikke oppgaver.

I tillegg har ressurser vært innleid på prosjektbasis i forbindelse med luftromssaker og enkelte oppgaver for NLF CAMO.

I administrasjonen arbeides det stadig vekk med at oppgavene skal løses på tvers av seksjonsgrensene. Vi erfarer at denne tilnærmingen er effektiv, og vi når frem i mange saker hvor kunnskapen innenfor spesifikke fagområder har vært avgjørende suksessfaktor.

Hovedprinsipp i forbundets tjenstepensjonsordning er en innskuddsbasert ordning (ITP). Det er nå én gjenværende arbeidstaker i ytelsesbasert ordning (YTP), dette er administrasjonens eldste medarbeider. Som følge av endret regelverk for tjenstepensjon har forbundets styringsgruppe for tjenstepensjonsordning konkludert med at tidligere vedtak i NLF, om ordning for NLFs ansatte, medfører at opptjening av pensjon i fremtiden skal starte ved null G. Storebrand er forbundets leverandør av tjenstepensjon.

Med virkning fra 1. november 2017 er det tegnet helseforsikring for ansatte i NLF.

Ved utløpet av 2017 er det kun ett år igjen av den femårige leieavtalen av lokalene i Møllergata. I tillegg til egne lokaler i femte etasje, har også forbundet mulighet for å leie ytterligere møtelokaler og kantineområde i samme etasje til gunstige betingelser. Forbundet benytter disse mulighetene jevnlig til møter, kurs og andre arrangementer. Forhandlinger om mulig forlengelse av leieforholdet er iverksatt.

Norges Luftsportforbund har fjernarkiv i en lagerbrakke på Starmoen ved Elverum. Her oppbevares regnskap samt underlag for utøvelisenser i henhold til krav om lagringstid.

Virksomheten drives i henhold til planer og målsetninger vedtatt på Luftsportstinget. Det er godt arbeidsmiljø og det er ikke rapportert noen skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenser ikke det ytre miljø.

Oppfølging av handlingsplanen for tingperioden

Kvalitet og sikkerhet

NLF har følgende sikkerhetsmål: Ingen alvorlig skadde eller omkomne som følge av utøvelse av NLFs luftsportsaktiviteter. Det er derfor med beklagelse vi måtte registrere ulykker med fatal utgang i 2017. Etter ti år uten fatale ulykker med sertifiserte motorfly i Norge, ble det hele tre fatale ulykker med til sammen fem omkomne innenfor denne kategorien i 2017. En av ulykkene, hvor én person omkom, var en flygning i regi av en medlemsklubb, mens begge de to andre ulykkene, hvor to menneskeliv gikk tapt, var flygninger i privat regi. To personer har omkommet i aktiviteter tilknyttet vår Hang- og paragliderseksjon. En pilot omkom i

Petter og Anna.
Foto: Andreas Molsing

en paragliderulykke ved Mo etter vannlanding. Den andre, også en paragliderpilot, omkom under flyging i Sør-Afrika. Ulykkene understreker viktigheten av et fortsatt fokusert og kraftfullt sikkerhetsarbeid innenfor luftsport.

Kvalitet og sikkerhetsarbeidet er svært viktig. Johannes Mothes er engasjert som kvalitetssjef i forbundet gjennom sitt selskap Mothes Consult. Det er mange håndbøker, systemer og prosedyrer i NLF som har høy kvalitet og som gir et godt grunnlag for effektivt sikkerhetsarbeid. Det er imidlertid enkelte ulikheter på områder hvor det burde ha vært likt i alle forbundets seksjoner. Kvalitetssjefen arbeider med NLFs håndbok hvor målsettingen er å hente det beste fra hver enkelt seksjon, og mest mulig ensartet for hele forbundet. Ved utløpet av året var det bestemt at det i februar kommende år skal avholdes et seminar for ressurspersoner fordelt på alle seksjoner, og med en god geografisk spredning over hele landet for å etablere NLFs ressurspool ved hendelser og ulykker. Poolen skal bestå av 40 – 50 personer.

Dersom en av forbundets aktiviteter har blitt rammet av en alvorlig ulykke, og det skal oppnevnes ulykkeskommisjon internt i forbundet, er det nå bestemt en klar prosedyre for dette. Ledelsen i seksjonen som har blitt rammet fremmer forslag til generalsekretæren om deltakere i kommisjonen. Generalsekretæren tar dette videre opp i ledergruppen, som gjør endelig beslutning og ser til at det også oppnevnes et kommisjonsmedlem fra annen seksjon enn den som har blitt rammet av ulykken.

Luftrom

Tilgang til luftrom blir en stadig større utfordring. Økning i omfang av kontrollert luftrom, samt etablering

av restriksjonsområder med videre innebærer at en rekke luftsportsaktiviteter får forverrede rammevilkår. Gjennom 2017 har NLF forsøkt å påvirke luftfartsmyndighetene til å sluttbehandle de 16 ubesvarte søknadene om luftsportsområder som ble innsendt i 2014.

Per 31.12.2017 står 16 søknader fortsatt ubesvart.

NLF har videre søkt om å få en uttrykkelig aksept fra luftfartsmyndighetene for den praksis som har vært ført i en årrekke gjennom avtale med lufttrafikkjentesten, det vil si bruk av aktiviserte luftsportsområder uten SSR-transponder. Transponderfritaket er en av hovedgrunnene til at luftsportsområder har eksistensberettigelse. En henvendelse fra 2014 da de nye lufttrafikkreglene (Part-SERA) ble innført ble besvart 15. desember 2017: Konklusjonen er at bruk av transponder vil bli et ufravikelig krav. NLF anser svaret for å inneholde vesentlige juridiske feil, og vil ta konklusjonen opp med luftfarts- og samferdselsmyndighetene i 2018.

NLF ved luftromskonsulenten har bistått med en løsning for kontrollert luftrom rundt Jarlsberg flyplass, som innebærer at flyplassen ikke lenger vil omfattes av Torp kontrollsoner. Videre utredning og eventuell gjennomføring ventes i løpet av 2018.

Det årlige koordineringsmøtet med Forsvaret (FUA-RE) ble avholdt tidlig i desember 2017.

Miljø

NLFs aktiviteter skal i tråd med forbundets strategi skje på en skånsom måte, som på best mulig måte sikrer at miljøet ikke skades og at utslipp av lyd, klimagasser og andre biprodukter av drivstofforbrenning minimeres.

Inntrykket i befolkningen av luftsportsaktiviteter som støyende og forurensende bidrar til tross for dette til begrensninger i flyplasskonsesjoner (antall bevegelser, åpningstider mv.), og det gjør det svært krevende å etablere nye flysteder. Særlig er treningsflyging gjenstand for begrensninger på grunn av støy – noe som dermed også er en flysikkerhetsmessig utfordring.

En milepæl i NLFs miljøarbeid ble nådd 22. desember 2017, da Avinor og NLF inngikk en samarbeidsavtale om å drifte et elektrisk to-seters småfly, Pipistrel Alpha Electro. Flyet finansieres av Avinor og vil driftes av NLF. Avtalen bygger på et initiativ som NLF og medlemsklubben Oslo flyveklubb tok overfor Avinor i desember 2015.

Flyet blir levert i mai 2018. Erfarings- og kunnskapsinnhenting står sentralt i dette delprosjektet, som hører inn under Avinors prosjekt for elektrifisering av luftfart i Norge. Konkret vil flyet blant annet benyttes for utforskning av elektrisk framdrift i allmennflyging.

Avinors og NLFs felles elflyprosjekt har Regjeringens støtte, og er konkret omtalt i Nasjonal Transportplan 2018 – 2029. Elektrifisering av norsk luftfart er også framhevet i erklæringen til regjeringen Solberg II.

Hva blyforurensing angår har NLF fortsatt vært en pådriver for å oppfordre markedsaktørene til å tilby og benytte blyfri flybensin, avgas UL91, som erstatning for 100LL. En av verdens ledende flymotorfabrikanter åpnet i 2017 for doblede vedlikeholdsintervaller for de som bruker blyfri bensin. De forlengede intervallene skyldes mindre avleiringer i motoren og mindre belastning på oljen.

Regelverk

Luftfartsregelverket innebærer en sentral del av rammevilkårene for norske allmennflygere og andre luftsportsutøvere. Forbedring og modernisering av regelverket er derfor fortsatt et særs viktig element i NLFs arbeid.

Sammen med myndigheter, søsterorganisasjoner i nordiske land og paraplyorganisasjonen Europe Air Sports, har NLF oppnådd følgende i 2017:

- Prosjekt for allmennflyging og luftsport II (PAL II) er nå i gang igjen, etter NLFs initiativ i 2013. PAL IIs mandat ble endelig vedtatt i 2017. Prosjektet innebærer blant annet en dialogbasert tilnærming til forbedring av regelverk, samt innføring av flysikkerhetstiltak i form av alternativer til regelverk. I 2017 har prosjektet vært i en igangkjøringsfase der det fortsatt gjenstår å peke på større konkrete resultater. Den dialogbaserte tilnærmingen har imidlertid gitt konstruktive bidrag i en rekke tilliggende saker. Blant prioriterte saker i PAL II har vært forberedelse av regelverk for elektrisk framdrift, samt for økning av maksimumsvekter for mikrofly. I 2018 vil et hovedsatsingsområde være forbedret flymedisinsk regelverk samt utarbeidelse av tekniske og operative forskrifter for luftfartøy som ikke omfattes av EU-regulering (anneks II-luftfartøy).
- Regjeringen fastsatte i august 2017 ”Strategi for småflyverksemda i Noreg”. NLF var en viktig bidragsyter til arbeidet med strategien.
- NLF har til tross for Norges ”utenforskap” i EU hatt en sentral rolle i arbeidet med EUs nye grunnforordning for sivil luftfart. Gjennom tett samarbeid med Europe Air Sports og søsterorganisasjoner i Sverige, Finland og Danmark, har regelverket blitt påvirket på en måte som vil komme til stor nytte for NLFs medlemmer. EU-kommisjonens utkast til forordning er modifisert gjennom en ”trialog” med Rådet og EU-parlamentet, med det som resultat at forordningen blir langt mer allmennflyvennlig: EASA vil bli pålagt en ny gjennomgang av alt allmennflyrelatert regelverk, og muligheter for hver stat til å fastsette en ny vektgrense for mikrofly opptil 600 kilo (650 kilo for amfibium) kom på plass i desember 2017. Forordningen ventes å bli vedtatt sommeren 2018 i den formen den forelå før årsskiftet.
- NLF har hatt en aktiv rolle i utviklingen av felleseuropeisk regelverk for modellflyging og seilflyging. Ved utgangen av 2017 har NLF tro på at begge segmenter vil oppnå en mer forholdsmessig regulering enn opprinnelige utkast til europeisk regelverk tilsa.
- For å hindre at tilgangen til luftrom strupes, blant annet som følge av en vekst i dronetrafikk, har NLF levert et omfattende høringsinnspill til Samferdselsdepartementets arbeid med stortingsproposisjonen som klargjør luftfartsmyndighetens hjemmel til å opprette restriksjonsområder i luftfartsloven § 9-1a. Departementet støtter en rekke av NLFs innspill i Proposisjon 144 L (2016–2017), noe som blant annet innebærer at Luftfartstilsynet pålegges å fastsette en forskrift med nærmere retningslinjer for opprettelse av restriksjonsområder. Forskriften skal inneholde materielle og prosessuelle krav som skal sikre en mest mulig balansert tilnærming til restriksjonsområder.
- Luftfartstilsynet foreslo i 2017 to alternative tiltak for å følge opp avtalen om det åpne luftrom (Treaty on the Open Skies), hvorav et alternativ handlet om å opprette et sovende restriksjonsområde som dekker hele landet. NLF leverte et tydelig høringssvar, hvor forbundet pekte på at tiltaket var uforholdsmessig og langt utenfor hva andre avtaleparter iverksetter for å følge opp avtalen. Luftfartstilsynet vedtok en forskrift 20. desember 2017 der slike drastiske tiltak ikke ble iverksatt.
- Arbeidet med å ivareta Kilen sjøflyhavn går nå i en slutfase. Eneste gjenværende element er rammene for den konsesjonen flyplassen vil få. NLF har sendt inn et detaljert høringssvar som redegjør for hvorfor flyplassen må kunne forvente en videreføring av dagens aktivitet i en konsesjon med normal varighet (ti år).
- Etter flere år på rad med store gebyrøkninger, har gebyrveksten til Luftfartstilsynet nå normalisert seg. Økningen er i grove trekk i tråd med konsumprisindeksen. NLF har ikke lyktes med å senke gebyrene til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet til et nivå som samsvarer med hva småbåteiere må ut med for tilsvarende tjenester/utrustning. (Et fullt utstyrt luftfartøy belastes et årsgebyr på 2.200 kroner, der en småbåt belastes med 560 kroner.)

Flere forhold knyttet til regelverk står fortsatt uavklart. Særlig har EU-kommisjonen, på grunn av sykefravær i juriststaben, ikke maktet å bringe i land alle de forbedrede forordningene som EASA har utviklet i samarbeid med markedet, herunder det forbedrede regelverket for flyvedlikehold (Part-ML) og for flyskoler (Part-DTO). Regelverkene ventes å komme på plass sommeren 2018.

Likeledes har Luftfartstilsynets arbeid med å forbedre forskrift om luftromsorganisering stoppet opp. Det samme gjelder arbeidet med å revidere flyplassforskriften slik at grensen på tolv ukentlige avganger revideres.

Anlegg

Etter at arbeidet for å gjøre det mulig å bruke Avinors flyplasser utenfor åpningstid kom i mål i 2014, har den såkalte "PFLY-ordningen" blitt videreført for motorflygere med årlige intervaller, senest for 2017.

Erfaringene med ordningen er gode, og NLF har i 2017 jobbet iherdig for å sikre at PFLY utvides til å gjelde mikroflygere og seilflygere. Et heldagsseminar på Gardermoen i regi av Avinor sommeren 2017, er ryggraden i en sikkerhetsanalyse som Atkins utfører for Avinor i den sammenheng. Atkins konkluderer med at ordningen bør kunne utvides til seil- og mikroflygere. NLF jobber for at utvidelsen kommer på plass før flysesongen 2018 er i gang.

NLF har også tatt et initiativ for at ordningen skal kunne gjelde over en lengre periode enn ett år av gangen og for at PFLY også skal gi passeringsadgang. NLF har imidlertid prioritert utvidelsen til seil- og mikroflygere.

Anlegg

Arbeidet med å sikre en allmenflyplass for miljøet i Oslo-området er den tyngste oppgaven på anleggsfronten. Et område på Krogstad i Sørum kommune er identifisert, og området er i kommunens planverk avsatt til luftsportsanlegg. Det er mange krevende prosesser betydelig økonomi som må avklares før et anlegg kan bli en realitet. Sørums alternativet er imidlertid det mest konkrete alternativet på flere år. Det er gjennomført et skisseprosjekt og et forprosjekt er iverksatt. Mot slutten av året er imidlertid fremdriften i forprosjektet bremsset noe ned, i påvente av nødvendige politiske avklaringer. I tillegg avventes en utredning om behovet for allmenflyplass i Oslo-området som skal gjøres i regi av Samferdselsdepartementet.

Arbeidet med å bevare Kjeller flyplass har foregått med full styrke gjennom hele året. Det er det flyhistoriske sporet som benyttes i dette arbeidet, og ledes av stiftelsen Kjeller flyhistoriske kulturpark (KFK). NLF med sine tilsluttede klubber som har tilhold på Kjeller, samt organisasjonene EAA og AOPA Norway støtter denne strategien. Det har kommet andre initiativ i saken, men alle de ovennevnte holder fast på å lojalt følge det historiske sporet.

Rygge flyplass, som ble stengt for våre aktiviteter allerede per 1. november 2016, var ved utløpet av 2017 fortsatt ikke tilgjengelig for allmenflygere. Selskapet Rygge Aerosenter AS med lokale flyklubber og NLF som eiere, har jobbet målrettet gjennom hele året overfor Luftforsvaret og Forsvarsbygg for at

*Test av VR-briller på Telemark airshow.
Foto: Espen Bakketun*

aktivitetene skulle kunne gjenopptas. Noen avtaler er signert, men fortsatt gjenstår enkelte avklaringer for å kunne iverksette aktivitet.

Stafsberg flyplass ved Hamar er truet av nedbygging i henhold til en utviklingsplan som er nærmere 20 år gammel (SMAT-planen). Lokale klubber med støtte fra NLF arbeider aktivt med å opplyse de lokale politikerne om hvilke muligheter en sentrumsnær flyplass gir en by som Hamar. Nøkkelordet her er teknologiutvikling. NLFs engasjement i prosjekt knyttet til utviklingen av elektrisk luftfart synes å interessere politikerne på innlandet, og det synes som om at stemningen etter hvert peker i retning av og ville bevare flyplassen.

På hang- og paraglideranlegget på Vågå har det ikke blitt gjort spesielle tiltak utover generelt vedlikeholdsarbeid.

Fallskjermsenteret på Østre Æra kunne åpne sesongen med ny asfaltert flystripe og oppstillingsplass. Prosjekt som er godkjent i Kulturdepartementets spillemiddelordning til anlegg. I henhold til planen ble det anskaffet nytt drivstoffanlegg. Utover planlagt oppgraderings- og vedlikeholdsarbeid oppsto det problem med septiktanken, og tanken måtte skiftes. Dette ble gjort umiddelbart da problemet ble oppdaget, for å sikre at det ikke skulle kunne bli utslipp av noen art.

På Ole Reistad Senter, Starmoen har det blitt gjennomført et rehabiliteringsprosjekt på sanitærbygget. Anlegget har vært i bruk siden tidlig på 1980-tallet, og full renovering var påkrevet. Tiltaket er godkjent i Kulturdepartementets spillemiddelordning til anlegg.

Breddeidrett og toppidrett

Generelt om idrettssatsing

Det alt vesentlige av aktiviteten i NLFs klubber kan betraktes som breddeidrett.

Forbundsstyret har i konkurransereglementet delegert til seksjonene ansvaret for utvikling, drift og reguleringen av konkurransevirkomheten. Det arrangeres norgesmesterskap og diverse andre nasjonale mesterskap og konkurranser innen alle NLFs idretter. Alle idrettene har med deltakere jevnlig i nordiske mesterskap, EM og VM.

Seksjonene bestemmer selv om det skal satses på toppidrett. Tidligere var det kun Fallskjermsseksjonen som satset bevisst på å utvikle toppidrettsutøvere, og som benytter seg av kompetanse fra Olympiatoppen og Toppidrettssenteret. Fra 2017 har også Motorflyseksjonens satsningsgruppe innen akroflyging benyttet seg av denne muligheten.

Retningslinjene for kongepokal i NLF ble revidert på slutten av 2016 med gyldighet fra 1.1.2017. De nye retningslinjene sikrer i større grad enn tidligere at to pokaler kan tildeles hvert år. Dette ved at det oppnevnes komité tilknyttet hver av de to pokalene. Dersom mesterskapet som pokal opprinnelig er satt opp i ikke skulle kvalifisere til kongepokal, sammenkalles aktuell komité og beslutter beste NM-resultat innen de aktuelle grener.

Klubbutvikling

Året 2017 har vært et meget aktivt år for aktiviteskonsulenten. Til tross for at han kun er i en deltidsstilling har han et svært aktivt program, og bistår hos klubber og lag i hele landet i tillegg til sentrale NLF arrangement.

Barn – ungdoms og rekrutteringsarbeid

Ungdomsutvalget har hatt to fysiske møter, og i tillegg flere Skype-møter. Utvalget har også avholdt to ungdomssamlinger, én på Sola og én i Bodø. Aktiviteskonsulenten har fått videreutdanning i NIF-systemet, og kan nå tilby klubbene våre styrekurs i henhold til NIFs norm.

Luftsportsuka 2017

Arrangementet var det sjettede i rekken, og årets arrangement hadde flere aktiviteter enn noen av de foregående årene. For første gang fikk vi med Forsvaret, som deltok med en Saab Safari, og flere ungdommer fikk en spennende introduksjon til Luftforsvaret og deres aktiviteter. Både Luftsportstyret og flere av seksjonene avholdt styremøte under arrangementet, og kombinerte dette med en fin måte med deltakelse i aktivitetene. Norgesmesterskapet i mikroflyging ble gjennomført på en svært vellykket måte på slutten av arrangementet.

Integrering

NLF har siden starten av integreringsprosessen i NIF, vært en pålitelig og aktiv deltager i ulike fora for planlegging, samarbeid og gjennomføring av flere type tiltak. NLF er fortsatt meget aktive, og arbeider målrettet med både informasjon og aktiviteter for å være et av de særforbundene med tilrettelagte aktiviteter for ulike funksjonshemninger.

NLF har fulgt og støttet tett opp en tilrettelagt stol for tandem paragliding for funksjonshemmet tandempilot. Innretningen er nå teknisk sett godkjent, og finansiering av flere tilsvarende utstyr vil bli jobbet med inn i det nye året.

En av forbundets klubber, Hallingdal Flyklubb, har bestilt et høyverdig selvstartende toseters seilfly, en DG 1001. NLF ble invitert med i et prosjekt hvor

forbundet søkte støtte til HC-utstyr og innbygging av dette i seilflyet. Kulturdepartementet har gitt støtte til prosjektet, og det nye flyet kommer i luften sommeren 2018.

Forbundets forretningsdrift

Forbundet har ingen direkte forretningsdrift etter salget av aksjene i Luftfartsskolen AS og Norsk Aero AS i 2013. Frem til salgene var forbundet hovedaksjonær i begge selskapene.

Norges Luftsportforbund har en liten aksjepost i Kjeller Aero Senter (KAS), og har et medlem i styret. På generalforsamlingen i 2017 overtok Ulf Bjørtomt plassen som NLFs styrerepresentant etter at Arild Solbakken hadde hatt dette vervet i noen år. John Eirik Laupsa er Bjørtomts personlige varamann.

Etter at det på høsten 2016 ble bestemt at Rygge flyplass skulle stenges for sivil trafikk, ble Rygge Aerosenter AS etablert med sikte på å drifte en virksomhet tilsvarende KAS virksomhet på Kjeller. NLFs aksjepost er også her 15 prosent. John Eirik Laupsa er styremedlem og Torkell Sætervadet er varamedlem til styret. Ved utløp av året var det avklart med nye personer som skulle ta over vervene til Laupsa og Sætervadet.

Kommunikasjon

Styrket nettkompetanse

Espen Bakketun ble engasjert for å jobbe med PR og nettkommunikasjon. Hans oppdrag har i perioden vært å hjelpe klubbene med å få bedre oppmerksomhet rundt konkurranser, treff og norgesmesterskap.

Bakketun startet i 2018 med å besøke flere stevner og konkurranser, og har dokumentert disse for NLF. Han overtok også ansvaret for forbundets Instagram-konto, og er administrator for NLFs sentrale Facebook-side.

Utgivelse av medlemsblader

NLF ved seksjonene utgir fire forskjellige medlemsblader; Flynytt (motorfly og mikrofly), FrittFall (fallskjerm), Fri Flukt (hang-, para- og speedgliding) og Modellflyinformasjon. Seilflyseksjonen utgir i samarbeid med de andre skandinaviske landene bladet Nordic Gliding. Medlemsbladene er omtalt i seksjonenes rapporter.

Eksterne relasjoner og samarbeid

NLF har nær og jevnlig kontakt med Samferdselsdepartementet (SD), Luftfartstilsynet (LT) og Avinor.

I juni 2017 var det igjen ledersamling hvor forbundets politiske og administrative ledelse møtte ledelsen i SD, LT og Avinor. Fra departementet deltok også statssekretær Tom Cato Karlsen. Viktige saker for rammebetingelsene for allmenflyging og luftsport ble drøftet på uformelt vis, og mange gode løsningsforslag ble diskutert.

I september hadde forbundet møte med samferdselsminister og statssekretær hvor anleggssituasjonen for allemnflygingen i Oslo-området var hovedtema. På møtet ble det klart at det skal gjennomføres en utredning av spørsmålet.

Representanter fra administrasjonen deltar fast både i Avinors Flysikrings divisjonens Operativt forum og i Strategisk forum.

Forbundets president, Rolf Liland, satt som styremedlem i Norsk Luftfartsmuseum i Bodø og Ståle Novik som varamedlem frem til oktober 2017. Morten S. Haave har tatt over som styremedlem, og Ronny Skaar som varamedlem.

Service til klubbene

Medlems- og lisensregister

NLF fører per 2017 i systemet MeLWin, et sentralt medlemsregister og innkasserer kontingenter for samtlige tilsluttede klubber.

Medlemsregisteret er integrert med forbundets lisensregister, og inneholder også opplysninger om klubbens tillitsvalgte og så videre. MeLWin benyttes også som register for alle norske mikrofly. Et register NLF fører på vegne av myndighetene.

I 2016 ble det iverksatt et prosjekt for nytt medlemsystem i NLF. Flere eksterne løsninger ble vurdert, men resultatet ble at NLF satser fullt på NIFs system Min idrett. En av hovedgrunnene til denne beslutningen er at andre systemer som måtte bli valgt, ville vært avhengig av en velfungerende datautveksling med NIF og systemet Min idrett. Ved utløpet av året var det klarlagt for at alle fornyelser av medlemskap skal fra nyttår skje ved bruk av Min idrett. Senere skal også andre funksjoner, eksempelvis utstedelse av og fornyelse av utøverlisenser, gjøres i Min idrett.

NLF CAMO

Forbundets virksomhet NLF CAMO (Continuing Airworthiness Management Organisation) med motorfly i ukontrollert miljø og seilfly i kontrollert miljø, har fungert tilfredsstillende også i 2017.

Forbundet var forberedt på et frafall i antall fly, som er tilknyttet ordningen, som følge av forenkling av regelverk. Det viser seg imidlertid at svært mange av flyeierne fortsatt ønsker tjenesten NLF CAMO tilbyr.

En viss omrokking av ressurser internt i forbundet gjør at forutsetning om minimum økonomisk balanse i driften av CAMO har blitt oppnådd også i 2017.

Aktivitet i forbundsseksjonene

Seksjonsstyrene utarbeider årsberetninger om aktivitet i seksjonene som inngår som vedlegg til forbundsstyrets årsberetning:

Ballongseksjonen	– vedlegg 1
Fallskjermseksjonen	– vedlegg 2
Hang-, para- og speedgliderseksjone	– vedlegg 3
Mikroflyseksjonen	– vedlegg 4
Modellflyseksjonen	– vedlegg 5
Motorflyseksjonen	– vedlegg 6
Seilflyseksjonen	– vedlegg 7
Norsk Luftsportstilsyn	– vedlegg 8

Modellflyskolen på Luftsportsuka 2017. Foto: Espen Bakketun

Resultater og hedersbemerkelser

Konkurransaktivitet

Med unntak av ballong har det vært avholdt norgesmesterskap (NM) innen samtlige seksjoner.

Norgesmestere 2017

Fallskjerm - Innendørs kroppsflyging

FS4 – åpen klasse	Kamikazekameratene, Voss kroppsfykarlag
FS4 – way int	Rekruttjentene, Voss kroppsfykarlag
VFS – 4 way int	Team Butterfly, Voss kroppsfykarlag
D2W	VossVind D2W, Voss kroppsfykarlag
Freestyle	Voss kroppsfykarlag

Fallskjerm - Ordinært NM

FS4 – åpen (AAA)	DeLand Norgies, Tønsberg fallskjermklubb
FS4 – rekrutt (A)	Skummulus Nimbus, Nimbus fallskjermklubb
FS-8	Norgies 8, Tønsberg fallskjermklubb
Friflyging åpen	ZION, Voss fallskjermklubb
Friflyging-rekrutt	REaSons, Nimbus fallskjermklubb
Wingsuit performance	Voss fallskjermklubb
Canopy Piloting	Tønsberg fallskjermklubb

Hang-, para- og speedgliding

Paragliding – distanse	Ronny Helgesen, Oslo hang- og paragliderklubb
Hanggliding – distanse	Olav Opsanger, Jetta luftsportsklubb

Mikroflyging

Per T. Høyland, Jæren mikroflyklubb og
Håkon Fosso, Hardanger mikroflyklubb

Modellflyging

F3A	RC kunstfly presisjon	Ola Fremming, Tønsberg modellflyklubb
F3F	Seilfly hang	Bjørn Tore Hagen, Bodø modellflyklubb
F3J	Seilfly termikk	Senior: Kenneth Dahl Thommesen, MFK Vingen
F3J	Seilfly termikk	Junior: Mathias Dahl Thommesen, MFK Ving
F3J	Seilfly termikk	Lag: Jo Grini, Stig Magne Olsen og Aril Røsvik, Valdres FK/modell
F1A	Friflukt høystart	Svein O. Olstad, Ørnen modellflyklubb
F3K	Kasteglider RC	Lars Petter Eriksen, Gullknapp modellflyklubb
F4H	RC semiskala	Pål Lindén Anthonisen, Tønsberg modellflyklubb
F3C	Helikopter presisjon	Lars Aage Olsen, Bergen modellflyklubb

Motorflyging

Akroflyging	Thore Thoresen, Aerobatic Club of Norway
Presisjonsflyging	Håkon Fosso, Nordhordland flyklubb

Seilflyging

Åpenklasse	Henning Lassen, Oslo seilflyklubb
Klubbklasse	Kato Kvitne, Os aeroklubb

Racerpiloter er ikke som andre piloter. Foto: Bjørn Lenchler Hauge

H.M. Kongens pokal

NLF har årlig to kongepokaler til disposisjon. Pokalen går på omgang mellom seksjonene i henhold til fastsatt plan. I 2017 var pokalen satt opp i Fallskjemseksjonen og Modellflyseksjonen. Vinneren av pokalen i Fallskjemseksjonen ble Espen Fadnes, Voss fallskjemklubb. Vinneren av pokalen i Modellflyseksjonen ble Bjørn Tore Hagen, Bodø modellflyklubb.

Internasjonale resultater

VM i presisjonsflyging ble arrangert i Østerrike. Kurt Norevik fikk en tredjeplass både i landingskonkurransen og i navigasjon. I sammendraget kom Norevik på en 8. plass.

Hedersbevisninger

NLFs gullmedalje er tildelt Narve L. Jensen. NLFs sølvmedalje er tildelt Ola Lilloe-Olsen og Tor Schaathun. NLFs gullnål er tildelt Helge Sivertsen, Hermod Trana og Tore Jemtegaard.

Seksjonshederstegn er tildelt Carita Gyldenskog Ranvik (fallskjem), Torkell Sætervadet (motorfly) og Terje Aasane (seilfly).

NLFs kårde til beste kadett i avgangsklassen ved Luftkrigsskolen ble tildelt Morten Nicolay Nordhagen. Kården ble overrakt av tidligere president i NLF, Olav F. Aamoth. Seremonien fant sted i Erkebispegården ved Nidarosdomen.

FAIs Paul Tissandiers Diploma ble tildelt Tom Erik Sørensen (modellfly) og Nedre Romerike Flyklubb/Veteranflygruppe mottok FAIs Group Diploma of Honour.

NLFs gullmedalje er tildelt Narve L. Jensen

ØKONOMISK ÅRSBERETNING 2017

Roy Petter Johansen fra Vingtor var sjef for årets modellflyskole på Starmoen. Foto: Espen Bakketun

Innledning

Norges Luftsportsforbund (NLF) er et fleridrettsforbund tilsluttet Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et særforbund. NLF organiserer følgende idretter under fellesbetegnelsen luftsport; ballongflyging, fallskjermhopping, hanggliding, paragliding og speedgliding, mikroflyging, modellflyging, motorflyging og seilflyging. De enkelte idrettene er organisert i seksjoner. Virksomhetene drives av tilsluttede klubber over hele landet. Forbundet har sitt sekretariat i Oslo, og eier og driver tre rikssentre for henholdsvis fallskjerm på Rena, for hang-, para- og speedgliding i Vågå og for seilflyging i Elverum.

Antall medlemmer ved årsskiftet

Forbundet har ved årsskiftet 255 tilsluttede klubber. I 2017 er seks nye klubber tatt opp i NLF og NIF. Én klubb er slettet i 2017.

218 av de 255 tilsluttede klubbene organiserer kun én av forbundets aktiviteter. 37 klubber er organisert med grupper for to eller flere aktiviteter. I tabellen under kan man se hvordan gruppene i de 37 klubbene fordeler seg på de forskjellige aktivitetene slik at det dannes 303 enheter.

	Ant. Klubber	Fordeling av gruppene	Totalt ant enheter
Klubber med grupper	37		
Motorflyklubber/grupper	33	30	63
Seilflyklubber/grupper	13	13	26
Modellflyklubber/grupper	83	14	97
Mikroflyklubber/grupper	23	25	48
HG/PG/SPG klubber/grupper	45	3	48
Fallskjermklubber	20		20
Ballongklubb	1		1
Sum	251		303

Klubbene hadde ved siste årsskiftet totalt 18.335 medlemskap. Dette er en nedgang med 358 medlemskap, eller 1,95 prosent i forhold til 2016.

2.212 kvinner er medlemmer i klubbene ved årsskiftet. Kvinner utgjør 12 prosent av den totale medlemsmassen. Fallskjermklubbene har her den største kvinneandelen, mens modellfly har den laveste.

*Mot kvelden på Starmoen.
To av NLF sine fly. Seilflyet LN-GRA og slepeflyet LN-EIC
Foto: Jon Vedum*

Antall medlemmer i klubbene per 31.12.17 fordelt på forbundets aktiviteter.

	2017	2016
Ballongmedlemmer	27	21
Fallskjermmedlemmer	5.469	6.189
HG/PG/SPG medlemmer	3.121	2.910
Mikroflymedlemmer	1.733	1.565
Modellflymedlemmer	3.617	3.520
Motorflymedlemmer	3.250	3.464
Seilflymedlemmer	1.118	1.016
Direktemedlemmer *)	7	8
Total	18.342	18.693

*) Direktemedlemmer er personer som på 50-tallet betalte et livsvarig medlemskap i Norsk Aero Klubb. Direktemedlemmer teller ikke med som medlemmer i klubber tilsluttet NIF – slik at antallet medlemskap blir 18.342.

Medlemskap i klubbene per 31.12.2017 fordelt på kjønn og aldersgrupper:

	0 – 5	6 – 12	13 – 19	20 - 25	26 +	Sum	%
Kvinner	4	24	259	548	1.377	2.212	12
Menn	14	63	563	1.639	13.844	16.123	88
Total	18	87	822	2.187	15.221	18.335	
% av total	0,1	0,4	4,4	11,9	83,2		

Miljø

Det er et godt arbeidsmiljø i forbundets sekretariat og det er ikke rapportert om skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurensrer ikke det ytre miljø.

Sykefravær

For de ansatte var det et sykefravær på 1,2 %.

Likestilling

Av de 14 som var ansatt ved årets utløp er det to kvinner. Det er full likestilling mellom kjønnene, noe det blir lagt vekt på ved nyansettelser.

Årsregnskap

Årsregnskapet for NLF samlet viser et overskudd på 1.177.173 kroner mot fjorårets overskudd på 1.288.333 kroner.

NLFs samlede budsjett for 2017 ble på luftsportstinget i mars samme år godkjent med et underskudd på 3.257.000 kroner.

Regnskapet viser tydelig at det er en sunn økonomi i den sentrale administrasjonen, i den flytekniske virksomheten og i seksjonene. Resultatet er allikevel ikke mer enn det som er nødvendig for å kunne møte de fremtidige behov for å styrke bemanningen for både å opprettholde nåværende gode resultatoppnåelse i viktige saker, samt forbedring av mange systemer. I de foregående år har forbundet forberedt seg på å kunne påta seg nye oppgaver. Nå har de nye oppgavene blitt til realitet og NLF går inn i nytt år som ansvarlig nasjonal myndighet for utdanning og lisensiering av ballongførere og seilflypiloter.

Fra spillemidlene fikk NLF tildelt fra NIF et ordinært rammetilskudd inkludert regiontilskudd og integreringstilskudd på 3.908.504 kroner (post 2 midler). Av disse midlene fikk seksjonene stilt til disposisjon følgende andeler til drift av sine idrettsaktiviteter: Fallskjermseksjonen 501.347 kroner, Hang, para- og speedgliderseksjonen 347.012 kroner, Seilflyseksjonen 205.142 kroner, Motorflyseksjonen 361.469 kroner, Modellflyseksjonen 380.391 kroner, Mikroflyseksjonen 207.145 kroner og Ballongseksjonen 5.000 kroner. Det vises her til seksjonenes årsrapporter.

NLF fikk videre tildelt 460.469 kroner til utviklingsorientert ungdomsidrett, som ble fordelt til prosjekter i Fallskjermseksjonen med 102.961 kroner, Modellflyseksjonen 78.576 kroner, Motorflyseksjonen 117.070 kroner og Seilflyseksjonen 161.861 kroner.

Av post 3 midlene (barn, ungdom og bredde) fikk NLF tildelt 1.188.519 kroner mot 1.041.428 kroner foregående år.

Etter søknad for regnskapsåret 2016 fikk NLF tildelt 1.470.212 kroner i momskompensasjon via NIF. Tildelingen er fordelt i henhold til søknadsgrunnlaget slik; NLF sentralt 494.880 kroner, Fallskjermseksjonen 201.265 kroner, Hang-, para- og speedgliderseksjonen 82.832 kroner, Mikroflyseksjonen 84.166 kroner, Modellflyseksjonen 80.845 kroner, Motorflyseksjonen 155.899 kroner, Seilflyseksjonen 285.052 kroner, NLF CAMO 76.825 kroner.

Over Justisdepartementets budsjett mottok NLF 740.000 kroner i driftsstøtte til den frivillige søk og redningstjenesten i regi av NAKs Flytjeneste. Det vises her til årsrapport fra Motorflyseksjonen.

Under Kulturdepartementets post utstyrsmidler til paraidrett fikk NLF tildelt 408.805 kroner til handicap-styring til bruk i et høyverdig selvstartende toseters seilfly. Tilskuddet omfatter utvikling, installasjon og utstyr. Midlene er videreført til Hallingdal flyklubb som er eier av flyet hvor forbundets utstyr er installert.

Det vises for øvrig til de enkelte seksjoners resultater i regnskapet. Driften

av forbundets riksianlegg fremkommer som egne resultatsentra under Fallskjermseksjonens, Hang, para- og speedgliderseksjonens og Seilflyseksjonens resultater.

Styret foreslår at årsresultatet på 1.177.173 kroner tilføres egenkapitalen. Etter denne disponeringen utgjør forbundets egenkapital 24.591.239 kroner. Av dette er 4.553.453 kroner egenkapital med selvpålagte restriksjoner.

Lov

Norges Luftsportforbund har en lov som er i tråd med lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Forbundets lov er revidert og vedtatt av Luftsportstinget 2017 med nødvendige endringer som følge av vedtak gjort på NIFs ting i 2015, samt enkelte interne tilpassinger i NLFs organisasjon. Den økonomiske årsberetningen er avgitt i tråd med regnskapsloven.

Fortsatt drift

Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av forbundets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Av den grunn mener styret at det er grunnlag for fortsatt drift, og regnskapet er avlagt under denne forutsetning.

Oslo, 25. juni 2018

Rolf Liland
President

Asle Sudbø
1. visepresident

Mariann Brattland
2. visepresident

John Ole Hollenstein
Styremedlem

Arild Solbakken
Styremedlem

Kristian Moxnes
Styremedlem

Ane Strønen Pedersen
Styremedlem

Sigurd Brattetveit
Styremedlem

Espen Bakke
Styremedlem

Linda Christine Lilleng
Styremedlem

Arne Wangsholm
Styremedlem

John Eirik Laupsa
Generalsekretær

RESULTATREGNSKAP 2017 FORDELT PÅ FORBUNDETS AVDELINGER

TABELLEN VISER RESULTATREGNSKAP 2016 - 2018 OG BUDSJETT 2017 - 2018

Avdeling	Resultat 2016	Budsjett 2017	Resultat 2017	Budsjett 2018	Resultat 2018
NLF administrasjon	2 085 398	-1 910 000	54 878	-1 150 000	-466 174
Luftforsvarets Gavefond	71 346	60 000	59 320	60 000	41 675
NLF CAMO	-111 824	-150 000	217 090	-100 000	149 389
Norsk Luftsportstilsyn	-161 235	-200 000	-151 827	-210 000	-160 633
Ballongseksjonen	-255	-49 000	448	-48 000	11 020
Fallskjermseksjonen	-244 450	-724 000	-123 300	-628 000	175 984
Hang-, para- og speedgliderseksjonen	318 445	-5 000	823 927	28 000	1 081 284
Mikroflyseksjonen	150 218	-310 000	-68 890	-310 000	-197 007
Modellflyseksjonen	-52 968	21 000	-87 822	-7 000	379 401
Motorflyseksjonen	-539 713	-90 000	283 979	15 000	102 584
Seilflyseksjonen	-226 611	100 000	169 373	100 000	-57 977

RESULTATREGNSKAP 2017

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	NOTE	2017	2016
	1		
Sponsor- og salgsinntekter	16	6 484 993	5 915 768
Offentlige tilskudd	2	7 755 761	6 715 760
Andre inntekter	3	22 269 115	22 158 324
Sum driftsinntekter		36 509 869	34 789 852
Varekostnad		735 610	557 926
Lønns- og personalkostnader	4	11 555 916	11 533 937
Avskrivninger	6	245 909	224 896
Tilskudd		1 280 624	866 900
Andre driftskostnader	5	21 735 462	20 582 201
Sum driftskostnader		35 553 521	33 765 860
Driftsresultat		956 348	1 023 991
Finansposter			
Finansinntekter	7	223 325	270 437
Finanskostnader		2 500	6 096
Sum finanskostnader		220 825	264 342
ÅRSRESULTAT		1 177 173	1 288 333
Disponering av årets resultat			
Avsatt til annen egenkapital	13	1 102 555	250 247
Øremerket Avtale QRG Systems	13	0	300 000
Øremerket Avtale NIF- utvikling IT	13	0	650 000
Disponert til Luftforsvarets gavefond	13	59 320	71 346
Disponert til Motorflyseksjonens hangarfond	13	15 298	16 740
Sum disponering		1 177 173	1 288 333

BALANSE PER 31.DESEMBER 2017

Andreas, Anna og Petter, ZION. Foto: Marco Arcangeli.

EIENDELER	NOTE	2017	2016
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	6	4 049 450	3 740 419
Driftsløsøre, inventar, kontormaskiner mm.	6	1 184 698	1 107 079
Sum varige driftsmidler		5 234 148	4 847 498
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	8	88 561	88 561
Andre fordringer	9	1 847 583	2 718 083
Sum finansielle anleggsmidler		1 936 144	2 806 644
Sum anleggsmidler		7 170 291	7 654 142
Omløpsmidler			
Fordringer			
Varelager		97 353	24 708
Kundefordringer	10	3 343 443	877 060
Andre kortsiktige fordringer	11	3 460 995	1 406 313
Sum fordringer		6 901 790	2 308 080
Bankinnskudd, kontanter o.l.	12	18 024 741	18 722 746
Sum omløpsmidler		24 926 531	21 030 827
SUM EIENDELER		32 096 823	28 684 969

BALANSE PER 31. DESEMBER 2017

EIENDELER	NOTE	2017	2016
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner			
Øremerket Avtale QRG Systems	13	300 000	300 000
Øremerket Avtale NIF- Utvikling IT	13	650 000	650 000
Kapitalfond	13	800 000	800 000
Luftforsvarets gavefond	13	2 296 355	2 237 035
Motorflyseksjonens hangarfond	13	507 098	491 800
Sum egenkapital med selvpålagte restriksjoner		4 553 453	4 478 835
Fri egenkapital			
Annen egenkapital	13	18 935 230	18 684 983
Årets resultat etter selvpålagte restriksjoner av egenkapital	13	1 102 555	250 247
Sum fri egenkapital		20 037 785	18 935 230
Sum egenkapital		24 591 239	23 414 065
Annen langsiktig gjeld			
Lån	14	100 000	200 000
Sum langsiktig gjeld		100 000	200 000
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		2 005 805	1 918 589
Offentlige avgifter		896 531	920 420
Annen kortsiktig gjeld	15	4 503 248	2 231 895
Sum kortsiktig gjeld		7 405 585	5 070 904
Sum gjeld		7 505 585	5 270 904
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		32 096 823	28 684 969

Oslo, 25. juni 2018

Rolf Liland
President

Asle Sudbø
1. visepresident

Mariann Brattland
2. visepresident

John Ole Hollenstein
Styremedlem

Arild Solbakken
Styremedlem

Kristian Moxnes
Styremedlem

Ane Strønen Pedersen
Styremedlem

Sigurd Brattetveit
Styremedlem

Espen Bakke
Styremedlem

Linda Christine Lilleng
Styremedlem

Arne Wangsholm
Styremedlem

John Eirik Laupsa
Generalsekretær

NOTER TIL REGNSKAPET 2017

Note 1 Regnskapsprinsipper
Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Inntekter og kostnader

Salgsinntekter resultatføres ihht opptjeningsprinsippet, dvs. når varen er levert eller tjenesten utført. Føring av kostnader skjer etter sammenstillingsprinsippet, dvs. at kostnader føres i samme periode som tilhørende inntekt. Sponsorinntekter inntektsføres over avtaleperioden. Barteravtaler inntektsføres på grunnlag av de mottatte verdier i den perioden verdien mottas. Motsvarende kostnader blir kostnadsført i samme periode.

Omløpsmidler

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskostnad og virkelig verdi.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk, er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig og kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Varelager

Innkjøpte varer til videresalg er vurdert til anskaffelseskost. Det er ikke foretatt nedskrivning for ukurans.

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er i balansen omregnet til balansedagens kurs.

Aksjer og andeler i andre selskap

Aksjer hvor forbundet ikke har betydelig innflytelse, er klassifisert som anleggsmidler og er balanseført til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes å ikke være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt. Nedskrivninger reverseres når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter o.l.

Bankinnskudd, kontanter o.l. inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjon

Pensjonsforpliktelser finansiert over driften er beregnet og balanseført under avsetning for forpliktelser. Forbundet har forsikrede pensjonsordninger som ikke er balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

Endring av regnskapsprinsipper

Forbundet har ikke foretatt endring av regnskapsprinsipp eller korrigering av feil fra tidligere årsregnskap i regnskapsåret.

Note 2 Offentlige tilskudd

Regnskapsposten består av:	2017	2016
Rammetilskudd inkl. regiontilskudd fra NIF	4 550 011	4 267 851
Barne- og ungdomsmidler fra NIF	1 204 760	973 482
Utviklingsorientert ungdomsidrett fra NIF	460 469	441 680
Utstyrsmidler fra NIF	648 663	52 632
Justisdepartementet	834 200	804 468
VO-midler	44 418	163 277
Andre tilskudd	13 240	12 370
Sum	7 755 761	6 715 760

Note 3 Andre inntekter

Regnskapsposten består av:	2017	2016
Medlemsinntekter, lisenser og flygetillatelser	874 809	1 543 454
Medlemsinntekter, kurs, egenandeler og påmeldinger	1 431 988	1 454 240
Medlemskontingenter forbundet sentralt	7 910 832	6 800 950
Medlemskontingenter seksjonene	5 433 446	5 132 745
Abonnement medlemsblader	1 951 126	1 817 279
Leieinntekter internat/fly	1 011 297	2 120 348
Momskompensasjon	1 470 212	1 509 197
Andre inntekter	2 185 405	1 780 112
Sum	22 269 115	22 158 324

Note 4 Ansatte, godtgjørelser, pensjoner m.v.

Det er registrert følgende lønnskostnader for forbundet de siste to år:

	2017	2016
Lønninger	9 008 203	8 907 108
Arbeidsgiveravgift	1 411 658	1 410 758
Pensjonkostnader	903 549	1 002 499
Andre ytelser	232 506	213 572
Sum lønnskostnader	11 555 916	11 533 937
Antall sysselsatte årsverk	14	14
Antall ansatte pr 31.12	12	11

Ytelser til ledende personer:	Lønn	Annen godtgjørelse
Generalsekretær	1 298 947	6 821

Det er ikke utbetalt lønn eller annen godtgjørelse til president eller andre styremedlemmer. Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet for ledende ansatte eller styret.

Forbundet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter Lov om obligatorisk tjenstepensjon. Forbundets ansatte er dekket gjennom kollektiv pensjonsforsikring i et forsikringsselskap, og oppfyller med det kravet etter loven.

Godtgjørelse til Leo revisjon DA er for 2017 kostnadsført med 91.875 kroner for lovpålagt revisjon (73.800 kroner i 2016) og 8.250 kroner (26.325 kroner i 2016) for rådgivning og andre attestasjoner.

*Finalesvingen på Starmoen
Foto: Robert Danewid*

Note 5 Andre driftskostnader

Regnskapsposten består av:	2017	2016
Kontorkostnader	2 673 359	4 061 563
IT-kostnader	1 097 895	933 153
Idrettsutstyr og drakter	807 874	411 375
Idrettsfaglig bistand og andre fremmedtjenester	4 602 687	3 467 016
Reise- og oppholdskostnader	3 738 350	3 059 994
Kontingenter og påmeldingsavgifter	1 675 913	1 279 444
Forsikringer (videreformidlet + egne)	1 353 336	1 695 831
Innleie fly for øvelser mm	498 248	768 350
Drift medlemsblader	2 452 559	2 544 704
Drift rikssentre	2 264 530	1 737 316
Andre kostnader	570 712	623 455
Sum	21 735 462	20 582 202

I 2016 var det ikke opprettet regnskapsprosjekt for rehabiliteringskostnader Østre Æra.

Kostnader for rehabilitering av rullebanen på ca 1,3 mill inngår derfor i samleposten "kontorkostnader".

Regnskapsprosjekt er opprettet i 2017 og ligger dermed i samlepost "drift rikssentre".

Dette forklarer nedgang i "kontorkostnader" og oppgang i "drift rikssentre".

Junioruka. Foto: Jon Vedum

Åpen dag på Starmoen. Foto: Jon Vedum

Note 6 Varige driftsmidler

	Ole Reistad Senter, Starmoen	Slepefly, LN-EIC	Luftsportsenter, Sørem i Vågå	Fotoutstyr Flynytt	Traktor ORS	Rehab. sanitær ORS
Anskaffelseskost 01.01.	3 469 992	407 209	602 114	62 879	80 000	0
Årets tilgang						347 703
Årets avgang						
Anskaffelseskost 31.12.	3 469 992	407 209	602 114	62 879	80 000	347 703
Akk. avskrivninger 31.12.	324 102	342 110	46 258	46 108	40 000	0
Bokført verdi pr 31.12.	3 145 890	65 099	555 856	16 771	40 000	347 703
Årets avskrivning	33 000	65 167	5 672	12 576	20 000	0
Økonomisk levetid	100 år		100 år	5 år	4 år	
Avskrivningsplan	Lineær	20% av saldo	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær

	Kontorutstyr	Arkiv Flynytt	Seilfly, LN-GRA	El-fly, LN-ELA	Totalt
Anskaffelseskost 01.01.	22 488	284 971	900 000	0	5 829 653
Årets tilgang				284 856	632 559
Årets avgang					0
Anskaffelseskost 31.12.	22 488	284 971	900 000	284 856	6 462 212
Akk. avskrivninger 31.12.	20 622	93 865	315 000	0	1 228 065
Bokført verdi pr 31.12.	1 866	191 106	585 000	284 856	5 234 147
Årets avskrivning	7 500	56 994	45 000	0	245 909
Økonomisk levetid	3 år	5 år	20 år		
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	

Bygninger og innbo på rikssenteret på Starmoen er fullverdiforsikret for 24.877.364 kroner.
 Bygninger og innbo på rikssenteret på Østre Æra er fullverdiforsikret for 22.275.404 kroner.
 Bygninger og innbo på rikssenteret på Vågå er fullverdiforsikret for 14.324.103 kroner.

Note 7 Finansinntekter

Regnskapsposten består av:	2017	2016
Renteinntekter bankinnskudd	100 817	127 394
Renteinntekter fond	103 966	118 893
Andre finansinntekter	18 542	24 150
Sum	223 325	270 437

Note 8 Investering i aksjer

Navn	Forretnings-kontor	Anskaffelses tidspunkt	Antall	Stemme og eierandel	Kostpris	Bokført verdi
Kjeller Aero Senter AS	Kjeller	2003	66	16,40%	68 117	68 117
Nordic Gliding APS	Herning	2013	160	20%	16 094	16 094
Rygge Aerosenter AS	Rygge	2016	145	15%	4 350	4 350
Totalt						88 561

Note 9 Andre fordringer

Regnskapsposten består av:	2017	2016
Lån i Luftforsvarets gavefond	971 000	1 531 500
Lån i Motorflyseksjonens hangarfond	229 500	373 500
Seilflymateriellån	632 000	798 000
Lån Voss Kroppsfykarlag	15 083	15 083
Sum	1 847 583	2 718 083

Note 10 Kundefordringer

Forbundets kundefordringer er vurdert til pålydende, redusert med avsetning for tap på krav med kr 507.460. Tilsvarende avsetning i fjor var kr 207.715. Det er tapsført kr 9.012. I uke 52 ble det fakturert kr 2.000.000. og kr 50 000. Begge fakturaer er betalt ved forfall.

Note 11 Andre kortsiktige fordringer

Regnskapsposten består av:	2017	2016
Forskuddsbetalte kostnader	1 289 559	633 175
Utstyrsmidler NIF	0	52 632
Påløpte inntekter	2 163 049	697 095
MVA termin 6	8 387	23 410
Sum	3 460 995	1 406 313

Note 12 Bankinnskudd

Av likvide midler på kr 18.024.741,- utgjør bundne skattetrekksmidler kr 431.591,-
 Av midlene på klientkonto er kr 209.744,- bundne.

Klientmidler

Klientmidler bank er bundne bankinnskudd.

Klientmidler bank kr 209.745.

Klientansvar kr 18.438.

Differanse kr 191.307.

Tilstrekkelig klientmidler bank til dekning av klientansvar. Klientmidler bank og klientansvaret er nettoført i forbindelse årsregnskap.
 Differansen skyldes forbundets provisjon som ikke er frigitt og overført til forbundet sin driftskonto.

Note 13 Egenkapital

	EK med selvpålagt restriksjon	Annen EK	SUM EK
Egenkapital pr 01.01.17	4 478 835	18 935 230	23 414 065
Årets endring i egenkapital:			0
Årets resultat til annen egenkapital		1 102 555	1 102 555
Disponert til Luftforsvarets gavefond	59 320		59 320
Disponert til Motorflyseksjonens hangarfond	15 298		15 298
Egenkapital pr. 31.12.17	4 553 453	20 037 785	24 591 239

Note 13 fortsetter neste side

Note 13 **Fordeling annen egenkapital:**
(Forts.)

	EK pr. 01.01.17	Endring	EK 31.12.17
Motorflyseksjonen	111 529	237 465	348 994
Flytjenesten	680 523	31 216	711 739
Mikroflyseksjonen	2 220 780	-68 890	2 151 890
Ballongseksjonen	68 326	448	68 774
Modellflyseksjonen	224 143	-87 822	136 321
Seilflyseksjonen	2 143 131	169 374	2 312 505
Fallskjermseksjonen	3 382 154	-123 300	3 258 854
HPS-seksjonen	774 387	823 927	1 598 314
NLF CAMO	-1 841 743	217 090	-1 624 653
Norsk Luftsportstilsyn	-161 235	-151 827	-313 062
Fri egenkapital	11 333 236	54 875	11 388 110
Totalt annen egenkapital	18 935 231	1 102 555	20 037 785

Note 16 Sponsor og salgsinntekter
Grunnet mye eksternt salg har leieinntekter ORS blitt MVA pliktig i 2017. Derfor øker sponsor- og salgsinntekter fra 5.915.768 kroner i 2016 til 7.204.006 kroner i 2017. Tilsvarende nedgang i inntekter Note 3 "Leieinntekter internat/fly" i 2017.

Note 14 Lån

Bokført gjeld	2017	2016
Lån hytte Ole Reistad Senter	100 000	200 000
Sum	100 000	200 000

* De årlige avdragene er 100.000 kroner. Lånet vil være nedbetalt i 2018.

Note 15 Kortsiktig gjeld

Regnskapsposten består av:	2017	2016
Påløpte feriepenger	940 107	941 831
Mottatte ikke opptjente inntekter	2 000 000	22 000
Annen kortsiktig gjeld	486 292	548 939
NIF utstyrsmidler	240 578	52 632
Påløpte kostnader	836 270	666 493
Sum	4 503 248	2 231 895

ÅRSBERETNINGEN FRA KONTROLLKOMITEEN I NLF FOR 2017

I henhold til NIFs lov § 2-12 avgir kontrollkomiteen herved sin beretning til tinget.

Det har vært avholdt 3 fysiske møter i kontrollkomiteen i 2017. I tillegg har medlemmene hyppig kontakt primært via mail når innspill kommer til komiteen.

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med organisasjonsleddets økonomi. Kontrollkomiteen skal påse at organisasjonsleddets midler er anvendt i henhold til lover, vedtak, bevilgninger og økonomiske rammer, samt at de foretatte økonomiske disposisjoner er i samsvar med forbundets lov og beslutninger fattet av tinget. Kontrollkomiteen skal videre forsikre seg om at organisasjonsleddets interne økonomiske kontroll er hensiktsmessig og forsvarlig.

Kontrollkomiteen skal påse at forbundets regnskapsførsel er pålitelig og at dets årsregnskap og delårsrapporter gir et korrekt uttrykk for forbundets drift og finansielle stilling. Kontrollkomiteen skal ved gjennomgang av regnskapene vurdere forbundets finansielle stilling, forvaltning og drift.

Kontrollkomiteen har i 2017 bestått av Inger Grimstad, Hans Fredrik Wille og Lars Rasmussen med sistnevnte som leder. Mette Lium er varamedlem og møter fast, mens Pål Vindfallet er ikke-møtende varamedlem.

Kontrollkomiteen har ingen merknader til det forelagte regnskap.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets protokoller, samt andre dokumenter komiteen har funnet det nødvendig å gjennomgå.

Komiteen har fått alle opplysninger fra forbundets administrasjon som komiteen har bedt om.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets årsberetning for 2017 og det styrebehandlete årsregnskapet for 2017. Styrets beretning og årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven.

Kontrollkomiteen har fått seg forelagt revisjonsberetningen for 2017, og revisor har avgitt beretning uten bemerkninger. Komiteens leder har også hatt samtale med revisor i forbindelse med revisjon av regnskapet for 2017.

Komiteen har regelmessig blitt oppdatert med hensyn til løpende politiske saker styret og administrasjonen har vært engasjert i. Nytt av året er at komiteen ved alle møter har blitt informert og oppdatert på status og utvikling i Norsk Luftsportstilsyn (NLT) av tilsynets administrative leder Andreas Mourud.

Komiteen oppfatter at styre og administrasjon har brukt tid og ressurser i henhold til de vedtak og styringssignaler som forrige Luftsportsting la til rette for. Forbundet har en sunn økonomi med god styring.

Det materiale kontrollkomiteen har fått seg forelagt gir ikke foranledning til særlige bemerkninger utover det som fremgår av denne beretning. Komiteen har gjennom året hatt god dialog med generalsekretær, president og andre styremedlemmer og ansatte ved sekretariatet og har fått tilfredsstillende svar på spørsmål vi har stilt. Også 2017 har vært et «rolig år» rent saksmessig for komiteen med få henvendelser. Dette velger vi å tolke positivt og som et tegn på at både administrasjon og politiske ledd jobber godt og profesjonelt. Kontrollkomiteen anbefaler at styrets beretning og forbundets årsregnskap for 2017 godkjennes av forbundstinget.

Oslo, 5. juni 2018

Lars Rasmussen Inger Grimstad Hans Fredrik Wille Mette Lium

komiteleder

Til Tinget i Norges Luftsportsforbund

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Norges Luftsportsforbunds årsregnskap som viser et overskudd på NOK 1.177.173. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av organisasjonen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av styrets årsberetning, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Den norske Revisorforening

Leo Revisjon DA

Side 1 av 2

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgjøre en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Det henvises til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger> som inneholder en beskrivelse av revisors oppgaver og plikter.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet til Norges Luftsportsforbund, som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av organisasjonens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 25. juni 2018

Leo Revisjon DA

Olav Heggard
Registrert revisor

Side 2 av 2

BALLONGSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2017

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder:	Arild Solbakken
Nestleder:	Hans Rune Mikkelsen
Styremedlemmer:	Mikael Klingberg Reidar Bratsberg Trond Nordby Sofia Orvarsson Darmo Morten Haave

Valgkomité:	Anders Frydenberg (leder) Steffen Steffensen
-------------	---

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat. Ballongseksjonen disponerer en ressurs på deltid i administrasjonen etter behov.

Medlemmer

	2017	2016
Antall medlemmer	26	21

Ballonglisenser

	Utstedt 2017	Gyldige 31.12.17	Utstedt 2016	Gyldige 31.12.16
Ballonglisenser	1	8	1	10

Ballonger

	2017	2016
Antall registrerte ballonger	21*)	21*)

*) To av ballongene er registrert i utlandet. Det var ved utgangen av 2017 åtte luftdyktige ballonger i Norge.

Aktivitet

Det føres ikke sentral statistikk over antall ferder og/eller fløyne timer med ballong i Norge.

To ny elever har startet med ballongflyging i 2017.

Ulykker/hendelser

Det er ikke rapportert noen ulykker eller alvorlige hendelser.

Seksjonens arbeid

Ballongklubben Frisk Bris, som ble stiftet i begynnelsen av 2002, er eneste klubb tilsluttet Ballongseksjonen. Det innebærer at alle som ønsker å drive med ballongsport i organisert form, må være medlem av Ballongklubben Frisk Bris. Ballongførerbevis og sportslisens er knyttet til medlemskap i denne klubben.

Seksjonsstyremøter

Det har vært avholdt tre møter i seksjonsstyret hvor aktuelle saker har blitt behandlet.

Seksjonens sentrale oppgaver

NLF har blitt utnevnt som kompetent myndighet for utdanning og sertifisering av ballongførere. Dette medfører at det nå er mulig å få utstedt ballongførerbevis i henhold til felleseuropeiske regler i Norge. Det er imidlertid ingen organisasjoner her som er godkjent for utdanning av ballongførere etter de nye reglene, så det vil foreløpig ikke være mulig å få vedlikeholdt et EASA-sertifikat for ballong i Norge.

Status i januar 2018 er at de nye felleseuropeiske bestemmelsene etter planen skal innføres i april 2018. En vesentlig forenkling av ballongbestemmelsene er imidlertid under utarbeidelse. I mellomtiden, inntil forenklingene eventuelt blir vedtatt, må vi forberede oss på å møte kravene i de vedtatte bestemmelsene. Med Norsk Luftsportstilsyn på plass vil vi uansett ha de beste forutsetningene for å tilpasse oss på en god måte, selv om forenklingene ikke skulle bli vedtatt.

Internasjonal representasjon

Arild Solbakken er norsk representant til FAIs ballongkomisjon (CIA), men har ikke deltatt i møter i kommisjonen i løpet av året. Til FAI Ballooning Commission (CIA)

Plenary Meeting 2017, som ble arrangert i Hong Kong, Kina, ble det utstedt proxy til Sveriges delegat.

Konkurranser og øvrig aktivitet

Aktiviteten i Norge har i hovedsak vært konsentrert til Oslo, Drammen, Skien og Trondheim. Noen av våre medlemmer har også utført flyginger og deltatt i konkurranser og arrangement i utlandet.

Lørdag 25. februar 2017 ble det satt svensk distanserekord, ved Poa Ekeblad, i flyging med varmluftballong med start fra Ekebergsletta. Landing ble gjort på en åker like nordøst av Kalmar i Sverige, - ved kanten av Østersjøen. Det ble oppnådd en gjennomsnittlig bakkehastighet på 82 kilometer i timen (average ground speed) og en total distanse 469 kilometer. Maks hastighet og høyde var 138 kilometer i timen (75 knop) og flight level (FL) 182.

11. – 18. februar deltok Silvia G. Klokk på en ukers arrangement, “The Alps crossing event”, i Zel am See-Kaprun, Østerrike. Totalt deltok 22 ballonger fra Østerrike, Tsjekkia, Storbritannia, Tyskland, Spania i tillegg til Norge. Klokk ble nummer tre sammenlagt, en meget hederlig plassering.

Norge var representert med Silvia G. Klokk, i EM 20. – 27. august 2017 i Brissac-Quince, Frankrike. Det var 82 deltakere fra 24 land. Dette var Klokk sin første deltagelse i en så stor konkurranse som EM. Plasseringen hennes ble beskjeden, men ga verdifull konkurranseerfaring i stort mesterskap.

Mikael Klingberg deltok i “The first International Hot air Balloon Festival” i Luxor, Egypt, 9. – 16. desember 2016. På grunn av sikkerhetsbegrensninger ble det foretatt kun et begrenset antall flyginger.

*Det ble utstedt ett ballongførerbevis i 2017.
Foto: Lise Grønscar*

Til slutt deltok to av våre medlemmer i årets «Albuquerque Balloon Fiesta 2017», med cirka 400 deltagende ballonger.

Økonomi

Ved fordeling av rammetilskuddet fra NIF mottar seksjonen årlig 5.000 kroner.

Dersom det blir behov for det i forbindelse med utvikling av nytt regelverk og utdanningsopplegg for å møte de nye felleseuropeiske bestemmelsene fra EASA, vil Ballongseksjonen kunne disponere en ressurs på deltid i administrasjonen. Det er gjort vedtak i forbundsstyret om dekning av en stilling på inntil 10 prosent i en tre års periode, finansiert fra forbundets kapital innenfor en ramme på 225.000 kroner. Da denne prosessen er forsinket, har seksjonen ikke blitt belastet personalkostnad i 2017.

Ved utstedelser og fornyelser av lisenser mottar seksjonen gebyr per lisens, hvilket for 2017 utgjør 135 kroner.

Ballongseksjonen støttet Silvia G. Klokk med 5.000 kroner for deltagelse i EM i Frankrike. Ved inngangen til 2018 hadde seksjonen til gode i fellesskapet 68.774 kroner. Driften av seksjonen gikk i 2017 i balanse.

Sluttbemerkninger

Seksjonen er NLFs minste, men det er positiv utvikling på både medlems- og aktivitetssiden.

Arild Solbakken (s)
Leder Ballongseksjonen

FALLSKJERMSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2017

Organisasjon

Seksjonsmøtet

Seksjonens årsmøte ble avholdt 1. april 2017 på Clarion Hotel, Gardermoen.

Seksjonsstyrets sammensetning:

Leder: Kristian Moxnes, Voss fallskjermklubb
 Nestleder: Anna Fasting, Tønsberg fallskjermklubb
 Styremedlemmer: Espen Finne, Oslo fallskjermklubb
 Anders Emil Hustoft, NTNU fallskjermklubb
 Maja Bjerke Drøyli, NTNU fallskjermklubb

Varamedlemmer: Janne Strømmen, Fønix fallskjermklubb

Valgkomité: Vibeke Valle (leder)
 Hans Christian Heer Amlie
 Kari Helen Berg.

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Jan Wang er ansatt som fagsjef og avdelingssjef og lønnes over seksjonens budsjett. I tillegg er Derek Nordlund Broughton ansatt i 18 prosent stilling som landslagsansvarlig.

Aktivitet

	2017	2016	2015	2014
Antall hopp totalt	68.383	67.672	62.840	60.199
Antall skarpe tandem	3.742	3.753	3.245	2.661

Lisenser

Klasse	Utstedt 2017	Gyldig per 31.12.17	Utstedt 2016	Gyldig per 31.12.16
Elevbevis line	220	338	247	378
Elevbevis AFF (accelerated free fall)	330	404	297	379
Lisens A	193	425	210	427
Lisens B	187	556	147	549
Lisens C	56	240	67	242
Lisens D	29	256	26	237
FAI sportslisenser	224	1.035	193	189

Andreas, Anna og Petter. Foto: Johan Thune

Ulykker/hendelser

	2017	2016	2015	2014
Antall rapporterte hendelser	236	219	232	165
Antall omkomne	0	1	0	0
Antall store skader	3	0	1	3
Totalt antall skader	53	52	49	62
AAD fyringer	7	3	4	5
AAD redninger	1	1	1	1

Det ble gjort 68.383 hopp på norske hoppfelt i 2017, noe som var det største antallet hopp gjort i regi av F/NLF noensinne. Det er 711 flere hopp enn rekordåret 2016.

Det var ingen fatale ulykker i 2017. Det er innmeldt ni skader til idrettens skadekontor. Tre av disse regnes som store skader.

I 2017 ble det totalt generert 272 observasjoner. Per 1. januar var status at 230 var lukket av Sikkerhets- og utdanningsutvalget (SU). 13 av observasjonene var fortsatt utkast (draft), ingen var trukket mens de øvrige 42 lå til behandling i arbeidsflyten. Den utgaven av observasjonsregistreringssystemet (ORS) som ble benyttet i 2017, hadde en lavere brukerterskel enn versjonen i 2016. SU er meget fornøyd med ORS, og den arbeidsflyten og kvaliteten som det er mulig å få ut av dette. Det ble ilagt totalt 21 FU (farlig ukontrollerte hopp). ORS sikrer en betydelig forbedret statistisk håndtering. Forbedret versjon av systemet var klar ved oppstart 2017.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fire seksjonsstyremøter, ett seksjonsårsmøte samt et planleggingsseminar forut for seksjonsårsmøtet. Sittende styre har gjennomført tre av styremøtene. I tillegg er det gjennomført møter i arbeidsutvalget. Totalt er det behandlet 49 saker.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Hovedoppgaven for det avtroppende styret har vært planleggingen av og gjennomføringen av seksjonsårsmøtet, og for det sittende styret gjennomføring av beslutningene som ble fattet på seksjonsårsmøte 2017. Budsjettoppfølging og vedlikeholdsarbeidet på rikssenteret var de mest sentrale oppgavene gjennom året. Det ble nødvendig å bytte ut septiktanken på rikssenteret, en beslutning som ble gjort av fallskjermstyret i samforstand med forbundsstyret. Deler av det planlagte vedlikeholdet på rikssenteret lot seg ikke gjennomføre av ulike årsaker.

Styret har hatt et spesielt fokus på oppdragene som ble gitt av seksjonsårsmøtet vedrørende digitalisering av Frittfall og utredning av leieforholdet, inklusive gjennomgang av leieavtalen mellom NLF og Oslo fallskjermklubb. Begge arbeidsgruppene har jobbet i henhold til tidsplanen som ble lagt.

Det holdningsskapende fokuset som forrige styre la opp til, ble videreført gjennom innføringen av ren utøver og utviklingen av Luftsportforbundet som «rent særforbund», en status som NLF oppnådde i november 2017.

Espen Fadnes og Amber Forte. Foto: Eirik Syversen

Internasjonal representasjon

Delegat til FAIs fallskjermkommisjon (IPC) er Trude Sviggum med Hans Christian Heer Amlie som alternativ delegat. Hans Christian Heer Amlie hadde meldt fra at han kom til å trekke seg som alternativ delegat etter IPC møtet. Han ble erstattet av Kristian Moxnes. Arbeidet i European Parachute Union (EPU) er lagt på is inntil videre.

Sikkerhets og utdanningskomiteen (SU), har bestått av Espen Høst (leder), Eirik Breen (materiellsjef (MSJ)), Tone D. Bergan og Yngve Haugom. Eirik Breen trakk seg fra SU men fortsatte i stillingen som MSJ. SU har gjennomført tre formelle møter og en rekke telefonkonferanser. Ved årsskiftet 17/18 meddelte Yngve Haugom at han ønsket å tre ut av SU. I henhold til SU sin anbefaling utnevnte fallskjermstyret Harald Kvande som nytt medlem av SU, med tandem som spesialområde.

Det ble ilagt tre permanente hoppforbud av SU i 2017. Alle sentrale kurs ble gjennomført med bra deltakelse. SU hadde som ambisjon å ha fokus på wingsuit (WS) hopping, ved å nedsette en arbeidsgruppe som skulle se på alle aspekter ved WS-aktiviteten. Det ble rettet henvendelser til ressurspersoner i miljøet, men SU lyktes ikke å få etablert gruppen på grunn av manglende respons. Dette vil ha høy prioritet fra SU sin side i 2018.

Granskningskommisjon

Granskningskommisjon 1/2016 ble nedsatt 5. september 2016 etter ulykken på Jarlsberg 3. september. Kommisjonen leverte sin rapport til forbundsstyret 27. februar 2017.

Norgesmestere**Ordinært NM**

Klasse	Lag	Resultat	Navn
FS 4 åpen	DeLand Norgies - Tønsberg FSK	18,38	Carl-Erik Tuv, Lise Nansen, Pål Kolbenstvedt, Torstein Valen, Johan Bryhni (V)
FS 4 R	Skummulus Nimbus - Nimbus FSK	11,00	Bodil Leira Stene, Kari Helene Berg, Lars Kristian Bjerk, Magnus Winther, Lars Erik Sivertsen (V)
FS 8	Norgies 8 - Tønsberg FSK	11,29	Carl-Erik Tuv, Lise Nansen, Pål Kolbenstvedt, Torstein Valen, Ditta Valsdottir, Kjetil Nordin, Nicolay Nansen, Esben Evensen, Johan Bryhni (V)
FF åpen	ZION Voss FSK	50,2	Petter Stensvold og Anna Moxnes Video-graf: Andreas Mosling
FF R	REaSONS Nimbus FSK	35,9	Magnus Winther, Lars-Kristian Bjerk, Lars Erik Sivertsen
Nybegynner	Kolibri FS2020 - Tønsberg FSK	33,8	Arthur Cideron, Julian Frayne
Wingsuit performance	Voss FSK	300	Espen Fadnes
CP	Tønsberg FSK	572.868	Daniel Eriksen

Konkurransekomiteen har bestått av Carl-Erik Tuv (leder), Anna Fasting (styrets representant) og Kari Helene Berg. NM i kroppsflyging ble gjennomført i regi av Voss kroppsflykarlag i to perioder. FS, FF og VFS ble gjennomført 10. – 11. mars. D2W og prøvegrenen freestyle ble gjennomført i tilknytning til

Ekstremспортveko. Ordinært NM ble gjennomført i regi av Tønsberg fallskjermklubb for grenene FS, FF og WS. CP ble gjennomført på Gryttjom i Sverige som del av det åpne svenske mesterskapet. Kongepokalen var satt opp i WS og tildelt Espen Fadnes.

Innendørs NM i kroppsflyging

Klasse	Lag	Resultat	Navn	
FS 4 åpen klasse	Kamikazekameratene, Voss kropps-fykarlag (VKFL)	119	Trude Sviggum, Ronny Holen, Anna Fasting og Nicolai Nansen	
FS 4 way int	Rekruttjentene, Voss kro	133	Amalie Hegland Lauritzen, Oda Bastesen Storebø, Hilda Bastesen Storebø	og Arlene Kvarekvål Storebø.
VFS 4 way int	Team Butterfly Voss FSK	90	Kari Traa, Elise Torgrimsen, Stine Marie Hegrenes, Helene Bjørnø og Kjersti Eide	
D2W	VossVind D2W VKFL	294	Rune Aspvik og Marius Sotberg	
Freestyle	VKFL	34,8	Amalie Hegland Lauritzen	

Internasjonale konkurranser

World Games

I juli ble World Games gjennomført i Wrocław, Polen. Fra Norge deltok Daniel Eriksen i canopy piloting. I sammendraget endte han på en 25. plass.

World Cup og europamesterskap i formasjonshopping og artistiske grener

I august ble det arrangert World Cup og europamesterskap i formasjonshopping og artistiske grener i Saarlouis, Tyskland. Fra Norge i grenen vertical formation skydiving deltok laget Blue Pelican med lagmedlemmer Derek N. Broughton, Ulrik Høgsberg, Sondre A. Tømmervold, Andreas H. Hemli og Espen

Wigemyr. Laget tok 5. plass i World Cup og 2. plass i europamesterskapet. I grenen freefly stilte laget Zion med lagmedlemmer Andreas Mosling, Petter Stensvold og Anna Moxnes. Laget tok 4. plass i World Cup og 3. plass i europamesterskapet.

VM i tunnelflyging

I oktober ble VM i tunnelflyging gjennomført i Montreal, Canada. Fra Norge stilte Amalie Lauritzen i freestyle med 4. plass som sluttresultat. Videre stilte laget VossVind D2W med lagmedlemmer Rune Aspvik og Marius Sotberg i grenen dynamic 2-way. Laget endte på 12. plass. I grenen dynamic 4-way stilte laget Zion D4W med Andreas Mosling, Petter Stensvold, Anna Moxnes og Ignacio Martines. Laget endte på en 6. plass.

World Cup i wingsuit

I november ble World Cup i wingsuit gjennomført i Las Vegas, USA. Fra Norge stilte Espen Fadnes, Amber Forte og Eirik Syversen i grenen performance flying. Espen fikk 5. plass, Amber fikk 30. plass og Eirik fikk 31. plass. De tre utøverne stilte også sammen som lag i grenen Acrobatic Flying med laget Ibex, som tok en 7. plass.

World Cup canopy piloting

I månedsskiftet november-desember ble World Cup i canopy piloting gjennomført i Dubai, Forente Arabiske Emirater. Fra Norge deltok Daniel Eriksen, Øyvind Kragboen og Johan Bryhni. I sammendraget fikk Daniel 40. plass, Øyvind 57. plass og Johan 93. plass.

Landslagsuttak

Det var ikke planlagt noe landslagsuttak i 2017.

Dommerkomiteen

Dommerkomiteen har i 2017 bestått av Anna Marie Lund, Kristian Moxnes og Anna Fasting. Lund har dømt både nasjonalt og internasjonalt. InTime dommersystem ble benyttet både i NM innendørs kroppsflyging og i ordinært NM. Det ble innhentet ekstern dommerstøtte i NM WS.

Rikssenter for fallskjermidrett

Langtidsleieavtale løper til og med 2021. Rikssenterkomiteen har bestått av Anders Emil Hustoft, Andreas Hemli, Espen Finne og fagsjef. Det har ikke vært gjennomført møter i komiteen. Komitemedlemmene har utredet ulike problemstillinger gitt av komiteens leder, som danner grunnlag for det videre arbeidet med utredningsoppdraget gitt av årsmøtet.

Den nye koordineringsavtalen med Forsvaret har fungert bra i 2017. Justeringen av fareområdene D110 og D102 er fortsatt ikke gjennomført. Forsvaret jobber for å få regionfelt Østlandet klassifisert som et restriksjonsområde.

Rullebane, oppstillingsplass for fly og adkomstveier var nyasfaltert ved oppstarten av sesongen 2017. Det ble i henhold til vedlikeholdsplanen og budsjett anskaffet nytt drivstoffanlegg. Septiktanken sprang lekk i juli, og den ble byttet ut med ny og større glassfibertank. Dette var en kostnad som ikke var budsjettert. Det ble gjennomført en befaring i sammenheng med et forsøk på å få innhentet et anbud for vedlikeholdet av strømnettet til overnattingsområdet. Vedlikeholdet ble ikke igangsatt på grunn av manglende anbud.

Det ble imidlertid konkludert med at sikringsskapene i hangaren er i akseptabel befatning, så lenge ikke det skal trekkes flere strømkurser til anlegget.

Økonomi

Seksjonens økonomi er god. Inntektene kommer i hovedsak fra medlemskap, lisenser og overføringer av NIF-tilskudd via NLF. I tillegg er det andre inntekter som i hovedsak utgjøres av leieinntekter for Rikssenteret, momskompensasjon og internrente. Momskompensasjon og internrente kommer ikke inn før i januar året etter, noe som gjør økonomistyringen noe utfordrende.

Fallskjermseksjonen nådde i hovedsak budsjettmålene for inntekter. Unntaket var momskompensasjonen. Økonomien er god og resultatet ble vesentlig bedre enn budsjettert, noe som delvis er grunnet i at et større prosjekt på rikssenteret ikke lot seg realisere fordi det ikke kom inn noe anbud. For detaljert regnskap vises det til NLFs styrets årsberetning.

Sluttbemerkning

Det sittende styret ble valgt ved årsmøtet i 2017 og består av fem personer i tillegg til vararepresentant. Alle medlemmene, unntatt styreleder, er nye som medlemmer av styret. Arbeidsutvalget har tatt seg av hastesaker som har dukket opp i mellom styremøtene, og består som tidligere av leder, nestleder og fagsjef.

Det er et mål for styret å holde medlemmene i F/NLF oppdatert på styret sitt arbeid og hva som skjer i fallskjerm-Norge. Facebook, e-post samt medlemsbladet Frittfall blir brukt som kanaler i dette arbeidet. Det ble på årsmøtet i 2017 vedtatt at styret skal se på muligheten for å digitalisere medlemsbladet vårt. Dette arbeidet er i gang og fortsetter i 2018.

Det er gledelig å se at Norge deltar i flere internasjonale konkurranser i både fallskjerm og vindtunnel. Målet til F/NLF er å bygge opp og vedlikeholde topp internasjonalt nivå, samt spre kompetanse i teknisk konkurransehopping og treningsmetodikk. En liten nasjon som Norge er tidvis gode på å bygge opp utøvere som holder et topp internasjonalt nivå, men vi strever med å videreføre dette og skape kontinuitet. I tillegg utvikler fallskjermhopping seg svært raskt, med et voksende antall disipliner. Dette skaper utfordringer for både landslagsansvarlig og styret, da prioriteringer må gjøres for å sikre både topp internasjonalt nivå, støtte opp i disipliner som medlemmene er interessert i, samt tilstrebe kontinuitet.

Jeg ønsker å takke fagsjef, landslagsansvarlig og redaktør av Frittfall for det arbeidet de har lagt ned i 2017. En spesielt stor takk rettes til det sittende styret, samt de andre frivillige i utvalg og komiteer som har jobbet for F/NLF i året som gikk. De tillitsvalgte i landets klubber takkes også for den innsatsen de har lagt ned.

Kristian Moxnes (s)

Leder Fallskjermseksjonen

Blue Pelican VFS-Deland

Foto: Norman Kent, normankent.com

HANG-, PARA- OG SPEEDGLIDERSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2017

Organisasjon

Ledermøtet

Seksjonens ledermøte ble avholdt 1. april 2017 på Clarion Hotel, Gardermoen. Protokoll fra seksjonsmøtet ligger på NLF/HPS' hjemmeside. Det sittende styret i seksjonen ble gjenvalgt med følgende endring. Frode Graff ble valgt til nestleder og Erik S. Skarbøvik til styremedlem.

Seksjonsstyret sammensetning

Leder: Ane S. Pedersen, Oslo paragliderklubb
 Nestleder: Frode Graff, Oslo paragliderklubb
 Styremedlemmer: Erik S. Skarbøvik, Ålesund paragliderklubb
 Erland Åmot, Sportwing hang- og paragliderklubb
 Brynhild Jorid Rotvold, Nidaros luftsportklubb
 Elisabeth Bye; Polarsirkelen paragliderklubb
 Varamedlem: Ole Jonny Rønneberg; Polarsirkelen paragliderklubb
 Valgkomité: Trude Steen (leder)
 Bjørn Hammer og Arne Kristian Boiesen

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Trond Nilsen er ansatt som fag- og avdelingssjef.

Medlemmer

Antall medlemmer gikk opp fra 2.910 til 3.073 i 2017.

Flygebevis

Oversikt i tabellform over utstedte flygebevis i løpet av året, sammenlignet med foregående år, samt antallet gyldige flygebevis ved årsskiftene.

Klasse	Utstedt 2017	Gyldige 31.12.17	Utstedt 2016	Gyldige 31.12.16
Hangglider Elevbevis SP 2	7	16	5	10
Pilotbevis SP 3	6	34	6	35
Pilotbevis SP 4	6	45	5	41
Pilotbevis SP 5	1	73	3	103
Sum SP flygebevis	20	168	19	189
Paraglider Elevbevis PP 2	189	467	257	475
Pilotbevis PP 3	124	596	136	603
Pilotbevis PP 4	64	195	39	164
Pilotbevis PP 5	42	525	53	498
Sum PP flygebevis	419	1.783	485	1.740
Speedglider Elevbevis SPG 2	75	101	42	60
SPG 3	57	205	45	224
SPG 4	17	55	24	43
SPG 5	9	39	10	31
Sum SPG flygebevis	158	400	121	358
Totalt flygebevis	597	2.351	625	2.287
Paramotor (PPG)	17	151	20	148
FAI sportslisenser	30	600	63	678

Aktivitet, antall turer logget

	2017	2016
Paraglider	42.837	39.500
Hangglider	1.825	2.200
Speedglider	19.348	10.600
Paramotor	1.986	1.350

Diagrammet viser de turer som logges i loggboka (no.flightlog.org) på nettet. Man er ikke pålagt å logge turer unntatt ved paramotor og tandemflyging, så derfor er det reelle tallet høyere enn tabellen viser.

Kursaktivitet

Liste over nybegynnerkurs de siste to årene:

	2017	2016
Antall HG kurs	4	1
Antall PG kurs	56	61
Antall SPG (speedglider) kurs	15	14
Antall kurs totalt	75	76
Antall HG elever	10	5
Antall PG elever	298	352
Antall SPG elever	126	72
Antall elever totalt	434	429

Ulykker / hendelser *)

	2017	2016
Næruhell PG	62	31
Uhell PG	50	17
Ulykker PG	48	42
Næruhell HG	3	2
Uhell HG	2	1
Ulykker HG	4	2
Næruhell SPG	2	1
Uhell SPG	6	3
Ulykker SPG	10	6
Fatale ulykker	2 (PG)	2 (PG)

*) Seksjonens definisjoner avviker fra de øvrige seksjonenes definisjoner:

- **Næruhell** er hendelse uten skade på person eller utstyr.
 - **Uhell** er hendelse med mindre skade på person eller utstyr.
 - **Ulykke** er hendelse med skade på person eller utstyr, eksempelvis forstuing eller brudd. Ulykke med fatal utgang er angitt i egen rubrikk.
- PG** er paragliding, **HG** er hanggliding og **SPG** er speedgliding **PPG** er paramotor.

Seksjonens arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt seks seksjonsstyremøter hvor 43 saker er behandlet.

Faglig ledergruppemøter

Faglig ledergruppe har avholdt ett møte hvor fire saker ble behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styret hadde som mål for 2017 å bygge opp det faglige nettverket rundt fagsjefen og å fylle rollene i faglig ledergruppe, samt se på sammensetningen av denne. Dette har vi ikke lyktes med, men styret vil ha dette som høy prioritet for neste periode. Driften av rikssenteret i Vågå har gått greit i år, men styret har satt ned et anleggsutvalg som skal arbeide med driften av rikssenteret i det kommende året.

Internasjonal representasjon

Øyvind Ellefsen representerte seksjonen på CIVL møte i februar i Salzburg, Østerrike. CIVL er FAIs Hang- og paragliderkommisjon.

Trond Nilsen representerte seksjonen på EHPU (European Hanggliding and Paragliding Union) møte i januar i Romania.

Det ble valgt å ikke sende en representant fra seksjonen på ESTC (European Safety and Training Committee) møte i juni i Budapest, Ungarn grunnet at sakene som skulle opp hadde relativt liten relevans.

KKPGXC var verter for årets nordisk møte som ble avholdt i Tromsø i 24. – 26. november. Norges representant var leder for KKPGXC Jon Erik Staurset. Bjørnar Trondsen var også tilstede.

Aktivitet i utvalg

Seksjonen har følgende aktive utvalg:

Sikkerhetsutvalget som ledes av Runar Halling, arbeider aktivt med hendelser og sikkerhet.

Regelverksutvalget som ledes av Bjørn Hammer, arbeider med sikkerhetssystemet, regelverksbrudd og dispensasjoner.

Utdanningsutvalget. Seksjonen ser etter en ny leder av utdanningsutvalget.

KKPGxc med leder Jon Erik Staurset organiserer konkurransevirkosheten innen paragliding distanse.

KKPG Akro med leder Åsmund Birkeland organiserer konkurransevirkosheten innen akroflyging med paraglider.

KKHG med leder Øyvind Ellefsen organiserer konkurransevirkosheten innen hanggliding.

KKSPG med leder Øystein Bryn organiserer konkurransevirkosheten innen speedgliding.

KKPPG. Det er oppnevnt konkurransekomite for PPG (paramotor) også, men denne er ikke aktiv ennå. Leder er Milan Lindauer.

Styringsgruppe SPG. Seksjonen har en styringsgruppe for speedgliding (SPG), som har arbeidet med å utvikle regelverk og utdanning innen SPG. Styringsgruppen er ment å være tidsavgrenset, men har nå eksistert i fire år. Styret ønsker at fagressursene på SPG skal inn i faglig utvalg på mer permanent basis. Styret er svært takknemlig for innsatsen styringsgruppen har gjort for sporten og seksjonen, og håper de holder ut litt til.

Konkurranser og resultater

Paragliding distanse: Ronny Helgesen, Oslo hang- og paragliderklubb ble norgesmester i paragliding distanse – åpen klasse, Mari-Anne Aanes vant kvinneklassen og Gunnar Sæbu sportsklassen.

Norgescupen i paragliding distanse fikk kun to gjennomføre omganger i 2017 på henholdsvis Voss og i Saltdal. Norgescupen åpen klasse ble vunnet av Kjell Harald Nesengmo. Sportsklassen ble vunnet av Frode Myhre og Vanja Eggesvik vant dameklassen.

Hanggliding distanse: Olav Opsanger, Jetta luftsportsklubb ble norgesmester i hanggliding distanse åpen klasse som i 2016. Henrik Kindem vant sportsklassen. Mesterskapet ble avviklet på Rikssenteret i Vågå. Olav Opsanger vant også Norgescupen som i tillegg til arrangementet i Vågå besto av Hjartdal cup og Frya cup. Vi hadde tre deltagere i HG-VM i Brasil. Beste nordmann ble Olav Opsanger med en 44. plass totalt og en 17. plass som beste omgangsresultat.

Paragliding Akro: Det ble avholdt en FAI kategori 2 konkurranse i forbindelse med Ekstremsportveko på Voss. Beste nordmann ble Hans Christian Aasen med en 8. plass.

Det har ikke vært avholdt konkurranser i speedgliding i 2017, men det har vært flere samlinger i forbindelse med festivaler og andre arrangementer.

Fri Flukt

Fri Flukt er seksjonens medlemsblad. Det er utgitt to nummer i 2017. Og arbeidet med første nummer for 2018 er godt i gang.

Hederstegn

Seksjonen har innstilt ett medlem til seksjonshederstegn og tre innstillinger til gullnål som vil bli utdelt i 2018.

Økonomi

Seksjonen oppnådde et positivt resultat i 2017, som også er bedre enn det budsjetterte overskuddet. Det er flere faktorer som har medført til dette; hvor de største er økte kontingentinntekter, 33 prosent over budsjett, samt at administrasjonskostnadene endte 16 prosent under budsjett. Økningen i kontingentinntekter er dels en følge av økning i medlemsmassen, dels at seksjonen aktivt har purret utestående medlemskap gjennom året.

Resultatet for Rikssenteret er også bedre enn budsjettert grunnet høyere aktivitet.

Seksjonen har i tillegg brukt mindre penger enn planlagt på aktiviteter for å få på plass det faglige miljøet rundt fagsjefen.

Sluttbemerkninger

Vi hadde en økning i antall medlemmer i 2017 på 5,6 prosent, som er nesten det doble av forventet økning. Seksjonens kvinneandel var per 31.12.17 på 31,6 prosent, en liten økning fra 2016 da denne var på 29 prosent.

Det var en liten nedgang i antall flygebevis innen hanggliding (HG), mens paragliding (PG), paramotor (PPG) og speedgliding flygebevis (SPG) alle økte.

Det er fortsatt et miljø innen SPG som flyr uten å ha medlemskap eller flygebevis og derfor også uten forsikring. Seksjonen jobber med å få disse til å melde seg inn og ordne flygebevis. Vi fortsetter å oppfordre alle som flyr SPG til å sørge for at flygebevisene er i orden, operere med sikre marginer og spre gode holdninger. Seksjonen fikk i 2017 tre nye speedglider instruktører.

Det har blitt rapportert inn flere hendelser i 2017 enn i 2016. Kulturen for rapportering varierer fortsatt fra klubb til klubb, men har blitt merkbart mye bedre spesielt når det gjelder næruhell og uhell. Styret håper klubbene kan bidra til å spre kunnskap om at rapportene brukes til preventivt sikkerhetsarbeid for å øke våre kunnskaper om hvorfor hendelser oppstår, og dermed gi oss en mulighet til å gjøre tiltak for å forhindre videre hendelser.

Seksjonen har i 2017 dessverre hatt to fatale ulykker, begge PG.

Rikssenteret i Vågå har vært delvis bemannet i 2017 noe som kan ha bidratt til at senteret har blitt flittigere benyttet i år enn foregående år. Vi hadde heller ingen flom på Rikssenteret i år og kunne holde åpent hele sesongen. Senteret har kapasitet til flere gjester, og vi håper det vil bli arrangert flere arrangementer neste år. I tillegg har vi en hytte på Vole som kan brukes mer. Styret har nedsatt et anleggsutvalg som skal ha ansvar for driften av senteret det kommende året, og håper dette kan bidra til at senteret bli enda mer attraktivt for våre medlemmer i 2018.

Vi ønsker å rette en takk til de som bidro som daglige ledere på senteret gjennom sommeren, samt KKHG (Konkurranseskomiteen for HG) for at de satset på NM i Vågå i år også. Uken ble en kjempesuksess, både for konkurransepiloter og friflygere.

Vi har i 2017 avholdt instruktørkurs og instruktørseminar på Voss med henholdsvis åtte og 16 deltagere, samt instruktørkurs og instruktørseminar i Drammen med henholdsvis 12 og 16 deltagere.

Vi hadde revisjon av sikkerhetssystemet i begynnelsen av året, dette tok mye av tiden til fagsjefen. Ved revisjonen fikk vi fire avvik, hvorav ett var at vi fortsatt mangler leder for utdanningsutvalget. Styret har høyt fokus på å få dette på plass, men har ikke lyktes med dette i 2017.

I året som kommer skal det faglige nettverket til fagsjefen bygges opp. Vi trenger leder for utdanningsutvalget, samt medarbeidere til øvrige utvalg. Styret ser det som svært viktig at den faglige organisasjonen kommer på plass så snart som mulig, slik at vi kan starte arbeidet med å forbedre utdanningen i seksjonen på alle plan. Det gjelder instruktørutdanning, nybegynnerutdanning samt læremateriell og teoriprøver for alle grenene i sporten som behøver å oppdateres.

Styret ønsker å opprette tettere dialog med konkurranseutvalgene i seksjonen og se på behovene i de forskjellige konkurranseutvalgene. I tillegg vil temaer som sikkerhet, rekruttering, økonomistyring, konkurranseaktiviteter samt driften av rikssenteret i Vågå stå i fokus.

Styret ser frem til en god og sikker flysesong i 2018.

Ane S. Pedersen (s)

Leder Hang-, para- og speedgliderseksjonen

MIKROFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2017

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder: Sigurd Brattetveit, Stord flyklubb
 Nestleder: Stein Erik Lundblad, Jarlsberg mikroflyklubb
 Styremedlemmer: June C. Karlgård, Hedmark flyklubb
 Claudia Kruber, Stord flyklubb
 Stig Børrestuen, Elverum flyklubb
 Pål Vindfallet, Hedmark flyklubb
 Hans Kristian Auflem, Stryn luftsportsklubb

Valgkomité: Tormod Veiby (leder)
 Mariann Flasnes
 Petter Faye-Lund

Administrasjon

Tom Bjerke har i 2017 hatt en stillingsandel på 77 prosent som avdelings- og fagsjef. De resterende 23 prosent av hans stilling er i tilknytning til NLF CAMO og NLF sentralt.

Foto: Pål Vindfallet

Lisenser

Klasse	Utstedt 2017	Gyldige 31.12.17	Utstedt 2016	Gyldige 31.12.16
Elevbevis Tre-akse	126	313	137	350
Flygebevis Tre-akse	80	576	68	562
Instruktører Tre-akse	13	133	11	123
Elevbevis Trike	2	7	4	8
Flygebevis Trike	2	50	3	47
Instruktører Trike	0	10	0	9
Elevbevis Gyro	0	2	2	3
Flygebevis Gyro	2	16	0	13
Instruktører Gyro	0	4	1	5
IK-1e Instruktør eksaminator	13	13	Ny i 2017	Ny i 2017
IK-1 Instruktør	3	55	3	50
IK-2 Instruktør	4	52	11	51
IK-3 Instruktør	12	44	12	39
FAI Sportslisenser	12	90	3	113
Besiktningsmann Gyro	0	5	1	5
Besiktningsmann Tre-akse	4	31	0	29
Besiktningsmann Trike	0	9	0	11

Aktivitet på totalt 287 innrapporterte mikrofly i 2016

	2017	2016
Antall timer	14.416	14.433
Antall starter	40.839	41.206

Ulykker og hendelser

	2017	2016
Innrapporterte hendelser, alle kategorier	39	36
Alvorlig personskade	0	0
Omkomne	0	0

Det ble innsendt 39 rapporter om små og store hendelser i 2017, som i anonymisert form ligger åpent tilgjengelige på seksjonens nettsider etter behandling i Flytryggingrådet. Antallet hendelser i 2017 kan synes høyt, men det presiseres at det er innrapportering av alt fra aller minste hendelse til mer alvorlige hendelser. Det er god grunn til å tro at langt de fleste hendelser blir innrapportert.

Mikroflyregisteret

NLF fører register over alle norske mikrofly

	2017	2016
Antall mikrolette luftfartøy med kjennetegn	650	648
Antall mikrolette luftfartøy med flygetillatelse ved årsskiftet	315	312
Antall mikrolette luftfartøy som har hatt flygetillatelse innenfor året	349	362
Antall nye mikrolette luftfartøy som er ført inn i registeret i løpet av året	9	12

Seksjonsstyrets arbeid

Det er avholdt seks seksjonsstyremøter hvor 43 saker er behandlet.

Sentrale oppgaver i styret

Det vises til sluttbemerkninger i denne rapport.

Internasjonalt komité (EMF)

Claudia Kruber (leder), Roger Holm og Tormod Veiby.

Den internasjonale komiteen, European Microlight Federation (EMF), jobber med økningen av maksimal avgangsvekt (MTOW) for mikrofly.

Den første er dannelsen av en Opt Out gruppe i november i Europa, ledet av Tyskland. Gruppen vil støtte Opt Out implantering i Europa. Opt Out står for “option out” som betyr at hvert land i Europa kan sette sine egne MTOW begrensninger under en gitt MTOW som er gitt i basisforordningen. Norge er medlem i denne gruppen med Torkell Saetervadet som hovedaktør.

I desember kom den nye basisforordningen i det Europeiske parlamentet. Mest viktig for Mikroflyseksjonen er artikkel 2 paragraf 7a (Opt Out artikkel). Paragrafene fastsetter bland annet en MTOW på 600 kilo for 2-seters landfly og 650 kilo for 2-seters sjøfly inklusive maksimal 45 knots stål hastighet under landingskonfigurasjon. Samtidig sier paragraf 7a at hvert medlemsland kan bestemme sine egne nasjonale vektgrenser (“exempt from the provisions”).

Den internasjonale komiteen anser den nye basisforordningen som en stor skritt i riktig retning. Samtidig ser vi stor praktisk nytte for at mange medlemsland kommer til å bestemme seg for de samme vektene. Dermed ble det i januar 2018 dannet en skandinavisk gruppe som vil samarbeidet for en felles MTOW. Representant for Norge i den skandinaviske gruppen er Torkell Saetervadet.

Håndboksredaksjon

Tom Bjerke (leder), Roger Holm og Tor Berg.

I juli ble utgave 7 av NLFs sikkerhetssystem for mikroflyging, Mikroflyhåndboken utgitt. Dette er nok den mest omfattende «revisjon» som er foretatt. I og med at arbeidet ble såpass omfattende, så ble det besluttet å utgi en ny utgave av Mikroflyhåndboken.

Flytryggingrådet

Flytryggingutvalget: Tom W. Røstad (leder), Bjørn Pedersen og Vidar Husa.

1. Gjennomførte saker

- Behandlet 38 hendelsesrapporter i perioden (per 3. januar 2018).
- Egen testing av SmartAss samt innsamling av data fra andre testpersoner (8).
- Sluttrapport om SmartAss (Smart Air Speed Speaker) er oversendt MFS (november 2017).

2. Pågående saker

- Behandling og oppfølging av hendelsesrapporter.
- Anbefalinger etter hendelsesrapporter.
- Evaluering av tiltak i MFHB versjon 7 med tanke på timekrav, kvalitetskrav, kontinuitetskrav og evalueringskrav for instruktører.
- Evaluering av revidert progresjonskort for elever.

3. Planlagte aktiviteter

- Opprettholde fokus på flytrygging gjennom rapportbehandling og kontakt med miljøet.
- Behandling og oppfølging av hendelsesrapporter.
- Gjennomføre månedlige "Safety Corner" eller tilsvarende som publiseres på sosiale nettverk.
- Evaluering av tiltak i MFHB versjon 7 med tanke på timekrav, kvalitetskrav, kontinuitetskrav og evalueringskrav for instruktører.
- Evaluering av revidert progresjonskort for elever.
- onkludere "Stall Warning" saken.

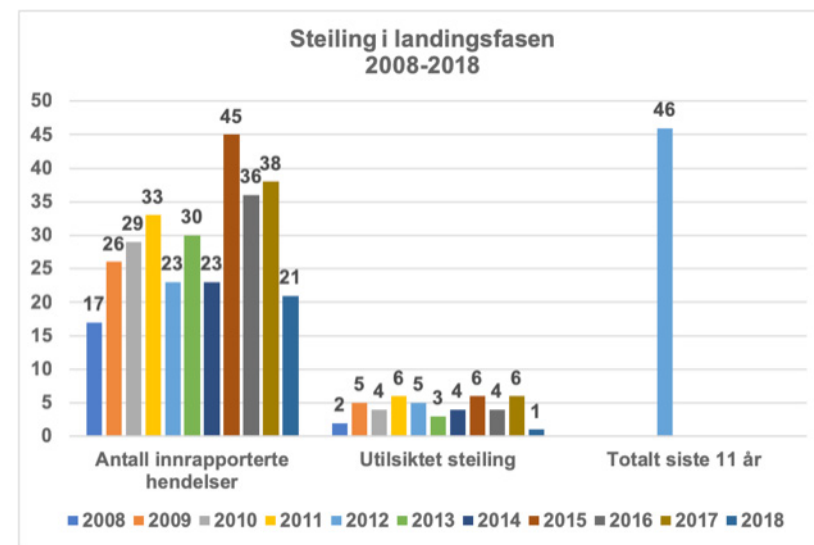
4. Kurs og samlinger/arrangementer

Flytryggingutvalget har vært representert på:

- Oppdateringsseminar for Tekniske Besiktningsmenn (28. oktober).
- Oppdateringsseminar for instruktører (11. – 12. november).

5. Fokus på utilsiktet steiling i forbindelse med landing

Ved gjennomgang av hendelser i perioden 2007 – 2017 ser det ut til å ha vært totalt 45 hendelser der utilsiktet steiling har vært en vesentlig faktor i årsakssammenhengen. Vi vet alle at noen få av disse hendelsene har vært fatale. Det vi også vet er at nær alle har resultert i materielle skader. Grafen under viser antall steilerelaterte hendelser i forhold til antall innrapporterte hendelser.

Et steilevarslingsystem, «angle of attack system» eller en annen innretning som varsler for lav hastighet og/eller for høy angrepsvinkel, ville høyst sannsynlig avverget mange av disse hendelsene.

6. Tilrådninger fra Flytrykingsutvalget (FTU)

For å unngå alvorlige eller fatale uhell relatert til utilsiktet steiling i for lav høyde ønsker FTU følgende tiltak opprettholdt/iverksatt:

- Opprettholde følgende beslutning publisert i MFHB vedlegg 5.3, datert 01.05.16: “Styret i Mikroflyseksjonen(MFS) har vedtatt at alle fabrikknye 3-akse fly som har en importgodkjenning etter 01.05.2016 skal være utstyrt med stall warning (SW) fra produsent som gir akustisk signal.

Som et alternativ til SW med akustisk signal kan det i stedet monteres et fungerende og ferdig kalibrert Angle of Attack (AoA) system.

Dispensasjon kan søkes.”

- Forankre konklusjonen om at det på brukte 3-akse fly er en sterk anbefaling fra MFS sin side om å montere et steilevarslingsystem eller et system som dekker intensjonen om å unngå utilsiktet steiling.
- Opprettholde/forsterke fokus på at trening på gjenkjenning og avverging av steiling er preventivt og må ikke ansees som en risiko i seg selv. Forutsetninger for dette er overholdelse av minstehøyder, tilstrekkelig kvalifikasjoner blant våre instruktører og overholdelse av flyets POH.

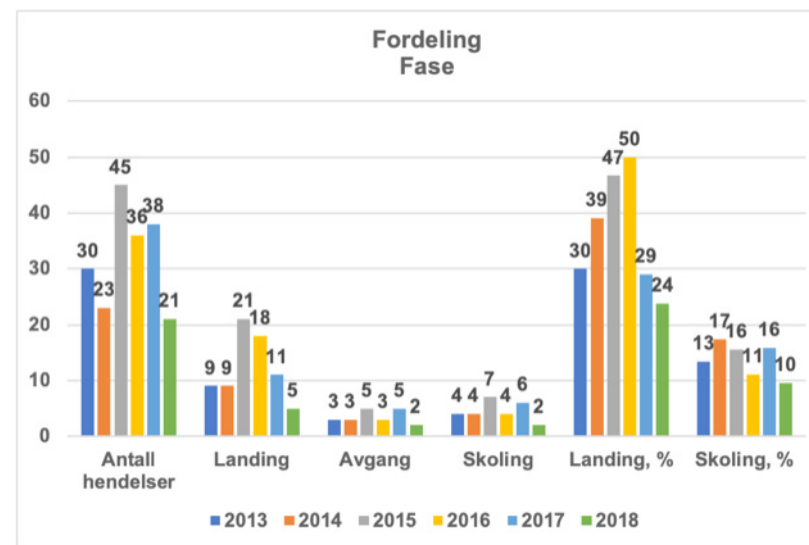
7. Oppsummering 2017

- Antall innrapporterte hendelser per 3. januar 2018: 38 stykker
- Antall granskninger i 2017: Ingen
- Det har ikke vært hendelser/ulykker med fatal utgang i 2017.
- Antall hendelser i 2016 var til sammenligning 36 og antall granskninger var tre, ingen fatale.

Flytrykingsutvalget har etablert en rutine med jevnlig telefonmøter gjennom året for å samordne behandling av rapportene og for å enes om anbefalinger til miljøet, den enkelte klubb og/eller til Mikroflyseksjonen sentralt.

Det statistiske grunnlaget for avanserte trendanalyser og risikovurdering er relativt tynt med 38 rapporter i løpet av 12 måneder og antall timer i luften opp mot 12.000 - 15.000 (prognose). Det er dog en høy andel hendelser (11) som inntreffer i forbindelse med landinger (se graf under). Som det også er nevnt i punkt 5, er steiling før setting

en tilbakevendende årsak. Som vist i punkt 5 var dette i 2017 årsak i seks tilfeller, men totalt i perioden 2007 - 2017 ser dette ut til å være årsak i totalt 45 hendelser.

Operasjons- og opplæringskomité (OPS)

Roger Holm (leder) Tor Berg og Geir Magne Andersen.

Det ble gjennomført to instruktørkurs for mikroflygere i 2017 med 20 deltagere. Det første kurset ble gjennomført i NLFs og Avinors lokaler i Oslo, 11. – 14. mai, og det andre som et eksternt kurs i Stryn, 14. – 16. juli, spesielt bestilt og arrangert av Stryn sportsklubb. Kursinstruktører var Tor Berg og Roger Holm, assistert av fagsjef Tom Bjerke på det første kurset, og av arrangør Ole Anton Brekke på det andre kurset.

Utvalgets medlemmer i Håndboksredaksjonen har deltatt aktivt i redigeringsarbeidet med Mikroflyhåndboken til utgave 7.

Det ble avholdt et oppdateringsseminar for instruktører i november på Scandic hotell på Gardermoen. Tema var den omfattende oppgraderingen av Mikroflyhåndbokens utgave 7, samt en dugnad sammen med deltagerne for å komme fram til den ønskede

retningen utvalget skal arbeide videre med i tiden som kommer. Det ble også introdusert hvordan en skal standardisere skolingene og oppflygningene i klubbene.

Nytt av året var den nye klassen for instruktører, eksaminatorene, som skal være sensorer for alle nye instruktørkandidater. De skal også hjelpe instruktører som ønsker eller trenger det til å tilpasse seg en standard måte å drive skoling på.

Rotorutvalg

Stein-Erik Lundblad (leder), Erik Skaarup, Henrik Lund, og Øyvind Langtvedt.

- Det jobbes i utvalget sammen med administrasjonen i NLF med å forsøke å få en godkjenning fra Luftfartstilsynet (LT) til et prøveprosjekt om innføring av kategorien mikrohelikopter i Norge. Vi hadde et meget bra møte med Hytten og Aasen fra LT i desember, hvor vi ble enige om de store linjene. Vi skal jobbe i prosjektverktøyet Teamwork, og det er berammet et møte i utvalget 22. januar hvor vi skal sette opp en tidslinje for prosjektet. Det er bestemt at prosjektet skal bestå av tre personer med støtte fra Rotorutvalget og administrasjonen i NLF.

Teknisk Utvalg (TU)

Kai Lyche (leder), Jostein Eide, Rune Koppen, Stein E. Lundblad, Magne Skredderberget og Tormod Veiby.

Utvalget har også det siste året, i samarbeid med fagsjefen, vært engasjert med vurdering av importsøknader for nytt materiell som søkes innført i mikrofly registeret. Dessuten oppfølging av særlige driftsproblemer som kommer for dagen i mottatte hendelses rapporter, mye revisjonsarbeid i forbindelse med versjon 7 av Mikroflyhåndboken, samt gjennomføring av oppdaterings seminar for besiktingsmenn.

Antallet importsøknader for nytt materiell inn på mikroflyregisteret har i likhet med fjoråret vært lavt. Trenden går fremdeles mot stadig flere fly i kompositt, og gjeldene vektreglement blir fortsatt utnyttet maksimalt av importører og eiere. Det er ingen tvil om at dagens materiell vektmessig byr på utfordringer sett opp mot BSL. TU avventer derfor med spenning på konkrete resultater av arbeidet som nå er igang fra sentralt hold i forbindelse med med øket lovbestemt avgangsmasse og tilhørende operativ tomvekt.

Utvalget får som tidligere tilsendt hendelsesrapporter for kommentar. Etter at årsakene til hendelser ble splittet opp til også å omfatte svikt i -, eller helt manglende vedlikehold, fortsetter reduksjonen av den store samlepotten "teknisk". Det er likevel ingen tvil om at en del brukere tar seg vann over hodet ved både ettersyn, vedlikehold og utbedring av flyene. Det synes ikke som om seksjonens råd om å søke fagkyndig hjelp ved usikkerhet i tilstrekkelig grad blir tatt til følge. Dessuten synes det som om både brukere og eiere fortsatt med fordel kunne ha bedre kjennskap til både produsentenes retningslinjer, samt det som seksjonen utgir av pålegg i form av Teknisk Melding. TU vil dessuten håpe, at den usikkerheten som rådet blant både eiere og besiktingsmenn med hensyn til hvordan en skal forholde seg til Service Bulletine-underlag fra produsent, nå er tatt hånd om i revisjon 7 av Mikroflyhåndboken.

Arbeidet med revisjonen av kapitell 5 i Mikroflyhåndboken har vært omfattende. Mange punkter i regelverket er omskrevet og nye er kommet til, mest i den hensikt å forklare og rettledde. I den forbindelse er det lagt stor vekt på presisere prinsippet om at det er eier som sitter med flyets driftsansvar. TU vil i den forbindelse rette en stor trakk til seksjonens juridiske konsulent for verdifulle bidrag.

I slutten av oktober ble det obligatoriske weekend seminaret for besiktingsmenn gjennomført av leder i TU, denne gang med assistanse fra leder i FTU, et medlem i OPS, samt ekstern ekspertise. Deltagelsen var god, hele 22 av landets cirka 30 besiktingsmenn deltok. Igjen ble det lagt vekt på besiktingsmannens rolle, aktuelle hendelsesrapporter ble gjennomgått og kommentert, det ble vist til diverse avvik ved årlig besikting, og dessuten ble selvsagt alt nytt i Mikroflyhåndboken behørlig kommentert og diskutert. Alle ferske besiktingsmenn deltok på seminaret; men antallet er fremdeles for lavt. Dessverre synes det som om klubbene i for liten grad prioriterer arbeidet med å få frem nye kandidater. Alt for ofte er intet gjort når behovet for nye krefter mer eller mindre uventet melder seg.

Aktivitet- og rekrutteringsutvalget

Odd-Tore Ohnstad (leder), Mariann Flasnes og Finn Christian Holm.

Stor aktivitet i 2017 til tross for mye dårlig flyvær, mange store og små flytreff ble gjennomført.

Det ble avholdt en studietur til luftfartsbyen Bodø i februar, hvor en ny sivil utstilling hvor er viet mer fokus på mikrofly historie.

I mars besøkte vi meteorologisk institutt på Blinderen, Nina Pedersen som også har vært på luftsportsuka flere ganger, tok imot oss. De setter pris på kontakt med flymiljøet, slik at de kan hjelpe oss på best mulig måte. Det er stort sett kun mikrofly piloter som kommer på besøk. I april på seksjonsmøte ble June Karlgård fra Hamar valgt inn i seksjonstyret, og vil overta etter meg når jeg gir meg ved årsskiftet 2017 - 2018. Jeg har hatt jevn kontakt med Karlgård resten av året.

AERO 2017 i Friedrikshafen var det som vanlig mange mikrofly piloter tilsted. På vår avslutnings middag på Graf-Zeppelin hause var vi vel 60 stykker. Vår faste gjest Tom Gunnarson fra FAA var også på plass og Svein Åsen fra Luftfarstilsynet var også med.

Luftsportsuka på Starmoen var ekstra stor i år, vi hadde 12 elever på flytelefoni trening. Takk til Jan Roger Johansen.

Tom Rødstad hadde et nyttig praktisk kurs om unormale flystillinger med åtte deltagere. Det var mye å lære på Starmoen i form av foredrag og undervisning. Det var i år mange besøkende mikrofly, men været satte en stopper for de mest langveis farende.

Norgesmesterskapet ble også avholdt på Luftsportsuka og det var 12 som stilte til start. Elverum flyklubb hadde ansvaret med hjelp fra Hedmark flyklubb. Som vanlig hadde vi tre klasser med mange deltagere, barn, damer og herrer til NM i gummistøvelkast!

Vi setter stor pris på å komme til Fyresdal der vi var i juli, både landfly og sjøfly. I august var den mesterskap EMC i Ungarn, takket være teemleder Tormod Veiby har Norge klart å stille lag i en åre rekke, som eneste land i Norden.

Vi hadde ønske om å avholde et konkurranse seminar i høst, med det kommer i mai 2018.

Det vi fikk til, var å sende Håkon Fosso og Per Høyland til fire områder; Bodø, Værens, Drammen og Voss, og lære bort tips om konkurranser.

Da vil jeg tilslutt takke for 17 spennende år som aktivitets leder, og stor gjestfrihet på mine fire sikkerhet runder over hele Norge!

Informasjonsutvalget

Roger Holm (leder), Pål Vindfallet og Sigurd Brattetveit.

NLFs webside skal være hovedinformasjonskilden til alle våre klubber og medlemmer, og den inneholder en stor mengde informasjon, status for klubbene og alle nødvendige regelverks- og informasjonsdokumenter samt alle nødvendige søknadsskjema.

Seksjonens primære Facebookside er en effektiv direktekanal til medlemmenes mobilenheter med nyheter, viktige meldinger eller lenke til nærmere informasjon på websiden, der en mer utførlig informasjon hører hjemme. Den tekniske Facebookgruppen til seksjonen tar for seg motorvedlikehold og teknisk informasjon som har allmenn interesse, og begge gruppene har fått oppnevnt moderatører som passer på at vi ikke får uheldige innlegg fra nett-troll.

I tillegg er Facebookgruppen «Hverdagsprat» meget aktiv der medlemmer kommuniserer og diskuterer seg imellom, men ikke som en del av NLFs formelle kanaler.

Flynytt er et interessant og viktig kommunikasjonsmedium for våre aktive medlemmer. Bladet har seksjonens faste lederspalte og relevante artikler om opplevelser og nyheter i markedet.

Økonomi

Det vises til regnskapsoppstillingen.

Sluttbemerkninger

2017 har vært et godt år for seksjonen, ikke minst fordi vi har unngått alvorlige ulykker, sikkerhet er sterkt prioritert i styrets arbeid og det jobbes kontunuerlig med å styrke denne. Som et ledd i dette arbeidet har en vedtatt å innføre obligatoriske samlinger for klubbens tekniske ledere, i lik linje med det en har for instruktører, opprative ledere og besiktelsesmenn. Skal vi få bedre piloter må vi få hver enkelt pilot til å fly og trene mer, og derfor oppfordrer vi pilotene til å delta i konkurranser. Vi har gjennomført de første lokale informasjonsmøtene om konkurranseflygning, og det er bevilget penger til et konkurranseseminar våren 2018.

På slutten av 2017, ser det endelig ut til at en skal få økte vektgrenser, dette legger føringen for styrets og dets utvalg sitt arbeid i 2018.

Sigurd Brattetveit (s)

MODELLFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2017

Organisasjon

Seksjonsmøtet 2017

Seksjonsmøtet og luftsportstinget ble avholdt på Clarion Hotel, Gardermoen. Espen Bakke ble valgt til ny seksjonsleder, og tidligere leder Asle Sudbø ble valgt til 1. visepresident i Norges Luftsportforbund (NLF). Rune Pavestad trådte av som styremedlem. Nestleder og øvrige medlemmer ble gjenvalgt. Ungdomsrepresentant Ole Andreas Christensen ble valgt som nytt varamedlem.

Seksjonsstyret

Styrets sammensetning:

Leder: Espen Bakke, Cirrus RC klubb
 Nestleder: Haagen Valanes, Tromsø modellflyklubb
 Styremedlemmer: John Ole Hollenstein, Os aero klubb/modell
 Per Holmen, Tønsberg modellflyklubb
 Anders Holt Jacobsen, Bærum modellflyklubb

Varamedlem: Ole Andreas Christensen, Vingtor RC club

Valgkomité: Audun Thinn (leder), Rune Haugen
 og Martin Larsen

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat, hvor Jon Gunnar Wold er seksjonens fagkontakt.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonen har jobbet med nordiske og europeiske modellflyforbund og den internasjonale luftsportsføderasjonen FAI, for at det kommende regelverket fra European Air Safety Agency (EASA) ikke skal gi unødvendige restriksjoner for norske modellflygere. I dette arbeidet ble den europeiske modellflyunionen EMFU stiftet, som en datterorganisasjon til Europe Air Sports. Nestleder Haagen Valanes ble valgt til kasserer. EMFU har i 2017 vært sentral i å besvare EASAs endelige regelverksutkast.

Lisenser

	Totalt 2017	Totalt 2016	Diff.
Flygebevis A	1.361	1.255	+106
Flygebevis B stormodell	377	364	+13
Flygebevis B turbin	150	158	-8
Display	201	201	0
Instruktør 1	150	140	+10
Instruktør 2	203	218	-15
FAI Sportslisens	385	405	-20

Geir Tønnesen, Anders Knute Raddum, Tom Erik Holthe og Øistein Bach på Nordisk mesterskap i F3A i Danmark. Foto: Geir Tønnesen

Seksjonen jobber kontinuerlig med service til klubbene, og særlig med bistand i anleggssaker. Rekruttering av nye klubber er en prioritert sak i styret, sammen med å kartlegge og inkludere de mange droneracingmiljøene som vokser frem ulike steder i landet.

Videre ble Norge tildelt VM i skala i 2020, og arbeidet med arrangementet ble iverksatt.

Medlemsblad

Medlemsbladet Modellfly informasjon ble utgitt i løssalg hos Narvesen, Mix og Esso i Norge og Sverige. Løssalget er et utstillingsvindu som kan gi i økt rekruttering til modellflyklubbene, og formidle vår sikkerhetsinformasjon til et bredere publikum. I det norske markedet får allerede de fleste modellflygere bladet gratis i sitt medlemskap, mens salget i Sverige prosentmessig går langt bedre. Dette fører til flere svenske abonnenter.

Internasjonal representasjon

Seksjonene er representert i FAIs modellflykommisjon (CIAM) med Narve L. Jensen som delegat, og Tom Erik Sørensen som alternativ delegat. Narve Jensen holder også vervet som 2. visepresident i CIAM.

Vi har følgende posisjoner i FAI/CIAMs subcommittees (SC):

F3A SC:	Ola Fremming, medlem
RC Soaring SC:	Jo Grini, medlem
F3C SC:	Dag Eckhoff, komitéleder
Electric Flight SC:	Pål Stavn, medlem

Følgende personer er internasjonalt godkjente dommere i FAI/CIAM:

F3A og F5A:	Tom Erik Sørensen, Espen Kvien og Pål Kvaløy
F3C:	Dag Eckhoff
F4:	Narve L. Jensen, Jan Even Liahagen, Sverre Moen og Lars Siggerud
F6A/B:	Dag Eckhoff

Følgende personer fungerer som tekniske eksperter i FAI/CIAM:

F1:	Tor Bortne og Ingolf Steffensen
F3A:	Ola Fremming, Espen Kvien og Tom Erik Sørensen
F3B/F/J:	Espen Torp og Jo Grini
F3C:	Dag Eckhoff
F4:	Narve L. Jensen og Jan Even Liahagen
F5:	Pål Stavn
F3U:	Robin Karlsen

Tom Erik Sørensen ble tildelt FAIs Paul Tissandier Diploma ved FAI General Conference.

Utvalg og komiteer

Sikkerhetsutvalget:

Leder:	Magne Hegstad (Moss MFK)
Sekretær:	Jon Gunnar Wold (NLF)
Medlemmer:	Trond Hammerstad (Jetmodellklubben) Magnus Nordstrand (Gjøvik og omegn MFK)

Valgkomité:

Leder:	Audun Thinn
Medlemmer:	Rune Haugen og Martin Larsen

Internasjonale representanter

FAI-delegater:

CIAM (Modellflykomiteen)- delegat: Narve L. Jensen
Vara-delegat: Tom Erik Sørensen

FAI Aeromodelling Commision Bureau:

Narve L. Jensen, 2nd Vice-President

FAI-dommere:

Tom Erik Sørensen, F3A/F3P
 Espen Kvien, F3A/F3P
 Tom Erik Holthe, F3A/F3P
 Pål Kvaløy, F3A/F3P
 Dag Eckhoff, F3C/F3N
 Narve L. Jensen, F4C/F4H
 Jan Even Liahagen, F4C/F4H
 Sverre Norvald Moen, F4C/F4H
 Lars Siggerud, F4C/F4H
 Pål Anthonisen, F4C/F4H

Technical Experts CIAM sub-committees:

Tor Bortne, F1
 Ingolf Steffensen, F1
 Dag Eckhoff, Helicopters
 Ola Fremming, RC Aerobatics
 Espen Kvien, RC Aerobatics
 Tom Erik Sørensen, RC Aerobatics
 Espen Torp, RC Soaring
 Jo Grini, RC Soaring
 Narve L. Jensen, Scale
 Pål Anthonisen, Scale
 Robin Karlsen, FPV Racing

Modellflyseksjonens medlemmer i CIAM subcommittees:

Ola Fremming - medlem, RC Aerobatics
 Dag Eckhoff, medlem, RC Helicopters
 Jo Grini, medlem, RC Soaring
 Narve L. Jensen, RC Scale

Model Flying Union (EMFU):

Haagen Valanes, kasserer og delegat

Aktivitet

Klubber

Nordby IL/droneracing og Drammen FPV racingklubb ble innmeldt. Orstad RC (Jæren RC klubb) og Dyrøy RC klubb ble langt ned.

Aktivitet

I løpet av året har det vært avholdt en rekke treff og konkurranser over hele landet, og det ble arrangert mange dronerace. En rekke klubber begynner nå å få god erfaring og kompetanse på å arrangere race. NLF har kjøpt inn felles utstyr til utlån.

Luftsportsuka

Seksjonen satset igjen på samme konsept som tidligere år på Luftsportsuka, ved å tilby et antall ungdomsdeltakere fri kost og losji. I tillegg ble all deltakelse og instruksjon på modellflyskolen dekket av seksjonens ungdomsmidler. Roy Johansen fra Vingtor RC club med hjelpere gjennomførte nok en gang en god modellflyskole med mange deltakere fra hele landet.

Kurs

Det ble avholdt instruktørkurs på Gardermoen og i Drammen, samt dommerkurs/skalaseminar på Starmoen.

Nordisk møte

Norge var representert ved nestleder på møte i Stockholm, Arlanda.

Norgesmesterskap modellflyging:

Følgende Norgesmesterskap ble arrangert, og vunnet av:

F3A	RC kunstfly presisjon		Ola Fremming, Tønsberg modellflyklubb
F3F	Seilfly hang		Bjørn Tore Hagen, Bodø modellflyklubb
F3J	Seilfly termikk	Senior:	Kenneth Dahl Thommesen, MFK Vingen
		Junior:	Mathias Dahl Thommesen, MFK Vingen
		Lag:	Valdres FK/modell v/Jo Grini, Stig Magne Olsen, og Aril Røsvik
F1A	Friflukt høystart		Svein O. Olstad, Ørnen modellflyklubb
F3K	Kasteglider RC		Lars Petter Eriksen, Gullknapp modellflyklubb
F4H	RC semiskala		Pål Lindén Anthonisen, Tønsberg modellflyklubb
F3C	Helikopter presisjon		Lars Aage Olsen, Bergen modellflyklubb

Uoffisielle norgesmesterskap (NM med færre enn fem deltakere):

F1B	friflukt strikk	Tor Bortne, Ørnen modellflyklubb
F4C	RC skala	Per Iversen, Bærum modellflyklubb

F2B linekontroll måtte dessverre avlyses grunnet få deltakere, og det ble ikke satt opp NM i klasse F3P innendørs akrobatikk.

Vinnere norsk klassesmesterskap:

F3A	Nordic	Anders Knute Raddum, Gjøvik modellflyklubb
F3A	Sport:07	Andre Søhagen, Vingtor RC club
F3C	Helikopter sport	Martin Flatjord, Sandane flyklubb/modell
F5J	Seilfly elektro	Otto Jæger, Cirrus RC flyklubb
IMAC	Basic	Vegar Nordlien, Vest-Telen modellflyklubb
IMAC	Sportsman	Tom Sjurseth, Røyken og Hurum modellflyklubb
IMAC	Intermediate	Bjørn Engebrigtsen, Asker modellklubb
IMAC	Advanced	Jon Sudbø, Vest-Telen modellflyklubb
IMAC	Unlimited	Magne Hegstad, Moss modellflyklubb
IMAC	Freestyle	Rune Haugen, Asker modellklubb

Utvalgte Internasjonale resultater

Både Ola Fremming og Henning Jorkjend kom til semifinalen i VM F3A i Argentina, og endte på henholdsvis 21. og 28. plass. Vegar Nereng og Dag E. Larsen tok 1. og 2. plass i verdenscup friflukt i Kroatia. Rune Haugen ble nordisk mester i IMAC Advanced i Sverige.

Ulykker / hendelser

Noen tilfeller av modellflyaktivitet i områder hvor det har foregått flygning med småfly og militære fly har vakt bekymring. NLF har benyttet sitt kontaktnettverk for å hjelpe disse klubbene, og som en konsekvens av disse hendelsene ble modellflyplassene tilgjengeliggjort på et interaktivt kart, slik at piloter kan se hvor det kan forekomme modellflygning. Seksjonen behandlet én forsikringsskade i 2017.

Hendelser med uvettig droneflygning som har vært omtalt i media, har uten unntak vist seg å være frittstående piloter som ikke er tilsluttet våre klubber.

Økonomi

Det er krevende å forutse inntektene ettersom tilskudd ikke er kjent før midtveis i sesongen, og medlemskontingent er en løpende inntekt med stor sesongvariasjon. Regnskapet for 2017 vil vise et underskudd, som skyldes forskyvning av kostnad for medlemmenes tilleggsforsikringer for 2016 og 2017. Dette vil utjevnes neste år, slik at økonomien er på rett spor sett opp mot det tingvedtatte seksjonsbudsjettet. Den store forsikringskostnaden i 2017, medførte at ordningen med kontantstøtte til anlegg i klubbene ikke ble utlyst dette året. Seksjonens fagkontakt Jon Gunnar Wold har redusert sin stillingsbrøk fra 90 prosent til 75 prosent fra og med juni 2017, som medfører besparelse på seksjonens lønnskostnader.

Bjørn Tore Haugen. Foto: Jo Grini

5. Harry Kolberg med Weatherman-modell (Linekontroll). Foto: Norvald Olsvold

Sluttbemerkninger

Nok en sesong er over. Mange av oss har klaget på dårlig vær denne sesongen, men de som har villet, har kunnet fly!

Seksjonens arbeid går ufortrødent videre. Narve L. Jensen fortsetter som vår representant i CIAM-kommisjonen i FAI. Jon Gunnar Wold reduserte i 2017 sin del av stillingen som er dedikert modellflyseksjonen. Den delen som ble frigjort fra hans stilling, ble blant annet brukt til forbundets arbeid for å bli sertifisert som rent særforbund. Det er et viktig arbeid som skal sikre at våre utøvere får nødvendig informasjon, og dermed bedre holdninger til doping.

Gjennom sesongen har mange deltatt i store og små mesterskap. Vinnerne kan du finne lenger frem i rapporten.

Skala har avholdt et nordisk mesterskap i Helsingborg i Sverige. Svenskene stilte med plass og Norge fikk trening i å arrangere, slik at de kan dette når vi skal ha VM på Jarlsberg i 2020. Dessverre tok svenskene pallplassene, men det ga nok bare motivasjon til de norske pilotene.

Lars Petter Eriksen, Per Gundersen og Lucas Hofman, som alle er modellflygere, stilte opp som dommere på NM i fullskala akroflyging på Leirin på Fagernes, noe Motorflyseksjonen selvsagt satte meget stor pris på. Generalsekretær John Eirik Laupsa, som var stevneleder for mesterskapet, fortalte at dømningen holdt et meget høyt nivå. Modellflygere har også tidligere dømt akromesterskap for våre fullskala brødre, og modellflygeren Magne Hegstad dømte også ved nordisk mesterskap i fullskala akro i Danmark. Hegstad skulle også sammen med modellflyger Jon Sudbø dømme seilfly-NM på Lunde i Telemark, men det ble dessverre avlyst grunnet dårlig vær. Det planlegges også et felles dommerkurs for både IMAC og fullskala-piloter, så vi kan lære av hverandre på tvers av seksjonene. Håper det materialiserer seg. Lærdommene får vi nyte godt av i modellflymiljøet. På nordisk mesterskap i IMAC, som er akroflyging med skala modellfly, vant Rune Haugen Advanced-klassen, mens Bjørn Engebrihtsen fikk 2. plass i Basic, og Magne Hegstad fikk bronse i Unlimited-klassen.

I seilflykonkurranser avholdt i sommer har vi hatt noen tilfeller der piloten har mistet kontakt med modellen. Det har vært ulike årsaker. Vi oppfordrer medlemmene til å rapportere slike og andre hendelser, for en modell på avveie kan gjøre skade. Det er uansett en uønsket hendelse som bør rapporteres. Seksjonen har fått inn en del rapporter om uhell og mindre hendelser som Sikkerhetsutvalget (SU), styret og fagkontakt Jon Gunnar Wold ser på. Disse rapportene er veldig viktige, så om du lurer på om du skal rapportere, send heller inn en for mye enn en for lite. Rapportene behandles konfidensielt og sees kun av SU, fagkontakt og styret.

European Air Safety Agency's (EASA) høringsfrist var i september, og Norges Luftsportforbund (NLF) og seksjonen svarte på det nye regelverket sammen med det europeiske fellesskapet EMFU. Når EASA får sett på alle tilbakemeldingene vil endelig versjon av regelverket komme, sammen med en tidsplan for innføring. Vi har fått beskjed at Luftfartstilsynet i Norge vil vente med å lansere en norsk modellflyforskrift til de ser EASAs endelige regelverk. Seksjonen vil koordinere revisjon av Modellflyhåndboka slik at vi til enhver tid etterlever gjeldende regler på en enklest mulig måte for medlemmene.

Fyldig informasjon om den planlagte NLF-flyplassen i Sørums kommunen ble sendt til alle NLFs medlemmer i august. Samtidig ble det kjent at det skal bygges en modellflyplass «i samme slengen». Hvis vi får til et splittet nytt anlegg hvor alle våre grener kan operere i fellesskap så nærme Oslo, vil det være veldig stort.

2017 var «Kongepokalår» for Modellflyseksjonen. For å kvalifisere til Kongepokalen må klassen ha tilstrekkelig størrelse, og det aktuelle NM ha tilstrekkelig deltakelse. I 2017 ble klasse F3F, seilfly på hang, pekt ut som klassen for Kongepokal. Den ble overbevisende vunnet av Bjørn Tore Hagen.

Espen G. Bakke (s)

Leder Modellflyseksjonen

2017 var året da modellflyklubbene for alvor begynte å organisere dronerace. Foto: Bjørn Lenchler Hauge

MOTORFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2017

Organisasjon

Seksjonsmøte

Seksjonsmøtet ble avholdt 1. april på Clarion Hotel, Gardermoen.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder: Linda Christine Lilleng,
Nedre Romerike flyklubb

Nestleder: Bjørn Skogøy, Bodø flyklubb

Styremedlemmer: Bjørn Egenberg, Bergen aero klubb
Eirik Bruset, Værnes flyklubb
Elisabeth Olsen Nordvik, Harstad flyklubb
Sindre Holberg, Møre flyklubb
Ole André Holt Utheim, Tønsberg flyveklubb

Valgkomité: Ola Lilloe-Olsen (leder)
Katrine Klette
Stig Haugen

Seksjonenes representant til NLFs ungdomskomite: Sindre Holberg

Administrasjon

Santiago Amengual var konstituert fag- og avdelingssjef fram til 1. mai. Etter dette gikk Einar Bjørnebekk inn som fagkontakt. Seksjonen prøver å etterleve organisasjonens mål om å jobbe mer på tvers av seksjonene, og som en følge av dette bruker vi flere av administrasjonens ansatte i våre daglige oppgaver.

Sertifikater

Luftfartstilsynet utsteder, fornyer og fører register over sertifikater for motorflygere. Seksjonen er derfor avhengig av de opplysninger man får fra tilsynet. Tallene er hentet fra Luftfartstilsynets analyseavdeling.

Sertifikater

	Utstedt 2017	Gyldig 31.12.17	Utstedt 2016	Gyldige 31.12.16
PPL A (JAR-PART-FCL)	71	1.317	87	1.339
LAPL A (PART FCL)	4	76	1	61
Nye og gjenutstedelse av sertifikater i klubbregi.	76			

Lisenser

	Utstedt 2017	Gyldig 31.12.17	Utstedt 2016	Gyldige 31.12.16
FAI sportslisenser	69	38	38	31

Aktivitet (fly og timer)

	Klubbflyging Pr. 31.12.2017	Skole Pr. 31.12.16
Flytimer i klubbene	10.100(*)	5.636(*)

*)Tallene er basert på innrapporterte timer fra 30 av 60 klubber.

Ulykker og hendelser

Rapportering av ulykker og hendelser med motorfly skjer til Luftfartstilsynet (LT), som fører statistikk. Tallene er hentet fra tilsynets analyseavdeling(*)).

	2017	2016
Ulykker	3	1
Alvorlige hendelser	0	2

*) Statistikken omfatter alle klubb- og privatfly, ikke bare fly i klubbregi.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt syv seksjonsstyremøter hvor 59 saker er behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styret har i tillegg til planlegging og gjennomføring av seksjonsmøtet i april og fagseminaret i november, arbeidet med rammebetingelser for flyging i klubb. Fagseminaret hadde skolesjefer og teknisk ansvarlige i klubbene i fokus, og det ble en flott helg med mye faglig påfyll av høy kvalitet. Andre fokusområder har vært arbeidet med sikkerhetsarbeid, ny DTO-skolehåndbok, drivstoffsituasjonen, fornyelse av Flytjenesten, og framtidens luftfart – elfly til Norge.

Internasjonal representasjon

Kurt Norevik er delegat til FAIs motorflykomité (GAC), Thore Thoresen er delegat til FAIs akrokomité (CIVA), og Linda Christine Lilleng er delegat i FAIs helikopterkomité (CIG). Bjørn Skogøy er seksjonens representant i European Powered Flying Union (EPFU).

Sikkerhets- og utdanningsutvalget

Sikkerhets- og utdanningskomitéen, nå Sikkerhets- og utdanningsutvalget (SU) har bestått av: Ola Lilloe-Olsen (leder), Ivar Dyrdal, Eirik Walle, Bjørn Skogøy og Ivar H. Henriksen.

SU arbeider etter de hovedmål som er satt opp i Norges Luftsportforbunds (NLF) strategiplan. Utvalget har i tillegg hatt fokus på å nå ut til klubbene og de operative flygerne, på en direkte måte, med aktuelle saker og innspill.

De tre fatale ulykkene med motorfly har naturlig nok hatt fokus i SU i høst, og under årets FI-refreshers og skolesjefseminar 4. – 5. november ble det gitt foreløpig informasjon ut fra det Statens havarikommisjon for transport (SHT) så langt hadde kartlagt. Denne informasjonen ble også gjengitt i en av tre SU-bulletenger som ble utgitt høsten 2017. Det vises til innhold i disse som også beskriver mål for SU sitt videre arbeid.

Utvalget ble i forbindelse med seminaret forsterket med to nye medlemmer og omorganisert: Ola Lilloe-Olsen (leder), Bjørn Skogøy, Ivar H. Henriksen, Tor Svendsgaard (ny) og Harald Orlien (ny). Ivar Dyrdal fortsetter også som medlem av SU, men med spesielt ansvar for hendelser og ulykker som behandles av SHT der

vi ønsker Dyrdal som fast medlem i de saker som angår GA. Tor Svendsgaard er til daglig flyger i Widerøe. Han er også instruktør, kontrollant for Luftfartstilsynet og driver instrumentutdanning med base i Rørvik. Harald Orlien er kjent i NLF miljøet, flyr til daglig i Lufttransport og i Oslo flyklubb som instruktør. Svendsgaard og Orlien er verdifulle ressurser å få inn i SU utvalget.

SU har startet arbeidet med å gi form og innhold til det vi ønsker skal bli kjent i klubbene som «Årlig Flytur». Dette skal være en erstatning for tidligere Klubb PFT, og skal selvfølgelig tilpasses lokale forhold i landets flyklubber. Poenget er å gi det et positivt innhold med god læring, en tur man ser frem til. Arbeidet med utdanning og fokus på sikkerhet vil og må fortsette i NLF, og Motorflyseksjonens SU ser viktigheten av å forene ressurser i dette arbeidet på tvers av seksjonene.

RV-4 formasjon. Foto: Rudolf Holm

Ski og sjøflyutvalget

NLF Ski- & sjøflyutvalget var i sin 16. sesong i 2017. Utvalget besto av: Mikael Aksdal (leder), Stein Erik Lundblad, Terje Sandvik, Dag Endre Skjellerud og Kåre Weeg. Leder av utvalget deltok på NLF Luftsportsting i april og markedsførte Sjøflyhåndboken. Det ble også en liten artikkel i Flynytt. Vi arrangerte et Splash-In på Voss i mai, og treffet på Tilsleifjorden i september ble avlyst grunnet dårlig vær i fjellet. Utvalget var ansvarlig for utgivelse av Sjøflyhåndboken del 1 og denne ble via NLF distribuert i cirka 50 eksemplarer. Det ble også lansert en versjon på web: "sjofly.nlf.no". Det ble ikke avholdt noe utvalgsmøte i 2017. Det var ønskelig med utvalgsmøte i forbindelse med diverse Splash-In, men dette ble ikke noe av.

Klubbutvikling og rekruttering

NLFs aktivitetskonsulent, Tom Brien og fagsjef Santiago Amengual har besøkt flere klubber med formål å bidra til klubbutvikling gjennom året. Motorflyseksjonen har utpekt styremedlemmene til å være kontaktpersoner for klubber i egne regioner.

Flyteknisk

Seksjonen viser til forbundets rapport om CAMO. Arbeidet med et teknisk utvalg for motorfly ble påbegynt i år med Eirik Bruset som utvalgsleder. Utvalget bidrog til gjennomføringen av det tekniske seminaret under årets fagseminar.

Flyplasser, luftrom og anlegg

Arbeidet med å tilrettelegge for best mulig utøvelse av våre aktiviteter, ivaretas gjennom de sentrale satsningsområdene. Det vises her til NLFs sentrale beretning, avsnittene om luftrom og anlegg.

Konkurranser

Akrobatikk

Akrouutvalget ble ledet av Ivar Dyrdal, og besto videre av Thore Thoresen, Bjørn Strøm, Knut Lande og Per Strømmen.

Akromiljøet er fortsatt i en positiv utvikling, nå med større bredde i alle fire konkurranseklasser og flere deltagende flymaskiner. Fem treningssamling ble gjennomført på henholdsvis Starmoen, Stord, Leirin, Lista og Trysil. Dessuten ble det

gjennomført to treningssamlinger i Spania i januar og november med henholdsvis tre og fire deltakere i forbindelse med toppnivåsatsing.

Nordisk mesterskap ble avholdt 27. – 30. august i Skive i Danmark med syv norske deltakere, hvorav beste norske prestasjon ved Ulrik Hasle på tredje plass i Advanced-klassen. Norgesmesterskapet ble denne gang avholdt på Leirin 25. – 26. august med hele 25 deltakere. Arrangementet var meget vellykket og værforhold var strålende. Thore Thoresen ble norsk mester 2017 foran Bendik Johansen og Ivar Dyrdal.

FAI's Aerobatic-komité. CIVA-møte 2017 ble i avholdt i Aix, Frankrike 4. – 5. november, men uten norske representanter. Det internasjonale konkurransemiljøet innen akroflyging er nå splittet og går i ulike retninger, ved at CIVA fokuserer på toppnivå og International Aerobatic Club (IAC) vektlegger bredde og rekruttering. Både NM og nordisk mesterskap arrangeres etter IAC regelverk. Thore Thoresen er representant i IACs sekvenskomité. Aerobatic Club of Norway (ACN) styrket for øvrig båndet til IAC ytterligere i 2017 ved å bli et EAA chapter.

Akrouutvalget

Akrouutvalget har gjennomført et utvalgsmøte utvidet med evaluatorcorpset for å gjennomgå erfaring med den nye forskrift om flygeoppvisning fra 01.05.2015, samt starte forberedelsene for displayseminar 2018. Noen forslag til forbedringer av forskriften blir oversendt til Luftfartstilsynet i løpet av første kvartal 2018. I samarbeid med Luftfartstilsynet arrangerte NLFs Akrouutvalg et forkortet oppvisningsseminar på Kjeller 11. mai 2017.

Grunnutdanning til akroflyging 2017 har vært gjennomført ved Nedre Romerike flyklubb, Gjøvik og Toten flyklubb, Sola flystasjon flyklubb, Bergen aeroklubb og Bodø flyklubb. Aktiviteten ved Rygge flyklubb er dessverre terminert og akroskoleflyet Grob 115 er solgt. Ny skoleaktivitet er under etablering på Notodden med nyanskaffet Xtreme Decathlon støttet av Gjøvik og Toten flyklubb. I tillegg er to nye akroinstruktører under utdanning på Værnes støttet av Nedre Romerike flyklubb basert på skoling med Saab Safir.

Presisjon, rally og air navigation race

Utvalget ble ledet av Kurt Norevik, og besto videre av Petter Strømme og Kenneth Jacobsen.

Presisjon

I slutten av mai ble det holdt ungdomssamling, flytryggings- og treningssamling og NM i presisjonsflyging på Geiteryggen flyplass ved Skien. Med god hjelp fra Grenland flyklubb gikk arrangementet knirkefritt i nydelig vær og hadde god deltagelse. Vi var også i år så heldige å få tildelt flytryggingsmidler fra Harald Krogs minnefond, og midler til utviklingsorientert ungdomsidrett slik at det ble mye flyging til redusert kostnad.

Det var en god del nye fjes på samlingen og NM, noe som lover godt for fremtiden. Det var også i år to klasser i NM. En klasse for dem som har vært med i noen år og en klasse for nye piloter, der de får litt større slingringsmonn på tid og korridor. NM-klassen ble i år vunnet av Håkon Fosso fra Norhordland flyklubb. Petter Strømme fra Bergen aero klubb tok sølvet, mens bronzen gikk til Helge Fekete fra Sandefjord flyklubb. Klasse 2 ble vunnet av Kenneth Jacobsen fra Grenland flyklubb, som også stakk av med premien for beste debutant. Andreklassen her gikk til Stian Andersen fra Bergen aero klubb, mens Dan Straum fra Hattfjelldal flyklubb kapret tredjeplassen.

I begynnelsen av juli var Norge arrangør av nordisk mesterskap som ble avholdt på Starmoen. Dessverre uteble Finland fra mesterskapet i år, uvisst av hvilken grunn, men det ble et mesterskap der svenskene stakk av med gull og sølv. Norge måtte ta til takke med bronzen, som gikk til Håkon Fosso.

VM i presisjonsflyging ble arrangert i Spitzerberg i Østerrike i slutten av august. Der ble det en opptur for Norge med bronsemedalje til Kurt Norevik i landingskonkurransen, en tredjeplass i navigasjonen og en 8. plass sammenlagt. Det var kun polakker og tsjekkere foran Norevik på sammenlagt-listen. Vår ungdomsdeltager og debutant Anders Magnus Liberg havnet på 49 plass, mens de to andre norske deltagerne, som også var debutanter i VM, havnet på 50-tallet. Det ble en lang og kostbar tur til Østerrike med to fly fra Norge, men det var verdt det med såpass sterk innsats.

Air navigation race (ANR)

I begynnelsen av juni ble Bergen Open ANR avholdt på Flesland med ti deltagende lag, og denne konkurransen var med å danne grunnlaget for uttak til VM i ANR.

Under Luftsportsuka ble det holdt en innføring i ANR, samt en kombinert ANR og rallykonkurransen på Elverum.

I september gikk VM i ANR av stabelen i Castellon i Spania. 32 deltagende lag, hvorav to fra Norge. Lag 1 bestående av Kurt Norevik og Petter Strømme kom på 9. plass i navigasjonen og vant en bronsemedalje i landingsdelen. Lag 2, Kenneth Jacobsen og ungdomsrepresentanten Anders Magnus Liberg, kom på 25. plass i navigasjonen og 20. plass i landingsdelen.

Helikopterutvalget

Utvalget har bestått av Linda Christine Lilleng (leder), Trond Sandvold og Frank Due Halvorsen. Det har vært avholdt fire møter gjennom året. Et langsiktig mål for utvalget har vært å hjelpe til med å samle helikopterpiloter til et felles miljø. I starten av året gikk en større gruppe sammen for å opprette en felles klubb for

RV-6 spin entry. Foto: Tom Røstad

helikopterpiloter i hele landet, og Rotorving aero klubb ble stiftet i mars.

Etter invitasjon fra FAIs Rotorcraft Commission (CIG) deltok leder på deres årlige møte i Lausanne i Sveits. Her ble det knyttet nyttige kontakter og utvalget lærte mye om det internasjonale helikopterkonkurransemiljøet. Dette er Norges første deltakelse i denne kommisjonen. I juli ble leder invitert som observatør til Russian Open Helicopter Championship i Konakova. Det ble en grunnleggende innføring i hvordan en helikopterkonkurranse ser ut og gjennomføres. To av Rotorving aero klubbs medlemmer reiste til Østerrike for å delta i Helicopter World Cup. Som Norges første deltakelse i helikopterkonkurranse oppnådde laget gode resultater, sett i lys av de ferske deltakerne. Utvalget planlegger å organisere en enklere utgave av helikopterkonkurranse i Norge neste år.

Informasjonsarbeid

Sentralt i seksjonens informasjonsarbeid står NLFs nettside. Her publiseres medlemsinformasjon og relevante operative nyheter for utøverne. Journalistiske flynyheter publiseres derimot av Flynytt.

Flynytt

Bladet kom ut med seks papirutgaver i 2017. Hvert nummer ble trykket i et gjennomsnitt på 6.435 eksemplarer, noe som er en liten økning fra året før. Abonnementstallene holder seg relativt stabile.

Løssalgstallene for Flynytt på papir øker noe, i snitt ligger det på rundt 600 per nummer. Målet er at en layoutendring i 2018 vil gi løssalgstallet et ytterligere løft.

Flynytts nettutgave (flynytt.no) har vært et satsningsområde også i 2017. Trafikken har steget betraktelig med en økning i antall unike brukere på om lag 25 prosent sammenliknet med året før. Det betyr at rett i underkant av 100.000 besøkende har vært innom nettsiden i løpet av året. Lesetiden er fortsatt høy, hvert besøk på flynytt.no varer i gjennomsnitt i tre minutter. (Kilde: Google Analytics.). Totalt ligger antallet sidevisninger på over 400.000. Det innebærer at Flynytts nettside når ut til vesentlig flere lesere enn papirutgaven av bladet.

Bladet styres normalt mot et nullresultat, men for årene 2015 til 2019 er et styringsmål på minus 71.000 kroner per år vedtatt av seksjonens styre for å finansiere den nye nettsiden og digitaliseringen av arkivet. For 2017 viser regnskapet et underskudd på cirka 30.000 kroner, altså har Flynytt holdt seg godt innenfor rammene av årets budsjett.

NAKs Flytjeneste

Dagfinn Terning ledet NAKs Flytjeneste i 2017. I vervet som fagleder for skogbrannvakttjenesten har Egil Rønning og Ole Jørgen Kjellmark fungert sammen med Dagfinn Terning.

Søk- og redningstjenesten

Antall oppdrag innen SAR-tjenesten svinger fra år til år, og endte dette året på 25 utkallinger fra hovedredningssentralene og politiet. Det ble fløyet til sammen 29 timer. Det arbeides fortsatt jevnt og trutt ut mot potensielle brukere, inkludert andre frivillige organisasjoner for å gjøre tjenestene våre kjent.

I 2017 er det 11 SAR-korps av 16 som har rapportert aktivitet i form av oppdrag eller øvelser. Det ble til sammen gjennomført 95 øvelsestimer i løpet av året.

Fra Justisdepartementet mottok NLF i 2017 til drift, øvelser og utstyr for redningstjenesten et tilskudd på 740.000 kroner.

Som vanlig er det utført en del oppdrag relatert til naturoppsyn, reintelling og lignende. Den totale aktiviteten, skogbrannvakt unntatt, vises i tabellen nedenfor.

Årstall	2017	2016
Antall oppdrag	25	21
Flytimer ved oppdrag	29	18
Flytimer ved øvelser	95	96

Skogbrannvakt

Det var 17 klubber som deltok i skogbrannovervåkingen. Skogbrannvakten styres lokalt i klubbene uten støtte fra NLF. Alle avtaler og økonomisk oppgjør foregår direkte mellom flykorpset og lokal oppdragsgiver.

Økonomi

Seksjonens økonomi er basert på inntekter fra medlemskontingenter, gebyrer for systemer og håndbøker for klubbene, rettigheter til undervisningsmaterieell benyttet av Luftfartsskolen og andel av spillemidler fra Norges Idrettsforbund (NIF).

Resultatregnskapet for 2017 viser at driften av seksjonen samlet kom ut med et overskudd på 276.110 kroner. Hovedårsaken til overskuddet er reduserte personalkostnader og lavere utgifter enn planlagt i Flynytt og Flytjenesten. Dette betyr at samlet bunnlinje for seksjonen ble et overskudd på 283.979 kroner.

Seksjonen har mottatt en søknad om lån i hangarfondet i 2017, og denne ble innvilget med et lån på 250.000 kroner. Etter at årets renter er tilført fondet er fondets kapital på 500.798 kroner.

Sluttbemerkninger

Gjennom året har det skjedd mykje når det gjeld utvala våre. Me har oppretta eit teknisk utval som skal følge opp utviklinga og regelverksendringar på dette feltet. Helikopterutvalet har fått fart på arbeidet sitt og har bistått skipinga av ein felles helikopterklubb, og dei er i utviklingsfasen for å kunne arrangere den første norske helikopterkonkurransen. Sikkerheits- og utdanningsutvalet har vore gjennom ei fornying, og fått inn to ny medlemmar. Det er på sin plass med ein stor takk til Eirik Walle og Ivar Dyrdal som delvis trekk seg tilbake frå dette utvalet etter mange års tro og sterk tjeneste for at me skal kunne ha dei beste forutsetningar for å utføre aktiviteten vår.

Den formidable innsatsen i Ski- og sjøflyutvalet har i år resultert i "Sjøflyhandboka", som vart eit flott produkt. Med utvalsleiar Mikael Aksdal i spissen har sjøflymiljøet fått eit fantastisk verktøy som vart meir populært enn me torde å drøyme om.

Bokutgivinga har vist kor mykje som ligg i våre frivillige krefter, og me i styret tar med oss motivasjon til vidare arbeid når me får synleggjort kor mange flotte folk me har med oss i organisasjonen vår.

Konkurranserresultata i årets VM i presisjon og i ANR er noko me alle kan vere stolte av, og late oss motivere av! I tillegg til to bronsemedaljar i delkonkurransar kunne Kurt Norevik (Bergen aero klubb) ta med ein 9. plass samanlagt i presisjon heim til Noreg. Me er utruleg imponert av kva som går an å få til med nitidig trening og målretta fokus.

Siste del av året vart sterkt prega av dei tre dødsulykkene med småfly. Miljøet vårt mista fleire av våre medlemmer og det satte djupe spor i oss alle. Våre tankar går til dei pårørande. Med ein tung haust for miljøet er det godt å ha Sikkerheits- og utdanningsutvalet, som tar tak i utfordringane våre. Gjennom sine bulletiner og bidrag på fagseminaret gjorde SU ein god innsats for å opplyse og utdanne oss rundt dei tragiske ulykkene. Sjølv om aktiviteten vår er og skal vere trygg for alle å utføre, treng me likevel ein dyktig og framtidsretta gjeng som SU til å følge oss mot eit høgare sikkerheitsnivå.

Etter litt over tre års flott innsats for motorflyseksjonen og forbundet generelt takka fagsjef Santiago Amengual for seg i mai. Me i styret ynskjer å takke Amengual for tida han valde å bruke på oss og luftsporten! Einar Bjørnebekk gjekk inn i rolla som motorfly sin fagkontakt, som han har handtert strålande, kombinert med vidare drift av vår flytekniske einheit, NLFs CAMO.

Under Luftsportstinget kunne me ynskje tre nye styremedlemmar velkomne; Bjørn Egenberg, Elisabeth Olsen Nordvik og Ole André Holt Utheim, og eg vil takke det nye styret med ei flott innsats dette året. På vegne av heile seksjonen vil eg spesielt takke dei avtroppande styremedlemma Lars Øyno og Britt Victoria Høyvik for sine verdifulle bidrag til motorflyseksjonen i fleire år. Til sist vil eg takke alle klubbane og samarbeidspartnarar – saman vert me best!

Linda Christine Lilleng (s)

Leiar Motorflyseksjonen

SEILFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2017

Organisasjon

Ledermøte

Seksjonsmøte ble avholdt 1. april på Clarion Hotel, Gardermoen

Styrets sammensetning

Leder: Arne Wangsholm, Os Aero Klubb
 Nestleder: Rebecca Hansen, Gardermoen seilflyklubb
 Styremedlem: Jarle Mathisen, Sandefjord seilflyklubb
 Dörthe Jäschke, Elverum flyklubb
 Sondre Bjørø (ungdom), Os Aero klubb

Varamedlemmer: Lars Thorenfeldt, Drammen flyklubb

Valgkomité: Ole Andreas Marskar (leder)
 Marit Linstad
 Jon Vedum

Administrasjon

Seilflyseksjonen administreres i hovedsak fra rikssenteret for seilflyging, Ole Reistad Senter (ORS) på Elverum. Administrasjonen er en del av NLFs sekretariat og de ansatte er underlagt generalsekretæren. Kontakten med ledelsen i NLF og øvrige seksjoner opprettholdes ved kontordager i Oslo gjennom året.

Steinar Øksenholt har vært ansatt i 100 prosent stilling som avdelingsleder, fagsjef og daglig leder av Ole Reistad Senter. Marlies van Pieteron har vært ansatt i 100 prosent stilling som vertskap ved Ole Reistad Senter.

Lisenser

	Utstedt 2017	Gyldig 31.12.17	Utstedt 2016	Gyldig 31.12.16
Elevbevis	54	151	63	161
Flygebevis – flyslep	23	286	19	299
Flygebevis - motorseilfly	5	174	18	182
Flygebevis – vinsj	4	54	2	59
Instruktør kl 1	0	15	1	15
Instruktør kl 2	7	72	5	74
Instruktør kl 3	4	25	4	29
Instruktør kl 4	5	38	10	34
Slepetillatelse	8	159	10	163
FAI sportslisenser*	5	153	5	183

*Innført krav til gjennomført «Ren utøver» ved fornyelse/utstedelse fra 2017.

Tett trafikk på Frya. Foto: Gardermoen SFK

Aktivitet og fly

	2017	2016
Timer fløyet	5.850	6.300
Antall starter	6.400	7.100
Antall km (strekflyging)	139.000	157.000
Antall seilfly/motorseilfly	151	151

Timer og starter er hentet som rapport i Melwin Camo. Fly utenfor Camo-organisasjonen rapporterer direkte til seksjonen. Antall kilometer er hentet direkte fra Online Competition 2017 (OLC).

Ulykker og hendelser

	2017	2016
Hendelser	24	23
Ulykker	2	3

Norsk seilflyging hadde i 2017 to større havarier uten personskader, men hvor flyene ble betydelig skadet (2).

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt åtte seksjonsstyremøter hvor 51 saker er behandlet.

Styrets sentrale oppgaver

Styret har gjennom året jobbet med fire prioriterte hovedsaker. Disse utgjøres av PR/rekruttering, beholde eksisterende medlemmer, rehabilitering og drift av ORS innenfor et forsvarlig budsjett og seksjonens totale økonomi. I tillegg til dette har styret i enkeltsaker og oppfølging hatt fokus på gjennomføring av strategiplan for perioden, medlemsutvikling, personell og administrasjon, Nordic Gliding, sikkerhet og hendelser, nye EASA (European Air Safety Agency) bestemmelser (DTO/LAPL),

teknisk oppfølging (CAMO), luftrom og rammebetingelser og nordisk samarbeid (Svedanor og Nordic Gliding Meet). Dette i tillegg til andre seilflyfaglige og administrative saker.

Internasjonal representasjon

Lars Rune Bjørnevik representerer seksjonen i FAIs seilflykommisjon (IGC) og Steinar Øksenholt i European Gliding Union (EGU).

Seksjonen har videre deltatt på nordisk møte (NGM), Svedanor-møte (Samarbeidsmøte Sverige, Danmark og Norge) og EGU's luftromsmøte i Paris.

Handlingsplanen for tingperioden

Seksjonen har som visjon i planperioden 2017 - 2019 «Enklere, sikrere og artigere seilflyging», med innføring av nytt europeisk regelverk som hovedmål. Handlingsplanens satsningsområder er definert med behov, mål for perioden og mål for 2017.

Sikkerhet og utdanning

Sikkerhets- og utdanningsutvalget (SU) ledes av Svein Larssen.

I 2017 ble det avgitt rapport for den fatale ulykken med norsk pilot i Sør-Afrika fra 2014. Statens Havarikommisjon har fortsatt ikke publisert rapport for den fatale ulykken på Bjorli i 2015.

SUK har jobbet med en stor revisjon av Seilflyhåndboken. Arbeidet ble påbegynt mot slutten av 2016 og slutført ved godkjenning i desember 2017. Seilflyhåndboken utgave 2 ble publisert og gyldig fra 1. januar 2018. Et første utkast ble presentert for IK-1/Skolesjefsamlingen 2. april 2017.

I 2016 ble Norsk Luftsportstilsyn (NLT) etablert med Andreas Mourud som administrativ leder. I 2017 har noen få norske piloter konvertert fra flygebevis seilfly til LAP(S) eller SPL. En utøver har også konvertert via LAPL(S) EASA med forenklinger av regelverket rundt seilflyging (Part Gliding). Opprinnelig frist som var april 2018, er nå ytterligere forskjøvet til april 2020.

Seksjonen har avholdt Svedanorkurs i fjellflyging (Vågåisen), strekkflyging og acroflyging (Starmoen) i 2017. Det var god deltakelse både på fjellflygings- og acrokurset, men noe mindre enn forventet på strekkflygingskurset.

Det har vært tilbud om grunnskoling i sentral regi fra ORS over to kurs i 2018. Det var kun oppmeldt en elev til kurset i august.

I regi av seksjonen er det gjennomført instruktør opplæring i form av IK-2 kurs, opptakshelg, IK-3 kurs og O-kurssamling. Fire nye instruktører fullførte IK-3 utdannelsen i 2017.

Luftrom

Jarle Mathisen er seksjonens representant i NLFs sentrale luftromsutvalg, og har i 2017 også deltatt i EGU's luftromsarbeid.

Komiteens arbeid er i hovedsak knyttet til å legge til rette for seilflyging i kontrollert luftrom (fareområder og luftsportsområder). Det gjennomføres av Avinor, Luftforsvaret og AIS NOTAM. Mot slutten av året har Luftfartstilsynet (LT) i brev til NLF gjort det klart at Luftsportsbokser også er kontrollert luftrom med krav til transponder. Dette blir en prioritert sak å løse i starten på 2018.

Miljø

Fra tid til annen har enkelte av våre flysteder miljøutfordringer og behov for assistanse. Ofte dukker det opp spørsmål i forbindelse med fornyelser av konsesjoner og myndighetsgodkjenninger. Gjennom fokus på støy og hensynsfull luftsportsaktivitet kan vi forebygge denne type problematikk og skape gode naboforhold. Det er ikke registrert nye utfordringer knyttet til miljø og støy for seilflyaktivitet og klubber i 2017.

Teknisk

Ole Baartvedt er leder av teknisk utvalg.

NLF Camo tilbyr i 2017 tjenester både i kontrollert og ukontrollert miljø. De fleste seilflyene er fortsatt i det kontrollerte. Prisnivået er differensiert og konkurransedyktig.

To nye seilflyteknikere kom til i 2017 ved konvertering fra kommersielle flyteknikersertifikater for seilflypiloter i Gardermoen seilflyklubb. Vi har også hatt etterutdanning for motorvedlikehold med fire kandidater på TMG-kurs på Starmoen og to kandidater på SSG/SLG-kurs på Ålleberg.

Rikssenteret – Ole Reistad Senter (ORS)

Håvard Gangsås har ledet anleggsutvalget og inngår i NLFs utvalg med fokus på riksanleggene til NLF (Starmoen, Æra og Vågå).

Steinar Øksenholt er daglig leder ved ORS med ansvaret for koordinering av drift og vedlikehold. Som vertskap er Marlies van Pieteron ansatt i 100 prosent stilling. Eva Kvehaugen har vært leid inn som ekstrahjelp ved arrangementer i høysesongen. Per Martin Myrvoll har vært ansvarlig slepeflyger og ORS-assistent i høysesongen fra mai til august i 2017.

2017 har vært en sesong med normal drift på ORS og Starmoen Flyplass. Etterspørsel etter interne og eksterne arrangementer er stor. Terminlisten er tett også med aktiviteter fra flere andre av NLFs seksjoner. Luftsportsuka er fortsatt det største og viktigste enkeltarrangementet gjennom året. Arrangementet var noe mindre i 2017 enn for 2016 målt i antall deltakere. Egil Roland ledet seilflyaktiviteten også dette året, og i samarbeid med flere ressurser private og klubber. Vi hadde tilbud om introduksjon til seilflyacro, ulike introdurer med seilfly og Gauldal seilflyklubb stilte opp med et motorglider (TMG) -tilbud. Luftsportsuka vil også i 2018 være tilbake på Starmoen.

I 2017 var Starmoen arena for nordisk mesterskap i presisjonsflyging (motorfly).

Ved påsketider var rehabiliteringen av sanitærbygget gjennomført. Bygget er totalrenovert innvendig, og prosjektet er gjennomført og godkjent for spillemidler. Det pågår ytterligere ett spillemiddelprosjekt ved modellflyområdet initiert av Elverum flyklubb. Ett prosjekt med utvidelse av flyoperativt område i sør-øst er foreløpig lagt på is og trenger avklaring mot kommune og reguleringsplan.

Rekruttering og aktivitet

Seksjonsstyret har selv ledet aktiviteter knyttet til PR- og rekruttering i 2017. Sondre Bjørø er seksjonens representant i NLFs sentrale ungdomsutvalg.

Det rekrutteres og utdannes svært bra i enkelte av våre klubber. I 2016 utmerker Drammen flyklubb, NTNU flyklubb, Gauldal seilflyklubb og Haugaland seilflyklubb seg, vurdert ut fra antall nye flygebevis. Dette viser at både klubber med flyslep og motorglidere kan tilby attraktive og effektive utdannelser.

Også i 2017 har vi lyktes med gode medieoppslag av redaksjonell art i et utvalg lokale, regionale og nasjonale medier. Seksjonsstyret inviterte blant annet klubbene til en satsning på Nordisk Seilflydag i august. I flere klubber og regioner var dette en fin anledning til å få medieoppslag. Noe variert vær ga litt ulikt utbytte av selve dagen i de 13 klubbene som deltok. Evalueringen var allikevel så positiv, at dette tiltaket vil styrkes og gjentas i 2018.

Vi har nå tre seilfly (alle ASK-21) tilpasset for funksjonshemmede i Norge. Aktiviteten på disse er i regi av Tilrettelagt Luftsport, Elverum flyklubb og Drammen flyklubb. Hallingdal flyklubb har bestilt for levering i 2018 en DG1001M med handikapstyring. Dette blir et flott tilskudd til videregående flyging for denne pilotgruppen.

Seksjonen søkte også i 2017 om aktivitetsrelaterte ungdomsmidler. Midlene er benyttet til å støtte aktiviteter for våre piloter i alderen 13 - 25 år. Det har vært gitt bidrag til ungdomsleir i påsken, juniorsamlingen i mai, Junioruka i august, generelt juniortilbud for overnatting og flyging på Starmoen/Ole Reistad Senter og støtte til utdanning og konkurranseformål. Tilbudene er populære og etterspurt med god deltakelse. Innfor 2018 etablerer vi et juniorutvalg, som skal jobbe med å styrke disse aktivitetene kommende år.

Nordic Gliding

Jens Tralolt (DK) er redaktør og Steinar Øksenholt inngår i styret for Nordic Gliding Aps.

Nordic Gliding har utkommet med seks ordinære nummer i 2017. Bladet distribueres til medlemmer av seksjonens klubber, Segelflyget og DSvU.

Konkurrans- og breddeidrett

Lars Rune Bjørnevik er leder av Uttak- og konkurransekomiteen (UKK).

Lars Rune Bjørnevik, Gardermoen seilflyklubb, deltok i VM 15-meter klasse fra Benalla, Australia 8. – 22. januar. Bjørnevik samarbeidet med det svenske laget og hadde skipet ned sin egen Ventus 2cT til konkurransen. Totalt ble Bjørnevik nummer 35 av 37 deltakende piloter i klassen.

Norgesmesterskapet i klubb og åpenklasse ble arrangert av Sandefjord seilflyklubb fra Notodden flyplass i mai. Siste NM på Notodden ble arrangert i 1995. I alt 17 deltakere var påmeldt fordelt på syv i klubb og ti i åpenklassen denne gangen. Mesterskapet fikk fem gyldige og svært gode konkurransedager, og ble ledet av Leif Jørgen Ulvatne og Steinar Øksenholt godt hjulpet av ressurser i arrangørklubben.

Norgesmestere ble i åpenklassen Henning Lassen, Oslo seilflyklubb, og i klubbklassen Kato Kvitne, Os aero klubb. Harald Høimyr's minnepokal gikk til Per Morten Løvslund, Sandefjord seilflyklubb.

*Juniorer under vingen.
Foto: Robert Danewid*

Mariann Bratland akroutsjekk. Foto: Gardermoen SFK

Norgesmesterskap i sportsklassen lot seg ikke offisielt gjennomføre med for få påmeldte deltakere. Konkurransen ble gjennomført som Norges Cup med tre deltakere og fem gyldige dager. Ingar Pedersen, Drammen flyklubb, vant med sin DG400.

NM i akrobatikk med seilfly skulle i 2017 arrangeres av Nome flyklubb på Lunde flyplass. En våt høst og værmelding med bud om mer regn og lavt skydekke fikk arrangøren til å kansellere mesterskapet i dagene før. Påmeldingen var OK, men lavere enn for mesterskapet i 2016. Mange var nok påvirket av været, som for NM Sportsklasse er det vanskelig å være arrangør med forutsigbarhet når deltakeren velger en slik strategi.

Total vinner av Norges Cup 2017 var Øyvind Moe, Elverum flyklubb.

OLC Norway samlet totalt 88 deltaker i 2017. Disse rapporterte 673 flygninger og mer enn 139.000 kilometer. OLC Norway for distanse og hastighet ble vunnet av Erlend Sørbye, Elverum flyklubb. Klubbkonkurransen ble vunnet av Gardermoen seilflyklubb.

Merker og rekorder

Tore Bjørnstad leder Merke- og rekordutvalget.

I 2017 har utvalget godkjent en ny norsk rekord i kategorien «Speed out and return» 500 kilometer i 15-meter klassen. Rekorden ble satt av Lars Rune Bjørnevik i 25. desember 2016 i Benalla, Australia. Den nye rekorden er på 112,7 kilometer i timen, og ble satt under trening til VM i 15-meterklassen.

Økonomi

Budsjettmålet for 2017 var et overskudd på 100.000 kroner. Regnskapet for 2017 viser et overskudd på om lag 170.000 kroner. Ole Reistad Senter bidrar her med et overskudd på over 600.000 kroner, mot budsjett overskudd på 500.000 kroner.

Nedgang i seilflyaktiviteten på Starmoen fortsetter med cirka 100 færre slep i forhold til året før, og det er i 2017 fløyet totalt 1.497 slep. Seksjonens slepefly har vært driftet med overskudd i 2015 og 2016, men går noe i underskudd for 2017. Driften av

seksjonen, uten senterdriften, er fortsatt utfordrende. Fra 2017 er fordelingen av administrativ ressurs for senterdrift og seksjonsdrift endret slik at senterdriften tar større belastning.

Sluttbemerkning

Driften har i grove trekk også i år gått som planlagt. Medlemstallet har stabilisert seg, og noen av klubbene rekrutterer bra. Dersom flere klubber øker rekrutteringen samtidig som vi blir flinkere til å holde på de medlemmene vi allerede har, bør vi få økt handlingsrom. Økt aktivitet og medlemsmasse gir oss bedre muligheter til videre satsing og utvide tilbudet til medlemmene som igjen gir oss flere muligheter.

I et par år har vi arrangert NM i enkelte klasser på andre plasser en ORS på Starmoen. Hensikten med det er å skape mer blesst om seilflyging og konkurranse rundt i klubbene - på samme måte som Norges Cupen. Det gir økt aktivitet lokalt, men kortsiktig taper vi aktivitet på ORS. Håpet er at det skal være gunstig for hele seilfly Norge på sikt. Foreløpig kan det se ut som om det fungerer, da interessen for NM 2018 er større enn det har vært på lenge.

Satsingen på ORS fortsetter og i 2017 har vi oppgradert sanitæranlegget. Nå står internatet for tur, og en gruppe vil se nærmere på det samt hvordan vi bør utvikle ORS videre til felles beste. På ORS har vi slepefly, tilgang på et ekstra slepefly samt muligheter til å vinsje sammen med Elverum flyklubb. Vi vil legge til rette for fortsatt økt aktivitet, og ser frem til at medlemmer og klubber legger aktivitet til ORS og bruker det fine anlegget vi har. Så langt er det imponerende hva administrasjonen og vertinnen har fått til for å øke bruken av anlegget.

Vi venter fortsatt på innføring av nye europeiske fellesregler og klargjør for at overgangen skal bli lettest mulig. På det området har vi fått et par år ekstra på oss. Dette er tatt hensyn til i planene.

2018 vil også bli benyttet til å klargjøre veien videre for Luftsportstinget i 2019. Så langt har vi hatt 2-årsplaner. Det er for kort til å gjennomføre store endringer. Vi vil derfor prøve å lage noen langsiktige mål, med tilhørende delmål, som ny utviklings- og handlingsplan som vil gi flere detaljer for de nærmeste årene.

Det er imponerende hva enkelte av våre nøkkelpersoner legger ned i arbeid for fellesskapet. På vegne av oss i Seilflyseksjonen takker jeg for bidrag fra ansatte og nøkkelpersoner både lokalt og sentralt, som sikrer at vi utvikler oss videre i ønsket retning.

Arne Wangsholm (s)
Leder Seilflyseksjonen

Junioruka. Foto: Jon Vedum

NORSK LUFTSPORTSTILSYNS (NLT) ÅRSBERETNING 2017

Sammendrag

2017 ble i stor grad benyttet til å videreutvikle og tilpasse de nødvendige rutinene for konvertering fra dagens nasjonale seilfly- og ballongsertifikater til EASA sertifikater i henhold til Part-FCL (Regulation 1178/2011). Basert på aktivitetsnivået, var hovedfokus fortsatt på seilflyging.

Det ble i perioden mottatt fire søknader om konvertering og utstedt fire EASA sertifikater, alle for seilfly.

Videre ble det lagt ned mye arbeid med å etablere et opplegg for teorieksamener i henhold til Part-FCL, med tilhørende spørsmålsbank og referanser til aktuelt opplæringsmaterieil. Også her ble seilflyging prioritert.

Ellers ble året 2017 i stor grad preget av usikkerheten rundt innføringen av de to nye EASA forskriftene Part-Gliding og Part-Balloon. Dette ble endelig avgjort i oktober, med det resultat at innføringen ble utsatt fra 08.04.2018 til 08.04.2020. Samtidig ble implementeringen av den nye forskriften for treningsorganisasjoner (Part-DTO) fastsatt til 08.04.2018, men med en mulighet for utsettelse frem til senest 08.04.2020 for seilfly og ballong.

I september ble en formell samarbeidsavtale med Luftfartstilsynet (LT) undertegnet. Avtalen regulerer både faglige og administrative forhold.

Det har i 2017 vært liten aktivitet mot ballong, og det ble heller ikke mottatt noen henvendelser fra miljøet.

Basert på den endelige avklaringen fra EASA med hensyn til fremtidige aktiviteter og tidspunkter, vil NLTs oppgaver fremover kunne planlegges på en mer helhetlig måte enn tidligere.

Forholdet til EASA og andre myndigheter

Det har i 2017 vært en del kontakt med EASA, noe knyttet til avklaring av faglige spørsmål i Part-FCL og tolkning av enkelte deler av regelverket, men i hovedsak knyttet til usikkerheten rundt de endelige datoene for innføring av de to nye forskriftene Part-Gliding og Part-Balloon.

I forkant av møtet i EASA komiteen 24. – 25. oktober, var det også mye kontakt med British Gliding Association vedrørende tidspunktet for innføring av Part-Gliding og mulighetene for å påvirke EASA-Kommisjonen.

Det har gjennom hele 2017 vært sporadisk kontakt med LT knyttet til avklaring av arbeidsoppgaver, tolking og forståelse av regelverket samt møtet i EASA Komiteen 24. – 25. oktober. Spesielt i forbindelse med muligheten til å utvide et Part-FCL seilflysertifikat (LAPL(S)) til et Part-FCL motorflysertifikat (LAPL(A)) var det nødvendig med en del avklaringer. Også i forbindelse med legeattester for LAPL(S) ga LT verdifull informasjon. Etter beslutningen fra EASA rundt innføringen av Part-Gliding og Part-Balloon, var det også nødvendig med en del avklaringer med LT i forbindelse med selve implementeringen da Norge ikke er et EU-land.

NLT deltok i to formøter med LT og Samferdselsdepartementet før møter i EASA Komiteen, henholdsvis 21.06.2017 og 17.10.2017.

Videre ble det avholdt et møte med Samferdselsdepartementet 15.03.2017 for å gjennomgå NLTs årsrapport for 2016.

Det ble avholdt to møter med NLF/Kontrollkomiteen, 06.06.2017 og 04.10.2017.

Hjemmeside og informasjon

Med en endelig tidsplan for innføringen av Part-Gliding og Part-Balloon, kunne NLTs hjemmeside omsider oppdateres med nødvendig informasjon til medlemmene om tidsplaner og retningslinjer for overgangen til Part-FCL og senere Part-Gliding og Part-Balloon. Et utkast til revidert hjemmeside ble ferdig helt mot slutten av året med sikte på publisering i januar 2018. Også andre kanaler for informasjon er blitt vurdert for å sikre en rask og god informasjonsflyt. Det er viktig at konverteringen til EASA sertifikater, nå relativt raskt, får det nødvendige omfang.

Rutiner/skjemaer/sertifikater

Også i 2017 ble aktiviteter knyttet til seilflyging prioritert før ballong. Dette fordi aktiviteten innen seilflyging er betydelig større og overgangen til Part-FCL og senere Part-Gliding er mer omfattende. Prosedyrer, skjemaer og rutiner for seilflyging vil senere kunne brukes som mal for tilsvarende innen ballongflyging.

Basert på to av søknadene mottatt i 2017 ble det nødvendig med ytterligere revisjoner av søknadsskjemaet til LAPL(S)/SPL. Begge søkerne hadde som endelig mål å få motorflysertifikat LAPL(A) basert på et seilflysertifikat LAPL(S) med Touring Motor Glider (TMG)-rettighet. Dette stilte nye krav, både til selve søknadsskjemaet og til underliggende dokumentasjon for å fange opp søkerens kompetanse og erfaringsnivå og for å se hvordan disse samsvarte med kravene i Part-FCL. Det var også nødvendig med en vurdering av hvilket nivå NLT skulle legge seg på når det gjaldt omfanget av denne dokumentasjonen. Det viste seg også i enkelte tilfeller vanskelig for søkeren å dokumentere relevant erfaring i henhold til kravene i Part-FCL, men stort sett lot dette seg løse ved bruk av gamle loggbøker og relevante fartøyjournaler. Samtidig ble det lagt vekt på at søknadsskjemaet måtte være lett forståelig og rimelig «selvforklarende».

Det ble også nødvendig å revidere NLTs interne rutiner for mottak og behandling av søknader for å fange opp de kravene som må sjekkes og verifiseres i forbindelse med mottak av søknader.

Det endelige søknadsskjemaet for konvertering vil danne grunnlaget for tilsvarende for nyutstedelser, utvidete rettigheter og instruktører. Videre vil søknadsskjemaer for ballong følge det samme opplegget.

NLTs arkivsystem, dokumentsystem og post journal har vært gjenstand for flere diskusjoner, spesielt med hensyn på offentlig innsyn og sikkerhet. Endelig utforming vil være klar tidlig i 2018.

En revidert og detaljert oversikt over de arbeidsoppgaver som ligger under NLT er blitt utarbeidet sammen med et oppdatert organisasjonskart.

Søknader mottatt og sertifikater utstedt i 2017

Det ble i 2017 mottatt tre søknader om konvertering fra nasjonale bevis til Part-FCL bevis av typen LAPL(S) hvorav én ønsket en såkalt TMG rettighet. Videre ble det mottatt én søknad om konvertering til SPL. I tillegg var det én ubehandlet søknad fra 2016, også med TMG rettighet. Som nevnt over ønsket begge søkerne med TMG rettighet å bruke LAPL(S) som et springbrett til en LAPL(A), noe som forskriften gir adgang til.

NLT hadde således totalt fem søknader under behandling i løpet av 2017, noe som resulterte i tre utstedte LAPL(S), én SPL og én søknad ikke behandlet. Kompleksiteten i forbindelse med de to søknadene med TMG rettighet medførte en god del avklaringer mot både EASA og LT, samt mye diskusjon og veiledning mot søkerne.

For en søker ble det også nødvendig å gjennomføre en teorieksamen basert på den nye databasen med spørsmål som var generert fra EASAs database. Selve eksamen ble gjennomført 26.04.2017 ved S/NLF senter på Starmoen som en ren PC-basert øvelse. Gjennomføringen gikk etter planen, og viste at den elektroniske databasen og opplegget med bruk av PC fungerte tilfredsstillende både for søker og NLT.

I forbindelse med utstedelsen av et av sertifikatene, ble det også nødvendig med en del avklaringer vedrørende utstedelsen og gyldigheten av det medisinske sertifikatet. EASA-FCL Part MED er LTs ansvarsområde, men saken ble et nyttig eksempel på samarbeid mellom NLT og LT.

Spørsmål-database og teoripensum

Basert på avtalen med Boeing Services Deutschland og den tilhørende tilgangen til EASAs spørsmål-database, ble det foretatt en gjennomgang av samtlige spørsmål innen fagene Air Law, menneskelige ytelse og begrensninger (MYB) samt radiokommunikasjon. Formålet var å etablere 40 – 50 spørsmål innen hvert fag tilpasset seilflyging. Dette ble en større oppgave enn først antatt, da det var nødvendig med en del tilpassinger for å sikre relevans i forhold til gjeldende regelverk. Spesielt innen Air Law var det nødvendig å sikre at spørsmålene også var relevante med hensyn til aktuelle BSL-forskrifter. Etter en intern kvalitetssikring, ble det første

utkastet til databasen benyttet under en eksamen til LAPL(S) i april. Resultatet var tilfredsstillende, men noen endringer var nødvendig.

Det ble også funnet nødvendig å etablere en pensumliste for fagene Air Law og MYB. Her var MYB en utfordring da det ikke forelå noen enkel lærebok i dette faget. Det ble derfor nødvendig å referere til enkelte deler fra to lærebøker for å gi en noenlunde tilfredsstillende dekning av dette faget.

Deltagelse Luftsportstinget 2017

NLT deltok 1. april på Luftsportstinget 2017 på Gardermoen. I tillegg ble det holdt en presentasjon av NLT om overgangen til EASA Part-FCL på S/NLFs fagmøte 2. april. Presentasjonen ga en kort innføring i etableringen av NLT, oppgaver og ansvarsområde, ansvarlig personell og retningslinjer for (i første omgang) konvertering til EASA-FCL sertifikater.

Økonomi

Gebyrregulativet for NLT ble fastsatt av Samferdselsdepartementet 21.06.2016 og trådte i kraft 01.07.2016. Det ble i 2017 utført fire gebyrbelagt tjenester (utstedelse av fire sertifikater for seilflygere).

Det ble for 2017 utført totalt 325 timer av administrativ leder i NLT. For dette ble det fakturert 156.156 kroner til NLF.

Revisjoner til EASAs forskrifter

EASA fortsatte i 2017 sitt arbeide med å gjennomføre betydelige endringer i de gjeldende forskriftene for General Aviation for å imøtekomme markedets ønske om et enklere og mer oversiktlig regelverk. Som en følge av dette ble arbeidet med vilkårene for småflyvirksomheten i Norge intensivert og bedre koordinert. Det refereres her til EASAs General Aviation Road Map samt Strategi for Småflyverksemda i Noreg publisert av Samferdselsdepartementet i august 2017.

I lys av de to nye forskriftene for seilfly og ballong, henholdsvis Part-Gliding og Part-Balloon, var det lenge uklart når og hvordan implementeringen av disse ville bli gjennomført. Alternativene var enten å fortsette å benytte dagens Part-FCL (Regulation 1178/2011) under nåværende «opt-out» inntil Part-Gliding og Part-Balloon var ferdige (estimert til 2020), eller formelt implementere EASA-FCL (Regulation 1178/2011) som opprinnelig planlagt 08.04.2018. Det siste alternativet ville medføre at Regulation 1178/2011 fra denne datoen også ville gjelde for nyutstedelser og ikke bare konverteringer. Videre ville denne implementeringen bli etterfulgt av Part-Gliding og Part-Balloon kun to år senere. Dette ville medføre en voldsom arbeidsmengde for både markedet og myndigheter, og var derfor sterkt uønsket av de fleste. På møtet i EASA Komiteen 24. – 25. oktober 2017, ble det endelig bestemt at det første alternativet ble gjeldende. Dette medførte at Part-Gliding og Part-Balloon skal være implementert senest 08.04.2020. Frem til da vil Regulation 1178/2011 gjelde for konverteringer av dagens nasjonale sertifikater.

I første omgang vil Part-Gliding og Part-Balloon dekke alle aspekter knyttet til personlige sertifikater (unntatt medisinske krav). Krav knyttet til tekniske- og utdanningsforhold vil foreløpig reguleres i egne forskrifter tilpasset småflymarkedet generelt.

Nye og forenklede operative krav for seilfly er på høring med frist for tilbakemelding til LT 31.01.2018 som koordinerer tilbakemeldingen til EASA. Tilsvarende operativ forskrift for ballong er allerede på det nærmeste ferdigstilt og forventes å tre i kraft 08.04.2019.

Utdanningsorganisasjoner

Det er så langt ikke etablert utdanningsorganisasjoner i henhold til Part-FCL for utdanning av seilflygere og førere av ballong i Norge. Opprinnelig skulle disse organisasjonene fylle kravene til såkalte Approved Training Organisations (ATO). Dette er et meget omfattende regelverk som innebærer en kommersiell skolestandard selv for enkle klubbkoler, og som setter store krav til både organisasjonene og utøvende myndigheter. Etter en rekke diskusjoner med interesseorganisasjoner i Europa, har EASA nå foreslått en vesentlig forenkling ved innføring av en såkalt Declared Training Organisation (DTO). På møtet i EASA-komiteen 24. – 25. oktober

2017 ble forslaget til forskriften Part-DTO enstemmig vedtatt med implementering 08.04.2018. Imidlertid ble det gitt en utsettelse for seilfly og ballong frem til senest 08.04.2020. Denne datoen sammenfaller med innføringen av Part-Gliding og Part-Balloon. Dermed kan grunnutdannelsen både for seilflygere og førere av ballong fra denne datoen gjennomføres i henhold til EASA forskrifter tilpasset disse aktivitetene.

Tilsyn

Da det ikke ble etablert noen utdanningsorganisasjoner for seilflygere og førere av ballong i Norge i 2017, ble det ikke utført tilsyn i henhold til Part-FCL i 2017. Denne type tilsyn vil ikke bli aktuelt før Part-DTO er implementert i Norge.

Andreas Mourud (S)

Leder Norsk Luftsportstilsyn

Norsk Luftsportstilsyn (NLT) er norsk myndighet for utdanning og lisensiering for ballong og seilfly i Norge.

Foto: Jon Gunnar Wold

STYRETS ÅRSBERETNING 2018

Styrets sammensetning

Styret ble valgt på Luftsportstinget 2017:

President: Rolf Liland
1.visepresident: Asle Sudbø
2.visepresident: Mariann Brattland

Styremedlemmer: John Ole Hollensten (ungdomsrepresentant)
Arild Solbakken (ballong)
Kristian Moxnes (fallskjerm)
Ane Strønen Pedersen (hang-, para- og speedgliding)
Sigurd Brattetveit (mikrofly)
Espen Bakke (modellfly)
Linda Christine Lilleng (motorfly)
Arne Wangsholm (seilfly)

Varamedlemmer: Vegard Rytter (ungdom), Hans Rune Mikkelsen (ballong), Anna Fasting (fallskjerm), Frode Graff (HPS), Stein Erik Lundblad (mikrofly), Haagen Valanes (modellfly) Bjørn Skogøy (motorfly) og Rebecca Hansen (seilfly).

Kontrollkomité: Lars Rasmussen (leder), Inger Grimstad og Hans F. Wille (medlemmer), Mette Lium og Pål Vindfallet (varamedlemmer).

Valgkomité: Torolf Paulshus (leder), Ann Kristin Bogen (1. nestleder) og Espen Skaar (2. nestleder). Medlemmer: Anders Frydenberg (ballong), Vibeke Valle (fallskjerm), Trude Steen (HPS), Tormod Veiby (mikrofly), Audun Thinn (modellfly), Ola Liloe-Olsen (motorfly) og Ole Andreas Marskar (seilfly.)

Revisor: Leo Revisjon

Antall medlemsklubber ved årsskiftet: 260

Særkrets: Det er ingen særkretser i norsk luftsport. Samarbeidet på kretsnivå søkes løst med godt samarbeid med idrettskretsene, som er godt etablert i alle landets fylker. Det foregår sammenslåing av særkretser flere steder i landet. Sammenslåingen

i Trøndelag synes å ha vært vellykket. Tilsvarende forberedes nå flere andre steder. Viken Idrettskrets som skal være operativ fra 1. januar 2020 blir landets største idrettskrets. NLF fortsetter å vise til idrettskretsene når medlemsklubber tar kontakt med spørsmål som er mer relevant for idrettskretsen enn oss som særforbund. Ved sammenslåtte idrettskretser har vi tro på mer enhetlig saksbehandling og kretsene samler kompetansen på en langt bedre måte enn tidligere. NLF har et aktivt og godt samarbeid med mange av idrettskretsene.

Tilknytning til nasjonale og internasjonale organisasjoner

Norges Idrettsforbund (NIF)

NLF er medlem av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et fleridrettsforbund. Forbundet har vært representert på en rekke idrettspolitiske og administrative møter i NIFs regi, blant annet NIFs ledermøte som ble avholdt på Gardermoen på vårparten. Visepresident Mariann Brattland og generalsekretær John Eirik Laupsa deltok på ledermøtet.

Det har i løpet av året blitt iverksatt flere store prosesser i norsk idrett. Moderniseringsprosessen er den største oppgaven, med sterkt fokus på digitalisering som er det enkelttiltak som er mest etterspurt fra alle nivåer i idrettsorganisasjonen. Forbundet har med både tillitsvalgt og ansatt deltatt i SWOT analyse og samråd. Ny anleggspolitikk er et annet viktig tema. Luftsportsstyret har behandlet sakene, ledergruppen har sammen med administrasjonen utarbeidet flere høringssvar som har blitt sendt til Norges Idrettsforbund. Seilflyseksjonens nestleder, Rebecca Hansen var én av fem deltakere som kvalifiserte til å delta på Norges Skiforbunds lederutviklingsprogram. I dette programmet har hun skipresident Erik Røste som sin mentor.

Særforbundenes Fellesorganisasjon (SFF)

NLF har vært medlem av SFF siden stiftelsen i 2009. Visepresident Mariann Brattland er forbundets faste representant i SFF, og ble på årsmøtet i 2018 valgt inn i organisasjonens valgkomité. På enkelte av organisasjonens møter har Arild Solbakken eller Rebecca Hansen deltatt som forbundets representant. Generalsekretær John Eirik Laupsa har deltatt som observatør på samtlige av SFFs møter. NLF

har vært representert på samtlige medlemsmøter i organisasjonen, noen fagmøter samt årsmøtet.

NHO Idrett

NLF er medlem av NHO Idrett. NLF har ved et par anledninger benyttet seg av muligheten til gratis juridisk rådgiving. Det har ikke blitt iverksatt noen juridiske prosesser i noen saker, men det er bra å kunne rette noen enkle spørsmål i saker hvor det er viktig at det blir handlet korrekt fra første stund. I så måte er en slik tjeneste som er inkludert i medlemsavgiften svært viktig, da det som regel skal en del mer til før forbundet iverksetter sak hos et advokatfirma.

Folk og Forsvar

NLF er medlem av organisasjonen Folk og Forsvar. Tidligere NAK-president og generalsekretær Olav F. Aamoth representerte forbundet, og deltok på årsmøtet som ble avholdt i Oslo.

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

NLF er medlem av det internasjonale luftsportsforbundet FAI. John Eirik Laupsa deltok som delegat og Mariann Brattland som observatør på FAIs General Conference (GC) i Luxor, Egypt i oktober. På konferansen var kun 34 av organisasjonens 114 medlemsland til stede. Det ble riktignok avgitt stemmer fra 47 land, da 13 av landene var representert ved fullmakt. Norge stemte som vanlig på vegne av Island. På konferansen ble new zealenderen Robert (Bob) Henderson valgt til ny president i FAI. Da konferansen ble åpnet var tidligere president, Frederik (Fritz) Brink fra Nederland eneste kjente presidentkandidat. Henderson ble foreslått av Spania som et benkeforslag.

Alle seksjonene er representert i sine respektive fagkommisjoner i FAI. Oversikt over delegater fremkommer i vedleggene til årsberetningen.

International Scientific and Technical Organisation for Soaring Flight (OSTIV)

NLF ved Seilflyseksjonen er tilsluttet OSTIV.

Europe Air Sports (EAS)

NLF er medlem av EAS, som ivaretar luftsportsmiljøenes felles interesser opp mot det europeiske luftfartsorganet EASA og EU. Lars Øyno og Torkell Sætervadet deltok på organisasjonens årsmøte i Køl, Tyskland.

Seilfly er tilsluttet European Gliding Union (EGU), fallskjerm; European Parachute Union (EPU), mikrofly; European Microlight Federation (EMF), hang- og paragliding; European Hanggliding and Paragliding Union (EHPU), motorfly; European Powered Flying Union (EPFU) og EAA Chapter 573 er tilsluttet European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA). NLF står som medlem i EFLEVA etter avtale med EAA Chapter 573. Samtlige av disse organisasjonene er igjen tilsluttet EAS.

Dynamic mikrofly. Foto: Espen Bakketun

Nordic Coordination Meeting (NCM)

Torkell Sætervadet og John Eirik Laupsa deltok på NCM som ble avholdt i Helsinki, Finland i oktober. Opprinnelig var møtet planlagt gjennomført på Island. Da det ble ytret ønske fra flere holdt, om at det i 2018, kun skulle gjennomføres som et dagsmøte, tok Norge initiativ til at møte ble lagt til et sted som var praktisk og kostnadseffektivt. Den finske organisasjonen arrangerte møtet på sitt kontor som ligger på den nedleggingstruede flyplassen, Malmi. Dessverre var ikke Danmark representert denne gangen. Organisasjonen Kongelige Danske Aeroklubben (KDA) har redusert sin aktivitet og posisjon betydelig. Generalsekretæren, som var den eneste ansatte, har blitt sagt opp og KDAs hus på Roskilde lufthavn har blitt solgt. Så å si alt arbeidet i Danmark gjøres nå i den enkelte union, med de koordineringsproblemer det medfører.

Av temaene på dagsorden kan særlig nevnes muligheten for reviderte vektgrenser for mikrofly (600 kilo / 650 kilo) i den nye grunnforordningen for sivil luftfart i EU som samtlige av de nordiske landene planlegger å benytte seg av. De nordiske landene samarbeider om tekniske spesifikasjoner, og ønsker et system med rammeforskrifter (slik Norge har i dag med sikkerhetssystem for flere luftsportsgrener). Sverige forventer at vektendringen blir innført fjerde kvartal 2019, mens det for Finlands del kreves en endring av nasjonal luftfartslov som er ventet å bli gjennomført i 2020. For Norge og Island som EFTA-stater er det ventet at endringen vil kreve behandling i nasjonalforsamlingene som trolig vil finne sted høsten 2019. Av andre temaer kan nevnes arbeid med bilaterale trafikkavtaler for besøkende mikrofly/sportsfly, DTO-innfasing og muligheter for å samarbeide om læremateriell, samarbeid om innfasing av nye vedlikeholdssertifikater (Part-66 L), nasjonale luftromsstrategier for sikring av tilgang for luftsport

og forslag fra Norge om at Norden tar et initiativ for å bruke ADS-B-teknologi som i USA for å kringkaste vær- og trafikkinformasjon til luftromsbrukerne. Deltakerne ble også presentert for det finske forbundets arbeid med å verne Malmi flyplass. Utfallet av vernesaken er usikkert, i likhet med situasjonen for Kjeller i Norge.

Andre konferanser og møter

Forbundet har deltatt på Luftfartskonferansen, Flyoperativt Forum, EASA Safety Conference i Wien og Solakonferansen, i tillegg til flere andre møter og arrangement i utlandet.

Styrets arbeid

Det er avholdt fem ordinære møter i Luftsportsstyret hvor det er behandlet 50 beslutningssaker (40 saksnummer. -Det var to saker, A og B, både på møte 2018 03 og 2018 05). I tillegg har det vært 30 orienteringssaker. Ledergruppen som består av presidentskapet og generalsekretæren, har avholdt tre møter og behandlet 21 saker. Luftsportsstyrets møte i november gikk over to dager, hvor den siste ble prioritert strategisaker.

Seksuell trakassering og overgrep

Norsk idrett har egne retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep som er totalt uforenlig med idrettens verdier. Det er nulltoleranse for diskriminering og trakassering uansett kjønn, etnisk bakgrunn, livssyn, seksuell orientering og funksjonshemming i norsk idrett. Alle i idretten bør jobbe for å etablere trygge miljøer og en trygg atmosfære for både barn, unge og voksne. Voksne må respektere utøvernes personlige rom og aldri overskride grensene for akseptabel oppførsel. NLF har i 2018 gjennomført opplæring og seminar som tilbud fra NIF for ansatte og tillitsvalgte i Luftsportstyret

på temaet. NLFs seksjoner inkluderer teamet i instruktør og lederopplæring på flere nivåer. NLF støtter seg på og mottar veiledning fra NIF ved varsel for brudd på retningslinjene, med dialog og oppfølging av klubb i henhold til disse prosedyrene.

Antidoping

Etter at forbundet ble godkjent som Rent særforbund av Antidoping Norge 13. desember 2017, har forbundet fulgt opp handlingsplanen for forebyggende antidopingarbeid, blant annet med gjennomføring av det årlige særforbundsmøtet sammen med Antidoping Norge. I 2018 testet to utøvere positivt på et forbudt stoff, og ble idømt tidsbegrenset utestengelse.

Sentrale oppgaver i styret

Komiteer og utvalg

I henhold til forbundets lov ble kontrollkomité og valgkomité valgt av Luftsportstinget i 2017. Forbundsstyret har oppnevnt følgende komiteer; ungdomskomité, lovkomité, ankeutvalg, luftromskomité og hederstegnskomité. Luftsportstyret har lagt vekt på enhetlige bruk av begrepene for organisasjonens arbeidsgrupper. Det aller meste er nå på plass med konsekvent bruk av komité for grupper som er oppnevnt av og rapporterer til Luftsportstyret, samt de grupper som blir valgt direkte på luftsportsting. Grupper som oppnevnes av og rapporterer til seksjonenes styre er utvalg. Det er noen få unntak, da begrepene ellers ville ha blitt meget spesielle.

Arbeidsoppgaver og resultater beskrives under andre kapitler i rapporten.

Administrasjonen

Forbundets virksomhet administreres fra sekretariatets

lokaler i Møllergata 39 i Oslo, og fra seilflyrikssenteret på Starmoen i Elverum.

Forbundet ledes til daglig av generalsekretær John Eirik Laupsa. Ved årets utløp besto staben av totalt 13 personer (10,4 årsverk). Av disse ivaretar 3,6 stillinger fellesoppgaver for NLF sentralt, én stilling for NLF CAMO og 8,4 stillinger er relatert til seksjonsspesifikke oppgaver.

En av våre ansatte gikk ut i svangerskapspermisjon i mars 2017. Hun kom tilbake i 50 prosent stilling i løpet av oktober måned 2018, og gikk tilbake til 100 prosent stilling rett før jul. Oppgavene ble i mellomtiden løst ved innleid tjeneste.

I tillegg har ressurser vært innleid på konsulentbasis i forbindelse med anleggssaker, enkelte oppgaver for NLF CAMO, samt oppfølging av arbeid med nytt medlemssystem. Ordningen med fast innleid luftromskonsulent opphørte da Gunnar Aarø valgte å avslutte sitt engasjement per 31. desember 2017.

Gjennom 2018 har arbeidsformen med fagoppgaver mindre styrt av seksjonsgrenser blitt utviklet ytterligere. Innføringen av nytt medlemssystem har i perioder resultert i at belastningen for fellesskapet har blitt spesielt høy for enkelte medarbeidere. Ved årets utløp synes det meste av innfasingen av systemet å ha kommet på plass. Derved bør også nevnte belastning være lagt bak oss. Totalt sett synes modellen å fungere godt, det er svært viktig med spisskompetanse på viktige områder og vi ser at NLF når frem i mange saker. Vårt forbund er som kjent en av de få luftsportsorganisasjoner på verdensbasis som har lyktes med å holde alle aktivitetene samlet i én organisasjon. Når vi møter våre utenlandske kollegaer ser vi umiddelbart hvilke store fordeler vi har med den norske modellen.

Hovedprinsipp i forbundets tjenstepensjonsordning er en innskuddsbasert ordning (ITP). I henhold til beslutningene i forbindelse med overgang fra ytelsesbasert ordning (YTP) til ITP som hovedprinsipp er forbundets ansatte sikret en god ITP-ordning. Med ITP er forbundets forpliktelser langt mer forutsigbare. YTP-ordningen er etter hvert mer eller mindre faset ut som modell. Det er nå én gjenværende arbeidstaker i ytelsesbasert ordning (YTP), dette er administrasjonens eldste medarbeider. Fra siste halvår 2020 vil alle medarbeidere ha ITP. Storebrand er forbundets leverandør av tjenstepensjon.

Helseforsikringen som kom på plass i slutten av 2017 er videreført og inngår som del av forbundets personalhåndbok.

NLF har fra desember 2013 hatt kontorlokaler i femte etasje i Møllergata 39, Oslo. Det er OBOS som eier bygget og organisasjonen KNIF leier hele femte og sjettede etasje. NLF hadde en femårig fremleiekontrakt med KNIF om kontorlokaler som utløp 31. desember 2018. I mai 2018 ble det inngått avtale med KNIF om en forlengelse av avtalen på seks måneder, dette var for at NLFs avtale skulle få samme utløpsdato som KNIF hadde i sin avtale med OBOS. Det ble samtidig iverksatt forhandlinger om ny flerårig fremleiekontrakt for de samme lokalene. KNIF hadde da fortsatt ikke avgjort om de ville fortsette sin leieavtale med OBOS, men mye pekte i den retning. KNIF konkluderte i august og inngikk da en ny avtale med OBOS for ti nye år. NLF fikk da tilbud om en ny fremleieavtale av de samme lokalene vi har per i dag for perioden 1. juli 2019 til 30. juni 2024. Luftsportstyret hadde gitt ledergruppen fullmakt til å beslutte i spørsmålet om forbundets kontorlokaler fremover. I prosessen mot en beslutning ba ledergruppen om en uttalelse fra forbundets ansatte om saken. En helt entydig anbefaling fra ansatte tilsa

Luftsportsuka 2018. Foto Espen Bakketun

Luftsportsuka 2018. Foto Espen Bakketun

at Møllergata 39 fortsatt skulle være NLFs adresse. Ny fremleieavtale med KNIF gyldig til 30. juni 2024 ble signert i september 2018.

Norges Luftsportforbund har fjernarkiv i en lagerbrakke på Starmoen ved Elverum. Her oppbevares regnskap, samt underlag for utøverlisenser i henhold til krav om lagringstid. Det lå an til at arkivet var i ferd med å bli for lite, men en grundig gjennomgang og destruering av materiale som det ikke lenger var krav til oppbevaring av gjør at vi ser at kapasiteten bør være tilstrekkelig i flere år fremover. Mengde papir både knyttet til utøverlisenser og forbundets regnskaper har også blitt betydelig redusert, og vil bli ytterligere redusert fremover som følge av en jevnlig effektivisering og digitalisering.

Virksomheten drives i henhold til planer og målsetninger vedtatt på Luftsportstinget. Det er godt arbeidsmiljø og det er ikke rapportert noen skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forenser ikke det ytre miljø.

Oppfølging av handlingsplanen for tingperioden

Kvalitet og sikkerhet

NLF har følgende sikkerhetsmål: Ingen alvorlig skadde eller omkomne som følge av utøvelse av NLFs luftsportsaktiviteter. Det er derfor med beklagelse vi måtte registrere at hele fem luftsportsutøvere og én passasjer mistet livet i ulykker i 2018. En person omkom i en fallskjermulykke på Jarlsberg. En person omkom i et norsk mikrolett gyrokopter i en ulykke i Finland. To personer omkom i en ulykke med et mikrolett sjøfly i Gildeskål. To personer omkom i en motorflyulykke

Luftsportsuka 2018. Foto: Espen Bakketun

ved Svolvær. Det norske allmenflymiljøet ble også rammet da to personer omkom i en ulykke med et motorfly i Meråker, den sistnevnte ulykken var en operasjon i privat regi og tas derfor ikke inn i NLFs statistikk. Ulykkene understreker viktigheten av et fortsatt fokusert og kraftfullt sikkerhetsarbeid innenfor luftsport.

Johannes Mothes er engasjert som kvalitetssjef i forbundet gjennom sitt selskap Mothes Consult. Aktiviteten med kvalitetsoppfølging var i året 2018 forholdsvis likt foregående år med 13 gjennomførte interne revisjoner, samt eksterne revisjoner/tilsyn fra Luftfartstilsynet.

I 2018 har vi fokusert på manualverket til de ulike seksjoner, samt utarbeidet en ny NLF-håndbok. Den nye håndboken beskriver vårt interne manual-hierarki og kan være til god hjelp for de som ønsker kunnskap om de forskjellige manualer og håndbøker NLF har og hvordan de innbyrdes hører sammen.

Kvalitetsprogrammet for 2019 planlegges på samme aktivitetsnivå som 2018. Fokus for 2019 vil være risikohåndtering for den enkelte seksjon, hvor vi vil operasjonalisere overordnede målsetninger gitt fra Luftsportstinget og implementere disse i seksjonene. Nytt for 2019 vil også være Modellflyseksjonen som vil bli underlagt et oppdatert regelverk og vil operere

innenfor et Sikkerhetssystem på lik linje med Mikrofly- og HPS-seksjonen.

I februar ble det gjennomført et seminar for ressurspersoner fordelt på alle seksjoner, og med en god geografisk spredning over hele landet. Seminaret samlet mer enn 40 deltakere og i tillegg til alle de interne ressurspersonene, som bidro med sine gode kunnskaper, var det også bidrag fra Politiet, Statens Havarikommisjon for Transport (SHT) samt et kommunikasjonsbyrå. Det ble en meget nyttig gjennomgang hvor ressurspersonene ble bedre kjent med alle aktivitetene som organiseres av NLF, og hvilke type ulykker som er mest vanlig. Dessverre ble ressursgruppen relevant allerede samme kveld som seminaret ble avsluttet da vi ble rammet av en motorflyulykke i Svolvær. En av ressursgruppens mest erfarne, en tidligere redningsmann på forsvarets Sea King helikopter, reise umiddelbart til klubben som hadde blitt rammet og deltok i det viktige arbeidet klubben sto overfor den første tiden rett etter at ulykken hadde blitt kjent. I tillegg til den nevnte ressurspersonen var også et av medlemmene i klubben som hadde blitt rammet del av NLF-seminaret. Også han tok aktivt del i arbeidet og reiste rett fra flyplassen til klubbhuset da han kom hjem fra seminaret.

Et annet viktig sikkerhetstiltak forbundet har tilbudt og iverksatt, er gratis førstehjelpskurs til medlemsklubbene. Aktivitetskonsulenten i NLF, som også har utdanning som ambulansarbeider og til daglig arbeider i ambulansetjenesten parallelt med stillingen i NLF, har brukt mye av sin tid til å reise rundt til våre klubber med et tretimers grunnleggende førstehjelpskurs. Kurset er lagt opp med spesifikke tiltak rundt den enkelte medlemsklubbs aktivitet samt seksjonens/klubbens varslingsplaner, handlingsplaner og førstehjelpsutstyr. Hele 30 klubber gjennomførte

spesialtilpasset førstehjelpskurs i 2018. Det er meget stor etterspørsel etter slike kurs og alt ligger nå til rette for at det i kommende år blir gjennomført enda flere kurs enn det ble i 2018.

Norges Luftsportforbund har i flere år arbeidet for at Statens Havarikommisjon for Transport (SHT) skal undersøke de mest alvorlige ulykkene med fly helt uavhengig av klasse luftfartøy. Dette ble blant annet tydelig adressert i et høringssvar til Samferdselsdepartementet (SD) tilbake i 2013. Det ble avholdt møter mellom SD, SHT og NLF og det ble en felles forståelse for behovet. Allerede i februar ble det gjort avtale om at SHT rykker ut dersom vi skulle bli rammet av fatal ulykke med fly som ikke tidligere hadde vært naturlig at SHT ville ha håndtert. Det er også avtalt at NLF skal bidra overfor SHT i enkelte andre oppgaver hvor vår organisasjon har de beste forutsetningene for å få gjort oppgaven. Formalisering av oppgavefordeling kommer på plass tidlig i 2019.

Da vi ble rammet av en fatal ulykke med et gyrokopter i juli måned, som i tillegg skjedde på den finske siden av landegrensene var det svært viktig at det var SHT som kunne gripe fatt i den krevende oppgaven. Da det også senere på sommeren ble en ny fatal ulykke med mikrofly rykket også SHT ut. Det er SHT som har hovedansvaret for granskningene, men NLFs ressurser bidrar mye i arbeidet.

Luftrom

Problemene med utfordrende tilgang til luftrom tiltok i 2018 gjennom Luftfartstilsynets vedtak om å avslå syv søknader om opprettelse av 16 nye luftsportsområder som har vært til behandling siden 2014 – 2015. NLF har klaget på vedtaket, men avklaring er satt på vent, da regelverket knyttet til luftsportsområder er til revisjon.

NLF har sendt et omfattende innspill til Luftfartstilsynet, der forbundet argumenterer for sektorisering av kontrollert luftrom som gjør det mulig å «skru av» aktuelle sektorer når de ikke er i bruk, i tråd med Eurocontrols anbefalinger. Luftfartstilsynet vil vurdere forslaget i samband med revideringen av luftromsforskriften i 2019.

Luftfartstilsynet slo i desember 2017 fast at adgang til alle norske luftsportsområder krever transponder. Ukorrigert ville beslutningen ha gitt ytterligere negative konsekvenser for luftromstilgangen. Gjennom støtte fra EU-kommisjonen lyktes det NLF å reversere konklusjonen i 2018: I tråd med lufttrafikkreglene (Part-SERA) er det adgang til at luftsportsutøverne etter avtale med lufttrafiktjenesten benytter luftsportsområder uten transponder. Slike avtaler eksisterer eksempelvis for luftsportsområdene i Oslo og Farris terminalområder.

Skissen til løsning for kontrollert luftrom rundt Jarlsberg flyplass, som innebærer at flyplassen ikke lenger vil omfattes av Torp kontrollsonen, ble ikke realisert i 2018. Saken vil på nytt tas opp i 2019.

Etter forslag fra NLF til Samferdselsdepartementet, ble det innført forskriftsbestemmelser om opprettelse av restriksjonsområder som er ment å sikre en forsvarlig saksbehandling og interesseavveining. Forskriften innebærer en kodifisering av minste inngreps prinsipp. De nye bestemmelsene er å finne i luftromsforskriften (BSL G 4-1) § 16a følgende. Særlig viktig for NLF var regelen om at restriksjonsområder ikke skal være «strengere, gjelde for lengre tidsrom eller for flere luftromsaktiviteter enn det som er nødvendig for å ivareta formålet med restriksjonsområdet». Den som søker om et restriksjonsområde må dessuten dokumentere overfor Luftfartstilsynet at

berørte luftromsbrukere har vært konsultert, hvis restriksjonsområdet vil hindre tilgjengelighet til en flyplass. I tillegg skal Luftfartstilsynet sende saken på allmenn høring. Det gjenstår å se om forskriften vil gi mer balanserte løsninger i praksis.

Siden 2009 har NLF argumentert inngående for at ukontrollert luftrom i form av trafikkinformasjonsområder (TIA) igjen skal bli et alternativ til terminalområder (TMA) for AFIS-flyplassenes overliggende luftrom. Saken fikk ny aktualitet i samband med Avinors ønske om å omgjøre Røros lufthavn til en AFIS-flyplass. Etter meget klare og grundige høringsinnspill fra blant andre Avinor og NLF, fattet Luftfartstilsynet vedtak om å endre forskrift om luftromsorganisering (BSL G 4-1 § 8 tredje ledd) i 2018, slik at TIA igjen blir et mulig alternativ, der forholdene tilsier det.

Det årlige koordineringsmøtet med Forsvaret (FUA-RE) ble utsatt til januar 2019.

Miljø

NLFs aktiviteter skal i tråd med forbundets strategi skje på en skånsom måte, som på best mulig måte sikrer at miljøet ikke skades og at utslipp av lyd, klimagasser og andre biprodukter av drivstofforburning minimeres.

Et milepæl i NLFs miljøarbeid ble nådd da det elektriske luftfartøyet LN-ELA (Pipistrel Alpha Electro) kom på vingene i 2018 gjennom et samarbeid mellom Avinor og NLF. Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen og konsernsjef i Avinor Dag Falk-Petersen gjennomførte jomfruturen fra Gardermoen med et stort pressekorps fra hele verden til stede. Avinors ambisjon om elektrifisering av innenlands luftfart i Norge ble godt lagt merke til i det internasjonale luftfartsmiljøet, både gjennom driften av LN-ELA og gjennom en

elflykonferanse i Oslo. NLF var aktive bidragsytere og initiativtakere til begge tiltakene, og det er NLF som har driften luftfartøyet i hele perioden. Samlet er det fløyet cirka 30 timer første år, hvor fokus har vært å vise fram teknologien for presse og beslutningstakere, deriblant på Arendalsuka.

Samarbeidet mellom Avinor og NLF fortsetter med full styrke i 2019. NLF har hatt en aktiv rolle i forbindelse

med en europeisk regelverksendring som vil kunne gjøre det mulig å benytte LN-ELA til skolevirksomhet. Uavhengig av utfallet, vil demonstrasjonsvirksomheten videreføres.

NLF har også arbeidet for å sikre tilgang til blyfritt flydrivstoff. Både Kjeller og Starmoen selger blyfri avgas, men det må gjøres mer for å synliggjøre fordelene med drivstoffet.

Luftsportsuka 2018. Foto: Espen Bakketun

Regelverk

Luftfartsregelverket innebærer en sentral del av rammevilkårene for norske allmennflygere og andre luftsportsutøvere. Forbedring og modernisering av regelverket er derfor fortsatt et viktig element i NLFs arbeid.

Sammen med myndigheter, søsterorganisasjoner i nordiske land og ikke minst paraplyorganisasjonen Europe Air Sports (EAS), har NLF arbeidet med følgende:

- Prosjekt for allmennflyging og luftsport (PAL) innebærer blant annet en dialogbasert tilnærming til forbedring av regelverk, samt innføring av flysikkerhetstiltak i form av alternativer til regelverk. Prosjektet har hatt en særlig viktig rolle i følgende:
 - Det elektriske flyet LN-ELA fikk nasjonal godkjenning/luftdyktighet og åpnet dermed for den norske jomfruturen med elektrisk motorfly.
 - Nytt modellflykapittel inntatt i dronedeforskriften i 2018 er tilpasset EASAs kommende droneregelverk, og innebærer at modellflyging kan videreføres uten vesentlige administrative byrder eller nye skranker.
 - Nasjonal statsluftfartsforskrift som blant annet skal gi et forutsigbart rammeverk for NLFs flytjeneste ble utarbeidet og ventes sendt på høring første kvartal 2019.
 - Nye operative forskrifter for nasjonalt regulerte luftfartøy (vedlegg I-luftfartøy) er under forberedelse.
 - Arbeidet med å revidere mikroflyforskriften for tilpasning til EUs nye grunnforordning for sivil luftfart, herunder økt vektgrense, ble igangsatt.
 - Arbeidet for å forbedre det flymedisinske regelverket ble igangsatt.
 - Elektronisk veileder om grensdragningen mellom ervervsmessig og ikke-ervervsmessig luftfart ble utarbeidet og publisert.
- Etter NLFs vurdering bør det satses mer på alternativer til regelverk i PAL-prosjektets fortsettelse, det vil si informasjon og dialog mellom myndigheter, organisasjoner og utøvere.
- NLFs sentrale rolle i arbeidet med EUs nye grunnforordning for sivil luftfart ga 4. juli 2018 svært synlige resultater: Forordningen er nå vedtatt og pålegger flysikkerhetsbyrået EASA en ny gjennomgang av alt allmennflyrelatert regelverk innen to år med henblikk på forbedringer. EU-/EØS-statene har fått mulighet til å fastsette en ny vektgrense for mikrofly opptil 600 kilo (650 kilo for amfibium). Og enhver borger og organisasjon kan nå klage til EASA dersom det foreligger urimelige forskjeller mellom de ulike landenes implementering av europeisk luftfartsregelverk.
- Grunnforordningen er ikke gjennomført i norsk rett ved utgangen av 2018, men gjennomføring forventes i løpet av 2019.
- Operativt regelverk for seilflyging og flyging med friballonger er vesentlig forenklet. Det operative regelverket danner grunnstammen for en separat «EASA-seilflygingsbok» og «EASA-ballongflygingsbok» som også skal inneholde annet relevant regelverk, herunder forenklet sertifikatregelverk. I arbeidet med sertifikatregelverket for seilflyging har en representant fra NLF sittet i EASAs arbeidsgruppe. Komplette regelverksbøker ventes å komme på plass i 2019.
 - Arbeidet med å ivareta Kilen sjøflyhavn ble kronet med suksess da siste komponent – konsesjon med varighet på ti år – kom på plass i 2018. NLF sendte inn et detaljert høringssvar i 2017 som redegjorde for hvorfor flyplassen må kunne forvente en videreføring av dagens aktivitet i en konsesjon med normal varighet.
 - Felleseuropeisk regelverk med forenklet flyteknikersertifikat (Part-66 L) ble vedtatt og trer i kraft neste år. NLF har en nær og god dialog med Luftfartstilsynet med henblikk på at NLF kan utføre administrative oppgaver i forbindelse med utstedelse av sertifikatene.
 - Felleseuropeisk regelverk med forenklet regelverk for flyskoler (Part-DTO) ble vedtatt og trer i kraft neste år. Gjennom samarbeid med EAS og Luftfartstilsynet fikk NLF gjennomslag for samsvarsregler og veiledningsmaterieell som sikret gode, praktiske løsninger.
 - NLF har spilt inn synspunkter via EAS og Samferdselsdepartementet hva angår reglene for bruk av «vedlegg 1-luftfartøy» (dvs. nasjonalt regulerte luftfartøy, herunder el-flyet LN-ELA) til skolevirksomhet.
 - Gebyrsituasjonen har stabilisert seg i den forstand at Luftfartstilsynets gebyrøkninger stort sett begrenser seg til økning i konsumprisindeksen. Norge har imidlertid fortsatt høye gebyrer sammenliknet med nabolandene. Dertil er det risiko for forvitring av gebyrgrunnlaget som følge av en stadig mer internasjonalt luftfart. NLF har for 2019 foreslått en ny gebyrordning etter modell fra den danske som legger gebyrkostnaden per passasjer istedenfor per gebyrhandling.

Noe regelverksarbeid er imidlertid forsinket. Dette omfatter blant annet det nye vedlikeholdsregelverket (Part-ML). Dertil er Luftfartstilsynets arbeid med revisjon av forskrift om luftromsorganisering fortsatt bare i startgroppen. Videre er revisjon av de tekniske forskriftene (BSL B-serien) satt på vent. Det samme gjelder arbeidet med å revidere flyplassforskriften slik at grensen på tolv ukentlige avganger blir vurdert på nytt.

Anlegg

Arbeidet for å gjøre det mulig å bruke Avinors flyplasser utenfor åpningstid ble bragt et steg videre i 2018, i det mikroflygerne fikk tilgang til det såkalte «PFLY-kortet» gjennom en prøveordning for ett år. Samtidig ble motorflygernes tilgang forlenget til to år.

Gjennom tett dialog med NLF følger Avinor ordningen opp. Det er også implementert en rapporteringsordning gjennom flybookingsverktøyet Myweblog som skal bidra til at Avinor får tilgang til statistikk om ordningens bruk.

Arbeidet med å sikre en allmenflyplass for miljøet i Oslo-området er fortsatt den tyngste oppgaven på anleggsfronten. Flyplassprosjektet på Krokstad/Sorum er satt på «hold» i påvente av den utredningen Oslo Economics nå utfører for Samferdselsdepartementet. NLF har bidratt med omfattende faktagrunnlag, innspill og synspunkter og ser fram til å evaluere rapporten når den foreligger.

Arbeidet med å bevare Kjeller flyplass har foregått med full styrke gjennom hele året. Det er det flyhistoriske sporet som benyttes i dette arbeidet, og ledes av stiftelsen Kjeller flyhistoriske kulturpark (KFK). NLF med sine tilsluttede klubber som har tilhold på Kjeller, samt organisasjonene EAA og AOPA Norway støtter denne strategien. Det har kommet andre initiativ i saken, men alle de ovennevnte holder fast på å lojalt følge det historiske sporet.

Allmennflygerne lyktes i 2018 med å få en viss tilgang til Rygge flyplass (som ble stengt for sivil aktivitet per 1. november 2016). Selskapet Rygge Aerosenter AS med lokale flyklubber og NLF som eiere har inngått avtaler med Luftforsvaret og Forsvarsbygg, men på grunn av forsinkelser med flytting av adkomstport med videre har adgangen for allmennflyging vært meget begrenset. Forhandlinger om forenklede ordninger er i gang.

Stafsberg flyplass ved Hamar er truet av nedbygging i henhold til en utviklingsplan som er nærmere 20 år gammel (SMAT-planen). Selv om vedtak av ny kommuneplan innebærer at flyplassen på sikt er planlagt avvirket, er stemningen i ferd med å snu. En spørreundersøkelse som NLF fikk InFact til å gjennomføre i Hamar kommune viser at hele 74 prosent av innbyggerne vil beholde flyplassen. Hedmark Fylkeskommune støtter en utredning med henblikk på bevaring.

Driften på hang- og paraglideranlegget på Vågå i sesongen gikk greit, og det lå an til at konklusjonen for 2018 skulle bli at det hadde vært et år hvor driften hadde blitt gjennomført med langt mindre underskudd enn forventet og ingen spesielle andre saker. Den store overraskelsen kom imidlertid i oktober da det ble storflom og vannet sto nesten opp til takrennene på bygget. Ved utløpet av året ser HPS-seksjonen på hvilke tekniske løsninger som synes best på lang sikt. Et av alternativene er å legge opp til at byggets første etasje normalt ikke er i bruk og at det innrettes slik at det kan komme inn noe vann uten at det skulle resultere i store ødeleggelser og kostbare reparasjoner.

Prosjektet med oppgradering av fallskjermcenteret på Østre Æra som ble påbegynt i 2016 ble avsluttet i 2018. Siste del av oppgraderingen var en forlengelse av overrun på rullebanen. Spillemiddelprosjektet er på alle måter godkjent og sluttregnskap levert. Det ble imidlertid ingen tildeling av spillemidler i 2018 som følge av manglende midler i ordningen. Dette er det såkalte etterslepet i spillemidlenes anleggsordning. Det er svært sannsynlig at midlene kommer til utbetaling ved fordeling av spillemidler sommeren 2019.

Luftsportssenteret på Elverum, Ole Reistad Senter, har over mange år utviklet seg ut over de opprinnelige reguleringsgrensene. Det hele etter tillatelser fra Elverum kommune. Det har imidlertid vært behov for en permanent oppdatering av reguleringsplanen for området. I nært samarbeid med kommunen er dette arbeidet nå iverksatt ved hjelp av konsulentbyrået Plan 1. Internatbygget på Starmoen som har vært kontinuerlig i bruk siden tidlig på 1980-tallet er etter hvert svært nedslitt og holder ikke helt den standarden vi ønsker i våre dager. Seilflyseksjonen har iverksatt et utredningsarbeid for å komme frem til hvilke tiltak som bør iverksettes, behovet for oppgradering er såpass stort at det bør gjennomføres betydelige tiltak allerede i den tingperioden vi nå går inn i.

Breddeidrett og toppidrett

Generelt om idrettssatsing

Det alt vesentlige av aktiviteten i NLFs klubber kan betraktes som breddeidrett.

Forbundsstyret har i konkurransereglementet delegert til seksjonene ansvaret for utvikling, drift og reguleringen av konkurransevirkosomheten. Det arrangeres norgesmesterskap og diverse andre nasjonale mesterskap og konkurranser innen alle NLFs idretter. Alle idrettene har med deltakere jevnlig i nordiske mesterskap, EM og VM.

Seksjonene bestemmer selv om det skal satses på toppidrett.

Norges Idrettsforbund og NRK gjorde i 2018 en stor satsning på NM-VEKA. Dette er etter modell fra Sverige som i flere år har arrangert SM-VEKAN. Arrangementet ble i 2018 avholdt i Stavanger-regionen og 14 av NIFs særforbund avholdt norgesmesterskap. Luftsport var deltakende med hele fire aktiviteter, modellflyging hadde grenene linekontroll og droneracing. I begge disse mestekapene ble det kåret norgesmestre. I tillegg var det fallskjermhopping og akroflygng med motorfly. Det ble ikke gjennomført NM for noen av de to sistnevnte under NM-VEKA.

Det er utarbeidet retningslinjer for kongepokal i NLF, som innebærer at det oppnevnes en jury som har i oppgave å kåre beste norgesmester innenfor aktuelle aktiviteter dersom den gren som gjennom søknadsprosessen opprinnelig er tildelt kongepokal ikke kvalifiserer til utdeling. Ordningen vil kunne fungere godt, og er en sikring for at NLF unngår å måtte returnere pokaler som ikke kan ha blitt utdelt.

Heldigvis har det ikke vært aktuelt å måtte iverksette denne juryen etter at ordningen ble innført fra og med 2017 da de planlagte mesterskap har blitt gjennomført som planlagt med antall og kvalitet innenfor kravene til kongepokal.

Klubbutvikling

Året 2018 har vært et meget aktivt år for aktivitetskonsulenten. Til tross for at han kun er i en deltidsstilling har han et svært aktivt program, og bistår hos klubber og lag i hele landet i tillegg til sentrale NLF arrangement. Det ble gjennomført 30 klubbesøk, samt at aktivitetskonsulenten har stilt på fire fly dager/ flyshow, to årsmøter som observatør, Ledermøte Modell, NM Veka Stavanger, Styrelederkurs NIF, Dialogmøter NIF og Luftsportsuka.

Barn – ungdoms og rekrutteringsarbeid

Ungdomskomiteen har ikke hatt noen fysiske møter i 2018, men avholdt tre telefonmøter. Det ble tidlig på året laget en handlingsplan som komiteen skulle gjennomføre 2018. Aktivitetskonsulenten har hatt ansvaret for oppfølging og veiledning av komiteen. Det har vært litt problematisk å få i gang aktiviteter. Det virker som komiteens representanter har vært meget opptatt med utdanning og jobb, slik at handlingsplanens tiltak har vært vanskelig å få gjennomført. Komiteen har utarbeidet et forslag til mandat, hvor komiteens funksjoner og oppgaver er konkretisert, som skal legges frem for Luftsportsstyret i 2019.

Ungdomskomiteen klarte kun å gjennomføre ett arrangement i løpet av 2018, og vil jobbe for å legge til rette for at komiteen arrangerer minst to samlinger med utøvelse av luftsport hvert år fra 2019. Komiteen har registrert at oppslutningen rundt Unge Ørner/Luftsportsuka har vært avtagende blant unge luftsportsutøvere de siste årene, og ønsker derfor fra

2019 arrangere Unge Ørner som et separat arrangement med eget innhold og aktivitet. Rekrutteringsarbeidet til NLF har allikevel vært prioritert på alle stands og arrangement. NLF har også bidratt økonomisk til et paragliderprosjekt sammen med Bygland/Sørlandet paragliderklubb. Dette er et rekrutteringsprosjekt rettet mot ungdom, og forbundet håper på gode resultater i 2019.

Luftsportsuka 2018 (LSU18)

Arrangementet er den syvende i rekken, og i år var ekstra mye på programmet for LSU18. Blant annet ble det arrangert NM i mikro, mange forskjellige kurs, spennende foredrag, og ikke minst besøk av særdeles spennende fly som Boeing Stearman, og T28-Trojan. Høydepunktet var kanskje Norges første elektriske fly, LN-ELA, som åpnet LSU18, samt at vi ga et gavekort (tandemhopp i fallskjerm) til en kreftsyk ungdom som har vært gjennom en lang og tøff kamp. Denne gutten på 25 år, fikk også æren av å åpne LSU18. Dette bidraget ga oss mye media oppmerksomhet og goodwill på sosiale medier, både før og etter LSU18. Nevnes må også besøket av «Tesla Bjørn», en legende på sosiale medier vedrørende elektriske biler og fremtidsrettet utstyr. Han hadde lest om vårt elektriske fly, og at det skulle komme å åpne Luftsportsuka 2018, og ønsket selvfølgelig å være tilstede. Han har over én million følger på ulike medier, så han fikk seg en tur i vårt fly, og publiserte live, noe som ble en suksess. At Luftfartstilsynet hadde sin aller siste skriftlige PPL eksamen under årets LSU18, var også spesielt! 46 deltagere gjennomførte og fra nå av er PPL eksamen flyttet til Biltilsynet.

Integrering

NLF har siden starten av integreringsprosessen i NIF, vært en pålitelig og aktiv deltager i ulike fora for planlegging, samarbeid og gjennomføring av flere type tiltak. NLF er fortsatt meget aktive, og arbeider

målrettet med både informasjon og aktiviteter for å være et av de særforbundene med tilrettelagte aktiviteter for ulike funksjonshemninger. NLF har god og aktiv dialog med NIF og flere idrettskretser, og er aktive når det gjelder samarbeid og tilstedeværelse. Et av tiltakene som aktivitetskonsulenten og visepresident Brattland med flere gjennomførte i 2018, var deltagelse med seilfly på Sunnaaslekene. Dette var et meget godt tiltak, og NLF fikk stor oppmerksomhet av både ordfører og riksdekkende medier.

NLF har fulgt og støttet tett opp on chAIR possible, en tilrettelagt stol som gjør paragliding tilgjengelig for funksjonshemmede. Tanken er at det med denne løsningen kan flys både tandem med paraglider, og at det kan utdannes selvstendige piloter som har et handikap. Innretningen er nå teknisk sett godkjent. Prosjektet fikk i slutten av 2018 støtte fra Gjensidigefondet på hele én million kroner. Vi følger prosjektet med stor spenning og har flere spennende prosjekt i 2019.

Forbundets forretningsdrift

Forbundet har ingen direkte forretningsdrift etter salget av aksjene i Luftfartsskolen AS og Norsk Aero AS i 2013. Frem til salgene var forbundet hovedaksjonær i begge selskapene.

Norges Luftsportforbund har en liten aksjepost i Kjeller Aero Senter (KAS) og har et medlem i styret. Ulf Bjørtomt er NLFs styremedlem og han har John Eirik Laupsa som personlig varamann.

Rygge Aerosenter AS ble på høsten 2016 etablert med sikte på å drive GA-virksomheten på Rygge flyplass. Det har vært en lang vei for å komme i gang, men mot slutten av 2018 løsnest det på flere områder. Det har blitt utført noe anleggsvirksomhet, blant annet flytting av en port som skal resultere i en grei adkomstordning til GA-plattformen som ble etablert helt tilbake i 2001 / 2002. Alt tyder på at virksomheten skal komme godt i gang tidlig i 2019. NLF har en liten aksjepost i selskapet og har ett styremedlem. Nic. Nilsen er forbundets styremedlem, og han har Lars Øyno som personlig varamedlem.

På Luftsportstinget 2017 ble det budsjettert midler for utvikling av felles læremateriell. Opprinnelig var det lagt opp til et samarbeidsprosjekt i forhold til finansiering av læremateriellet. Underveis i prosessen har NLF tatt en sterkere posisjon, og har forhandlet frem rettigheter for salg av alt materiellet i hele

Idrettspresident Tom Tvedt, Tom Brien i NLF og kulturminister Trine Skei Grande prøver FPV racing under NM-veka. Foto: Espen Bakketun

Skandinavia. Opprinnelig ble det planlagt en bok for motorflyging, men ved utløpet av 2018 var også utviklingen av bøker for mikroflyging og seilflyging kommet langt.

Kommunikasjon

Tilstedeværelse på nett

Forbundets sentrale informasjonsverktøy er hjemmesiden NLF.no, hvor samtlige ansatte har et selvstendig ansvar for å publisere og vedlikeholde informasjon. I tillegg kan medlemmer selv publisere aktiviteter i aktivitetskalenderen. Forbundets konti på sosiale medier driftes nå av forbundets egne ansatte, og disse benyttes i hovedsak til å spre nyheter og henviser til sakene som publiseres på hjemmesiden. Henvendelser besvares så godt det lar seg gjøre i alle kanaler, men primært henvises disse videre til medlemservice og/eller den aktuelle fagkontakt.

Utgivelse av medlemsblader

Seksjonene utgir fire forskjellige medlemsblader; Flynytt (motorfly og mikrofly), FrittFall (fallskjerm), Fri Flukt (hang-, para- og speedgliding) og Modellflyinformasjon. Seilflyseksjonen utgir i samarbeid med de andre skandinaviske landene bladet Nordic Gliding. Medlemsbladene er omtalt i seksjonenes rapporter.

Eksterne relasjoner og samarbeid

NLF har nær og jevnlig kontakt med Samferdselsdepartementet (SD), Luftfartstilsynet (LT) og Avinor.

I juni 2018 var det igjen ledersamling hvor forbundets politiske og administrative ledelse møtte ledelsen i SD, LT og Avinor. Fra departementet deltok også statssekretær Brage Baklien. Fra Luftfartstilsynet deltok for første gang luftfartsdirektør Lars Kobberstad. Blant Avinors representanter var konsernsjef Dag Falk-Petersen. I likhet med tidligere år ble viktige saker for rammebetingelsene for allmenflyging og luftsport drøftet på uformelt vis. Denne gangen benytte vi muligheten til å få demonstrert prosjektet vi gjennomfører med Hamar-selskapet Making View som leverandør. Ved hjelp av VR-briller får man oppleve flere av NLFs aktiviteter på en måte som gjør at brukeren får opplevelsen av å være med på aktiviteten. Man kan sømløst se seg rundt og det gir en svært naturtro opplevelse av å selv være utøver.

Representanter fra administrasjonen deltar fast både i Avinors Flysikrings divisjonens Operativt forum og i Strategisk forum.

Morten S. Haave er styremedlem i Norsk Luftfartsmuseum i Bodø og Ronny Skaar er varamedlem. Museet arrangerer kombinert med styremøte en juletilstelning i desember. I tillegg til Haave deltok også generalsekretæren på arrangementet.

Service til klubbene

Medlems- og lisensregister

NLF fører per 2018 sentralt medlemsregister og innkasserer kontingenter for samtlige tilsluttede klubber.

I 2016 ble det iverksatt et prosjekt for nytt medlemssystem i NLF. Flere eksterne løsninger ble vurdert, men resultatet ble at NLF satser fullt på NIFs system Min idrett.

En av hovedgrunnene til denne beslutningen er at andre systemer som måtte bli valgt, ville vært avhengig av en velfungerende datautveksling med NIF og systemet Min idrett. Ved utløpet av året var det klarlagt for at alle fornyelser av medlemskap skal fra nyttår skje ved bruk av Min idrett. Senere skal også andre funksjoner, eksempelvis utstedelse av og fornyelse av utøverlisenser, gjøres i Min idrett.

Idrettens medlemssystem har to portaler. Portalen Min Idrett er utøvernes personlige idrettsportal, og inneholder informasjon om utøvernes medlemskap, forsikringer og kompetanser. Portalen Klubbadmin benyttes av klubber og forbund for å administrere medlems- og klubbdata. Klubbadmin er under utvikling til å bli portal for alle klubbens administrative behov.

NLF CAMO

Forbundets virksomhet NLF CAMO (Continuing Airworthiness Management Organisation) med Einar Bjørnebekk som daglig leder har også i 2018 blitt drevet i samme form som de foregående år. Utviklingen av nytt regelverk har tatt noe lenger tid enn forventet, og de endringer i organisasjonen vi har sett for oss en stund vil fortsatt trekke ut noe i tid. Hovedmodellen for forbundets CAMO er at motorfly er i ukontrollert miljø, mens seilfly er i kontrollert miljø.

I oppbyggingsfasen var NLF CAMO en stor økonomisk byrde for forbundet. De siste årene har vi lyktes med en langt sunnere økonomi og også 2018 gjøres opp med overskuddsdrift.

Aktivitet i forbundsseksjonene

Seksjonsstyrene utarbeider årsberetninger om aktivitet i seksjonene som inngår som vedlegg til forbundsstyrets årsberetning:

Ballongseksjonen	– vedlegg 1
Fallskjermseksjonen	– vedlegg 2
Hang-, para- og speedgliderseksjonen	– vedlegg 3
Mikroflyseksjonen	– vedlegg 4
Modellflyseksjonen	– vedlegg 5
Motorflyseksjonen	– vedlegg 6
Seilflyseksjonen	– vedlegg 7
Norsk Luftsportstilsyn	– vedlegg 8

Resultater og hedersbemerkelser

Konkurransaktivitet

Med unntak av ballong har det vært avholdt norgesmesterskap (NM) innen samtlige seksjoner.

Norgesmestere 2018

Fallskjerm - Innendørs kroppsflyging

FS4 – åpen klasse	Slow flow, Tønsberg fallskjermklubb
FS4 – way int	FS2020, Tønsberg fallskjermklubb
VFS – 4 way int	Blue Pelican, Voss fallskjermklubb
Freestyle	Voss kroppsflykarlag

Fallskjerm - Ordinært NM

FS4 – åpen (AAA)	X3M-Pelican, Tønsberg fallskjermklubb
FS4 – rekrutt (A)	FS2020 Testo, Tønsberg fallskjermklubb
FS-8	NOIZE 8, Tønsberg fallskjermklubb
Friflyging åpen	ZION, Voss fallskjermklubb
Friflyging-rekrutt	Team ROFL, Oslo fallskjermklubb
VFS	Blue Pelican, Voss fallskjermklubb
Wingsuit performance	Voss fallskjermklubb
Canopy Piloting	Lesja fallskjermklubb

Hang-, para- og speedgliding

Paragliding – distanse menn	Rolf Dale, Bergen hang- og paragliderklubb
Paragliding – distanse kvinne	Mari-Anne Aanes, Bergen hang- og paragliderklubb
Paragliding – sport	Gunnar Sæbu, Oslo paragliderklubb
Hanggliding – distanse	Olav Opsanger, Sportwing hang- og paragliderklubb

Mikroflyging

Per T. Høyland, Jæren mikroflyklubb og Håkon Fosso, Hardanger mikroflyklubb

Modellflyging

F3A	RC kunstfly presisjon	Ola Fremming, Tønsberg modellflyklubb
F3F	Seilfly hang	Bjørn Tore Hagen, Bodø modellflyklubb
F3J	Seilfly termikk	Senior: Jo Grini, Valdres FK/modell
F3J	Seilfly termikk	Junior: Mathias Dahl Thommesen, MFK Ving

F3J	Seilfly termikk	Lag: Jo Grini, Stig Magne Olsen og Jonar Langseid, Valdres FK/modell
F1A	Friflykt høystart	Atle Klungrehaug, Skedsmo modellflyklubb
F1B	Friflykt strikk	Dag E. Larsen, Ørnen modellflyklubb
F3K	Kasteglider RC	Per Morten Løvslund, Gullknapp modellflyklubb
F4H	RC semiskala	Pål Lindén Anthonisen, Tønsberg modellflyklubb
F3C	Helikopter presisjon	Lars Aage Olsen, Bergen modellflyklubb
F4C	RC skala	Per Iversen, Bærum modellflyklubb
F3U	Droneraceing	Erik Holden, Trondheim droneklubb
F2B	Linekontroll	Clamer Meltzer, Stjørdal modellflyklubb

Motorflyging

Akroflyging, klasse advanced	Ulrik Hasle, Aerobatic Club of Norway
Akroflyging, klasse intermediate	Jacek Matya, Aerobatic Club of Norway
Akroflyging, klasse sportsman	Ole Halland, Aerobatic Club of Norway

Presisjonsflyging Jorgen Dalsbø, Volda Ørsta flyklubb

Seilflyging

Åpenklasse Per Morten Løvslund, Sandefjord seilflyklubb

Bendik Johansen i Extra på Flydagen Kjeller 2018. Foto Espen Bakketun

H.M. Kongens pokal

NLF har årlig to kongepokaler til disposisjon. Pokalen går på omgang mellom seksjonene i henhold til fastsatt plan. I 2018 var pokalen satt opp i Hang-, para- og speedgliderseksjonen og Seilflyseksjonen. Vinneren av pokalen i HPS-seksjonen ble Olav Opsanger, Sportwing hang- og paragliderklubb som vant NM i hanggliding. Vinneren av pokalen i Seilflyseksjonen ble Per Morten Løvsland, Sandefjord Seilflyklubb.

Internasjonale resultater

I dagene 28. august til 2. september ble VM i Vingedrakt gjennomført i Prostejev, Tsjekkia. Blant de 35 deltakende utøverne var det ved konkurransens slutt Espen Fadnes som kunne kåres til ny verdensmester. Fadnes er med dette den første nordmann til å vinne et VM i en fallsjermdisiplin. Andre av NLFs medlemmer har også oppnådd gode internasjonale resultater, men Fadnes' prestasjon er ansett som den beste.

Hedersbevisninger

NLFs gullmedalje er tildelt Eirik Walle. NLFs sølvmedalje er tildelt Bjørn Strøm. NLFs gullnål er tildelt Tor Bortne, Vegar Nereng, Ivar Dyrdal, Arne Jan Kleiven, Ole Jonny Rønneberg, Harald Elvik, Terje Eltvik, Ivar Henriksen, Ove Svalheim, Øystein Heggland og Roger Larsen.

Seksjonshederstegn er tildelt Frode Halse (HPS), Jon Gunnar Wold (modellfly), Kurt Norevik og Morten Belstad (motorfly) samt Ole Baartvedt og Svein Larssen (seilfly).

Per Gudmund Strømmen er tildelt FAI Air Sport Medal.

NLFs kårde til beste kadett i avgangsklassen ved Luftkrigsskolen ble tildelt kadett Erlend Wiggen.

Eirik Walle og Toril Kjelstrup. Foto: Rolf Liland

ØKONOMISK ÅRSBERETNING 2018

Innledning

Norges Luftsportsforbund (NLF) er et fleridrettsforbund tilsluttet Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et særforbund. NLF organiserer følgende idretter under fellesbetegnelsen luftsport; ballongflyging, fallskjermhopping, hanggliding, paragliding og speedgliding, mikroflyging, modellflyging, motorflyging og seilflyging. De enkelte idrettene er organisert i seksjoner. Virksomhetene drives av tilsluttede klubber over hele landet. Forbundet har sitt sekretariat i Oslo, og eier og driver tre rikssentre for henholdsvis fallskjerm på Rena, for hang-, para- og speedgliding i Vågå og for seilflyging i Elverum.

Antall medlemmer ved årsskiftet

Forbundet har ved årsskiftet 260 tilsluttede klubber. I 2018 er seks nye klubber tatt opp i NLF og NIF. Fire klubber har slått seg sammen til to klubber i 2018. To klubber er slettet i 2018.

223 av de 260 tilsluttede klubbene organiserer kun én av forbundets aktiviteter. 37 klubber er organisert med grupper for to eller flere aktiviteter. I tabellen under kan man se hvordan gruppene i de 37 klubbene fordeler seg på de forskjellige aktivitetene slik at det dannes 309 enheter.

	Ant. klubber	Fordeling av gruppene	Totalt ant enheter
Klubber med grupper	37		
Motorflyklubber/grupper	38	27	65
Seilflyklubber/grupper	12	15	27
Modellflyklubber/grupper	84	15	99
Mikroflyklubber/grupper	26	26	52
HPS klubber/grupper	42	3	45
Fallskjermklubber	20		20
Ballongklubb	1		1
	260		309

Klubbene hadde ved siste årsskiftet totalt 20.238 medlemskap. Dette er en økning med 1.903 medlemskap, eller 10,3 prosent i forhold til 2017.

2.946 kvinner er medlemmer i klubbene ved årsskiftet. Kvinner utgjør 14,5 prosent av den totale medlemsmassen. Fallskjermklubbene har her den største kvinneandelen, mens modellfly har den laveste.

Antall medlemmer i klubbene per 31.12.18 fordelt på forbundets aktiviteter.

	2018	2017
Ballongmedlemmer	23	27
Fallskjermmedlemmer	6.735	5.469
HG/PG/SPG medlemmer	3.570	3.121
Mikroflymedlemmer	1.728	1.733
Modellflymedlemmer	3.583	3.617
Motorflymedlemmer	3.578	3.250
Seilflymedlemmer	1.021	1.118
Total	20.238	18.342

Medlemskap i klubbene per 31.12.2018 fordelt på kjønn og aldersgrupper:

	0 – 20	21 - 25	26 +	Sum	%
Kvinner	567	579	1.800	2.946	14,6 %
Menn	907	1.552	14.833	17.292	85,4 %
Total	1.474	2.131	16.633	20.238	
% av total	7,3 %	10,5 %	82,2 %		

Miljø

Det er et godt arbeidsmiljø i forbundets sekretariat og det er ikke rapportert om skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenses ikke det ytre miljø.

Sykefravær

For de ansatte ble det registrert et sykefravær på 0,03 prosent.

Likestilling

Av de 12 som var ansatt ved årets utløp er det to kvinner. Det er full likestilling mellom kjønnene, noe det blir lagt vekt på ved nyansettelser.

Årsregnskap

Årsregnskapet for NLF samlet viser et overskudd på 1.059.545 kroner mot fjorårets overskudd på 1.177.173 kroner.

NLFs samlede budsjett for 2018 ble på luftsportstinget på Gardermoen i mars 2017 godkjent med et underskudd på 2.250.000 kroner.

Regnskapet viser at det er en sunn økonomi i organisasjonen. Mye av grunnen til at resultatet har blitt overskudd og ikke det budsjetterte underskuddet skyldes til dels mye bedre økonomisk resultat i enkelte seksjoner, og for NLF sentralt skyldes langt lavere underskudd enn budsjettert at fremdriften i enkelte saker har gått langsommere enn planlagt. Dette dreier seg hovedsakelig om anleggsutvikling. Det er ikke noen ønsket utvikling at ressursbruken på anleggs siden er langt lavere enn budsjettert, men utfordringer med enkelte prosjekter gjør at kostnadene nå ligger an til å komme på et senere tidspunkt. Det er på gang en viss opptrapping av bemanningen på noen områder. Når

det gjelder det omfattende prosjektet med omlegging av medlemssystem har det vært svært ressurskrevende gjennom hele 2018. Idrettsstyret gjorde i desember 2018 vedtak som krever at alle organisasjonsledd i norsk idrett i løpet av relativt kort tid skal innfase nettopp det systemet som NLF nå er godt i gang med. Aktiviteten i Norsk Luftsportstilsyn, hvor NLF er ansvarlig for ressurstilførselen, er økende og konverteringer og utstedelser av seilflysertifikater trappes raskt opp.

Fra spillemidlene fikk NLF tildelt fra NIF et ordinært rammetilskudd inkludert regiontilskudd og integreringstilskudd på 4.700.613 kroner (post 2 midler). Av disse midlene fikk seksjonene stilt til disposisjon følgende andeler til drift av sine idrettsaktiviteter: Fallskjemseksjonen 726.556 kroner, Hang-, para- og speedgliderseksjonen 485.619 kroner, Seilflyseksjonen 292.197 kroner, Motorflyseksjonen 508.188 kroner, Modelflyseksjonen 537.728 kroner, Mikroflyseksjonen 295.324 kroner og Ballongseksjonen 5.000 kroner. Det vises her til seksjonenes årsrapporter.

NLF fikk videre tildelt 462.834 kroner til utviklingsorientert ungdomsidrett, som ble fordelt til prosjekter i Fallskjemseksjonen med 121.540 kroner, Modelflyseksjonen 80.282 kroner, Motorflyseksjonen 110.927 kroner og Seilflyseksjonen 150.085 kroner.

Av post 3 midlene (barn, ungdom og bredde) fikk NLF tildelt 1.243.729 kroner mot 1.188.519 kroner foregående år.

Etter søknad for regnskapsåret 2017 fikk NLF tildelt 1.390.887 kroner i momskompensasjon via NIF. Tildelingen er fordelt i henhold til søknadsgrunnlaget slik; NLF sentralt 581.459 kroner, Fallskjemseksjonen 241.969 kroner, Hang-, para- og speedgliderseksjonen

NM-veka i Stavanger 2018.
Foto: Espen Bakketun

73.811 kroner, Mikroflyseksjonen 56.326 kroner, Modellflyseksjonen 77.420 kroner, Motorflyseksjonen 241.969 kroner, Seilflyseksjonen 160.364 kroner.

Over Justisdepartementets budsjett mottok NLF 780.000 kroner i driftsstøtte til den frivillige søk og redningstjenesten i regi av NLFs Flytjeneste. Det vises her til årsrapport fra Motorflyseksjonen.

Det vises for øvrig til de enkelte seksjoners resultater i regnskapet. Driften av forbundets riksanlegg fremkommer som egne resultatentra under Fallskjermseksjonens, Hang, para- og

speedgliderseksjonens og Seilflyseksjonens resultater.

Styret foreslår at årsresultatet på 1.059.000 kroner tilføres egenkapitalen. Etter denne disponeringen utgjør forbundets egenkapital 25.650.783 kroner. Av dette er 4.614.058 kroner egenkapital med selvpålagte restriksjoner.

Lov

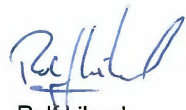
Norges Luftsportforbund har en lov som er i tråd med lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Forbundets lov er revidert

og vedtatt av Luftsportstinget 2017 med nødvendige endringer som følge av vedtak gjort på NIFs ting i 2015, samt enkelte interne tilpassinger i NLFs organisasjon. Den økonomiske årsberetningen er avgitt i tråd med regnskapsloven.

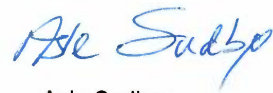
Fortsatt drift

Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av forbundets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Av den grunn mener styret at det er grunnlag for fortsatt drift, og regnskapet er avlagt under denne forutsetning.

Oslo 12. mars 2019

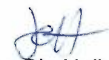
Rolf Liland
President

Asle Sudbø
1. visepresident

Mariann Brattland
2. visepresident

John Ole Hollenstein
Styremedlem

Arild Solbakken
Styremedlem

Kristian Moxnes
Styremedlem

Ane Strønen Pedersen
Styremedlem

Sigurd Brattveit
Styremedlem

Espen Bakke
Styremedlem

Linda Christine Lilleng
Styremedlem

Arne Wangsholm
Styremedlem

John Eirik Laupsa
Generalsekretær

RESULTATREGNSKAP 2018 FORDELT PÅ FORBUNDETS AVDELINGER

TABELLEN VISER RESULTATREGNSKAP 2016 - 2018 OG BUDSJETT 2017 - 2018

Avdeling	Resultat 2016	Budsjett 2017	Resultat 2017	Budsjett 2018	Resultat 2018
NLF administrasjon	2 085 398	-1 910 000	54 878	-1 150 000	-466 174
Luftforsvarets Gavefond	71 346	60 000	59 320	60 000	41 675
NLF CAMO	-111 824	-150 000	217 090	-100 000	149 389
Norsk Luftsportstilsyn	-161 235	-200 000	-151 827	-210 000	-160 633
Ballongseksjonen	-255	-49 000	448	-48 000	11 020
Fallskjermseksjonen	-244 450	-724 000	-123 300	-628 000	175 984
Hang-, para og speedgliderseksjonen	318 445	-5 000	823 927	28 000	1 081 284
Mikroflyseksjonen	150 218	-310 000	-68 890	-310 000	-197 007
Modellflyseksjonen	-52 968	21 000	-87 822	-7 000	379 401
Motorflyseksjonen	-539 713	-90 000	283 979	15 000	102 584
Seilflyseksjonen	-226 611	100 000	169 373	100 000	-57 977

RESULTATREGNSKAP 2018

DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	NOTE	2018	2017
	1		
Sponsor- og salgsinntekter		5 458 204	6 484 993
Offentlige tilskudd	2	7 341 663	7 755 761
Andre inntekter	3	20 600 610	22 269 115
Sum driftsinntekter		33 400 477	36 509 869
Varekostnad		598 672	735 610
Lønns- og personalkostnader	4	11 715 411	11 555 916
Avskrivninger	6	621 700	245 909
Tilskudd		662 984	1 280 624
Andre driftskostnader	5	19 003 630	21 735 462
Sum driftskostnader		32 602 396	35 553 521
Driftsresultat		798 081	956 348
Finansposter			
Finansinntekter	7	263 184	223 325
Finanskostnader		1 720	2 500
Sum finanskostnader		261 464	220 825
ÅRSRESULTAT		1 059 545	1 177 173
Disponering av årets resultat			
Avsatt til annen egenkapital	13	998 940	1 102 555
Disponert til Luftforsvarets gavefond	13	41 675	59 320
Disponert til Motorflyseksjonens hangarfond	13	18 930	15 298
Sum disponering		1 059 545	1 177 173

BALANSE PER 31. DESEMBER 2018

EIENDELER	NOTE	2018	2017
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	6	4 007 301	4 049 450
Driftsløsøre, inventar, kontormaskiner mm.	6	2 210 370	1 184 698
Sum varige driftsmidler		6 217 671	5 234 148
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	8	88 561	88 561
Andre fordringer	9	2 469 500	1 847 583
Sum finansielle anleggsmidler		2 558 061	1 936 144
Sum anleggsmidler		8 775 732	7 170 291
Omløpsmidler			
Fordringer			
Varelager		322 140	97 353
Kundefordringer	10	1 502 695	3 343 443
Andre kortsiktige fordringer	11	1 631 038	3 460 995
Sum fordringer		3 455 874	6 901 790
Bankinnskudd, kontanter o.l.	12	20 838 764	18 024 741
Sum omløpsmidler		24 294 637	24 926 532
SUM EIENDELER		33 070 369	32 096 823

BALANSE PER 31. DESEMBER 2018

EIENDELER	NOTE	2018	2017
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner			
Øremerket Avtale QRG Systems	13	300 000	300 000
Øremerket Avtale NIF- Utvikling IT	13	650 000	650 000
Kapitalfond	13	800 000	800 000
Luftforsvarets gavefond	13	2 338 030	2 296 355
Motorflyseksjonens hangarfond	13	526 028	507 098
Sum egenkapital med selvpålagte restriksjoner		4 614 058	4 553 453
Fri egenkapital			
Annen egenkapital	13	20 037 785	18 935 230
Årets resultat etter selvpålagte restriksjoner av egenkapital	13	998 940	1 102 555
Sum fri egenkapital		21 036 725	20 037 785
Sum egenkapital		25 650 783	24 591 239
Annen langsiktig gjeld			
Lån	14	0	100 000
Sum langsiktig gjeld		0	100 000
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		1 264 975	2 005 805
Offentlige avgifter		1 383 623	896 531
Annen kortsiktig gjeld	15	4 770 989	4 503 248
Sum kortsiktig gjeld		7 419 586	7 405 585
Sum gjeld		7 419 586	7 505 585
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		33 070 369	32 096 823

Oslo, 12. mars 2019

Rolf Liland
President

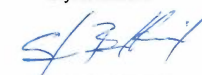
Asle Sudbø
1. visepresident

Mariann Brattland
2. visepresident

John Ole Hollenstein
Styremedlem

Arild Solbakken
Styremedlem

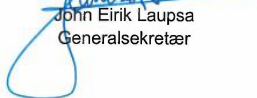
Kristian Moxnes
Styremedlem

Ane Strønen Pedersen
Styremedlem

Sigurd Brattetveit
Styremedlem

Espen Bakke
Styremedlem

Linda Christine Lilleng
Styremedlem

Arne Wangsholm
Styremedlem

John Eirik Laupsa
Generalsekretær

NOTER TIL REGNSKAPET 2018

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Inntekter og kostnader

Salgsinntekter resultatføres ihht opptjeningsprinsippet, dvs. når varen er levert eller tjenesten utført. Føringer av kostnader skjer etter sammenstillingsprinsippet, dvs. at kostnader føres i samme periode som tilhørende inntekt. Sponsorinntekter inntektsføres over avtaleperioden. Barteravtaler inntektsføres på grunnlag av de mottatte verdier i den perioden verdien mottas. Motsvarende kostnader blir kostnadsført i samme periode.

Omløpsmidler

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskostnad og virkelig verdi.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk, er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig og kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Varelager

Innkjøpte varer til videresalg er vurdert til anskaffelseskost. Det er ikke foretatt nedskrivning for ukurans.

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er i balansen omregnet til balansedagens kurs.

Aksjer og andeler i andre selskap

Aksjer hvor forbundet ikke har betydelig innflytelse, er klassifisert som anleggsmidler og er balanseført til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes å ikke være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt. Nedskrivninger reverseres når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter o.l.

Bankinnskudd, kontanter o.l. inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjon

Pensjonsforpliktelser finansiert over driften er beregnet og balanseført under avsetning for forpliktelser. Forbundet har forsikrede pensjonsordninger som ikke er balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

Endring av regnskapsprinsipper

Forbundet har ikke foretatt endring av regnskapsprinsipp eller korrigering av feil fra tidligere årsregnskap i regnskapsåret.

Note 2 Offentlige tilskudd

Regnskapsposten består av:	2018	2017
Rammetilskudd inkl. regiontilskudd fra NIF	5 153 447	4 550 011
Barne- og ungdomsmidler fra NIF	780 895	1 204 760
Utviklingsorientert ungdomsidrett fra NIF	462 834	460 469
Utstyrsmidler fra NIF	-86 741	648 663
Justisdepartementet	923 925	834 200
VO-midler	90 618	44 418
Andre tilskudd	16 685	13 240
Sum	7 341 663	7 755 761

Note 3 Andre inntekter

Regnskapsposten består av:	2018	2017
Medlemsinntekter, lisenser og flygetillatelser	2 060 158	874 809
Medlemsinntekter, kurs, egenandeler og påmeldinger	1 129 251	1 431 988
Medlemskontingenter forbundet sentralt	6 901 355	7 910 832
Medlemskontingenter seksjonene	5 367 605	5 433 446
Abonnement medlemsblader	1 714 485	1 951 126
Leieinntekter internat/fly	1 079 846	1 011 297
Momskompensasjon	1 468 022	1 470 212
Andre inntekter	879 888	2 185 405
Sum	20 600 610	22 269 115

Note 4 Ansatte, godtgjørelser, pensjoner m.v.

Det er registrert følgende lønnskostnader for forbundet de siste to år:

	2018	2017
Lønninger	9 131 226	9 008 203
Arbeidsgiveravgift	1 452 487	1 411 658
Pensjonkostnader	910 855	903 549
Andre ytelser	220 842	232 506
Sum lønnskostnader	11 715 411	11 555 916
Antall sysselsatte årsverk	12	12
Antall ansatte pr. 31.12	14	14

Ytelser til ledende personer:	Lønn	Annen godtgjørelse
Generalsekretær	1 271 975	8 448

Det er ikke utbetalt lønn eller annen godtgjørelse til president eller andre styremedlemmer.
Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet for ledende ansatte eller styret.

Forbundet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter Lov om obligatorisk tjenstepensjon.
Forbundets ansatte er dekket gjennom kollektiv pensjonsforsikring i et forsikringsselskap, og oppfyller med det kravet etter loven.

Godtgjørelse til Leo revisjon DA er for 2018 kostnadsført med 86.250 kroner for lovpålagt revisjon (91.875 kroner i 2017) og 20.703 kroner (8.250 kroner i 2017) for rådgivning og andre attestasjoner.

Note 5 Andre driftskostnader

Regnskapsposten består av:	2018	2017
Kontorkostnader	2 785 331	2 673 359
IT-kostnader	911 318	1 097 895
Idrettsutstyr og drakter	328 603	807 874
Idrettsfaglig bistand og andre fremmedtjenester	4 038 721	4 602 687
Reise- og oppholdskostnader	3 607 128	3 738 350
Kontingenter og påmeldingsavgifter	1 383 443	1 675 913
Forsikringer (videreformidlet + egne)	694 035	1 353 336
Innleie fly for øvelser mm	603 010	498 248
Drift medlemsblader	2 345 623	2 452 559
Drift rikssentre	2 057 682	2 264 530
Andre kostnader	248 736	570 712
Sum	19 003 630	21 735 462

Foto: Stig Børrestuen

Note 6 Varige driftsmidler

	Ole Reistad Senter, Starmoen	Slepefly, LN-EIC	Luftsportsenter, Sørem i Vågå	Fotoutstyr Flynytt	Traktor ORS	Rehab. sanitær ORS
Anskaffelseskost 01.01.	3 469 992	407 209	602 114	62 879	80 000	347 703
Årets tilgang						
Årets avgang						
Anskaffelseskost 31.12.	3 469 992	407 209	602 114	62 879	80 000	347 703
Akk. avskrivninger 31.12.	357 102	407 209	51 930	58 684	60 000	3 477
Bokført verdi pr 31.12.	3 112 890	0	550 184	4 195	20 000	344 226
Årets avskrivning	33 000	65 099	5 672	12 576	20 000	3 477
Økonomisk levetid	100 år		100 år	5 år	4 år	100 år
Avskrivningsplan	Lineær	20% av saldo	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær

	Kontorutstyr	Arkiv Flynytt	Seilfly, LN-GRA	El-fly, LN-ELA	Totalt
Anskaffelseskost 01.01.	22 488	284 971	900 000	284 856	6 462 212
Årets tilgang				1 605 223	1 605 223
Årets avgang					0
Anskaffelseskost 31.12.	22 488	284 971	900 000	1 890 079	8 067 436
Akk. avskrivninger 31.12.	22 488	150 859	360 000	378 016	1 849 765
Bokført verdi pr 31.12.	0	134 112	540 000	1 512 063	6 217 672
Årets avskrivning	1 866	56 994	45 000	378 016	621 700
Økonomisk levetid	3 år	5 år	20 år	5 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	

Bygninger og innbo på rikssenteret på Starmoen er fullverdiforsikret for 27.422.817 kroner.
 Bygninger og innbo på rikssenteret på Østre Æra er fullverdiforsikret for 22.675.566 kroner.
 Bygninger og innbo på rikssenteret på Vågå er fullverdiforsikret for 14.582.426 kroner.

Note 7 Finansinntekter

Regnskapsposten består av:	2018	2017
Renteinntekter bankinnskudd	159 634	100 817
Renteinntekter fond	86 557	103 966
Andre finansinntekter	16 993	18 542
Sum	263 184	223 325

Note 8 Investering i aksjer

Navn	Forretnings- kontor	Anskaffelses tidspunkt	Antall	Stemme og eierandel	Kostpris	Bokført verdi
Kjeller Aero Senter AS	Kjeller	2003	66	16,40%	68 117	68 117
Nordic Gliding APS	Herning	2013	160	20%	16 094	16 094
Rygge Aerosenter AS	Rygge	2016	145	15%	4 350	4 350
Totalt						88 561

Note 9 Andre fordringer

Regnskapsposten består av:	2018	2017
Lån i Luftforsvarets gavefond	1 403 000	971 000
Lån i Motorflyseksjonens hangarfond	518 500	229 500
Seilflymateriellån	548 000	632 000
Lån Voss Kroppsfykarlag	0	15 083
Sum	2 469 500	1 847 583

Note 10 Kundefordringer

Forbundets kundefordringer er vurdert til pålydende, redusert med avsetning for tap på krav med 121.087 kroner. Tilsvarende avsetning i fjor var 507 460 kroner. Det er tapsført kr 261.817 kroner.

Note 11 Andre kortsiktige fordringer

Regnskapsposten består av:	2018	2017
Forskuddsbetalte kostnader	235 847	1 289 559
Påløpte inntekter	975 211	2 163 049
Kortsiktig lån Elverum FK	420 000	0
MVA termin 6	0	8 387
Sum	1 631 058	3 460 995

Note 12 Bankinnskudd

Av likvide midler på 20.838.764 kroner utgjør bundne skattetreksmidler 447.994 kroner.

Av midlene er 45.370 kroner bundne klientmidler og 394.913 kroner bundne til depositum. 1.500 kroner er kontant kassebeholdning.

Klientmidler

Klientmidler bank er bundne bankinnskudd.

Klientmidler bank 869.591 kroner.

Klientansvar 45.370 kroner.

Differanse 824.221 kroner.

Tilstrekkelig klientmidler bank til dekning av klientansvar. Klientmidler bank og klientansvaret er nettoført i forbindelse med årsregnskap. Differansen skyldes forbundets provisjon som ikke er frigitt og overført til forbundet sin driftskonto.

Note 13 Egenkapital

	EK med selvpålagt restriksjon	Annen EK	SUM EK
Egenkapital pr. 01.01.18	4 553 453	20 037 785	24 591 239
Årets endring i egenkapital:	0	0	0
Årets resultat til annen egenkapital	0	998 940	998 940
Disponert til Luftforsvarets gavefond	41 675	0	41 675
Disponert til Motorflyseksjonens hangarfond	18 930	0	18 930
Egenkapital pr. 31.12.18	4 614 058	21 036 725	25 650 784

Note 13 fortsetter neste side

Note 13 **Fordeling annen egenkapital**
(Forts.)

	EK pr. 01.01.18	Endring	EK 31.12.18
Motorflyseksjonen	348 994	34 909	383 903
Flytjenesten	711 739	48 745	760 484
Mikroflyseksjonen	2 151 890	-197 007	1 954 883
Ballongseksjonen	68 774	11 020	79 794
Modellflyseksjonen	136 321	379 401	515 722
Seilflyseksjonen	2 312 505	-57 977	2 254 528
Fallskjermseksjonen	3 258 854	175 984	3 434 838
HPS-seksjonen	1 598 314	1 081 284	2 679 598
NLF CAMO	-1 624 653	149 389	-1 475 265
Norsk Luftsportstilsyn	-313 063	-160 633	-473 696
Fri egenkapital	11 388 110	-466 174	10 921 936
Totalt annen egenkapital	20 037 785	998 940	21 036 725

Note 14 **Lån**

Bokført gjeld	2018	2017
Lån hytte Ole Reistad senter	0	100 000
Sum	0	100 000

* De årlige avdragene er 100.000 kroner. Lånet er nedbetalt i 2018.

Note 15 **Kortsiktig gjeld**

Regnskapsposten består av:	2018	2017
Påløpte feriepenger	1 001 931	940 107
Mottatte ikke opptjente inntekter	1 577 500	2 000 000
Annen kortsiktig gjeld	1 997 433	486 292
NIF utstyrsmidler	0	240 578
Påløpte kostnader	194 125	836 270
Sum	4 770 989	4 503 248

ÅRSBERETNINGEN FRA KONTROLLKOMITEEN I NLF FOR 2018

I henhold til NIFs lov § 2-12 avgir kontrollkomiteen herved sin beretning til tinget.

Det har vært avholdt 3 fysiske møter i kontrollkomiteen i 2018. I tillegg har medlemmene hyppig kontakt primært via mail når innspill kommer til komiteen.

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med organisasjonsleddets økonomi. Kontrollkomiteen skal påse at organisasjonsleddets midler er anvendt i henhold til lover, vedtak, bevilgninger og økonomiske rammer, samt at de foretatte økonomiske disposisjoner er i samsvar med forbundets lov og beslutninger fattet av tinget. Kontrollkomiteen skal videre forsikre seg om at organisasjonsleddets interne økonomiske kontroll er hensiktsmessig og forsvarlig.

Kontrollkomiteen skal påse at forbundets regnskapsførsel er pålitelig og at dets årsregnskap og delårsrapporter gir et korrekt uttrykk for forbundets drift og finansielle stilling. Kontrollkomiteen skal ved gjennomgang av regnskapene vurdere forbundets finansielle stilling, forvaltning og drift.

Kontrollkomiteen har i 2018 bestått av Inger Grimstad, Hans Fredrik Wille og Lars Rasmussen med sistnevnte som leder. Mette Lium er varamedlem og møter fast, mens Pål Vindfallet er ikke-møtende varamedlem.

Kontrollkomiteen har ingen merknader til det forelagte regnskap.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets protokoller, samt andre dokumenter komiteen har funnet det nødvendig å gjennomgå. Komiteen har fått alle opplysninger fra forbundets administrasjon som komiteen har bedt om.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets årsberetning med seksjonenes beretninger for 2018 og det styrebehandlete årsregnskapet for 2018. Styrets beretning og årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven. Kontrollkomiteen har fått seg forelagt revisjonsberetningen for 2018, og revisor har avgitt beretning uten

bemerkninger. Komiteens leder har også hatt samtale med revisor i forbindelse med revisjon av regnskapet for 2018.

Komiteen har regelmessig blitt oppdatert med hensyn til løpende politiske saker styret og administrasjonen har vært engasjert i. Komiteen har også blitt informert og oppdatert på status og utvikling i Norsk Luftsportstilsyn (NLT) av tilsynets administrative leder Andreas Mourud.

Komiteen oppfatter at styre og administrasjon har brukt tid og ressurser i henhold til de vedtak og styringssignaler som forrige Luftsportsting la til rette for. Forbundet har en sunn økonomi med god styring.

Ved gjennomgang av sekretariatets rutiner ble det avdekket noen avvik i forhold til fullmaktsbruk for noen av de bankkontoene som NLF disponerer. Etter at dette ble påpekt har generalsekretæren satt i gang nødvendige tiltak for å få nødvendige rutiner i overensstemmelse med fullmaktsregelverket.

Det materiale kontrollkomiteen har fått seg forelagt gir ikke foranledning til særlige bemerkninger utover det som fremgår av denne beretning. Komiteen har gjennom året hatt god dialog med generalsekretær, president og andre styremedlemmer og ansatte ved sekretariatet og har fått tilfredsstillende svar på spørsmål vi har stilt. Også 2018 har vært et «rolig år» rent saksmessig for komiteen med få henvendelser. Dette velger vi å tolke positivt og som et tegn på at både administrasjon og politiske ledd jobber godt og profesjonelt.

Kontrollkomiteen anbefaler at styrets beretning og forbundets årsregnskap for 2018 godkjennes av forbundstinget.

Oslo, 14. mars 2019

Lars Rasmussen

Inger Grimstad

Hans Fredrik Wille

Mette Lium

komiteleder

Til Tinget i Norges Luftsportsforbund

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet Konklusjon

Vi har revidert Norges Luftsportsforbunds årsregnskap som viser et overskudd på NOK 1.059.545. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god regnskapsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av organisasjonen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av styrets årsberetning, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god

Leo Revisjon DA
Nils Hansens vei 2, 0667 Oslo – Revisornummer: 983 846 459 - Telefon: 22 07 40 00 - www.leorevisjon.no
Avd. Østfold: Fladebyveien 1, 1746 Skjeberg - Telefon: 69 12 34 00
Direkte: Even Kroken 22 07 00 41 - Olav Heggard 22 07 00 42 - Lorentz Grimsøen 22 07 00 43

revisj
forening

regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god regnskapsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Det henvises til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger> som inneholder en beskrivelse av revisors oppgaver og plikter.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet til Norges Luftsportsforbund, som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av organisasjonens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 13. mars 2019

Leo Revisjon DA

Olav Heggard
Registrert revisor

BALLONGSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2018

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder:	Arild Solbakken
Nestleder:	Hans Rune Mikkelsen
Styremedlemmer:	Mikael Klingberg Reidar Bratsberg Trond Nordby Sofia Orvarsson Darmo Morten Haave

Valgkomité:	Anders Frydenberg (leder) Steffen Steffensen
-------------	---

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat. Ballongseksjonen disponerer en ressurs på deltid i administrasjonen etter behov.

Medlemmer

	2018	2017
Antall ballonger	21	26

Ballonglisenser

	Utstedt 2018	Gyldige 31.12.18	Utstedt 2017	Gyldige 31.12.17
Ballonglisenser	0	8	1	11

Ballonger

	2018	2017
Antall ballonger	21*)	21*)

*) To av ballongene er registrert i utlandet. Det var ved utgangen av 2018 åtte luftdyktige ballonger i Norge.

Aktivitet

Det føres ikke sentral statistikk over antall ferder og/eller fløyne timer med ballong i Norge.

Ingen nye elever har startet med ballongflyging i 2018.

Ulykker/hendelser

Det er ikke rapportert noen ulykker eller alvorlige hendelser.

Seksjonsstyrets arbeid

Ballongklubben Frisk Bris, som ble stiftet i begynnelsen av 2002, er eneste klubb tilsluttet Ballongseksjonen. Det innebærer at alle som ønsker å drive med ballongsport i organisert form, må være medlem av Ballongklubben Frisk Bris. Ballongførerbevis og sportslisens er knyttet til medlemskap i denne klubben.

Seksjonsstyremøter

Det har vært avholdt tre møter i seksjonsstyret hvor aktuelle saker har blitt behandlet.

Seksjonens sentrale oppgaver

NLF har blitt utnevnt som kompetent myndighet for utdanning og sertifisering av ballongførere. Dette medfører at det nå er mulig å få utstedt ballongførerbevis i henhold til felleseuropeiske regler i Norge. Det er imidlertid ingen organisasjoner i Norge som per dags dato er godkjent for utdanning av ballongførere etter de nye reglene, så det kan bli vanskelig både å få utstedt nye ballongførerlisenser, og vedlikeholde rettighetene på de eksisterende lisensene, inntil vi har en godkjent løsning med EASA-eksaminator på plass. I mellomtiden anbefaler ballongseksjonen at de nasjonale ballongførerbevisene benyttes. En ny løsning må være på plass innen 8. april 2020.

Internasjonal representasjon

Arild Solbakken er norsk representant til FAIs ballongkomisjon (CIA), men har ikke deltatt i møter i kommisjonen i løpet av året. Til FAI Ballooning Commission (CIA) Plenary Meeting 2018, som ble arrangert i Palma de Mallorca (ESP) 16. – 17. mars 2018, ble det utstedt proxy til Sveriges delegat.

Konkurranser og øvrig aktivitet

Aktiviteten i Norge har i hovedsak vært konsentrert til Oslo, Drammen, Skien og Trondheim. Noen av våre medlemmer har også utført flyginger og deltatt i konkurranser og arrangement i utlandet.

I juni 2018 hadde vi en meget god prestasjon av en norsk utøver i Russland. Silvia G. Klokk ble beste kvinne i den russiske konkurransen i Velilie Luki, med en totalplassering i samlet klasse på 18 av 35 deltagere. Det står det respekt av.

Silvia G. Klokk deltok også i «100 ballonger til Romania - Maramureş Balloon Fiesta 2018», en minnemarkering for Romanias 100 år som selvstendig nasjon. Mikael Klingberg og Arve Rustbergard var, i samme arrangement, mannskap for Anders Brobjer fra Falköping. Anders flyr imidlertid norskregistrert ballong på norsk ballongførerbevis.

Økonomi

Ved fordeling av rammetilskuddet fra NIF har seksjonen årlig mottatt 5.000 kroner.

Dersom det blir behov for det i forbindelse med utvikling av nytt regelverk og utdanningsopplegg for å møte de nye felleseuropeiske bestemmelsene fra EASA, vil Ballongseksjonen kunne disponere en ressurs på deltid i administrasjonen. Det er gjort vedtak i forbundsstyret om dekning av arbeid tilsvarende en stilling på inntil 10 prosent i en tre års periode, finansiert fra forbundets kapital innenfor en ramme på 225.000 kroner. Da denne prosessen er forsinket, har seksjonen heller ikke blitt belastet personalkostnad i 2018.

Ved utstedelser og fornyelser av lisenser mottar seksjonen gebyr per lisens, hvilket for 2018 utgjør 135 kroner.

Ballongseksjonen har ikke mottatt noen søknad om deltagerstøtte til konkurranser i 2018.

Ved inngangen til 2018 hadde seksjonen til gode i fellesskapet 68.774 kroner. Driften av seksjonen i 2018 gikk i balanse.

Sluttbemerkninger

Seksjonen er NLFs minste, og har siste året hatt en svak tilbakegang i utviklingen på både medlems- og aktivitetssiden.

Arild Solbakken (s)

Leder Ballongseksjonen

Ballongflyging på Luftsportsuka 2018. Foto: Espen Bakketun

FALLSKJERMSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2018

Organisasjon

Ledermøtet

Seksjonens ledermøte ble avholdt 24. februar 2018 på Clarion Hotel, Gardermoen.

Seksjonsstyrets sammensetning:

Leder:	Kristian Moxnes,	Voss fallskjermklubb
Nestleder:	Anna Fasting,	Tønsberg fallskjermklubb
Styremedlemmer:	Espen Finne,	Oslo fallskjermklubb
	Anders Emil Hustoft,	NTNU fallskjermklubb
	Maja Bjerke Drøyli,	NTNU fallskjermklubb

Varamedlemmer: Janne Strømmen, Fønix fallskjermklubb

Valgkomité: Vibeke Valle (leder)
Hans Christian Heer Amlie
Kari Helen Berg.

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Jan Wang er ansatt som fagsjef og avdelingssjef og lønnes over seksjonens budsjett. I tillegg er Derek Nordlund Broughton ansatt i 18 % stilling som landslagsansvarlig.

Aktivitet

	2018	2017	2016	2015
Antall hopp totalt	67.388	68.383	67.672	62.840
Antall skarpe tandem	3.742	3.574	3.753	3.245

Lisenser

Klasse	Utstedt 2018	Gyldig per 31.12.18	Utstedt 2017	Gyldig per 31.12.17
Elevbevis line	194	195	220	338
Elevbevis AFF (accelerated free fall)	289	343	330	404
Lisens A	274	398	193	425
Lisens B	171	491	187	556
Lisens C	49	204	56	240
Lisens D	33	248	29	256
FAI sportslisenser	150	834	224	1.035

Ulykker/hendelser

	2018	2017	2016	2015
Antall ORSer	257	236	219	232
Antall omkomne	1	0	1	0
Antall alvorlige skader	3	3	0	1
Total antall skader	61	53	52	49
AAD fyringer	2	7	3	4
AAD redninger	1	1	1	1
Wingsuit (WS)	16			

Det ble gjort 67.388 hopp på norske hoppfelt i 2018. Det er 995 færre hopp enn rekordåret 2017, dette til tross for at været var betydelig bedre i hoppesongen 2018.

ORS#911, 953, 1018 utgjør de tre alvorlige skadene. I tillegg er ORS # 991 alvorlig selv om skadene ikke anses som store.

I 2018 ble det totalt generert 257 observasjoner. Per 1. januar var status at 225 av disse var ferdigbehandlet av Sikkerhets- og Utdanningsutvalget (SU). 32 av observasjonene lå til behandling i arbeidsflyten. SU er meget fornøyd med observasjonsregistreringssystemet (ORS) og den arbeidsflyten og kvaliteten som det er mulig å få ut av dette, men det må for mange purringer til klubbene for å få fortgang i lukkingen av ORS-ene. Det ble ilagt totalt fire FU (farlig ukontrollerte hopp). Dette er garantert for lite, og det skyldes sannsynligvis at man ikke har husket å huke av for FU i ORS-en.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fire seksjonsstyremøter, ett protokollført telefonstyremøte og F/NLF ledermøte. I tillegg er det gjennomført møter i arbeidsutvalget. Totalt er det behandlet 48 saker.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Hovedoppgaven for styret har vært planlegging og gjennomføring av ledermøtet, oppfølging av den vedtatte langtidsplanen med tilleggsføringene i protokollen fra seksjonsårsmøtet i 2017, samt generell budsjettoppfølging. Største gjennomgående prosjekt har vært rehabiliteringen av rikssenter for fallskjermidrett som har blitt ferdigstilt ett år tidligere enn planlagt. Det ble gjort gjennom fremskyndelse av utbedring og asfaltering av 90 meter med «over run» og snuplass for fly i sør, med aksept fra Luftsportsstyret.

Styret har hatt spesielt fokus på oppdraget som ble gitt av seksjonsårsmøtet vedrørende nedsettelse av arbeidsgruppen for digitalisering av Frittfall og Rikssenterkomiteén vedrørende leieforholdet mellom Luftsportsforbundet og Oslo fallskjermklubb, inkludert gjennomgang av eksisterende leieavtale. Begge arbeidsgruppene vil fremlegge sine anbefalinger til seksjonsårsmøte 6. april 2019.

Internasjonal representasjon

Delegat til FAIs fallskjermkommisjon (IPC) er Trude Sviggum med Kristian Moxnes som alternativ delegat.

Sikkerhets og utdanningskomiteen (SU), har bestått av Espen Høst (leder), Anders Opsal Mæland (materiellsjef), Tone D. Bergan (AFF- og statistikkansvarlig) og Harald Kvande (tandemansvarlig). SU har gjennomført tre formelle møter og en rekke telefonkonferanser.

Det ble ikke ilagt noen permanente hoppforbud av SU i 2018. Det ble derimot ilagt to midlertidige hoppforbud, som etter særskilt oppfølging av hovedinstruktør ble opphevet etter en tid. Alle sentrale kurs ble gjennomført med bra deltagelse bortsett fra C-kurs. SU lyktes ikke i 2018 å lukke avviket på tilfredsstillende organisering av wingsuit (WS) som aktivitet i F/NLF. Det er dog gjort tiltak for å motivere fagmiljøet rundt WS som har vist seg effektive, og SU forventer resultater i 2019. SU sitt hovedfokus i sikkerhetsarbeidet vil fortsatt være rettet mot WS, skjermkjøring og rusmidler i 2019.

Granskningskommisjon

Granskningskommisjon 1/2018 ble nedsatt 30. april 2018 etter ulykken på Jarlsberg

29. april 2018. Kommisjonen har konkludert vedrørende årsaker, men har ved årsslutt ikke ferdigstilt rapporten. Årsaken er at det gjenstår noen formuleringer og utarbeidelse av mulige tiltak.

Konkurransekomiteen har bestått av Carl-Erik Tuv (leder), Anna Fasting (styrets rep.) og Kari Helene Berg. NM i innendørs kroppsflyging ble gjennomført i regi av Voss kroppsflykarlag (VKFL) i to perioder. FS, FF og VFS ble gjennomført 10. - 11. mars. D2W og prøvegrenen freestyle ble gjennomført i tilknytning til Ekstremsportveko. Ordinært NM ble gjennomført i regi av Voss fallskjermklubb for grenene FS, FF, VFS og WS. CP ble gjennomført på Gryttjom i Sverige som del av det åpne svenske mesterskapet. Kongepokalen var ikke satt opp innen fallskjermhopping i 2018.

Pallen i NM i CP 2018

Aktivitet

Norgesmestere

Ordinært NM

Klasse	Lag	Resultat	Navn
FS 4 åpen	X3M-Pelican Tønsberg FSK	68	Kjetil Nordin, Yngve Haugom, Ulrik Høgsberg
FS 4 R	FS2020 Testo Tønsberg FSK	59	Truls Piiksi, Øyvind Nyberg, Julian Frayne, Arthur Cideron, Kjell Øyen (V)
FS 8	NOIZE 8 Tønsberg FSK	27	Audun Wik, Petter Stensvold, Andreas Mosling, Anna Moxnes, Anna Fasting, Paal Martin Vagle, Siri Victoria Lund, Halvor Bjørnstad, Kjell Øyen (V)
FF åpen	ZION Voss FSK	42.9	Petter Stensvold, Anna Moxnes, Andreas Mosling (V)
FF R	Team ROFL Oslo FSK	40.3	Rolf Didrik Hexeberg, Rolf Nicolai Kvinge Andreas Mosling (V)
VFS	Blue Pelican Voss FSK	81	Sondre Armand Tømmervold, Ulrik Høgsberg, Andreas Håland Hemli, Dennis Barstad (V)
WS performance	Voss FSK	300	Espen Fadnes
CP	Lesja FSK	788.002	Jan Einar Soltvedt.

Innendørs NM i kroppsflyging

Klasse	Lag	Resultat	Navn
FS 4 åpen klasse	Slow flow Tønsberg	138	Anna Fasting, Jan Fredrik Karlsen, Lise Nansen, Nicolai Nansen
FS 4 way int.	FS2020 Tønsberg FSK	106	Vibeke Gullhav, Nadia Jørgenrud, Amund Meier, Rolf Didrik Hexeberg
VFS 4 way	Blue Pelican Voss FSK	151	Derek Nordlund Broughton, Sondre Armand Tømmervold, Ulrik Høgsberg, Andreas Håland Hemli
Freestyle	VKFL	63.5	Amalie Hegland Lauritzen

Internasjonale konkurranser

EM i innendørs kroppsflyging på Voss

Voss kroppsflykarlag arrangerte EM i innendørs kroppsflyging på VossVind i april. Dette var første gang en kategori 1-konkurranse innen fallskjermporten ble gjennomført i Norge. Amalie Hegland Lauritzen vant gull i freestyle.

Av de deltagende nasjonene hadde Norge flest deltakere, noe som aldri før har skjedd. Øvrige norske lag som deltok var VFS-landslaget Blue Pelican med Derek Nordlund Broughton, Sondre Armand Tømmervold, Andreas Håland Hemli og Ulrik Høgsberg som fikk bronse. Dynamic 4 Way-laget Zion D4W med Anna Moxnes, Andreas Mosling, Petter Stensvold og Ignacio Martinez fikk bronse. Dynamic 2 Way-laget VossVind D2W med Rune Aspvik og Marius Sotberg kom på 5. plass. I FS4 Way Open stilte Norge med utøverne Lise Nansen, Nicolai Nansen, Jan Fredrik Karlsen og Anna Fasting, som kom på 9. plass. I FS4 Way dameklassen stilte laget VossVind Girls med Oda Bastesen, Vilde Hansen, Arlene Kvarkevål Storebø og Hilda Bastesen Storebø, som

kom på 6. plass. I FS4 Junior stilte Irma Storheim, Abigail Vethe Harbun, Silvana Disch Dornberger og Hilda Bastesen Storebø og de kom på 4. plass.

VM i Canopy Piloting

VM i CP ble gjennomført i Polen i juli. Fra Norge stilte Øyvind Krageboen. Sammenlagt kom han på 22. plass av totalt 85 utøvere. Beste plassering i delkonkurransene var speed hvor han fikk 9. plass.

VM i WS performance

I månedskiftet august/september ble VM i WS performance gjennomført i Tsjekia. Fra Norge stilte Espen Fadnes og Amber Forte. Espen vant et historisk gull da han ble verdensmester i konkurranse med 62 andre utøvere. Amber Forte kom på 10. plass i samme konkurranse.

VM i artistiske grener og FS

I oktober ble det gjennomført VM i artistiske grener og FS i Australia. Fra Norge tok landslaget Zion bronse i disiplinen freefly med utøverne Andreas Mosling, Anna Moxnes og Petter Stensvold. I disiplinen VFS stilte landslaget Blue

Pelican med utøverne Derek Nordlund Broughton, Sondre Armand Tømmervold, Andreas Håland Hemli, Ulrik Høgsberg og Dennis Barstad, og laget fikk 5. plass.

WC i innendørs kroppsflyging

I november ble World Cup i tunnelflyging gjennomført i Bahrain. Norge stilte med VossVind D2W i disiplinen Dynamic 2 way. Laget bestod av Rune Aspvik og Eirik Flyversen Syversen, og laget fikk 17. plass.

Landslagsuttak

Det ble gjennomført nytt landslagsuttak som gikk over to helger i november 2018.

Styret besluttet følgende: Zion videreføres som landslag i FF. Espen Fadnes, Amber Forte og Andreas Håland Hemli utgjør landslagsgruppen i WS. Rekruttlandslag i FF er blitt etablert, bestående av Rolf Didrik Hexeberg, Rolf Nikolaj Kvinge og Espen Wigemyr.

I VFS har det vært frafall på landslaget Blue Pelican og nye kandidater stilte til uttak. Den nye lagsammensetningen innen VFS tilfredsstilte ikke kravet til konkurranseerfaring i henhold til Idrettsdokumentet og Langtidsplanen, og et nytt landslag i VFS ble av den grunn ikke tatt ut.

Dommerutvalget

Dommerutvalget har i 2018 bestått av Anna Maria Lund, Kristian Moxnes og Anna Fasting. Lund og Moxnes har dømt

både nasjonalt og internasjonalt. InTime dommersystem ble benyttet både i NM i innendørs kroppsflyging og i ordinært NM. Det ble innhentet ekstern dommerstøtte i NM i Wingsuit.

Rikssenter for fallskjemidrett

Rikssenterutvalget har bestått av Anders Emil Hustoft, Andreas Hemli, Espen Finne og fagsjef. Utvalgsmedlemmene har utredet ulike problemstillinger gitt av utvalgets leder, som danner grunnlag for det videre arbeidet med utredningsoppdraget gitt av seksjonsårs møtet. Langtidsleieavtale med OFSK løper til og med 2021. Utvalget anbefaler at avtalen reforhandles slik at premisene for leie kommer tydeligere frem, og at leiebeløpet i noen grad vil avhenge av hvilke investeringer leietaker gjør på Rikssenteret.

Den nye koordineringsavtalen med Forsvaret har fungert bra i 2018, selv i forhold til aktiviteten forut for øvelse Trident Junction. Justeringen av fareområdene D110 og D102 er ennå ikke gjennomført. Forsvaret jobber fortsatt for å få Regionfelt Østlandet klassifisert som et restriksjonsområde.

Kostnadene for rehabilitering av det eksisterende strømmettet ble betydelig lavere enn først antatt. Vedlikeholdet ble gjennomført i henhold til vedlikeholdsplanen og finansiert av Fallskjermseksjonen. En eventuell utvidelse bekostes av leietaker. Prosjektet i 2019 om en forlengelse og asfaltering av «over run» i sør, ble utvidet til også å gjelde en snuplass. Prosjektet ble framskyndet i tid og gjennomført innenfor budsjettet for 2018.

Økonomi

Seksjonens økonomi er meget god. Inntektene kommer i hovedsak fra medlemskap, lisenser og overføringer av NIF-tilskudd via NLF. I tillegg er det andre inntekter som i hovedsak utgjøres av leieinntekter for rikssenteret, momskompensasjon og internrente. Momskompensasjon og internrente kommer ikke inn før i januar året etter, hvilket har gjort økonomistyringen utfordrende.

Fallskjermseksjonen gikk med solid overskudd i forhold til budsjettmålene for inntekter. Budsjettet tilsa et overforbruk 628.000 kroner, men utgiftene ble redusert for flere poster. Den planlagte forlengelsen av «over run» med snuplass i 2019 ble flyttet fram og gjennomført i 2018, og ligger regnskapsmessig også inne i tallene for 2018. Økonomistyringen har vært ytterligere utfordrende ettersom medlemskaps- og lisensinntektene ble fordelt fra NLF til seksjonene i to overføringer, henholdsvis i august og desember. For detaljert regnskap vises det til NLFs styrets årsberetning.

Blue Pelican nr 5 i VM VFS. Foto: Audun Wik

Sluttbemerkning

Det sittende styret ble valgt ved seksjonsårsmøtet i 2017 og består av fem personer i tillegg til vararepresentant. Arbeidsutvalget har tatt seg av hastesaker som har dukket opp mellom styremøtene, og består som tidligere av leder, nestleder og fagsjef.

Det er et mål for styret å holde medlemmene i F/NLF oppdatert på styrets arbeid og hva som skjer i fallskjerm-Norge. Facebook, e-post og medlemsbladet Frittfall blir brukt som kanaler i dette arbeidet. Det ble på årsmøtet i 2017 vedtatt at styret skal se på muligheten for å digitalisere medlemsbladet vårt. Arbeidsgruppen som jobbet med dette har avsluttet arbeidet, og det er nå opp til årsmøtet å ta en beslutning.

Det er gledelig å se at våre medlemmer oppnår topplasseringer i flere internasjonale konkurranser. Målet til F/NLF er å bygge opp og vedlikeholde topp internasjonalt nivå, samt spre kompetanse i teknisk konkurransehopping og treningsmetodikk. Fallskjermseksjonen er tidvis gode på å bygge opp et topp internasjonalt nivå, men vi strever med å videreføre dette og skape kontinuitet. I tillegg utvikler fallskjermporten seg svært raskt, med et voksende antall disipliner. Dette skaper utfordringer for både landslagsansvarlig og styret, da prioriteringer må gjøres for å sikre både topp internasjonalt nivå, støtte opp i disipliner som medlemmene er interessert i, samt tilstrebe kontinuitet. Langtidsplanen skal revideres i 2019 og eventuelle endringer vil være førende for styret sitt arbeid på alle områder, inkludert satsningen på toppidrett.

Jeg ønsker å takke fagsjef, landslagsansvarlig og redaktør av Frittfall for det arbeidet de har lagt ned i 2018. En spesielt stor takk rettes til det sittende styret samt de andre frivillige i utvalg og komitéer som har jobbet for F/NLF i året som gikk. De tillitsvalgte i landets klubber takkes også for den innsatsen de har lagt ned.

Kristian Moxnes (s)

Leder Fallskjermseksjonen

HANG-, PARA- OG SPEEDGLIDERSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2018

Organisasjon

Ledermøtet

Ledermøte er ikke avholdt i 2018.

Seksjonsstyret sammensetning

Leder:	Ane S. Pedersen, Oslo paragliderklubb
Nestleder:	Frode Graff, Oslo paragliderklubb
Styremedlemmer:	Erik S. Skarbøvik, Ålesund paragliderklubb Erland Åmot, Sportwing hang- og paragliderklubb Brynhild Jorid Rotvold, Nidaros luftsportklubb Elisabeth Bye, Polarsirkelen paragliderklubb (t.o.m 8. september 2018) Job Nestor Bahner, Oslo paragliderklubb (f.o.m 9. september 2018)
Varamedlem:	Ole Jonny Rønneberg; Polarsirkelen Paragliderklubb
Valgkomité:	Trude Steen (leder) Bjørn Hammer Arne Kristian Boiesen

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Trond Nilsen er ansatt som fag- og avdelingssjef.

Medlemmer

Antall medlemskap i HPS klubber gikk opp fra 3.073 til 3.570 i 2018.

Flygebevis

Oversikt i tabellform over utstedte flygebevis i løpet av året, sammenlignet med foregående år, samt antallet gyldige flygebevis ved årsskiftene.

Klasse	Utstedt 2018	Gyldige 31.12.18	Utstedt 2017	Gyldige 31.12.17
Hangglider Elevbevis SP 2	4	7	7	16
Pilotbevis SP 3	1	28	6	34
Pilotbevis SP 4	2	39	6	45
Pilotbevis SP 5	2	93	1	73
Sum SP flygebevis	9	167	20	168
Paraglider Elevbevis PP 2	253	490	189	467
Pilotbevis PP 3	114	527	124	596
Pilotbevis PP 4	32	179	64	195
Pilotbevis PP 5	40	502	42	525
Sum PP flygebevis	439	1.698	419	1.783
Speedglider Elevbevis SPG 2	101	152	75	101
SPG 3	125	260	57	205
SPG 4	30	72	17	55
SPG 5	11	46	9	39
Sum SPG flygebevis	267	530	158	400
Totalt flygebevis	715	2.395	597	2.351
Paramotor (PPG)	5	137	17	151
FAI sportslisenser	11	113	30	600

Aktivitet, antall turer logget

	2018	2017
Paraglider	42.610	42.837
Hangglider	1.938	1.825
Speedglider	26.303	19.348
Paramotor	1.931	1.986

Diagrammet viser de turer som logges i loggboka (no.flightlog.org) på nettet. Man er ikke pålagt å logge turer unntatt ved paramotor og tandemflyging, så derfor er det reelle tallet høyere enn tabellen viser.

Kursaktivitet

Liste over nybegynnerkurs de siste to årene:

	2018	2017
Antall HG kurs	3	4
Antall PG kurs	51	56
Antall SPG (speedrider) kurs	11	15
Antall kurs totalt	65	75
Antall HG elever	4	10
Antall PG elever	311	298
Antall SPG elever	82	126
Antall elever totalt	397	434

Ulykker / hendelser *)

	2018	2017
Næruhell PG	84	62
Uhell PG	36	50
Ulykker PG	30	48
Næruhell HG	4	3
Uhell HG	1	2
Ulykker HG	3	4
Næruhell SPG	16	2
Uhell SPG	14	6
Ulykker SPG	20	10
Fatale ulykker	0	2 (PG)

) Seksjonens definisjoner avviker fra de øvrige seksjonenes definisjoner:

- **Næruhell** er hendelse uten skade på person eller utstyr.
 - **Uhell** er hendelse med mindre skade på person eller utstyr.
 - **Ulykke** er hendelse med skade på person eller utstyr, eksempelvis forstuing eller brudd. Ulykke med fatal utgang er angitt i egen rubrikk.
- PG** er paragliding, **HG** er hanggliding og **SPG** er speedgliding **PPG** er paramotor.

Seksjonens arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fem seksjonsstyremøter hvor 27 saker er behandlet. Seksjonsstyret har i tillegg hatt et telefonmøte, og to ekstraordinære styremøter på telefon.

Faglig ledergruppemøter

Faglig ledergruppe har avholdt ett møte hvor seks saker ble behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styret har brukt mye tid på å få til et godt samarbeid i seksjonens faglige og politiske miljø. Bemanning av utvalgene har gått svært tregt, men vi har kommet litt på vei, og har fortsatt en vei å gå. Arbeidet til faglig ledergruppe har hatt behov for å struktureres opp samt settes i system, derfor vedtok styret i november å sette inn styremedlem Brynhild Jorid Rotvold som midlertidig leder av faglig ledergruppe frem mot årsmøtet i 2019.

Driften av rikssenteret i Vågå har gått bedre enn foregående år, anleggsutvalget som hadde ansvar for driften av rikssenteret gjorde en god jobb. Dessverre hadde vi en stor flom på høsten som gjorde mye skade på huset, og nå er det vurderinger som må gjøres i forhold til gjenoppbygging av senteret.

Internasjonal representasjon

Trond Nilsen representerte seksjonen på EHPU (European Hanggliding and Paragliding Union) møte i januar i Slovenia.

Runar Halling representerte seksjonen på ESTC (European Safety and Training Committee) møte i juni i Nice, Frankrike.

Alf Nipe representerte seksjonen ved CIMA (FAIs kommisjon for mikrolett og gyro flygning) Plenary meeting i november i Riyadh, Saudi Arabia.

Jon Erik Staurset representerte seksjonen på Nordisk møte i desember i Stockholm, Sverige.

Aktivitet i utvalg

Seksjonen har følgende aktive utvalg:

Sikkerhetsutvalget som ledes av Runar Halling, arbeider med hendelser og sikkerhet.

Regelverksutvalget som ledes av Bjørn Hammer, arbeider med sikkerhetssystemet, regelverksbrudd og dispensasjoner.

Utdanningsutvalget som ledes av Johann Normann, arbeider med utdanningsprogrammene og instruktør opplæringen.

KKPGxc med leder Jon Erik Staurset organiserer konkurransevirkosmheten innen paragliding distanse.

KKPG Akro med leder Åsmund Birkeland organiserer konkurransevirkosmheten innen akroflyging med paraglider.

KKHG med leder Øyvind Ellefsen organiserer konkurransevirkosmheten innen hanggliding.

KKSPG med leder Øystein Bryn organiserer konkurransevirkomheten innen speedgliding.

KKPPG. Det er oppnevnt konkurransekomite for PPG (paramotor) også, men denne er ikke aktiv ennå. Leder er Milan Lindauer.

Styringsgruppe SPG. Seksjonen har en styringsgruppe for speedgliding (SPG), som har arbeidet med å utvikle regelverk og utdanning innen SPG. Styringsgruppen er ment å være tidsavgrenset, men har nå eksistert i fem år. Styret ønsker at fagressursene på SPG skal inn i faglig utvalg på mer permanent basis. Styret er svært takknemlig for innsatsen styringsgruppen har gjort for sporten og seksjonen, og håper de holder ut litt til.

Konkurranser og resultater

Paragliding distanse: Rolf Dale, Bergen hanggliding og paragliderklubb ble norgesmester i paragliding distanse – åpen klasse, Mari-Anne Aanes, Bergen hanggliding og paragliderklubb vant kvinneklassen og Gunnar Sæbu, Oslo paragliderklubb sportsklassen.

Norgescupen i paragliding distanse fikk kun to gjennomføre omganger i 2018 på henholdsvis Voss og i Hvitvingfoss. Norgescupen åpen klasse ble vunnet av Rolf Dale. Sportsklassen ble vunnet av Frode Myhre og Mari-Anne Aanes vant dameklassen – alle Bergen hanggliding og paraglidingklubb.

Hanggliding distanse: Olav Opsanger, Sportswing hang og paragliderklubb ble norgesmester i hanggliding distanse åpen klasse som i 2017 og vant også Vågå Open åpne klasse. Han fikk også Kongepokalen for sin innsats. Vidar Wahlberg oppnådde 2. plass i sportsklassen i Vågå Open. Mesterskapet ble avvirket på Rikssenteret i Vågå. Olav Opsanger vant også Norgescupen. Vi hadde fire deltagere i HG-EM i Makedonia. Beste nordmann ble Olav Opsanger med en 26. plass totalt.

Paragliding Akro: Det ble avholdt en FAI kategori 2 konkurranse i forbindelse med Ekstrem sportveko på Voss. Beste nordmann ble Even Andvik med en 15. plass.

Det har ikke vært avholdt konkurranser i speedgliding i 2018, men det har vært flere samlinger i forbindelse med festivaler og andre arrangementer.

Fri Flukt

Fri Flukt er seksjonens medlemsblad. Det er utgitt ett nummer i 2018. Og arbeidet med første nummer for 2019 er godt i gang.

Hederstegn

Seksjonen har delt ut tre seksjonshederstegn. I tillegg er kandidat innstilt til NLFs gullnål som vil bli utdelt i 2019.

Økonomi

Seksjonen oppnådde et positivt resultat i 2018, som også er bedre enn det budsjetterte overskuddet. Det er flere faktorer som har medført til dette; kontingentinntekter endte på 25 prosent over budsjett, administrasjonskostnadene endte 13 prosent under budsjett og rammetilskuddet fra NIF har økt med 37%.

Resultatet for Rikssenteret er også bedre enn budsjettert grunnet høyere aktivitet.

Sluttbemerkninger

Vi hadde en økning i antall klubbmedlemskap i 2018 på 16 prosent, som er en stor økning.

Antall flygebevis innen hanggliding (HG) er stabilt, paramotor (PPG) og paragliding (PG) har hatt en svak nedgang, mens antallet speedgliding flygebevis (SPG) fortsetter å øke.

Det er fortsatt et miljø innen SPG som flyr uten å ha medlemskap eller flygebevis og derfor også uten forsikring. Seksjonen jobber mot å få disse til å melde seg inn og ordne flygebevis. Vi fortsetter å oppfordre alle som flyr SPG til å sørge for at flygebevisene er i orden, operere med sikre marginer og spre gode holdninger. Seksjonen fikk i 2018 fire nye speedglider instruktører.

Det har blitt rapportert inn flere hendelser i 2018 enn i 2017. Kulturen for rapportering varierer fortsatt fra klubb til klubb, men har blitt merkbart mye bedre spesielt når det gjelder nærhell og uhell. Styret håper klubbene kan bidra til å spre kunnskap om at rapportene brukes til preventivt sikkerhetsarbeid for å øke våre

kunnskaper om hvorfor hendelser oppstår, og dermed gi oss en mulighet til å gjøre tiltak for å forhindre videre hendelser.

Seksjonen har i 2018 ikke hatt fatale ulykker.

Rikssenteret i Vågå har vært delvis bemannet i 2018, noe som kan ha bidratt til at senteret har blitt flittigere benyttet i år enn foregående år. Årets vårflom toppet seg med litt vann på garasjegulvet og kunne derfor holde åpent hele sesongen. Dessverre ble senteret oversvømt i oktober, da vannet sto cirka 1.80 meter over gulvnivå inne, så mer eller mindre alt av inventar i 1. etasjer ble ødelagt. Seksjonen må vurdere hvordan senteret skal drives videre.

Vi ønsker å rette en takk til de som bidro som daglige ledere på senteret gjennom sommeren, samt KKHG (Konkurranseskomiteen for HG) for at de satset på NM i Vågå i år også. Uken ble en kjempesuksess, både for konkurransepiloter og friflygere.

Vi har i 2018 avholdt to instruktørkurs og to instruktørseminar i Drammen og seksjonen har fått 16 nye instruktører, hvorav fire på SPG og 28 instruktører har fått oppdatert sine bevis.

Vi hadde revisjon av sikkerhetssystemet i 2017. Ved revisjonen fikk vi fire avvik. Samtlige avvik ble lukket i 2018.

I året som kommer må det tas noen viktige avgjørelser i forhold til Rikssenteret i Vågå.

Det faglige nettverket rundt fagsjefen er godt i gang med arbeidet. Vi ønsker oss et par medlemmer til inn i fagutvalgene så vi fortsetter arbeidet med å bemanne organisasjonen. Utvikling av utdanningen inkl. læremateriell, hjelpeinstruktør- og instruktørutdanning vil ha høy prioritet i 2019.

Foto: Espen Bakketun

I tillegg vil temaer som sikkerhet, rekruttering, økonomistyring, konkurranseaktiviteter samt driften av rikssenteret i Vågå stå i fokus.

Styret ser frem til en god og sikker flysesong i 2019.

Ane S. Pedersen (s)

Leder Hang-, para- og speedgliderseksjonen

Foto: Espen Bakketun

MIKROFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2018

Organisasjon

Mikroflystyrets sammensetning

Leder: Sigurd Brattetveit, Stord flyklubb
 Nestleder: Stein Erik Lundblad, Jarlsberg mikroflyklubb
 Styremedlemmer: June C. Karlgård, Hedmark flyklubb
 Claudia Kruber, Stord flyklubb
 Stig Børrestuen, Elverum flyklubb
 Pål Vindfallet, Hedmark flyklubb
 Hans Kristian Auflem, Stryn luftsportsklubb

Valgkomité: Tormod Veiby (leder)
 Mariann Flasnes
 Petter Faye-Lund

Foto: Stig Børrestuen

Administrasjon

Tom Bjerke har i 2018 hatt en stillingsandel på 77 prosent som fag- og avdelingssjef. De resterende 23 prosent av hans stilling er i tilknytning til NLF CAMO og NLF sentralt. Fra 1. november 2018 har Roger Holm vært engasjert som prosjektmedarbeider i en tilnærmet 30 prosent stillingsandel.

Flygebvis

Klasse	Utstedt 2018	Gyldige 31.12.18	Utstedt 2017	Gyldige 31.12.17
Elevbevis Tre-akse	92	212	126	313
Flygebevis Tre-akse	77	555	80	576
Instruktører Tre-akse	13	131	13	133
Elevbevis Trike	1	3	2	7
Flygebevis Trike	2	44	2	50
Instruktører Trike	0	9	0	10
Elevbevis Gyro	1	2	0	2
Flygebevis Gyro	2	12	2	16
Instruktører Gyro	0	4	0	4
IK-1e Instruktør eksaminator	0	13	13	13
IK-1 Instruktør	1	47	3	55
IK-2 Instruktør	3	54	4	52
IK-3 Instruktør	12	41	12	44
FAI Sportslisenser			12	90
Besiktningsmann Gyro	1	4	0	5
Besiktningsmann Tre-akse	1	25	4	31
Besiktningsmann Trike	0	7	0	9

Aktivitet på totalt 270 innrapporterte mikrofly i 2018

	2018	2017
Antall timer	12.491	14.416
Antall starter	32.967	40.839

Ulykker og hendelser

	2018	2018
Innrapporterte hendelser, alle kategorier	21	39
Alvorlig personskade	0	0
Omkomne (to fatale ulykker i 2018)	3	0

Det ble innsendt 21 rapporter om små og store hendelser i 2018, som i anonymisert form ligger åpent tilgjengelige på seksjonens nettsider etter behandling i Flytryggingsutvalget.

Mikroflyregisteret

NLF fører register over alle norske mikrofly

	2018	2017
Antall mikrolette luftfartøy med kjennetegn	650	650
Antall mikrolette luftfartøy med flygetillatelse ved årsskiftet	295	315
Antall mikrolette luftfartøy som har hatt flygetillatelse innenfor året	337	349
Antall nye mikrolette luftfartøy som er ført inn i registeret i løpet av året	7	9

Foto: Ole Anton Brekke

Seksjonsstyrets arbeid

Det er avholdt fire møter i mikroflystyret i 2018, hvor 29 saker er behandlet.

Sentrale oppgaver i styret

Det vises til sluttbemerkninger i denne rapport.

Flytrygging utvalget (FTU)

Tom W. Røstad (leder, fram til desember 2018), Bjørn Pedersen og Vidar Husa (fratrådte etter eget ønske høsten 2018). Fra desember 2018 tiltrådte Stig Børrestuen som leder av utvalget. Samtidig ble utvalget forsterket med Stein Erik Lundblad og Bendik M. Johansen.

1. Gjennomførte saker

-Behandlet 21 hendelsesrapporter i perioden (per 3. januar 2019).

2. Pågående saker

- Behandling og oppfølging av hendelsesrapporter.
- Anbefalinger etter hendelsesrapporter.

3. Planlagte aktiviteter

- Opprettholde fokus på flytrygging gjennom rapportbehandling og kontakt med miljøet.
- Behandling og oppfølging av hendelsesrapporter.

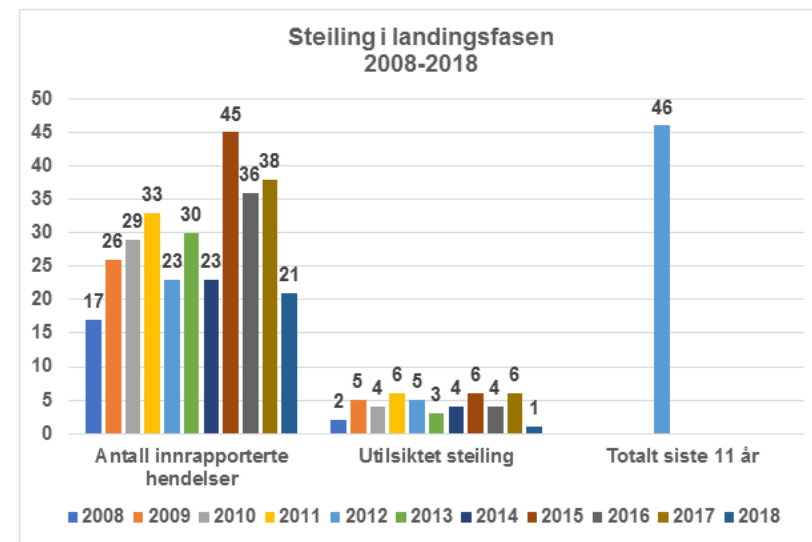
4. Kurs og samlinger/arrangementer

Flytrygging utvalget har vært representert på:

- Kampanjen «Mikroflygeren 2018».

5. Videre fokus på utilsiktet steiling ifm landing

Selv om 2018 kun hadde en hendelse direkte relatert til steiling i forbindelse med landing, anbefaler FTU at det fortsatt skal være fokus på dette området. Et steilevarslingssystem, angle of attack system eller en annen innretning som varsler for lav hastighet og/eller for høy angrepsvinkel ville høyst sannsynlig avverget mange av disse hendelsene.

6. Tilrådninger fra Flytrygging utvalget

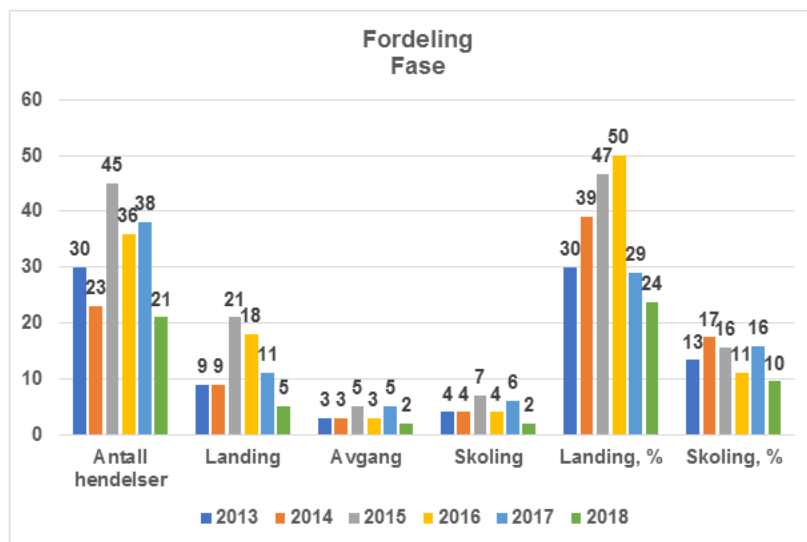
For å unngå alvorlige eller fatale uhell relatert til utilsiktet steiling eller andre uhell i landingsfasen, ønsker flytrygging utvalget økt fokus på dette i klubbene. Dette er ikke bare et enkeltstående tiltak, men en prosess som klubbene kontinuerlig må arbeide med.

7. Oppsummering 2018

- Antall innrapporterte hendelser til FTU per 3. januar 2019: 21
- Det har vært to ulykker med fatal utgang i 2018, med tre omkomne.
- Antall hendelser i 2017 var til sammenligning 38, ingen fatale.

Flytrygging utvalget har etablert en rutine med jevnlig telefonmøter gjennom året for å samordne behandling av rapportene, og for å enes om anbefalinger til miljøet, den enkelte klubb og/eller til Mikroflyseksjonen sentralt.

Det statistiske grunnlaget for avanserte trendanalyser og risikovurdering er usedvanlig tynt med 21 rapporter i løpet av 12 måneder og antall timer i luften opp mot 12.000 - 15.000 (prognose).

Konkurranseselectet

Tormod Veiby (leder), Håkon Fosso, Per T. Høyland og Stig Børrestuen.

Konkurranseselectet har gjennomført flere tiltak for å stimulere konkurranseaktivitet i dette året.

Håkon Fosso og Per T. Høyland hadde en besøksturné til klubbene i Bodø, Værnes, Voss og Drammen der de propaganderte og forklarte hvordan internasjonale konkurranser foregår.

4. – 6. mai ble det holdt et vellykket konkurranseseminar på Starmoen, med innlagte praktiske øvelser i regi av de samme to pluss Stig Børrestuen.

NM foregikk i tilknytning til Luftsportsuka på Starmoen med følgende resultat:

1. plass Håkon Fosso og Per T. Høyland
2. plass Morten Straume og Rita Obrestad
3. plass Gulbrand Thomlevold og Tore Sandal

Ved Mikroflyseksjonens styremøte 2 - 2018, 22. juni, ble Konkurranseselectet formelt opprettet bestående av Tormod Veiby (leder), Håkon Fosso, Per T. Høyland og Stig Børrestuen.

Vi fikk sammensatt og framskaffet bevilgning til et norsk landslag til VM med tre stykk 2-seters mikroflyteam; en gyro, en 3-akse maskin, og en trike.

Trike teamet, som var meget erfarent, bestående av Per T. Høyland og Håkon Fosso, fikk sølvmedalje under 16th World Microlight Championships i Nagykanizsa, Ungarn som ble avholdt 8 – 18. august 2018. Dette er den første pallplass / medalje til et norsk team i EM/VM/World Air Games siden vi først deltok internasjonalt i 2008. Dette er en særdeles konkurransesterk klasse (2-seter trike).

Morten Straume deltok sammen med Espen Grønstad i 2-seters 3-akse klassen AL2 i en Pipistrel 3-akse, og plasserte seg som nummer ni av 11, også dette i en meget konkurransesterk klasse. Arild Vegrim og Geir Hamlott deltok i gyroklassen GL2 i en MTO Sport, plasserte seg som nummer fem av syv, med sterkt forbedrede resultater i flere omganger fra ifjor.

Håkon Fosso og Per T. Høyland tok sølvmedalje i VM. Foto: Solveig Veiby

Håndbokredaksjonen

Tom Bjerke (leder), Roger Holm, Tor Berg og Svein Olav Aasen.

Håndboksredaksjonen har siden utgivelsen av Mikroflyhåndbokens utgave 7 i juli 2017 samlet inn alle forslag og utkast til oppdatert innhold til neste utgivelse. Dette foregår etter prinsippet kontinuerlig forbedring, som er en del av kvalitetssystemet. En fikk mange gode innspill av klubber og medlemmer gjennom den landsomfattende sikkerhetsprosessen «Mikroflygeren 2018». I tillegg gjennomførte Luftfartstilsynet en revisjon av NLF/Mikroflyseksjonen samme høst, der en lang rekke avvik og merknader vil føre til endringer og en bedre tydeliggjøring av hele sikkerhetssystemet. En forespeilet økning av maksimal avgangsvekt for mikrofly (MTOM) og konsekvensene av dette har også påvirket oppdateringsprosessen. Kommunikasjonen har fungert gjennom e-post og telefonkonferanser, men vil foregå ved fysiske møter når ny utgivelse nærmer seg.

Informasjons- og Aktivitetsutvalget

Roger Holm (leder), June Karlgård (aktivitet), Pål Vindfallet (anlegg) og Odd-Tore Ohnstad.

NLFs webside er hovedinformasjonskilden til alle våre klubber og medlemmer, og den inneholder informasjon om status for klubbene, alle nødvendige regelverks- og informasjonsdokumenter samt alle nødvendige søknadsskjemaer.

Publisering av nyheter kommer komplett på websiden, men et varsel med lenke til nyeste artikkel legges ut på en av seksjonens to Facebook sider.

Flynytt, som medlemmene får i posten, bringer seksjonens faste lederspalte og relevante artikler om opplevelser og nyheter i markedet.

Det var stor aktivitet i 2018 med mye varmt vær og gode flyforhold, og mange gode flytreff ble gjennomført.

June Karlgård hadde ansvaret for kunngjøring av aktivitetene fra i år etter at Odd-Tore Ohnstad hadde ledet dette arbeidet i 17 år. Hun har også hovedansvaret med å inspirere klubbene til aktiviteter, og å vedlikeholde terminlista på websidene.

AERO 2018 i Friedrichshafen var også i år godt besøkt, men denne gang ble ikke den

tradisjonelle fellesmiddagen arrangert da Odd-Tore Ohnstad deltok på Sun'n Fun i Florida.

Luftsportsuka på Starmoen var godt besøkt, og det ble avholdt trening og eksamen til flytelefonistsertifikatet for mange kandidater. Det ble også arrangert kurs i interessante emner, og spesielt viktig for mikroflygere var elektronisk planlegging av navigasjonsturer med Stig Børrestuen.

I mai ble det endelig arrangert konkurranseseminar med Håkon Fosso og Per T. Høyland som instruktører. Planen er å arrangere slike hvert år.

Internasjonalt utvalg

Claudia Kruber (leder), Roger Holm og Tormod Veiby.

Året 2018 står i tegn av å avvente den nye grunnforordningen fra EASA, siden 19. desember 2017 ble det etablert en ny grunnforordning for europeisk luftfart av det europeiske parlamentet og det europeiske råd. 12. juni 2018 godkjente det europeiske parlamentet den nye basis forordningen. 22. august 2018 ble EASAs nye grunnforordning publisert, og den tredde i kraft 11. september 2018. Nå kan interesserte EU-land melde en «OPT out» inn til EU-kommisjonen for å øke MTOW for mikrofly med 600 kilo for landfly, 650 kilo for sjøfly inklusive en stall hastighet av maksimal 45 knots for begge.

I påvente av at den nye grunnforordningen skulle tre i kraft, ble det laget et forslag for et PAN-Nordisk Konsept, under møte i Malmø 3. februar 2018 hvor Torkell Sætervadet representerte NLF. Den nordiske gruppen består av Norge, Sverige, Danmark og Finland. I det konseptet ble blant annet definert en «useful load» faktor. Konseptet ligger til grunn for NLFs innspill til myndighetsbehandlingen som nå er i gang.

På European Microlight Federations (EMF) møte 13. og 14. oktober i Lučenec, Slovakia ble forskjellige situasjoner med tanke på «OPT out» prosessen presentert og diskutert.

Her vises en oversikt over siste status i Europa:

«OPT out» avklart: Tsjekkia, Tyskland, Frankrike (500k kilo/525 kilo med fallskjerm), Spania.

«OPT out» i prosess: Finland, Danmark, Sverige, Island, Norge, UK, Litauen, Sveits, Polen, Italia.

OPT out lite sannsynlig i nær framtid eller uavklart: Nederland, Belgia, Irland.

FAIs kommisjon for mikrolett og gyro flygning (CIMA) hadde sitt årlige møte i

Riyadh, Saudi Arabia med en mengde vesentlige saker bestemt for fremtiden. NLFs delegat til CIMA er Tormod Veiby. Han har sittet sentralt i arbeidsgruppen for endringer til regelverk, definisjoner, local regulations og task catalogen som måtte skje i forbindelse med endring av MTOM for FAI microlights fra 450 til 600 kilo. På bakgrunn av flere endringer til den lovmessige definisjonen av et mikrolett fly i Europa og ellers i verden, har CIMA endret MTOW i sine definisjoner for å åpne opp konkurranser og rekorder til disse “nye” mikrofly:

- Landplane solo 400 kilo
- Landplane & Autogyro dual 600 kilo
- Amphibian/seaplane & Autogyro operated on water 650 kilo
- To-setere fløyet som en-seter i mesterskap 500 kilo

Som en konsekvens av dette ble minimums hastigheten satt til 83 km/t, og lengden av dekket for avgang og spot landinger ble endret fra 100 til 125 meter.

Delegatene håper at endringene i disse nye bestemmelsene verden rundt vil tiltrekke flere piloter til å konkurrere i våre mesterskap.

Under årets VM og tidligere har Tormod Veiby uformelt hatt drøftinger med diverse nøkkelpersoner i det internasjonale nettverket for å få et eller annet kompetent land til å ta på seg neste års EM, der CIMA i utgangspunktet ikke hadde noen anbydere, med frykt for at det ikke skulle bli noe mesterskap neste år. I siste øyeblikk før CIMA møtet fikk man Litauen på banen med et tilbud, og med bistand fra erfaren organisator fra Ungarn til å tiltre mesterkapet som monitor; Kristian Dolhai, fikk dette tilslutning av CIMA.

Operasjons- og utdanningsutvalget

Roger Holm (leder), Tor Berg og Geir Magne Andersen. Mot slutten av året kom Espen Grønstad inn som medlem av utvalget.

PFLY-ordningen ble endelig vedtatt og godkjent av Avinor, og fra 20. april kunne mikroflygere som besto prøver i åtte angitte emner få utstedt et PFLY-kort for landing utenfor åpningstidene på et stort antall av Avinors flyplasser.

Det ble gjennomført et instruktørkurs for Mikroflygere i 2018 med åtte deltagere. Kurset ble gjennomført i mai måned på Clarion Tollboden Hotell i Drammen.

Kursleder var Roger Holm, assistert av observatørene Tor Berg, Geir Magne Andersen og Odd Tore Ohnstad.

Utvalget planla og dokumenterte to faser av pålagte sikkerhetsgjennomganger i klubbene etter at alle mikroflybevisene som var utgitt av NLF ble suspendert av forbundsledelsen.

Det ble avholdt et oppdateringsseminar for instruktører i november på Choice Hotell på Gardermoen. Tema var blant annet pensum for mikroflygere, og den omfattende prosessen tidligere på høsten der hver enkelt bevisinnehaver måtte gjennomføre to faser av en stor sikkerhetsgjennomgang i klubbene. Det ble også informert om resultatet av Luftfartstilsynets revisjon av Mikroflyseksjonen og hvordan en arbeider med å standardisere skoling og oppflygninger i klubbene.

Rotorutvalget

Petter Faye-Lund (leder), Stein-Erik Lundblad, Erik Skaarup og Ole Cato Paulsen.

Det jobbes i utvalget sammen med administrasjonen i NLF med å forsøke å få en godkjennelse fra Luftfartstilsynet (LT) til et prøveprosjekt om innføring av kategorien mikrohelikopter i Norge. Vi hadde et meget bra møte med Hytten og Aasen fra LT i desember 2017, hvor vi ble enig om de store linjene. Vi skal jobbe i prosjektverktøyet Teamwork, og det ble berammet et møte i utvalget 22 januar hvor vi satt opp en tidslinje for prosjektet. Det er bestemt at prosjektet skal bestå av tre personer med støtte fra Rotorutvalget og administrasjonen i NLF:

- Ole Cato Paulsen, Stavanger
- Tore Grøneng, Skogn
- Finn Erik Hustad Johansen, Noresund

Alle pilotene har i løpet av 2018 kjøpt samme type helikopter av Mamba Air i Tsjekkia, Helisport CH-7 Kompress, og er i ferd med å fullføre Tjekkisk mikrohelikopterlisens.

Planen er at de tar helikopteret sitt til Norge i våren 2019 for å gjennomføre en skilltest med en norsk NLF godkjent/oppnevnt kontrollant.

Et av kravene er også at de på det tidspunktet har bestått norsk mikrofly teori eksamen, og har gyldig legeattest for mikrofly.

Deretter søker NLF Luftfartstilsynet om en prøveperiode på i første omgang seks måneder hvor man flyr på tsjekkisk lisens og tsjekkisk kjennemerke i Norge. Etter avsluttet prøveperiode, vil NLF søke Luftfartstilsynet om å ta opp mikrohelikopter som egen klasse under NLF sitt sikkerhets og utdanningsystem i samarbeid med administrasjonen og de relevante utvalgene i NLF.

Teknisk utvalg

Kristian Fahlstrøm (leder), Stein Erik Lundblad, Tormod Veiby og Svein Olav Aasen

Det har vært noen utskiftninger i Teknisk utvalg (UT) i 2018. Kristian Fahlstrøm er ny leder i utvalget som nå består av fire personer. De øvrige er Stein E. Lundblad, Tormod Veiby og Svein Olav Aasen.

Et viktig moment i TUs arbeid er fremdeles regelverket rundt 600 kilo. Dette blir en viktig sak også i 2019. Antallet importsøknader er fremdeles lavt. Det virker som om mange venter på det nye regelverket. TU får fremdeles hendelsesrapporter til gjennomsyn. Også i år later det til at snaut halvparten av rapportene har en teknisk årsak. Dette er bekymringsfullt. Flyene blir bedre og bedre, men det er fremdeles et betydelig forbedringspotensiale når det gjelder modifikasjoner og vedlikehold.

For å heve det generelle tekniske nivået i klubbene, arrangerte Mikroflyseksjonen i våres et seminar for teknisk leder i klubbene. Alle klubbene med unntak av fem var representert. En stor takk til Norrønafly og Lycon Engineering som stilte opp med både folk og utstyr for å gi oss et vedlikeholdskurs på Rotax. Takk også til alle som stilte opp med lokaler, bevertning og instruktørkompetanse. Tanken er at teknisk leder i de ulike klubbene skal spre sine nyervervede kunnskaper til klubbmedlemmene. Seminaret har fått gode tilbakemeldinger og vil bli gjentatt ved en senere anledning.

Det var såpass få av besiktningsmennene som var "due" at årets oppdateringsseminar ble avlyst. Nytt seminar er planlagt høsten 2019.

Økonomi

Det vises til regnskapsoppstillingen.

Sluttbemerkninger

Det er givende å arbeide med et så engasjert og dyktig styre som vi har hatt siden 2017, et godt lag som drar lasset sammen. Dyktige og engasjerte utvalg sikrer oss den kompetansen vi trenger for å stake ut veien underveis og ikke minst fremover.

Strukturen på våre utvalg har i perioden blitt endret ved at utvalg er blitt slått sammen og nye er kommet til som konkurranseutvalget, og det er også vedtatt at det skal opprettes et jenteutvalg. Et utvalg skal bestå av fire medlemmer. Utvalgene er styrets faglige organ og vil til en hver tid gjenspeile seksjonens satsingsfelt og behov for fagkompetanse. Utvalgene sender rapport til styre foran hvert styremøte. Det skrives referat fra utvalgets møter, som etterhvert blir lagt ut på nettet sammen med styremøteprotokollene.

Det er forhandlet frem en ny kollektiv forsikring som øker dekningsgraden for ulykkesforsikringen fra 150.000 kroner per sete ved død/invaliditet, til 300.000 kroner. Samtidig som forsikringspremien blir lavere for hver enkelt flyeier. Det er kontakt med forsikringselskap vedrørende å få fjernet oss fra «risiko» listen, slik at våre private forsikringer også gjelder når vi flyr.

MTOM (maksimal avgangsvekt for mikrofly), EU har vedtatt å tillatte opptil 600 - 650 kilo, nå venter vi på at våre politikere skal behandle «saken» slik at vi kan følge etter. Seksjonen er godt i gang med å omarbeide mikroflyhåndboka til dette, og det er jevnlig kontakt mellom NLF og myndighetene for å få fortgang i behandlingen.

Det legges mye arbeid inn i å få vår aktivitet så sikker som overhode mulig. Den største satsingen i perioden har vært at alle tekniske ledere i klubbene har gjennomgått et teknisk seminar, et seminar som blir obligatorisk på lik linje med seminarene for instruktører, operative ledere og besiktelsesmenn. Sikkerhetsarbeidet er et langsiktig og kontinuerlig arbeid, som til en hver tid har høyeste prioritet. Gledelig er det å registrere at arbeidet gir resultater, antall ulykker er gått ned med 42 prosent det siste året. Takket være mangeårig godt arbeid både sentralt og i klubbene. Dette må vi fortsette med.

Sigurd Brattetveit (s)

Leder Mikroflystyret

Foto: Stig Børrestuen.

MODELLFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2018

Organisasjon

Klubbledermøtet 2018

Klubbledermøtet ble avholdt på Gardermoen, med godt oppmøte. Her ble det fokusert på droneracing, hvor gruppeleder Henrik Sandaker Palm holdt et innlegg om hvordan FPV racing foregår og hvordan klubbene kunne komme i gang med baner på sin modellflyplass. Jon Gunnar Wold ble tildelt seksjonshederstegn for sitt arbeid med medlemsbladet.

Seksjonsstyret

Styrets sammensetning:

Leder: Espen Bakke, Cirrus RC klubb
 Nestleder: Haagen Valanes, Tromsø modellflyklubb
 Styremedlemmer: John Ole Hollenstein, Os aero klubb/modell
 Per Holmen, Tønsberg modellflyklubb
 Anders Holt Jacobsen, Bærum modellflyklubb

Varamedlem: Ole Andreas Christensen, Vingtor RC club

Valgkomité: Audun Thinn (leder)
 Rune Haugen
 Martin Larsen

Administrasjon

Sekretariatets arbeid i 2018 har vært svært krevende, grunnet overgang til nytt medlemssystem «Min idrett», hvor mange funksjoner manglet i oppstarten, og videreutvikling på våren og sommeren ble kraftig forsinket grunnet nødvendig tilpasning til EUs personvernforordning. Systemet fungerer etter hvert godt, men er ikke ferdig utviklet. Medlemstall og andre rapporter er ikke tilgjengelig, og krever mye manuelt arbeid. Flygebevis og lisenser kalles i det nye systemet for Kompetansebevis, og registreres i NIFs kurssystem «Idrettskurs». Alle gyldige kompetansebevis ble overført til medlemmene først i juni. Medlemsbevis og kompetansebevis, inkludert FAI sportslisens, kan nå vises elektronisk på medlemmenes mobiltelefon, og vil ikke lengre utstedes på papir.

Oversikt kompetansebevis 2018

	Totalt 2017	Totalt 2016	Diff.
Flygebevis A	1.361	1.255	+106
Flygebevis B stormodell	377	364	+13
Flygebevis B turbin	150	158	-8
Display	201	201	0
Instruktør 1	150	140	+10
Instruktør 2	203	218	-15
FAI Sportslisens	385	405	-20

Deltakere på årets NM i linekontroll. Foto: Norvald Olsvold

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonen har jobbet med å rekruttere nye klubber, og det er gledelig at det nå i løpet av året har kommet til flere nye droneracingklubber. Modellflyhåndboka har blitt revidert, og ny versjon ble i november sendt inn til Luftfartstilsynet for godkjenning i henhold til kravene til sikkerhetssystem for modellflyging. Kravene fra luftfartsmyndigheten ble kunngjort i revidert forskrift for luftfartøy som ikke har fører om bord i 2018. Det har vært krevende å lede seksjonen når det gjennom store deler av året har manglet pålitelige tall på økonomi eller medlemskap, som følge av innføring av nytt medlemssystem.

Medlemsblad

Medlemsbladet Modellfly informasjon er en populær medlemsfordel, og ble også i 2018 utgitt i løssalg i Norge og Sverige, noe som medfører flere abonnenter, spesielt fra Sverige. Kostnadene ved å utgi medlemsblad har gått ned de siste årene som følge av større konkurranse blant trykkeriene. De faste annonsørene fortsetter å støtte bladet, men antall potensielle annonsører synker etter hvert som det blir færre norske forhandlere.

Utvalg og komiteer

Sikkerhetsutvalget (SU)

Leder: Magne Hegstad (Moss MFK)
Sekretær: Jon Gunnar Wold (NLF)

Valgkomité

Leder: Audun Thinn
Medlemmer: Rune Haugen og Martin Larsen

Internasjonal representasjon

Seksjonen har også i 2018 vært representert i FAIs modellflykommisjon (CIAM) med Narve L. Jensen som delegat, og Tom Erik Sørensen som alternativ delegat. Narve L. Jensen holder vervet som 2. visepresident i CIAM. Pål Anthonisen ble i 2018 valgt til leder av skala-komiteen i CIAM, og deltok også på CIAMs høstmøte i Ankara, Tyrkia.

Videre har seksjonen følgende posisjoner i CIAMs subcommittees (SC):

F3A SC:	Ola Fremming, medlem
RC Soaring SC:	Jo Grini, medlem
F3C SC:	Dag Eckhoff, medlem
Electric Flight SC:	Pål Stavn, medlem
FPV Racing and Similar Activities SC:	Robin Karlsen, medlem

Følgende personer er internasjonalt godkjente dommere i FAI/CIAM:

F3A, F3P, F5A:	Tom Erik Sørensen, Espen Kvien, Pål Kvaløy og Tom Erik Holthe
F3C/F3N:	Dag Eckhoff
F4:	Narve L. Jensen, Jan Even Liahagen, Sverre Moen og Lars Siggerud F6A/B: Dag Eckhoff

Følgende personer fungerer som tekniske eksperter i FAI/CIAM:

F1:	Tor Bortne og Ingolf Steffensen
RC Aerobatics:	Ola Fremming, Espen Kvien og Tom Erik Sørensen
RC Soaring:	Espen Torp og Jo Grini
RC Helicopters:	Dag Eckhoff
F4:	Narve L. Jensen og Jan Even Liahagen
F3U/F9:	Robin Karlsen

Model Flying Union (EMFU):

Haagen Valanes, kasserer og delegat.

Aktivitet

Seksjonen deltok med det første NM i droneracing og NM i F3A under NRK TV-satsning NM-veka i Stavanger. I tillegg arrangerte seksjonen dronebyggekurs for barn under Luftsportsuka på Starmoen. Øvrige planlagte aktiviteter ble utsatt grunnet usikkerhet rundt økonomi tidlig på året.

Det 30. verdenscupstevnet i friflukt «Holiday on Ice» ble arrangert, og Vegar Nereng og Tor Bortne ble tildelt NLFs gullnål av styreleder Espen Bakke under premieseremonien, for deres arbeid med å holde det tradisjonsrike stevnet i hevd.

Nordisk møte ble avlyst grunnet låber interesse fra øvrige nordiske land.

Klubber

Nordby IL/Droneracing, Trondheim droneklubb, Orkland modellflyklubb og Toten droneklubb ble etablert og innmeldt i NLF i 2018. Rana RC luftsportklubb ble nedlagt og medlemmene overført til Rana RCA. Seksjonen består ved årsskiftet av totalt 97 modellflyklubber og –grupper.

Norgesmesterskap modellflyging:

Følgende Norgesmesterskap ble arrangert, og vunnet av:

F3A	RC kunstfly presisjon	Ola Fremming, Tønsberg modellflyklubb
F3F	Seilfly hang	Bjørn Tore Hagen, Bodø modellflyklubb
F3J	Seilfly termikk	Senior: Jo Grini, Valdres FK/Modell
		Junior: Matias Thommesen MFK Vingen
		Lag: Stig Magne Olsen, Jo Grini og Jonar Langseid
F1A	Friflukt høystart	Atle Klungrehaug, Skedsmo modellflyklubb
F3K	Kasteglider RC	Per Morten Løvslund, Gullknapp modellflyklubb
F4H	RC semiskala	Pål Lindén Anthonisen, Tønsberg modellflyklubb
F3C	Helikopter presisjon	Lars Aage Olsen, Bergen modellflyklubb
F4C	RC skala	Per Iversen, Bærum modellflyklubb
F1B	friflukt strikk	Dag. E. Larsen, Ørnen modellflyklubb
F3U	Droneracing	Erik Holden, Trondheim droneklubb
F2B	Linekontroll	Clamer Meltzer, Stjørdal modellflyklubb

Det ble ikke satt opp NM i klasse F3P innendørs akrobatikk.

Vinnere norsk klassesesterskap:

F3A	Nordic	Erik Morgan, Kongsberg modellflyklubb
F3A	Sport:07	Tor Arne Nicolaisen, Modellflyklubben Vingen
F3C	Helikopter sport	Runar Larsen, Bamble modellflyklubb
F3N	Helikopter 3D	Jon Roger Thomassen, Forus RC klubb
F5J	Seilfly elektro	Jo Grini, Valdres flyklubb/modell
IMAC	Sportsman	Vegar Nordlien, Vest-Telen modellflyklubb
IMAC	Intermediate	Roy Dahler, Modum modellsportklubb
IMAC	Advanced	Jon Sudbø, Vest-Telen modellflyklubb
IMAC	Unlimited	Magne Hegstad, Moss modellflyklubb

Internasjonale konkurranser

Dag Edvard Larsen vant hele seks verdenscupkonkurranser og fikk dermed 2. plass sammenlagt i FAIs verdenscup i klasse F1B, som er frittflygende strikkmodeller. Norge deltok med fullt seniorlag, lagleder og en juniorpilot i det første FAI-VM for FPV racing i Shenzhen, Kina.

Ulykker / hendelser

Det ble rapportert ni uønskede hendelser i 2018, og ingen alvorlige. Styret iverksatte en informasjonskampanje i medlemsbladet for å øke rapporteringen og bevisstheten rundt rapportenes betydning for et fungerende sikkerhetssystem.

Det ble iverksatt tiltak med NOTAM-varsling ved betydelig modellflyaktivitet som følge av at mange rapporter omhandlet småfly som overfløy modellflyaktivitet flere steder.

Erik Holden fra Trondheim droneklubb ble første NM-vinner i den nye klassen dronerace.
Foto: Espen Bakketun

Jo Grini sikret nok en NM-tittel i klasse F3J med denne landingen.
Foto: Stein Vidar Torø

Økonomi

Som følge av omlegging til nytt medlemssystem var ikke kontingentinntektene for 2018 kjent før i slutten av august. Dette gjaldt også tilskudd fra Idrettsforbundet. Som følge av at det i tillegg hersket stor usikkerhet rundt antall betalte medlemskap ble planlagte aktiviteter satt på vent, som et tiltak for å trygge økonomien. Det ble også iverksatt et omfattende arbeid med purring på ubetalte kontingenter. Da seksjonens hovedinntekter ble kjent i månedsskiftet august/september ble det klart at seksjonen trolig ville nå budsjettet på kontingentinntekter, og at rammetilskuddet fra Idrettsforbundet økte med 40 prosent, som følge av økning av tippenøkkelen og nytt tallgrunnlag i Idretten. Medlemsbladutgifter ble også redusert av redaktøren. Dette, sammen med reduserte lønnskostnader, utsettelse av planlagte aktiviteter og forsiktig pengebruk i første halvår, gjorde at seksjonen fikk et betydelig overskudd i 2018. En ny mal for rapportering av regnskapstall og tilhørende prognostisering ble tatt i bruk, og gir en bedre oversikt enn tidligere.

Sluttbemerkninger

Organisasjon

Seksjonsstyret har hatt åtte møter i perioden 2017 - 2018, med sterkt fokus på medlemsmassen og tilhørende inntekter samt arbeidet med å få Modellflyhåndboka forelagt Luftfartstilsynet. Medlemsmassen er noe redusert de siste par årene, men viser tegn til oppgang spesielt som følge av nye klubber med sterk multikopter-representasjon.

Internasjonalt samarbeid

Gjennom vårt medlemskap i European Model Flying Union (EMFU), det nordiske modellflysamarbeidet

og våre mange verv i FAI er Norge med på å påvirke utviklingen av modellflysporten også utenfor landets grenser. Det er et viktig arbeid i tider da enkelte lands myndigheter helst ser at modellflyene står på bakken.

Modellflyhåndboka

Modellflyhåndboka er ferdigstilt og sendt til Luftfartstilsynet. Når den blir godkjent, har modellflyseksjonen et styringssystem på linje med det mange kjenner fra arbeidsplassen sin. Modellflyhåndboka vil kanskje være en forutsetning for at vi får fly modellene våre. Dette er et levende dokument, som forutsetter at utøverne er med å påvirke, blant annet ved å rapportere uønskede hendelser.

Min idrett

NIFs medlemssystem Min Idrett er nå vel implementert i NLF. Det var en periode med frustrasjon og til dels skarp kritikk gjennom 2017, men nå ser det ut til at vi har et system som fungerer tilfredsstillende og er under kontinuerlig forbedring.

Sportslig

Det er ellers svært gledelig å se i hvilken grad våre konkurranseflygere fortsatt hevder seg godt internasjonalt, med mange pall- og topp-plasseringer. Spesielt å bemerke er resultater fra Skala-VM der Julian Moen Tønnesen fikk bronse i juniorklassen, og Dag Larsens 2. plass sammenlagt i verdenscupen i friflukt. Skala-VM for 2020 arrangeres av Norge og forberedelsene er i god gang. Det er et prestisjefyllt og krevende arrangement med et betydelig ressursbehov.

Espen G. Bakke (s)

Leder Modellflyseksjonen

*Ola Fremming ble Norgesmester i F3A med brukket hånd.
Foto: Espen Bakketun*

MOTORFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2018

Organisasjon

Ledermøte

Ledermøtet ble avholdt 7. – 8. april på Gardermoen.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder: Linda Christine Lilleng, Nedre Romerike flyklubb
 Nestleder: Bjørn Skogøy, Bodø flyklubb
 Styremedlemmer: Bjørn Egenberg, Bergen aero klubb
 Eirik Brusset, Værnes flyklubb
 Elisabeth Olsen Nordvik, Harstad flyklubb
 Sindre Holberg, Møre flyklubb
 Ole André Holt Utheim, Tønsberg flyveklubb

Valgkomité: Ola Lilloe-Olsen (leder)
 Katrine Klette
 Stig Haugen

Seksjonenes representant til NLFs ungdomsutvalg: Sindre Holberg

Administrasjon

Einar Bjørnebekk fungerer som seksjonens fagkontakt. Seksjonen prøver å etterleve organisasjonens mål om å jobbe mer på tvers av seksjonene, og som en følge av dette nytter vi flere av administrasjonens ansatte i våre daglige oppgaver.

Sertifikater

Luftfartstilsynet utsteder, fornyer og fører register over sertifikater for motorflygere. Seksjonen er derfor avhengig av de opplysninger man får fra tilsynet. Tallene er hentet fra Luftfartstilsynets analyseavdeling.

	Utstedt 2018	Gyldig 31.12.18	Utstedt 2017	Gyldige 31.12.17
PPL A	79	1.236	71	1.317
LAPL A	1	100	4	76
Nye og gjenutstedelse av sertifikater i klubbregi.			76	

Lisenser

	Utstedt 2018	Gyldig 31.12.18	Utstedt 2017	Gyldige 31.12.17
FAI sportslisenser	62	54	69	38

Aktivitet (fly og timer)

	Klubbflyging Pr. 31.12.2018	Skole Pr. 31.12.18
Flytimer i klubbene	13.152 (*)	4.300 (*)

*)Tallene er basert på innrapporterte timer fra 33 av 60 klubber.

Ulykker og hendelser

Rapportering av ulykker og hendelser med motorfly skjer til Luftfartstilsynet, som fører statistikk. Tallene er hentet fra tilsynets analyseavdeling(*).

	2018	2017
Ulykker	2	1
Alvorlige hendelser	8	2

*) Statistikken omfatter alle klubb- og privatfly, ikke bare fly i klubbregi.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt tre seksjonsstyremøter hvor 30 saker er behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styret har gjennom året hatt stort fokus på arbeidet med ny Skolehåndbok for DTO, og fulgt opp administrasjonen på dette. Ved å ansette en ny ressurs ble arbeidet med dette styrket, og det ser ut som vi får et flott resultat innen nytt rekelverk trer i kraft. Flytjenesten har også vært sterkt prioritert, med et dedikert styremedlem til å følge prosessen med fornying. Også her er arbeidet styrket med ansattressurser. Flytjenestens årlige møte ble samkjørt med seksjonens ledermøte, og noen fellesøkter ble gjennomført. Det kom frem mange viktige innspill under diskusjoner og gruppearbeid som ble tatt med videre i arbeidet i flytjenesten og ellers i seksjonen. Sikkerhet er et tilbakevendende tema, og også i år ble vår aktivitet rammet av fatale ulykker. Styret jobber i etterkant av slike hendelser tett med Sikkerhets- og utdanningsutvalget og administrasjonen. Andre fokusområder har vært teknisk utvalg, gjennomføring av nasjonale konkurranser gjennom konkurranseutvalgene, anleggssaker rundt om i landet og flyplassituasjonen på Østlandet. Årets fagseminar ble i samarbeid med Luftfartskolen gjennomført som FI-refresher, med fokus på klubbekolen, det nye skolesystemet (DTO) og innfasingen av ORS (observasjonsrapporteringsystem).

Internasjonal representasjon

Kurt Norevik er delegat til FAIs motorflykomité (GAC), Thore Thoresen er delegat til FAIs akrokomé (CIVA), og Linda Christine Lilleng er delegat i FAIs helikopterkomité (CIG). Bjørn Skogøy er seksjonens representant i European Powered Flying Union (EPFU).

Sikkerhets- og utdanningsutvalget(SU)

Utvalget har bestått av: Ola Lilloe-Olsen (leder), Bjørn Skogøy, Ivar H. Henriksen, Tor Svendsgaard og Harald Orlien. Ivar Dyrdal er også medlem av utvalget med spesielt fokus på analyser av hendelser/ulykker og samarbeid med Statens havarikommisjon for transport (SHT). SU har arbeidet videre med konseptet «Årlig Flytur», men det er en lang prosess å finne riktig form og innhold på dette. Det er viktig at den type «trening med mening» tilpasses lokale forhold i landets klubber. Poenget er å gi det et positivt innhold med god læring, en tur man ser frem til. Arbeidet med utdanning og fokus på sikkerhet vil og må fortsette i NLF, og SU motor ser det viktig å forene

ressurser i dette arbeidet på tvers av seksjonene. Dette arbeidet er godt i gang, og høstens seminar som ble arrangert med Stian Kultorp sentralt i planlegging og gjennomføring ga føringer for det kommende arbeidet i SU. Utvalget vil holde trykket oppe for å sikre god opplæring og et godt klubbmiljø der det å spre og dele kunnskap er helt sentralt i arbeidet for å nå de mål NLF tilstreber.

Ski og sjøflyutvalget

NLF Ski- & sjøflyutvalget var i sin 17. sesong i 2018. Utvalget i 2018 besto av: Mikael Aksdal, Stein Erik Lundblad, Terje Sandvik og Kåre Weeg. Det ble arrangert treff på Tilsleifjorden i september av Kåre Weeg. Det ble ikke avholdt noe utvalgsmøte i 2018. Det har vært arbeidet en del med høringsnotater og spesielt med Vinje kommune, der vi først mistet bruk av 18 vann i Haukeliområdet. Vi fikk med god innsats fra NLF-administrasjonen tilbake tre av vannene. Oppdatering av Sjøflyhåndboken og ferdiggjøring av boken del 2 med tips til kysthavner har krevd en del innsats. Den blir klar for trykking i januar 2019.

LN-ELA Foto: Jan Erik Arud

Klubbutvikling og rekruttering

NLFs aktivitetskonsulent, Tom Brien har besøkt flere klubber gjennom året med formål å bidra til klubbutvikling og kursing i blant annet førstehjelp.

Flyteknisk

Seksjonen viser til forbundets rapport om CAMO. Teknisk utvalg i Motorflyseksjonen har i samarbeid med teknisk utvalg i Seilflyseksjonen fungert som teknisk komité for forbundet. Sammen er det blitt jobbet mot å sikre gode vilkår for klubbene når nytt regelverk om blant annet Part 66 Light trer i kraft. Det er også planlagt et felles teknisk seminar tidlig neste år.

Flyplasser, luftrom og anlegg

Arbeidet med å tilrettelegge for best mulig utøvelse av våre aktiviteter, ivaretas gjennom de sentrale satsningsområdene. Det vises her til NLFs sentrale beretning, avsnittene om luftrom og anlegg.

Konkurranser

Akrobatikk - Akroulvalget

Utvalget ledes av Ivar Dyrdal, og består videre av Thore Thoresen, Bjørn Strøm, Knut Lande og Per Strømmen.

I samarbeid med Luftfartstilsynet arrangerte Akroulvalget et vellykket sikkerhetsseminar for flygeoppvisning på Notodden 7. – 8. april med 35 påmeldte. Grunnutdanning til akroflyging 2018 har vært gjennomført ved Bergen aero klubb, Bodø flyklubb, Gjøvik og Toten flyklubb, Nedre Romerike flyklubb, og Sola flystasjon flyklubb. Skoleaktivitet på Notodden med nyanskaffet Xtreme Decathlon støttet av Gjøvik og Toten flyklubb utdanner nå også elever. To nye akroinstruktører er utdannet i løpet av året til henholdsvis Værnes og Nedre Romerike. Værnes Flyklubb gjenopptar tidligere aktivitet med akroskoling på Saab Safir.

NM i Aerobatics måtte utsettes grunnet dårlig vær som til slutt kulminerte med en dags-konkurranse på Gullknapp 6. oktober. Ulrik Hasle ble norgesmester, med Arne Strøm på andre plass og Morten Belstad på tredje plass i Advanced klasse. Jacek Matya vant klassen Intermediate og Ola Halland vant Sportsman klasse. Nordisk mesterskap ble avholdt 1. – 4. august i Skovde med 10 norske deltakere med Ulrik Hasle, Ivar Dyrdal og Morten Belstad på 5., 6. og 7. plass. Jacek Matyja vant klassen

Intermediate. Ulrik Hasle deltok på VM i Advanced i Ploiesti Romania 15. – 25. august.

Presisjon, rally og ANR - Konkurransesutvalget

Utvalget ledes av Kurt Norevik, og består videre av Petter Strømme og Kenneth Jacobsen.

NM i presisjonsflyging ble avholdt 13. mai på Geiteryggen ved Skien. I dagene før NM ble det arrangert ungdomssamling og flytrygging-/treningssamling samme sted. Også i år fikk vi uvurderlig god hjelp fra Grenland flyklubb, og arrangementet gikk knirkefritt i nydelig vær og med god deltagelse. Som i fjor ble konkurransen avholdt med to klasser. En klasse for dem som har vært med i noen år og en klasse for nye piloter, der de får litt større slingeringsmonn på tid og korridor. Norgesmester i år ble Jorge Dalsbø, Atle K. Halvorsen tok sølvet, og Petter Strømme tok bronzen. Klasse to ble vunnet av Arild Berland, Steinar Kaalstad/Håkon Mostue tok andrelassen og Øyvind Moen tok tredjelassen. Ungdommen Fredrik Bjørneseth fra Volda/Ørsta flyklubb mottok premien for beste debutant.

Nordisk mesterskap i presisjonsflyging ble arrangert i Skive i Danmark og Norge fikk 2. plass i lagkonkurransen. Det var også to norske lag representert under VM i rallyflyging i Dubnica, Slovakia. Bergen Open ANR (air navigation race) ble avholdt på Flesland i august med 10 deltagende lag. Dette er en relativt ny konkurranseform som har et stor potensial til å rekruttere nye utøvere.

Helikopterutvalget

Utvalget ledes av Linda Christine Lilleng, og består videre av Trond Sandvold og Frank Due Halvorsen. Helikoptersport er under utvikling her i landet, og Norge var representert med et lag under China International Helicopter Open, i Beijing i oktober, denne gang med vår første norske mannlige utøver, Christer Breiseth Myhre.

Informasjonsarbeid

Sentralt i seksjonens informasjonsarbeid står NLFs nettside. Her publiseres medlemsinformasjon og relevante operative nyheter for medlemmene. Seksjonens facebookside blir brukt som en tilleggsplattform for å dele aktuelle nyheter fra nettsiden og medlemsbladet vårt, men også annet som kan være spennende eller nyttig. Journalistiske flynyheter publiseres i hovedsak av Flynytt.

Flynytt

Bladet kom ut med seks papirutgaver i 2018. En periode av året var redaktør Lise Grønscar ute i en forkortet fødselspermisjon, og i dette tidsrommet tredde Tore Aune inn som vikar. Vi ser en stadig sterk tilstedeværelse på nett, og mener det er viktig at tidsaktuelle saker som opptar medlemmene våre

formidles raskt og effektivt. Samtidig finner bladet spennende og kompliserte saker som grundig belyses i papirutgaven, og er med på å gjøre papirutgaven interessant for lesere også utenfor NLF.

NLF Flytjenesten

Dagfinn Terning tredde av som leder av Flytjenesten og Pål Nesfossen overtok som midlertidig leder. Det har gjennom året vært sterkt fokus på oppdatering og fornying av flytjenesten vår, da med hovedvekt på håndbok og prosedyrebeskrivelser. Under seksjonens ledermøte i april samlet representanter fra Flytjenesten seg også til et, delvis felles, møte for å diskutere veien videre. NLF har ansatt Stian Kultorp i en deltidsstilling for blant annet å drive arbeidet med flytjenesten framover. Dette engasjementet fortsetter videre neste år. I løpet av høsten ble det søkt etter en ny leder og etter intervjuer med flere kandidater ble John-Eivind Skogøy tildelt rollen.

Fra Justisdepartementet mottok NLF i 2018 et tilskudd på 760.000 kroner til drift, øvelser og utstyr for redningstjenesten.

Som vanlig er det utført en del oppdrag relatert til naturoppsyn, reintelling og lignende. Den totale aktiviteten, skogbrannvakt unntatt, vises i tabellen under.

Årstall	2018	2017
Antall oppdrag	27	21
Flytimer ved oppdrag	150	18
Flytimer ved øvelser	120	18

Økonomi

Seksjonens økonomi er basert på inntekter fra medlemskontingenter, gebyrer for systemer og håndbøker for klubbene, rettigheter til undervisningsmaterieell benyttet av Luftfartsskolen og andel av spillemidler fra Norges Idrettsforbund (NIF).

Seksjonen kommer i år ut med et større overskudd enn budsjettet. Dette skyldes hovedsakelig lavere personalkostnader enn budsjettet.

Sluttbemerkninger

Året 2018 har vært prega av oppturar og nedturar. Ulykkestatistikken for vår aktivitet er også i år eit trist kapittel som viser sårbarheita i miljøet vårt. Eg oppfordar igjen til å vise kvarandre at me bryr oss og passar på sikkerheita til dei rundt oss.

Det er mykje bra arbeid som føregår både i klubb og på kontoret! Me førebur oss til eit nytt skulesystem, Flytjenesten er under oppussing, kanskje total renovering, og me har stor aktivitet på lokalt og nasjonalt nivå. Ansetjinga av Stian Kultorp har alt vist seg å vere ei god investering, som me skal nytte oss meir av i tida framover. Alt i alt vil eg seie at det er ei positiv og spennande tid me går i møte!

Linda Christine Lilleng (s)

Leiar Motorflyseksjonen

SEILFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2018

Organisasjon

Ledermøte

Det er ikke avholdt seilflyledermøte i 2018.

Styrets sammensetning

Leder: Arne Wangsholm, Os aero klubb
 Nestleder: Rebecca Hansen, Gardermoen seilflyklubb
 Styremedlem: Jarle Mathisen, Sandefjord seilflyklubb
 Dörthe Jäschke, Elverum flyklubb
 Sondre Bjørø (ungdom), Os aero klubb

Varamedlemmer: Lars Thorenfeldt, Drammen flyklubb

Valgkomité: Ole Andreas Marskar (leder)
 Marit Linstad
 Jon Vedum

Administrasjon

Seilflyseksjonen administreres i hovedsak fra rikssenteret for seilflyging, Ole Reistad Senter (ORS) på Elverum. Administrasjonen er en del av NLFs sekretariat og de ansatte er underlagt generalsekretæren. Kontakten med ledelsen i NLF og øvrige seksjoner opprettholdes ved kontordager i Oslo gjennom året.

Steinar Øksenholt har vært ansatt i 100 prosent stilling som avdelingsleder, fagsjef og daglig leder av Ole Reistad Senter. Marlies van Pieteron har vært ansatt i 100 prosent stilling som vertskap ved Ole Reistad Senter.

Lisenser

	Utstedt 2018	Gyldig 31.12.18	Utstedt 2017	Gyldig 31.12.17
Elevbevis	47	115	54	151
Flygebevis – flyslep	30	272	23	286
Flygebevis - motorseilfly	11	160	5	174
Flygebevis – vinsj	3	49	4	54
Instruktør kl 1	0	11	0	15
Instruktør kl 2	6	69	7	72
Instruktør kl 3	4	21	4	25
Instruktør kl 4	5	32	5	38
Slepetillatser	8	119	8	159
FAI sportslisenser	10	114	5	153

Aktivitet og fly

	2018	2017
Timer fløyet	6 300	5.850
Antall starter	6.850	6.400
Antall km (strekflyging)	162.000	139.000
Antall seilfly/ motorseilfly	149	151

Timer og starter er hentet som rapport i Melwin Camo. Fly utenfor Camo-organisasjonen rapporterer direkte til seksjonen. Antall kilometer er hentet direkte fra Online Competition 2018 (OLC).

Ulykker og hendelser

	2018	2017
Hendelser	21	24
Ulykker	1	2

Norsk seilflyging hadde i 2018 ett større havari uten personskader, men hvor flyet ble betydelig skadet.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt seks seksjonsstyremøter hvor 47 saker er behandlet.

Styrets sentrale oppgaver

Styret har gjennom året jobbet med tre prioriterte hovedsaker. Disse utgjøres av; 1) PR/rekruttering, 2) Beholde medlemmer og talentutvikling, 3) Anleggsutvikling med fokus på attraktivitet og funksjonalitet.

I tillegg til dette har styret i enkeltsaker og oppfølging hatt fokus på gjennomføring og revisjon av løpende strategiplan, medlemsutvikling og nytt medlemssystem, personell og administrasjon, Nordic Gliding, sikkerhet og hendelser, nye EASA (European Air Safety Agency) bestemmelser (DTO/LAPL), teknisk oppfølging (CAMO), luftrom og rammebetingelser og nordisk samarbeid (Svedanor og Nordic Gliding Meet). Styret har også revidert og standardisert nye utvalgsmandater. Dette i tillegg til andre seilflyfaglige og administrative saker.

Internasjonal representasjon

Lars Rune Bjørnevik representerer seksjonen i FAIs seilflykommisjon (IGC) og Steinar Øksenholt i European Gliding Union (EGU).

Seksjonen har videre deltatt på nordisk møte (NGM) og Svedanor-møte (Samarbeidsmøte Sverige, Danmark og Norge).

Handlingsplanen for tingperioden

Seksjonen har som visjon i planperioden 2017 - 2019 «Enklere, sikrere og artigere seilflyging», med innføring av nytt europeisk regelverk som hovedmål. Handlingsplanens satsningsområder er definert med behov, mål for perioden og mål for 2018.

Sikkerhet og utdanning

Sikkerhets- og utdanningsutvalget (SU) ledes av Svein Larssen.

I 2018 ble det avgitt rapport fra Statens havarikommisjon for transport (SHT) for den fatale ulykken på Bjorli i 2015. Seilflyseksjonen har i dette året startet opp et tettere samarbeid med SHT hvor seksjonen vil få ansvar for utredninger av luftfartsulykker.

I januar ble utgave 2 av Seilflyhåndboken publisert, hvor innholdet fra utgave 1 hovedsakelig videreføres med tillegg og presiseringer på noen områder.

Seksjonen har gjennomført i alt tre virksomhetstilsyn regulert i den nye Seilflyhåndboken i 2018. Nome FK, NTNU og Gauldal SFK hadde tilsyn dette året.

Seksjonen har hatt flere møter med Norsk Luftsportstilsyn som forberedelser til ny treningsorganisasjon (DTO) og nye sertifikatregler (Part-Gliding). Mot slutten av året har konverteringen til LAPL-S og SPL økt i antall. Under Seilflykonferansen i oktober ble det første konverteringskurset gjennomført med suksess.

Seksjonen har avholdt Svedanorkurs i fjellflyging (Vågåisen), strekkflyging og acroflyging (Starmoen) i 2018. Det var god deltakelse både på fjellflygingskurset, men noe mindre enn forventet på acro- og strekkflygingskurset.

Det har vært tilbud om grunnskoling i sentral regi fra Ole Reistad Senter (ORS) over to kurs i 2018. Totalt fire elever har benyttet seg av dette tilbudet.

I regi av seksjonen er det gjennomført instruktør opplæring i form av IK-2 kurs, opptakshelg og IK-3 kurs. Tre nye instruktører fullførte IK-3 utdannelsen i 2018. O-kurssamlingen ble avlyst og med det som følge også I-kurset i 2019 da ingen kandidater var oppmeldt.

Luftrom

Jarle Mathisen er seksjonens representant i NLFs sentrale luftromskomiteé.

Komiteens arbeid er i hovedsak knyttet til å fremme tilgang til luftrom for alle luftsportsgrenene underlagt NLF. Seilflyseksjonens representant skal ivareta og fremme seilflyging inn i dette arbeidet.

I 2018 er luftromsavtalene med Avinor revidert, med hovedsakelig mindre endringer. Varslet krav om transponder i luftsportsområder fra Luftfartstilsynet (LT) ble ikke videreført, men fortsatt gjenstår revisjon av avtalen på dette punktet. Derimot var sambruk av områder mellom seilfly og fallskjerm gjenstand for innskjerper. Forskrift om luftromsorganisering (BSL G 4-1) ble vedtatt endret, og det var igjen mulig å opprette ukontrollert luftrom (TIA) over en AFIS-plass.

Miljø

Fra tid til annen har enkelte av våre flysteder miljøutfordringer og behov for assistanse. Ofte dukker det opp spørsmål i forbindelse med fornyelser av konsesjoner og myndighetsgodkjenninger. Gjennom fokus på støy og hensynsfull luftsportsaktivitet kan vi forebygge denne type problematikk og skape gode naboforhold. Det er ikke registrert nye utfordringer knyttet til miljø og støy for seilflyaktivitet og klubber i 2018.

Teknisk

Ole Baartvedt er leder av seksjonens teknisk utvalg, men også leder i forbundets flytekniske komité.

NLF Camo tilbyr i 2018 tjenester både i kontrollert og ukontrollert miljø. De fleste seilflyene er fortsatt i det kontrollerte. Prisnivået er differensiert og konkurransedyktig. Utvalget har i sitt arbeid vedlagt forberedelser til nye sertifikater, Part-66 light, og ny organisering CAO.

To nye seilflyteknikere kom til i 2018 etter gjennomført kurs hos Segelflyget på Ålleberg i Sverige.

Rikssenteret – Ole Reistad Senter (ORS)

Anleggsutvalget ledes av daglig leder ved senteret. Håvard Gangsås inngår i NLFs utvalg med fokus på riksanleggene til NLF (Starmoen, Æra og Vågå).

Steinar Øksenholt er daglig leder ved ORS med ansvaret for koordinering av drift og vedlikehold. Som vertskap er Marlies van Pietersean ansatt i 100 prosent stilling.

Eva Kvehaugen har en mindre deltidsstilling som ekstra resurs for vertskapet. Erik Brendstuen har vært ansvarlig slepeflyger og ORS-assistent i høysesongen fra mai og ut august i 2018.

2018 har også vært en sesong med normal drift på ORS og Starmoen Flyplass. Etterspørsel etter interne og eksterne arrangementer er stor. Terminlisten er tett også med aktiviteter fra flere andre av NLFs seksjoner. Luftsportsuka er fortsatt det største og viktigste enkeltarrangementet gjennom året. Arrangementet var i 2018 lagt til sankthans helgen som nok viste seg ikke å være så lurt med tanke på antall deltakere. Jan Erik Arendal ledet seilflyaktiviteten dette året, og samarbeidet med flere ressurser. Vi hadde tilbud om introduksjon til seilflyacro, ulike introturner med seilfly og testflyging med DG1001 Club. Luftsportsuka vil også i 2019 være tilbake på Starmoen, men da i august.

Seksjonen har i 2018 initiert og har til behandling hos Elverum kommune en revisjon av reguleringsplanen for Starmoen Flyplass. Intensjonen i dette arbeidet er å tilrettelegge for videre utvikling som idrettsanlegg i randsonen mot Starmoevegen (Fv552).

Internatet ved senteret fremstår godt brukt og er modent for oppgradering. Anleggsutvalget har sett på rehabilitering, alternativt nytt bygg til erstatning. Seksjonen vil her forberede en sak til seksjonsmøte i 2019.

Elverum flyklubb har kommet et godt stykke videre med sitt prosjekt på modellbanen, og vil ferdigstille dette våren 2019.

Rekruttering og aktivitet

Seksjonsstyret har også i 2018 selv ledet aktiviteter knyttet til PR- og rekruttering. Sondre Bjørø er seksjonens representant i NLFs sentrale ungdomsutvalg.

Sommeren 2018 var både varm og tørr. For seilflyging ga dette gode rammebetingelser for økt aktivitet. Faktorer som økning i elevbevis og flygebevis samt timer og starter har derimot ikke latt seg påvirke nevneverdig av dette. Vi ser en relativt stabil aktivitet og utdanning generelt. Innføring av Min Idrett som nytt medlemssystem opplever vi at har økt frafallet av medlemmer noe.

Regionalt og lokalt lykkes vi med å få medieomtale for seilflyging også i 2018. Fra den internasjonale arenaen nådde også rekordflygingene med Perlan 2 norske medier.

Bølgeflygingen til 76.000 fot i seilfly ble omtalt blant annet i Teknisk Ukeblad.

Seksjonen inviterte klubbene også i 2018 til å ta del i Nordiske seilflydager 25. august. Arrangementet gjennomføres som åpen dag med fokus på å markedsføre de lokale klubbene og hvilket tilbud disse har. I 2018 deltok 13 klubber og mange kunne rapportere om yrende liv, mange introduksjonsturer, men også samarbeid på tvers av gruppene med miks av mange luftsportsaktiviteter.

Det ble i 2018 tatt initiativ til å lage et «timelineverktøy» for utvikling av pilotferdigheter og kompetanse. Talentutvikling ble med dette satt på agendaen og hvor intensjonen er å vise hvilke utviklingsmuligheter seilflypiloten har. Seilflystyret vil videreføre denne satsningen i 2019 ved også å invitere til aktiviteter og samlinger.

De første seilflygere med flygebevis og TMG utsjekk konverterte i 2018 via LAPL-S (seilfly) til LAPL-A (motorfly) under forenklet utdanning slik de nye EASA-reglene tillater. Det er sannsynlig at flere vil følge dette sporet i 2019 og at klubber med operative TMGer vil få etterspørsel på denne utdanningen.

Under Seilflykonferansen ble det gjennomført konverteringskurs til LAPL-S og SPL med fokus på fagene MYB (menneskelige ytelser og begrensninger) og FCL (Flight Crew Licence). Kurset har grunnlaget for utarbeidelse av et seminar som vi vil tilby regioner og klubber i 2019 som Fly Trygt 3.

I 2018 fikk vi ytterligere ett nytt fly tilpasset for funksjonshemmede. Hallingdal flyklubb fikk da levert sin helt fabrikknye DG1001M. Flyet er det første produsert ved DG-fabrikken med denne modifiseringen.

Flyet vil gi en ny dimensjon til denne pilotgruppen, da det gir helt andre muligheter for strekk- og konkurranseflyging enn de tidligere tre flyene av type ASK-21.

Også i 2018 har vi arrangert ungdomsaktiviteter og søkt midler til finansieringen av dette. Ungdom i aldersgruppen 13 - 25 år har invitert og deltatt på alle nivåer av kompetanse- skalaen. Juniorsamlingen, vår største ungdomsaktivitet, var i år lagt til midten av april. En sen vår la noe demper på gjennomføringen med mye snø og ingen mulighet for å benytte gressbanen på Starmoen. Juniorruken i august hadde et allsidig og godt tilbud som også ble godt benyttet. Ellers har vi støttet kompetanseutvikling både innenfor strekk, acro og instruktørutdanning. Ungdommen hadde også et godt tilbud ved Seilflykonferansen. .

Nordic Gliding

Jens Trabolt (DK) er redaktør og Steinar Øksenholt inngår i styret for Nordic Gliding Aps.

Nordic Gliding har utkommet med seks ordinære nummer i 2018. Bladet distribueres til medlemmer av seksjonens klubber, Segelflyget og DSvU. Bladet vurderes fra 2020 å kun utgis på en digital plattform.

Konkurranse- og breddeidrett

Lars Rune Bjørnevik er leder av Uttak- og konkurranseutvalget (UK).

Nordisk mesterskap for juniorer ble arrangert i Finland. Norge deltok med to team som fløy to-setere. Våre piloter markerte seg sterkt, og før siste konkurransedag var det gode muligheter for norsk seier. Dessverre ble dette en dårlig dag for våre gutter i CN med Martin Bjørnebekk og Arnulf Snevik i cockpit. Allikevel ble det en meget respektabel sølvmedalje på disse i

sammendraget. Christer Mjøs og Sondre Bjørø i team XT fikk en flott 4. plass

Kato Kvitne deltok i en kvalifiseringskonkurranse i serien Sailplane Grand Prix (SGP). Konkurransen ble arrangert i Borås, Sverige. Kvitne ble nummer syv av totalt ni deltakere. Vinneren blir invitert til finalen i SGP (Sailplane Grand Prix) i juni 2019.

Norgesmesterskapet ble i 2018 arrangert av Seilflyseksjonen på Starmoen. 25 deltakere stilte til start i det største seilflymesterskapet i Norge siden VM i 2004. Det ble fløyet i en klasse, åpenklasse med handikap og uten vannballast. Dette for å samle flest mulig piloter og kvalifisere til utdeling av H. M. Kongepokalen. Mesterskapet fikk seks gyldige dager og ble ledet av Arild Solbakken i team med Steinar Øksenholt, Bernt Smedal og Leif Jørgen Ulvatne.

Norgesmester ble Per Morten Løvslund, Sandefjord seilflyklubb. For dette mottok han også H. M. Kongens Pokal og Harald Høimyrers minnepokal.

Norgesmesterskap i sportsklassen ble ikke arrangert i 2018.

NM i akrobatikk med seilfly skulle i 2018 arrangeres av Hallingdal flyklubb på Klanten flyplass. Mesterskapet ble først utsatt på grunn av været, og så kansellert på grunn av få påmeldte. Klubben hadde gjort gode forberedelser og blant annet utdannet dommere.

Total vinner av Norges Cup 2018 var Per Morten Løvslund, Sandefjord seilflyklubb.

OLC Norway samlet totalt 93 deltaker i 2018 og vokser for hvert år. Disse rapporterte 773 flygninger og mer enn 175.000 kilometere. OLC Norway for

distanse og hastighet ble vunnet av Lars Rune Bjørnevik, Gardermoen seilflyklubb. Klubbkonkurransen ble vunnet av Gardermoen seilflyklubb.

Merker og rekorder

Tore Bjørnstad leder Merke- og rekordutvalget (MR).

Utvalget har i 2018 utarbeidet en ny veileder for krav til merker og oppdatert listen for norske rekorder.

Økonomi

Budsjettmålet for 2018 var et overskudd på 100.000 kroner. Regnskapet for 2018 viser et underskudd på om lag 60.000 kroner. Ole Reistad Senter bidrar her med et overskudd på over 460.000 kroner, mot budsjettert overskudd på 500.000 kroner.

Seilflyaktiviteten på Starmoen økte med 35 slep fra 1.497 i 2017 til 1.532 i 2018. Aktivitet med vinsj og motorglider kommer i tillegg til dette. Totalt er det nå cirka 11.000 flybevegelser på Starmoen hvor konsesjonen tillater 20.000. Seksjonens slepefly, Piper Pawnee LN-EIC, har vært operativ gjennom hele sesongen og kan igjen vise til et lite driftsoverskudd etter avskrivning. tre av de siste fire årene har nå gitt overskudd og viser at driften er sund med om lag 1.100 - 1.200 slep per sesong.

Fra sesongen 2017 ble driften ved Ole Reistad Senter momsregistrert. Vi har nå gjennomført to sesonger i dette regimet og fått bekreftet at dette både var riktig og viktig for driften.

Sluttbemerkning

Driften har i år gått omtrent som planlagt. Endringer i medlemssystemet skapte utfordringer i starten av året, og det tok sin tid før vi fikk en god forståelse for medlemstallene og hvordan de ble endret fra det gamle systemet til det nye systemet. Medlemstallene er viktig da de påvirker medlemsinntektene og overføringer innen idrettens organisasjoner. Håpet er at vi har fått et system på plass som vi kan leve med i mange år fremover, og at det skaper bedre oversikt både lokalt i klubbene og sentralt i NLF.

I år har vi revidert mandatene til utvalgene i seksjonen. Det arbeidet har vært gjort i samarbeid med utvalgene som nå arbeider etter dem. PR og rekruttering er et satsingsområde som vi har ledet fra styret. Det området har også fått nytt mandat, og vil bli drevet videre fremover som eget utvalg. Hensikten er å styrke dette viktige området.

Å beholde medlemmene er vel så viktig som å rekruttere nye. Her har vi utarbeidet utviklingskart som klubbene kan bruke sammen med den enkelte medlem, for å finne hensiktsmessige utviklingsmulighet med tilhørende aktivitetsplan. Håpet er at klubbene tar i bruk det som blir utviklet sentralt.

Fokus er nå som tidligere, også rikssenteret vårt, Ole Reistad Senter. Et eget utvalg ser på hvordan vi skal utvikle det videre, og håpet er at det kan bli lagt frem for seksjonsmøte. Hensikten er å videreutvikle anlegget og modifisere det for fremtidig krav og behov. Slik sett er det gunstig at bruken både fra egne og andre aktører er god, og da vi arrangerte NM var deltagelsen på vei mot gamle høyder, etter noen år med nedgang. Håpet er at vi skal få opp deltagelsen på alle sentrale arrangementer, slik at vi på senteret kan være en viktig brikke i videreutviklingen av norsk seilflysport.

Tiden for innføring av EASA sertifikater nærmer seg. Heldigvis ser det ut som det reviderte regelverket EASA har landet på, er mye bedre enn vi fryktet og kan være til fordel for alle. Det kan bli lettere å bygge på de forskjellige sertifikatene med nye rettigheter.

Det er imponerende hva enkelte av våre nøkkelpersoner legger ned i arbeid for fellesskapet. På vegne av oss i Seilflyseksjonen takker jeg for bidrag fra ansatte og nøkkelpersoner både lokalt og sentralt, som sikrer at vi utvikler oss videre i ønsket retning.

Arne Wangsholm (s)

Leder Seilflyseksjonen

Foto: Espen Bakketun

NORSK LUFTSPORTSTILSYNS (NLT) ÅRSBERETNING 2018

Sammendrag

I 2018 ble utviklingsarbeidet avsluttet for de tre EASA-forskriftene som NLT skal forvalte. En av forskriftene ble også godkjent av EU-kommisjonen. Basert på dette ble det lagt konkrete planer fra S/NLF for en gradvis overgang til drift under EASA-regelverket i overgangsperioden frem til 08.04.2020.

Også i 2018 ble rutiner og prosedyrer videreutviklet. Dette var nødvendig for å fange opp ulike forhold knyttet til søknadene for konvertering til EASA-sertifikater.

Det ble i perioden mottatt ni søknader om konvertering og utstedt åtte EASA-sertifikater, alle for seilfly. Behandlingstiden per søknad er nå redusert i forhold til 2017, basert på bedre rutiner og prosedyrer.

Under Seilflykonferansen på Storefjell 7. – 8. oktober, ble det gjennomført to teorikurs med påfølgende eksamener for totalt 28 kandidater. Dette var meget vellykket og vil danne grunnlaget for ytterligere samlinger fremover i 2019.

NLT har i 2018 etablert en postliste. Dette er et krav til alle offentlige etater for å sikre muligheten for innsyn. Listen ligger foreløpig internt, men vil bli lagt ut på NLTs hjemmeside tidlig i 2019. Til dette arbeidet samt andre datatekniske spørsmål har NLT inngått samarbeid med en ekstern konsulent.

Ellers ble året 2018 fortsatt preget av at vi er i en overgangsperiode fra et nasjonalt regelverk og over til et EASA-regelverk, der det nasjonale regelverket forvaltes av Luftfartstilsynet (LT) og EASA-regelverket av NLT. På slutten av 2018 ble det rettet en henvendelse til LT om det kan være hensiktsmessig at NLT forvalter begge regelverkene i overgangsperioden frem til 08.04.2020.

Det har i 2018 vært liten aktivitet mot ballong, og det ble heller ikke mottatt noen henvendelser fra miljøet. Så fort den nye Part-Balloon (Part-BFCL) er klar, må dette arbeidet intensiveres.

Forholdet til EASA og andre myndigheter

Med avklaringen fra EASA i november 2017 vedrørende de endelige datoene for innføring av de to nye forskriftene Part-Gliding og Part-Balloon, ble kommunikasjonen med EASA i 2018 mye preget av avklaringer knyttet til innholdet i disse to forskriftene. EASA avholdt 26. juni en Sailplane Licensing workshop hvor det nye regelverket (nå med offisiell betegnelse Part-SFCL) ble gjennomgått og diskutert. I etterkant av workshopen ble det i samarbeid med Segeflyget i Sverige sendt kommentarer og innspill til konkrete forslag som var kommet frem under workshopen.

NLT mottok også en forespørsel fra LT vedrørende de operative reglene for seilflyging, Part-SOA. Selv om dette regelverket formelt ikke ligger under LT, er det nær knyttet til Part-SFCL og NLT fant det riktig å gi kommentarer til Part-SAO som ble videreformidlet av LT til EASA.

I slutten av mars sendte EASA ut de siste korreksjonene til Part-DTO (Declared Training Organisations). Disse ble gjennomgått uten kommentarer, og forskriften ble endelig publisert fra EASA 31. juli.

Det har også i 2018 vært sporadisk kontakt med LT knyttet til avklaring av arbeidsoppgaver, tolking og forståelse av regelverket, innføring av Part-DTO samt deltagelse i formøtene til møtene i EASA-komiteen. Spesielt i forbindelse med muligheten til å utvide et Part-FCL seilflysertifikat (LAPL(S)) med TMG (Touring Motor Glider)-rettighet til et Part-FCL motorflysertifikat (LAPL(A)), var det nødvendig med en del avklaringer i forbindelse med tolking og forståelse av regelverket.

NLT deltok i to formøter med LT og Samferdselsdepartementet før møter i EASA-komiteen, henholdsvis 15.02.2018 og 22.10.2018.

Videre ble det avholdt ett møte med Samferdselsdepartementet 02.05.2018 for å gjennomgå NLTs årsrapport for 2017.

Det ble avholdt ett møte med NLF/Kontrollkomiteen 01.03.2018.

På forespørsel fra NLT utførte Avinor en oppdatering av AIP GEN 1.1 for å utvide punkt 1 (luftfartsmyndighet) til også å omfatte NLT.

Hjemmeside og informasjon

Mot slutten av 2017 ble det laget et utkast til en revidert hjemmeside. Denne ble ytterligere utviklet og publisert i januar 2018. Det ble imidlertid klart at det var ønskelig med profesjonell assistanse, og 07.11.2018 ble det avklart at NLT kunne benytte firmaet LRB Rådgivning AS under samme avtale som dette firmaet allerede hadde med NLF. Dette vil gjøre det mulig å utvikle hjemmesiden videre som en viktig informasjonskanal.

I mars ble det avtalt med redaktøren for magasinet Nordic Gliding om å få publisert en kort artikkel om NLT for på denne måten gjøre virksomheten bedre kjent. Artikkelen kom på trykk i april/mai utgaven av magasinet.

I forbindelse med Seilflykonferansen på Storefjell 7. – 8. oktober ble det avholdt teoriprøver i fagene Air Law og MYB (Menneskelige Ytelser og Begrensninger) for totalt 28 kandidater som ønsket å konvertere fra nasjonalt sertifikat til LAPL(S)/SPL. Dette ga god publisitet og bidro til å sette NLT «på kartet».

Rutiner/skjemaer/sertifikater

Også i 2018 ble aktiviteter knyttet til seilflyging prioritert før ballong. Dette fordi aktiviteten innen seilflyging er betydelig større og overgangen til Part-FCL og senere Part-SFCL er mere omfattende. Prosedyrer, skjemaer og rutiner for seilflyging vil senere kunne brukes som mal for tilsvarende innen ballongflyging.

Basert på de ni søknadene mottatt i 2018, ble det nødvendig med ytterligere revisjoner av søknadsskjemaet til LAPL(S)/SPL samt de tilhørende interne prosedyrene. Dette hadde sin bakgrunn i at søkerne hadde til dels svært forskjellig erfaring, kompetanse og nasjonale rettigheter. Det var derfor nødvendig å få søknadsskjemaet til å gjenspeile disse variantene, samtidig som det skulle gi den nødvendige status over timer/starter knyttet til de forskjellige rettighetene. Konverteringsrapporten fra NLT som ble godkjent av EASA i september 2016, skulle i utgangspunktet gi de nødvendige retningslinjene, men viste seg i en del tilfeller ikke å være detaljert nok. Dette ble kompensert ved å utvide de interne prosedyrene for å gi klare retningslinjer for tilfeller som ikke var dekket av rapporten. Det viste seg også i enkelte tilfeller vanskelig for søkeren å dokumentere relevant erfaring i henhold til kravene i Part-FCL, men stort sett lot dette seg løse ved bruk av gamle loggbøker

og relevante fartøyjournaler. Det ble også nødvendig med ytterligere revisjon av NLTs interne rutiner for mottak og behandling av søknader for å fange opp de opplysningene som må sjekkes og verifiseres i forbindelse med mottak av søknader.

Det endelige søknadsskjemaet for konvertering vil danne grunnlaget for tilsvarende for senere ny-utstedelser, utvidete rettigheter og instruktører. Videre vil søknadsskjemaer for ballong følge det samme opplegget. Også oversendelsesbrev er nå blitt standardisert.

Etter en del diskusjon med Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI) og internt i NLF, ble det i mai besluttet å opprette en postjournal basert på SharePoint saksnummer og tilhørende NLTs løpende, interne saksnummer. Postjournalen holdes løpende oppdatert med alle offisielle inn- og utgående dokumenter. Planen var å legge postjournalen offentlig tilgjengelig på NLTs hjemmeside, men behovet for noen formelle avklaringer, spesielt med hensyn til GDPR (General Data Protection Regulation), har forsinket dette arbeidet. NLTs arkivsystem er nå i sin helhet bygget opp basert på SharePoint.

Søknader mottatt og sertifikater utstedt i 2018

Det ble i 2017 mottatt ni søknader om konvertering fra nasjonale bevis til Part-FCL bevis hvorav åtte til LAPL(S) og ett til SPL. Ved utgangen av 2018 var en søknad ikke ferdigbehandlet. For en søker var det nødvendig å gi avslag på en rettighet da søkeren ikke oppfylte kravet i Part-FCL og heller ikke kravet i konverteringsrapporten. Det ble ikke mottatt noen klage på dette vedtaket. Flere av søkerne ønsket muligheten til å gå videre til en LAPL(A), noe som nødvendiggjorde en avklaring med LT.

Basert på en kontinuerlig utvikling av prosedyrer og søknadsskjema i 2018, blir behandlingen av søknadene stadig mere «strømleformet» og mindre tidkrevende.

28 kandidater gjennomgikk 7. – 8. oktober kurs i Air Law og MYB med påfølgende skriftlig eksamen. Samtlige besto, og fem av disse har allerede søkt om konvertering av det nasjonale sertifikatet.

God hjelp ble gitt av ansvarlig personell hos LT i forbindelse med avklaringer (der det var nødvendig) vedrørende utstedelse og gyldighet av medisinske sertifikat.

Spørsmål–database og teoripensum

Basert på det arbeidet som ble gjort i 2017, er det bare gjort mindre endringer i spørsmål-databasene for fagene Air Law, MYB samt Radiokommunikasjon. Både kurs og databaser for Air Law og Menneskelige Ytelse og Begrensninger (MYB) ble prøvet under Seilflykonferansen 7. – 8. oktober og fungerte bra. Radiokommunikasjon har foreløpig ikke vært aktuelt. Ett stort skritt i 2018 var ferdigstillingen av et konverteringshefte som sammenfatter all teori i forbindelse med konvertering til LAPL(S)/SPL. Det gjenstår noe korrekturlesing, men en foreløpig utgave er tilgjengelig og er benyttet av flere. Samtidig har S/NLF ferdigstilt en revidert Seilflyhåndbok datert 01.01.2018. Denne gir kravene til grunnutdannelsen i henhold til de fortsatt gjeldende nasjonale kravene. En utfordring her er å følge to opplegg frem til Part-SFCL trer i kraft: EASA-krav for konvertering og nasjonale krav for grunnutdanning.

Økonomi

Gebyrregulativet for NLT ble fastsatt av Samferdselsdepartementet 21.06.2016 og trådte i kraft 01.07.2016. Det ble i 2018 utført åtte gebyrbelagte tjenester (utstedelse av åtte sertifikater for seilflygere). Totale gebyrinntekter beløp seg til 16.550 kroner.

Det ble i 2018 utført totalt 336 timer av administrativ leder i NLT. For dette ble det fakturert 156.156 kroner til NLF.

Revisjon til EASAs forskrifter

Ny basisforordning (Forordning (EU) 2018/1139) ble innført i EU-landene 04.07.2018, men er foreløpig ikke innført i norsk rett. Videre ble mye avklart vedrørende de aktuelle forskriftene for utdanning, Part-Gliding og Part-Balloon (som nå har de offisielle navnene Part-SFCL og Part-BFCL). 16.10.2018 inviterte EASA til en skriftlig konsultasjon og tilbakemelding basert på de da forliggende forslagene til Part-SFCL og Part BFCL med tilbakemelding innen 13.11.2018. Forskriftene forventes å bli behandlet på EASA-komiteens møte i februar 2019.

Videre ble Part-DTO (Forordning (EU) 2018/1119) godkjent av EU-kommisjonen 31.07.2018 og kan således innføres i Norge så snart behandlingen i EØS-komiteen er ferdig. Videre ble de to nye operasjonelle forskriftene for ballong (Forordning (EU) 2018/395) godkjent av EU-kommisjonen 13.03.2018, og tilsvarende for seilfly (Forordning (EU) 2018/1976) godkjent av EU-kommisjonen 14.12.2018. De to sistnevnte forskriftene ligger under LTs ansvarsområde, men er viktig også for NLT.

Konklusjonen ved utgangen av 2018 er således at alle de aktuelle forskriftene nå enten er ferdigstilt eller i slutfasen.

Utdanningsorganisasjoner

Med Part-DTO nå godkjent av EU-kommisjonen, ligger alt til rette for å ta denne i bruk så fort implementeringen i norsk rett er gjennomført. Det har vært avholdt to møter med S/NLF for å se på en plan for innføringen i Norge. S/NLF ønsker å starte opp så fort som mulig for å få en overgangsperiode frem mot endelig dato 08.04.2020. Forslagsvis vil da både grunnutdanning og konvertering være underlagt en DTO, men med to forskjellige regelverk. Basert på dette, ble det rettet en forespørsel til LT om det kan være hensiktsmessig at NLT overtar ansvaret også for grunnutdanningen (som utføres etter BSL-regelverket og ikke EASA-regelverket) i overgangsperioden.

Det har også vært kontakt med SUK (S/NLF sikkerhets- og utdanningsutvalg) i forbindelse med SUKs revisjon av den nasjonale teoretiske opplæringen og tilhørende eksamener. En utfordring her er å harmonisere de nasjonale kravene og kravene i EASA Part-FCL i overgangsperioden.

Mot slutten av 2018 ble det avholdt et møte med S/NLF hvor det ble presentert planer for flere samlinger i 2019. Tanken er å samle aktuelle kandidater som vil konvertere til LAPL(S)/SPL for å gi disse nødvendige teorikurs med påfølgende eksamener. Opplegget som ble benyttet under Seilflykonferansen 7. – 8. oktober 2018 vil i hovedsak bli benyttet.

Tilsyn

Da det ikke ble etablert noen utdanningsorganisasjoner for seilflygere og førere av ballong i Norge i 2018, ble det ikke utført tilsyn i henhold til Part-FCL i 2018. Denne type tilsyn vil ikke bli aktuelt før Part-DTO er implementert i Norge.

Andreas Mourud (s)

Leder Norsk Luftsportstilsyn

Norsk Luftsportstilsyn (NLT) er norsk myndighet for utdanning og lisensiering for ballong og seilfly i Norge. Foto: NLF

UTVALG OG KOMITEER OPPNEVNT AV LUFTSPORTSTYRET

Ordningen med at utvalg og komiteer oppnevnes med tiltredelse fra årsskiftet etter avholdt luftsportsting og med funksjonstid på 24 måneder, fungerer bra. Dette er innarbeidet i Luftsportsstyret og benyttes også i de fleste av seksjonene i NLF.

Ungdomskomit 

Vegard Rytter	leder (seilfly)
Maja Drøyli	medlem (fallskjerm)
Elisabeth Bye	medlem (HPS) til 28.09.2017
Job Nestor Bahner	medlem (HPS) fra 29.09.2017
Hans Auflem	medlem (mikrofly)
John Ole Hollenstein	medlem (modellfly)
Sindre Holberg	medlem (motorfly)
Sondre Bjørø	medlem (seilfly)

Milj komit 

Oppgaven er for tiden h ndtert av NLFs administrasjon.
Kontaktperson er Torkell S tervadet

Luftromskomit 

Per Osen	leder (seilfly)
Hans Rune Mikkelsen	(ballong)
Lars Geir Dyrdal	(fallskjerm)
Thomas Hirsch	(HPS)
Roger Holm	(mikrofly)
Rolf Meum	(modellfly)
Per Gudmund Strømme	(motorfly)
Jarle Mathisen	(seilfly)
Gunnar Aarø	(konsulent/sekretariat) til 31.12.2017
Jostein Tangen	(sekretariat) fra 01.01.2018

Lovkomit 

Karin Bjørnebekk	(seilfly)
Arne Mathisen	(motorfly)

Ankeutvalg

Thomas Becke	leder (fallskjerm)
Karin Bjørnebekk	medlem (seilfly)
Arne Mathisen	medlem (motorfly)

Anleggskomit 

Lars �yno	leder (motorfly/seilfly)
Arild Solbakken	(ballong)
Ramsy Suleiman	(fallskjerm)
Frode Graff	(HPS)
Pål Vindfallet	(mikrofly)
Morten Sletbak Haave	(modellfly)
Ulf Bjørtomt	(motorfly)
Håvard Gangsås	(seilfly)
Jon Gunnar Wold	(sekretariat) fra 01.07. 2018

Hederstegnkomit 

Torolf Paulshus	leder (fallskjerm)
Ola Lilloe-Olsen	medlem (motorfly)
Narve Jensen	medlem (modellfly)
Rebecca Hansen	medlem (seilfly)
Sissel Orderdalen	(sekretariat)

Sikkerhetskomit 

Forbundsstyret har besluttet   opprette en sikkerhetskomit  p  forbundsniv . Alle seksjoner har oppnevnt sin representant men det har tatt tid   f  organisert og iverksatt komit arbeidet. Sikkerhetsarbeidet har h yeste prioritet innen alle seksjoner og ivaretas p  seksjonsniv .

DELEGATER TIL INTERNASJONALE ORGANISASJONER

Delegater til internasjonale organisasjoner

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

Rolf Liland, visepresident FAI

FAI kommisjoner

CIA – ballong

GAC – motorfly

IGC – seilfly

IPC – fallskjerm,

CIAM – modellfly

CIVA – aerobatics

CIMA – mikrofly

CIVL – HPS

CIACA – amatørbyggere

Delegat

Arild Solbakken

Kurt Norevik

Lars Rune Bjørnevik

Trude Sviggum

Narve L. Jensen

Thore Thoresen

Tormod Veiby

Øyvind Ellefsen

Lars Øyno

Alternativ delegat

Mikael Klingberg

Petter Strømme

Arild Solbakken

Kristian Moxnes

Tom Erik Sørensen

Ivar Dyrdal

Alf Nipe

Ane Strønen Pedersen

Europe Air Sports (EAS)

Lars Øyno, delegat

European Gliding Union (EGU)

Steinar Øksenholt, delegat

European Microlight Federation (EMF)

Claudia Cruber, delegat

European Powered Flying Union (EPFU)

Bjørn Skogøy, delegat

European Hanggliding and Paragliding Union (EHPU)

Trond Nilsen

European Parachute Union (EPU)

Hans Christian Heer Amlie, delegat

European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA)

Lars Øyno, delegat

Arild Solbakken er delegat i ballongkomiteen CIA. Foto: George Lundberg

ANSATTE OG KONSULENTER I NLF

Etternavn	Fornavn	Stilling
Bjerke	Tom	Fag- og avdelingssjef for Mikroflyseksjonen samt administrative oppgaver for NLF sentralt og NLF CAMO
Bjørnebekk	Einar	Flyteknisk fagsjef med ansvar for NLF CAMO og fagkontakt Motorflyseksjonen
Brien	Tom David	Aktivitetskonsulent i 50 % stilling
Grønskar	Lise	Redaktør i Flynytt i 72 % stilling.
Laupsa	John Eirik Schultz	Generalsekretær
Nilsen	Trond	Fag- og avdelingssjef for Hang-, para- og speedgliderseksjonen
Nordlund	Derek	Landslagssjef Fallskjerm i 18 % stilling
Orderdalen	Sissel Bergheim	Organisasjonskonsulent med ansvar for medlems- og lisensservice
Pieteron	Marlies van	Vertskap på Ole Reistad Senter
Sætervadet	Torkell	Rådgiver luftfartsregelverk 73 % stilling
Tangen	Jostein	Kontorsjef og fagkontakt Ballongseksjonen. Fra 01.01.2018 luftromssaker
Wang	Jan-Erik	Fag- og avdelingssjef for Fallskjermseksjonen
Wold	Jon Gunnar	Fag- og avdelingssjef for Modellflyseksjonen
Øksenholt	Steinar	Fag- og avdelingssjef for Seilflyseksjonen
Konsulenter		
Aarø	Gunnar	Luftromskonsulent til 31.12.2017
Kultorp	Stian	Organisasjonskonsulent/prosjektleder Motorfly fra 01.07.2018
Lilleby	Jan	Anleggsrådgiver
Mothes	Johannes	Kvalitetssjef
Nilsen	Nic	Prosjektleder anlegg

KLUBBER OG GRUPPER MED MEDLEMSTALL

Ballong

Klubbnavn	2018	2017	2016
Ballongklubben Frisk Bris	23	26	21

* Skrivemåte for NLFs klubber er svært forskjellig. Vi har i oversikten valgt å være konsekvente.

Fallskjerm

Klubbnavn	2018	2017	2016
Bergen fallskjermklubb	181	183	184
Bodø fallskjermklubb	67	55	67
Fallskjermklubben Krigsskolen	20	20	18
Fønix fallskjermklubb	136	121	128
Grenland fallskjermklubb	280	263	262
HaGL fallskjermklubb	118	109	123
Hønefoss fallskjermklubb	7	0	0
Kjevik fallskjermklubb	319	96	100
Lesja fallskjermklubb	149	130	143
Nimbus fallskjermklubb	137	156	112
NTNU fallskjermklubb	341	289	325
Oslo fallskjermklubb	973	990	997
Rana fallskjermklubb	15	12	12
Stavanger fallskjermklubb	87	84	99
Troms fallskjermklubb	111	110	112
Tromsø fallskjermklubb	139	134	148
Trondarnes Frilynte faldskjærms club	17	15	17
Tønsberg fallskjermklubb	1517	1389	1541
Veteranenes fallskjermklubb	51	44	45
Voss fallskjermklubb	1948	1754	1663
Voss kroppsfykarlag	129	90	52

Nedre Romerike Flyklubbs skole på Kjeller. Foto: Trond R. Teigen

Hang-, para og speedglider

Klubbnavn	2018	2017	2016
Ballangen fjellflygarlag	9	10	8
Bergen hang. og paragliding kl.	208	171	174
Bodø hang & paraglider klubb	76	67	58
Bygland luftsportklubb	41	15	0
Drammen og omegn paragliderklubb	68	58	55
Dyrvedalen langflygarlag	5	4	4
Fjordane luftsportsklubb	57	47	39
Gulen luftsportklubb	49	51	45
Hallingdal paragliderklubb	35	35	40
Hardanger paragliderklubb	43	37	40
Harstad hang- og paragliderklubb	91	76	71
Haugaland hang- og paragliderklubb	53	45	59
Hedemarken luftsportklubb	71	73	72
Hof paragliderklubb	57	56	71
Humla paramotorklubb	52	48	49
Hvittingfoss luftsportklubb	140	109	80
Indre Salten paragliderklubb	40	33	30
Jetta luftsportsklubb	18	20	20
Jæren hang- og paraglider klubb	113	106	95
Kongsberg hang glider klubb	2	10	3
Lofoten & Vesterålen paragliderklubb	47	43	42
Longyearbyen luftsportslag	26	19	9
Meløy para- og hanggliderklubb albatross	0	0	3
Mjøsa paragliderklubb	0	0	2
Narvik hang- og paragliderkl.	19	20	19

Klubbnavn	2018	2017	2016
Nidaros luftsportklubb	188	158	134
Nordvest paragliderklubb	0	9	10
Orkla hang- og paragliderklubb	0	18	22
Oslo og Lier hanggliderklubb	87	36	83
Oslo paragliderklubb	425	380	375
Polarsirkelen hang- og paraglider klubb	52	42	40
Ringerike og Hole luftsportsklubb	36	30	35
Romsdalstindene pgk -luftsport	50	43	45
Sarpsborg paragliderklubb	36	39	33
Sirdal luftsportsklubb	10	11	11
Skorve flygarlag	0	21	29
Sogn fartsfykarlag	36	2	0
Sogn paragliderklubb	29	30	33
Sportwing hang- og paragliderklubb	75	55	49
Steinkjer hanggliderklubb	19	14	10
Stjørdal hang- og paragliderklubb	87	90	79
Stratus paragliderklubb	36	33	46
Sørlandets paragliderklubb	66	69	63
Tromsø hang- og paragliderkl.	84	77	67
Tron hanggliderklubb	13	11	10
Valdres hang- og paragliderklubb	50	38	25
Volda-Ørsta himmelseglarlag	71	44	25
Voss hang & paraglideklubb	718	546	599
Ålesund paragliderklubb	67	63	63

Mikrofly

Klubbnavn	2018	2017	2016
Agdenes mikroflyklubb	0	3	2
Ballangen flyklubb - mikrofly	10	12	13
Bergen aeroklubb - mikrofly	26	21	26
Brekken mikroflyklubb	5	6	7
Bømoen flyklubb	32	28	12
Dagali mikroflyklubb	1	0	0
Drammen flyklubb - mikrofly	76	71	63
Elverum flyklubb - mikrofly	26	29	29
Farsund luftsportsklubb - mikrofly	17	0	0
Grenland flyklubb - mikrofly	71	67	72
Gudbrandsdal flyklubb - mikrofly	18	17	14
Hallingdal flyklubb - mikrofly	42	40	38
Hardanger mikroflyklubb	39	34	27
Haugaland flyklubb - mikrofly	2	0	0
Hedmark flyklubb - mikrofly	66	70	71
Hønefoss mikroflyklubb	15	15	17
Innherred mikroflyklubb	24	20	17
Jarlsberg mikroflyklubb	73	64	65
Jeløy seil- og mikroflyklubb - mikrofly	9	8	0
Jæren microflyklubb	78	75	71
Kjeller sportsflyklubb	115	110	89
Kløfta mikroflyklubb	0	12	14
Kolibri mikroflyklubb	17	16	3
Lakselv mikroflyklubb	26	22	18
Land flyklubb - mikrofly	39	37	31
Lier mikroflyklubb	16	17	16

Klubbnavn	2018	2017	2016
Lista flyklubb - mikrofly	21	22	25
Mikroflyklubben øst	77	76	71
Mo flyklubb - mikrofly	1	1	1
Mosjøen mikroflyklubb	24	25	24
Namdal flyklubb - mikrofly	26	24	25
Narvik flyklubb - mikrofly	6	5	5
Nordlysbyen aeroklubb - mikrofly	28	27	35
Oppdal flyklubb - mikrofly	72	68	66
Phoenix mikroflyklubb	39	30	31
Ringerike mikroflyklubb	43	39	41
Salten mikroflyklubb	44	45	49
Sandnessjøen aeroklubb - mikrofly	1	1	2
Skogn luftsportsklubb - mikrofly	24	27	35
Snåsa flyklubb - mikrofly	33	31	30
Sola microflyklubb	60	57	30
Solungen mikroflyklubb	9	10	11
Spydeberg mikroflyklubb	48	48	53
Stord flyklubb - mikrofly	58	61	68
Stryn luftsportsklubb - mikrofly	30	27	21
Sunddal flyklubb - mikrofly	19	15	14
Tele-agder flyklubb	46	46	45
Tromsø microflyklubb	31	32	29
Volda og ørsta flyklubb - mikrofly	22	16	13
Værnes flyklubb - mikrofly	65	52	48
Ørland flyklubb - mikrofly	28	25	23
Ålesund flyklubb - mikrofly	30	29	30

Modellfly

Klubbnavn	2018	2017	2016
Agder modellflyklubb	66	63	61
Andebu modellflyklubb	12	12	18
Andøya modellflyklubb	19	15	14
Asker modellklubb	76	67	79
Askim modellflyklubb	20	17	20
Aurskog-Høland modellflyklubb	66	68	75
Bamble modellflyklubb	41	43	47
Bergen modellflyklubb	117	114	114
Bodø modellflyklubb	110	111	103
Bærum modellfly klubb	71	70	76
Cirrus RC flyklubb	115	104	99
Condor modellfly klubb	13	14	16
Drammen FPV racingklubb	26	13	0
Drammen modellflyklubb	86	86	89
Dyrøy RC klubb	0	5	5
Elverum flyklubb - modellfly	30	34	35
Etne modellflyklubb	4	2	1
Fitjar modellflyklubb	16	11	11
Flystua - Oslo og omegn modellflyklubb	67	70	73
Følgefonn RC-klubb	13	13	16
Forus RC klubb	163	149	151
Fredrikstad modellflyklubb	30	37	40
Gjøvik og omegn modellflyklubb	42	39	43
Glåmdal RC-klubb	22	21	19
Gudbrandsdal flyklubb - modellfly	11	12	12
Gulen luftsportklubb	13	16	15

Klubbnavn	2018	2017	2016
Gullknapp modellflyklubb	63	55	51
Hadeland modellflyklubb	31	30	33
Hadsel RC-klubb	0	1	2
Halden modellflyklubb	35	37	35
Hallingdal flyklubb - modellfly	33	35	39
Harstad modellflyklubb	25	25	22
Haugaland modell klubb	57	59	67
Hemne RC klubb	12	12	11
Hustadvika modellflyklubb	25	23	21
Innherred modellflyklubb	23	21	27
Jetmodellklubben	30	33	36
Jotunheimen modellflyklubb	8	10	14
Kongsberg modellflyklubb	65	67	62
Kongsvinger modellflyklubb	38	40	45
Landingen RC klubb	16	14	13
Larvik modellflyklubb	41	40	45
Lillehammer modellflyklubb	43	41	46
Løten modellflyklubb	23	23	22
Malvik modellflyklubb	24	21	21
Mjøsa modellflyklubb	32	22	19
Modellflyklubben Vingen	52	53	55
Modum modellsportklubb	28	3	35
Molde og omegn modellflyklubb	20	24	20
Mosjøen modellflyklubb	12	11	15
Moss modellflyklubb	51	49	49
Namdal modellflyklubb	26	21	29

Modellfly

Klubbnavn	2018	2017	2016
Narvik modellflyklubb	29	26	25
Nordby idrettslag - modellfly	28	0	0
Notodden modellflyklubb	17	17	20
Orkland modellflyklubb	11	0	0
Os aero klubb	60	54	62
Oslo og omegn modellhelikopterklubb	33	35	36
Phoenix RC club	66	58	53
Rana RCA klubb	20	15	17
Rena RC flyklubb	18	16	7
Ringerike modellfly klubb	27	29	27
Rjukan modellflyklubb	12	13	13
Ryfylke modellfly klubb	53	47	66
Røyken og Hurum modellflyklubb	43	41	37
Sandane flyklubb - modellfly	21	15	16
Sandnessjøen aeroklubb - modellfly	14	11	13
Sarpsborg modellflyklubb	52	54	30
Senja modellflyklubb	32	32	36
Sigdal RC heli klubb	0	2	3
Sirdal luftsportsklubb - modellfly	2	2	2
Skedsmo modellflyklubb	71	67	69
Snåsa flyklubb - modellfly	7	8	6
Sokndal fly og heliklubb	19	18	18
Stjørdal modellflyklubb	41	42	41
Storfosna modellflyklubb	8	8	8
Stryn luftsportsklubb	22	25	22
Sunndal flyklubb - modellfly	30	28	25

Klubbnavn	2018	2017	2016
Sørlandets RC helikopterklubb	0	2	2
Sørlandets RC modellflyklubb	91	49	62
Sør-varanger modellflyklubb	15	12	11
Toten droneklubb	6	8	0
Toten RC helikopter klubb	8	8	7
Tromsø modellflyklubb	82	84	85
Trondheim droneklubb	11	0	0
Trondheim modellflyklubb	99	104	109
Trysil flyklubb - modellfly	4	4	5
Tynset flyklubb - modellfly	12	13	2
Tønsberg modellflyklubb	107	104	107
Valdres flyklubb - modellfly	53	67	68
Vesterålen RC klubb -	27	22	23
Vest-telen modellflyklubb	21	20	19
Vingtor RC club	103	108	125
Volda og Ørsta flyklubb - modellfly	18	18	11
Voss modellflyklubb	23	25	31
Vågen RC klubb	7	5	7
Ytre namdal modellflyklubb	24	22	23
Ølstad modellflyklubb	17	18	0
Ørnen modellflyklubb	16	18	20
Ålesund og omegn modellflyklubb	56	49	17

Motorfly

Klubbnavn	2018	2017	2016
Aerobatic club of Norway - motorfly	61	61	65
Bardufoss flyklubb	50	45	43
Bergen aeroklubb - motorfly	253	231	230
Bodø flyklubb	135	121	127
Drammen flyklubb - motorfly	78	87	78
Elverum flyklubb - motorfly	50	48	46
Fjordane flyklubb	26	27	26
Flesland flystasjon flyklubb	20	0	0
Flyklubben øst - motorfly	110	115	130
Follo flyklubb	30	27	27
Gardermoen flyklubb	62	62	59
Gjøvik & Toten flyklubb - motorfly	81	84	85
Glåmdal flyklubb	12	13	13
Grenland flyklubb - motorfly	88	89	94
Gudbrandsdal flyklubb - motorfly	40	38	36
Hallingdal flyklubb - motorfly	61	56	60
Hamar flyklubb - motorfly	16	14	15
Harstad flyklubb - motorfly	29	34	35
Hattfjelldal flyklubb - motorfly	10	9	9
Haugaland flyklubb - motorfly	11	10	0
Hedmark flyklubb - motorfly	81	77	77
Kilen sjøflyklubb	87	60	67
Kjevik flyklubb - motorfly	63	57	67
Kristiansand luftsportsklubb	8	0	0

Klubbnavn	2018	2017	2016
Land flyklubb - motorfly	6	7	8
Lofoten flyklubb	14	17	16
Mo flyklubb - motorfly	12	12	14
Molde aero klubb	18	16	18
Møre flyklubb	18	16	15
Narvik flyklubb - motorfly	8	8	10
Nedre Romerike flyklubb	429	435	465
Nedre Romerike flyklubb veteranflygruppen - motorfly	70	68	63
Nome flyklubb - motorfly	18	16	18
Nordhordland flyklubb	38	36	33
Nordlysbyen aeroklubb - motorfly	13	11	13
Notodden og Kongsberg flyklubb	72	68	66
NTNU flyklubb - motorfly	8	6	7
Oppdal flyklubb - motorfly	2	3	3
Oslo flyveklubb	159	156	129
Ringerikes motorflyklubb	63	58	55
Rotorving aero klubb	9	8	0
Rygge flyklubb	95	94	100
Røros flyklubb	28	28	30
Rørvik flyklubb	9	8	7
Saltdal flyklubb	12	10	10
Sandane flyklubb - motorfly	3	11	14
Sandefjord flyklubb	99	83	85
Sandnessjøen aeroklubb - motorfly	4	3	4

Motorfly

Klubbnavn	2018	2017	2016
Sky-wing aeroklubb	4	6	8
Sola flyklubb	230	220	238
Sola flystasjon flyklubb	58	55	51
Stord flyklubb - motorfly	13	12	13
Sunndal flyklubb - motorfly	4	4	4
Tromsø flyklubb	78	79	86
Trondheim flyklubb	17	17	18
Trysil flyklubb - motorfly	20	22	29
Tynset flyklubb - motorfly	40	42	38
Tønsberg flyveklubb	143	147	130
Uglen flyklubb	10	11	9
Valdres flyklubb - motorfly	74	72	79
Volda og Ørsta flyklubb - motorfly	51	45	39
Værnes flyklubb - motorfly	130	132	133
Ørland flyklubb - motorfly	31	29	30
Ålesund flyklubb - motorfly	6	0	0

Seilfly

Klubbnavn	2018	2017	2016
Atna idrettslag - seilfly	2	0	0
Drammen flyklubb - seilfly	138	130	135
Dyrvedalen langflygarlaug - seilfly	1	1	1
Elverum flyklubb - seilfly	63	65	59
Flyklubben øst - seilfly	2	3	6
Gardermoen seilflyklubb	78	79	70
Gauldal seilflyklubb	41	45	47
Hallingdal flyklubb - seilfly	73	74	66
Hamar flyklubb - seilfly	5	6	5
Haugaland seilflyklubb	48	48	52
Hedmark flyklubb - seilfly	7	7	10
Jeløy seil- og mikroflyklubb - seilfly	27	29	33
Lesja seilflyklubb	3	3	5
Nome flyklubb - seilfly	37	35	30
Ntnu flyklubb - seilfly	116	105	107
Os aero klubb - seilfly	70	68	72
Oslo seilflyklubb	39	39	44
Ringerikes seilflyklubb	19	20	19
Salangen seilflyklubb	24	26	21
Sandane flyklubb - seilfly	16	15	15
Sandefjord seilflyklubb	75	73	75
Seilflyhistorisk forening	21	28	33
Stord flyklubb - seilfly	2	3	5
Tønsberg seilflyklubb	8	7	10
Valdres flyklubb - seilfly	54	55	53
Voss flyklubb - seilfly	51	52	52

挪威
Norway

深圳·龙岗

Det norske laget på VM i dronerace i Kina i 2018. Foto Marcus King, FAI

**NORGES
LUFTSPORTFORBUND**

Norges Luftsportforbund
Møllergata 39, 0179 Oslo
+47 23 01 04 50
post@nlf.no
www.nlf.no